ಕವಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ

ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ

ಸಂ: ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸ ವಿರಚಿತ

ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆ

(ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯ)

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ : ಪ್ರೊ|| ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ|| ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ

ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ನಂ. ೩೪, ೩ನೆಯ ಅಡ್ಡಬೀದಿ
ಗವಿಪುರಂ ವಿಸ್ತರಣ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೧೯

೧೯೮೩

DHRUVA CHARITRE, A Narrative Poem in **Sangatya** metre in the classical **Mahakavya** tradition by Thimmappa Dasa (19th Century), edited by Dr. N. S. Lakshminarayana Bhatta, Reader in Kannada, Bangalore University. Published by B. M. Sri Memorial Foundation, 54, III Cross, Gavipuram Extension, Bangalore-560 019. Demy 8 Vo.

Published with the Financial Assistance from the Government of India, Department of Education and Culture.

Price : Rs. 15-00

Printed by
ASHWATH PRINTERS
443, 1st Main Road,
44th Cross, 8th Block,
Jayanagar, Bangalore-560 082

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು—ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ತಾಡವೋಲೆ ಭೂರ್ಜಪತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಬಖೈರುಗಳು, ಕಡತಗಳು, ಮುಂತಾದವು ದೇಶದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸ್ತಿ; ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಇವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ. ವೈದ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಶುವೈದ್ಯ, ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಗಳೂ ಲಿಖಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದವರು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿರುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೂ ಸಂಗ್ರಹಣವಾಗಬೇಕಾದವು, ೧೯೧೧ ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ದಿವಂಗತ ಬಿ, ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಬಗೆ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ "ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಳುತಿಂದು ಹೋಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೇಖರಿಸಿ ಒಂದನ್ನೂ ಬಿಡದಂತೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವುದು" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸ್ ಸಾಹೇಬರೂ, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತನವಸ್ತ್ವನ್ವೇಷಣ ಕಾರ್ಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣ ಕಾರ್ಯದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರೈಸ್ ಅವರು Bibliotheca Carnatica ದ (ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಥಾವಳಿ) ಮೂಲಕ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಏಳಿಗೆಗೆ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಶೇಖರವಾದುವು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡು

ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಭಂಡಾರವೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಟನ ಕಾರ್ಯವೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ, ವಿಚಾರ. ಇತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಸಂಗೋಪನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿ, ಎಂ. ಶ್ರೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತವ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಒಂದೆರಡು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಯುವಂಥದಲ್ಲ, ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಹುಳುತುಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣ ಕಾರ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟನ ಕಾರ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ಸ್ವಯಂಯೋಜಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡಿದ ಧನಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದಾರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ೧೯೮೨-೮೩ನೆಯ ಸಾಲಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದ ಧನಸಹಾಯ ಯೋಜನೆಯ ಅನ್ವಯ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ 'ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ'ಯೂ ಸೇರಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೀಡರ್ ಆಗಿರುವ ಡಾ॥ ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯
ಜುಲೈ ೧, ೧೯೮೩

ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಎರಡು ಮಾತು

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ತಾಡವೋಲೆ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ದಿ॥ ಎಂ. ವಿ. ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಇತರ ವಂಶಜರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ೧೯೬೫ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿದವು. ಆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೇ ಸೇರಿದ್ದ 'ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ'ಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು (ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು) ಪ್ರತಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ನಾನು ಪೂಜಾ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆನೇ ಹೊರತು ಅದರ ಒಳಗೆ ಏನಿದೆ ಎನ್ನುವ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ! ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದೆರಡು ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಕೃತಿ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡೆ; ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ೧೯೬೮ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದ, ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಚೆದರಿಹೋಗಿದ್ದ, ಓಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಜೋಪಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿನ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು 'ಅರ್ಚನ'ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಪೂಜಾವಿಧಾನದ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಹಾಗೂ ದಾಸರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಕವಿಯ ಹೆಸರು, ಕವಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ದೇವತಾಮುದ್ರಿಕೆ, ಇವು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕಂಡುಬಂದುವು.

ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೃತಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಧ್ರುವನ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃತಿಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಆದರೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟ ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯ ಇದೊಂದೇ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ, ಸಂ. ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿಯೇ, ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೊ॥ ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹಲವು ಬಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತೌಲನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

'ಅಶ್ವಥ್ಥ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್' ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ದಿವಾಕರ್ ಅವರು ಸದಭಿರುಚಿಯ ಮುದ್ರಣಕಾರರು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ
ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು
ಅಧ್ಯಯನ ನಿರ್ದೇಶಕ

ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯
೨೨-೧೧-೧೯೮೩

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕವಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂತ್ತಬರ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿಹೋದವರು. ಅವರ ನಿಜನಾಮ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದು. ತಾವು ರಚಿಸಿರುವ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಿಂಮದಾಸ, ತರಳ ತಿಂಮದಾಸ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಸ್ಮಾರ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಮ್ಮೆಕುಲದ ಬಬ್ಬೂರುಕಮ್ಮೆ ಎಂಬ ಉಪಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.[1] ಅವರ ತಂದೆ ನಾರಾಯಣ, ತಾಯಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ. ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಾಂಬೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದಾಸರಿಗೆ ವೆಂಕಟದಾಸಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸೀತಾರಾಮ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು. ವೆಂಕಟದಾಸ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸೋದರಮಾವ ಇದ್ದುದೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಸೋದರಮಾವನನ್ನು ದಾಸರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಸೋದರಮಾವನಿಂದಲೇ ಅವರು ದಾಸದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದದ್ದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯಿದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಪತ್ನಿ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಹಿರಿಯಮಗ ನಾರಾಯಣ. ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಮಾಪುರುಷರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರೆಂಬ ಯತಿಗಳು ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿತ್ತ ಗುರುಗಳು. ನವರಾತ್ರಿಯ ಮಹಾನವಮಿಯ ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದುದು, ಆ ದಿನ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಘಟನೆ ನಡೆದದ್ದು, ಮುಂದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಯತಿಗಳಿಂದ ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದದ್ದು ಇವೆಲ್ಲ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿವೆ.[2] ಲಿಪಿಕಾರಕೃತ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

---

1 ಅರ್ಚನ (ಸಂ) : ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಅನುಬಂಧ ೨, ಪು. ೧೬೪.

2 ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಅರ್ಚನ ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿ ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ವಿಷಯ ವಿವರವಾಗಿ, ಆಧಾರಯುತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರನ್ನು 'ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರ ಪ್ರೇಮ', 'ವಾಸುದೇವ ಪೌತ್ರ' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರು ದಾಸರ ಪಿತಾಮಹರೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು. ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮಹಿಮಾವಂತ ಯತಿಗಳೆನಿಸಿ ಬಾಳಿ ಸಮಾಧಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಅವರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಮೂಲಸ್ಥಳ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ. ಆದರೆ ಅವರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಅರಕಲಗೂಡು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಕಾಲ ಇದ್ದರೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ದಾಸರು ಹೀಗೆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಮೃತಿಕಥೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದು, ಈ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕರಾಗಿದ್ದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ಗೋಪ್ಯಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ದಾಸರು ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಣಿ ಟಿಪ್ಪೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಸರ ಬಳಿ ನ್ಯಾಸವಾಗಿ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನನೋ ಅಥವಾ ವಿಷಯದ ಸುಳಿವು ತಿಳಿದ ಅವನ ಸೈನಿಕರೋ ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ದಾಸರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದರು. ದಾಸರು ತೊಂದರೆ ಸಹಿಸಿದರೇ ಹೊರತು ವಿಷಯ ಹೊರಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಮುಮ್ಮಡಿಯವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮರಳಿದ ನಂತರ ದಾಸರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿದರಂತೆ. ಮುಂದೆ ರಾಜವಂಶದವರು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ನೆಲೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಸ್ವಸ್ಥಳವಾದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಗುರು ವಾಸುದೇವಾರ್ಯರ ನೆಲೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ತಾವು ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗ ದಾಸರು ಅರಮನೆಗೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ಮುಂದೆ ಮುಮ್ಮಡಿಯವರು ಅವರನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿನಯನೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪೂಜಾಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪೂಜಾಮೂರ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನರೂಪದ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಮಡಿಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ವಂಶಸ್ಥರು ಆ ಪೂಜಾಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಸದ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

* * * *

ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವಂತೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಹನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಹೀಗಿವೆ:

೧. ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
೨. ಗುರುಸ್ತುತಿಪರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
೩. ಸದ್ಗುರು ಬೋಧಾನುವಾದ ಸುಧೆ (ಕೀರ್ತನೆಗಳು)
೪. ಆತ್ಮನಿವೇದನ ಮುಂತಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಿಷಯಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
೫. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಾಲಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರೂರ ಪ್ರಕರಣ (ಕೀರ್ತನೆಗಳು)
೬. ಜೀವ ಕಾಯ ಸಂವಾದ (ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಂದಪದ್ಯಗಳು : ಅಸಮಗ್ರ ಕೃತಿ)
೭. ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆ (ಸಾಂಗತ್ಯಕಾವ್ಯ)
೮. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ (ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಕ ಗ್ರಂಥ. ಗದ್ಯ)
೯. ಭಗವದ್ವಿಲಾಸದಾಟ (ಗದ್ಯ. ಅಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥ)
೧೦. ಭಾಗವತ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
೧೧. ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವ ಭಾರತ ಕಥೆ(ವಿವಿಧ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪದ್ಯಕೃತಿ.)

ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುವು. 'ಅರ್ಚನ' (ಪೂಜಾ ವಿಧಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು) ಮತ್ತು ಈ 'ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ' ಮಾತ್ರ*. ಅವರ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು ಭಕ್ತಿಭಾವ ಮತ್ತು ಭಾಗವತ ದೃಷ್ಟಿ. ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಕೀರ್ತನೆಗಳು. ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವದ ಭಾರತಕಥೆ ಕಂದ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದವು ಮತ್ತು ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಕವಾದವು. ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದೇ ಕಾವ್ಯ ವಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬರೆದ ಕೃತಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಸಮಗ್ರಕಾವ್ಯ. ಈಗ ದೊರೆತಿರುವಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೨ ಸಂಧಿಗಳಿರುವ ಈ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ

---

* 'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ'ಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೆಲವು ಓಲೆಗರಿಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಲಭ್ಯಪ್ರತಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೊಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆಯುವವರೆಗೆ ಲೋಪವಾಗಿರುವ ಪಾಠಭಾಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಧ್ರುವಕಥೆ ದೊರೆಯುವುದು ಚಾಟು ವಿಟ್ಠಲನಾಥನ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ಕಥೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆ ಅಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿಯಂತೆ ಅದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಿರುಕಾವ್ಯಕೃತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅದಕ್ಕಿದೆಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಕಥಾಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಮಣಿ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆಂದೇ ಕಥೆ ಅಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಓಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ ರಾಣಿ ಪುರವನ ಕೇರಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರ ಅರಿವು ಕವಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯಷ್ಟನ್ನೇ ಸವೇಗವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿಯು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾದದ್ದು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಮಾರು ಒಂಬೈನೂರು ಪದ್ಯಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಧ್ರುವಕಥೆಯಾದರೋ ಐದು ಸಂಧಿಗಳದ್ದಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿ ತನ್ನ ಸಾವಧಾನಗತಿಯಿಂದ ವಿವರಗಳ ಪೂರೈಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ದೀರ್ಘವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇಡಿಯಾಗಿ, ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ, ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿಯಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಧ್ರುವಕೃತಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಇದೊಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಧ್ರುವನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪಡೆದ ಬೇರೆ ಮೂರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೀರ ಚಿಕ್ಕವು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗದವು. ಈ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೂ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು 'ಧ್ರುವನ ಹುಟ್ಟು' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿರುವ ಕೆ. ಬಿ. ೧೯೯ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಕಾಗದದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದು. ಇದು ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ಬರೆಹ. ಪ್ರತಿ

ಪುಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಅಕ್ಷರ ಸ್ಫುಟವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಕೃತಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಡುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಡುಗಳ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಚನ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಸಾಲುಗಳಷ್ಟು ಗದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಧ್ರುವನ ಹುಟ್ಟು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದಿದ್ದರೂ ಧ್ರುವ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದರವರೆಗಿನ ಕಥೆಯಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಸುರುಚಿಯರ ಸಾವು, ಕುಬೇರನ ಮೇಲೆ ಧ್ರುವನ ಯುದ್ಧ, ಅವನಿಗೆ ಪರಮಪದ ದೊರೆತದ್ದು ಮೊದಲಾದ ಕಥಾಭಾಗ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ (ಶಂಕರಾಭರಣ ಮುಖಾರಿ ಎಂದು) ರಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ರಾಗ' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಬರೆದು ರಾಗದ ಹೆಸರು ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೩೮ ನುಡಿಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಈ ನುಡಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಲಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ನಡಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂದ ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಬಳಕೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆ, ಮಟ್ಟುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ, ಕಥನಶೈಲಿ ತಿಳಿಯಲು ಒಂದೆರಡು ಚಿಕ್ಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಸುರುಚಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂಬ ವಿಷಯ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂದರ್ಭ :

ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ
ಬಂದಾ ರಾಯನು
ಚಂದದಿಂದರಮನೆಗೆ
ಸಂದೇಹವೇತಕೆ
ಸುರುಚಿಗೆ ಗರ್ಭವಾ
ನಂದ ಕಾಲಗಳಾಗಲಿ

ಧ್ರುವ ಸುರುಚಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೊಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು :

ಪಡೆದ ತಂದೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣು । ಪಡೆದ ಜನನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಎನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದಾತನು ಅಜ ಹುಸಿಯಲ್ಲ । ಈ ಮಾತು॥
ಕರುಳು ಖಂಡ ಮಲಭಾಂಡಗಳಿರುವ ಈ
ನರರ ತೊಡೆಯ ನಾನೇರುವನಲ್ಲ ।
ತಾಯೆ ಕೇಳೀ ಮಾತು। ನರಹರಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರುವೆ
ನಾ ಹೋಗಿ ।
ಎನ್ನೊಡೆಯನ ಪಾದವ ಸೇರಿ ಧನ್ಯನಾಗುವೆ ಸುಖದಿ ।

ಸುರುಚಿ ಸುನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ :

ಕೂಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸುನೀತಿ । ಇಷ್ಟು ಮಹಾ ಪೌರುಷ ಬಂದಿತೆನುತಲೆ ।
ತಾಳು ಅವಳಿಗೆ । ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮಾಡದಿಹನೇ ॥
ಕೆಟ್ಟ ಸುನೀತಿಯ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯು
ಭೃತ್ಯಕೆನುತಲಿ ನಾಳೆ ಬಂದರೆ
ಕುಟ್ಟಿ ಬಾಯ ಮೇಲೆ ಕಳುಹಿರೆಂದಳು

ಎರಡನೆಯ ಕೃತಿ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ. ಕೆ. ಬಿ, ೪೦೫ ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪುಟಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪಂಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇದೊಂದು ಯಕ್ಷಗಾನಕೃತಿ. ಬೇರೆಬೇರೆ ಮಟ್ಟಿನ ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಚೌಪದಿ ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಬಳಕೆಯೂ ಇದೆ. "ವರ ಮಹಾಭಾಗವತ ಪೌರಾಣದೊಳಗೆ । ಹರಿಭಕ್ತ ಧ್ರುವನ ಚಾರಿತ್ರವನು ಧರೆಗೆ । ಸೃಜಿಸುವೆನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಲಿ ವ್ರಜಪುರಾಧಿಪ ಲೋಕನಾಥನೊಲವಿನಲಿ" ಎಂದು ಕೃತಿಕಾರ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೃತಿಕಾರ ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿಯದು.

ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಕೆ. ಬಿ. ೩೫೪ ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇದ್ದು ಅದು ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಯ ನಕಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಹೆಸರೂ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ. ಕೆ. ಬಿ. ೧೭೯ ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲ; ಚಾಟುವಿಟ್ಠಲನಾಥನ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಮೊದಲ ೨೬ ಪದ್ಯಗಳ ಒಂದು ನಕಲು ಅಷ್ಟೆ.

* * * *

ಧ್ರುವನ ಕಥೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕ್ಕಾಗಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತದ ಧ್ರುವಕಥೆಯೇ ಮೂಲ. ಒಳವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿದ್ದರೂ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಇಬ್ಬರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರನಾದ ಚಾಟುವಿಟ್ಠಲನಾಥ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಿಗಿಂತ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ. ದಾಸರು ಅವನ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಿರಬಹುದೆನ್ನಲು ಒಂದೆರಡು ಸಣ್ಣ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆಯಾದರೂ ಅವನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಾಟುವಿಟ್ಠಲನಾಥ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ

ಹಲವಾರು ಉಪಮೆಗಳನ್ನು, ಮೂಲಕಥೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ತರಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕಲ್ಪಿತಭಾಗ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ದಾಸರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವನ ಪದಪುಂಜಗಳು, ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳು, ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಗಳು ಯಾವುವೂ ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮೂಲ ಆಕರ ಒಂದೇ. ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ (೮ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ೧೨ರ ಪೂರ್ತಿ) ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಇನ್ನೂರ ಅರವತ್ತೈದು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಾಟು ವಿಟ್ಠಲನಾಥ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತರಿಸದೆಯೂ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ವರ್ಣನಾದಿ ವಿವರ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಧ್ರುವಕೃತಿಗಳ ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲದ್ದೇ ಆದರೂ ಧ್ರುವನ ಜನನದವರೆಗಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂಲದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ಕಥೆ

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿಗೆ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯ ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯನಿಗೆ ಸುನೀತಿ ಮತ್ತು ಸುರುಚಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಜನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ.

ಸುನೀತಿಗೆ ಧ್ರುವನೆಂಬ ಮಗ; ಸುರುಚಿಗೆ ಉತ್ತಮನೆಂಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯ ಒಮ್ಮೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಉತ್ತಮನನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಾಲಕ ಧ್ರುವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ತನ್ನನ್ನೂ ಉತ್ತಮನಂತೆ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ. ರಾಜ ಮಗುವಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಸುರುಚಿ ಅಸೂಯೆ, ಗರ್ವಗಳಿಂದ ಮದಿಸಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ಹೀಗಳೆದು ಮಾತನಾಡಿದಳು: "ಮಗೂ ನೀನು ರಾಜಪುತ್ರನಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದವನಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವಳ ಮಗನಾದ ನಿನಗೆ ರಾಜಾಸನವನ್ನೇರಲು ಅರ್ಹತೆ ಎಲ್ಲಿ ? ಪಾಪ, ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನಿನಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದೊರೆಯದ್ದಕ್ಕೆ ವೃಥಾ ಆಸೆಪಡುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಾ" ಎಂದಳು. ಮಲತಾಯಿಯ ಬಿರುನುಡಿ ಕೇಳಿದ ಧ್ರುವ ಕೋಲಿನಿಂದ ಬಡಿದ ಕಾಳೋರಗದಂತೆ ರೋಷಗೊಂಡು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ತಾಯಿ

ಸುನೀತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ದುಃಖಿಸುವ ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಸುನೀತಿ ಹೇಳಿದಳು : "ಮಗೂ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದಾಗಲಿ, ಕಡೆಗೆ ದಾಸಿಯೆಂದಾಗಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನಾಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥವಳ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಸುರುಚಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನ್ಯಾಯವಾದದ್ದೆ. ಉತ್ತಮನಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಲು ನೀನು ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಬೇಡಬೇಕು. ಅವನು ಮಾತ್ರವೇ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲ." ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಧ್ರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ನಗರದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾರದರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಧ್ರುವನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕಂಡರು. ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಥೆಂಥ ಯೋಗಿ, ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟ; ಇನ್ನೂ ಹಸುಳೆಯಾದ ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹಟ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗು ಎಂದು ತಿಳಿಹೇಳಿದರು. ಧ್ರುವ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಮರಳುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಡಿ. ಬದಲು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಎಂದು ಅವರನ್ನೇ ಬೇಡಿದ. ಬಾಲಕನ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಾರದರು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಅವನಿಗೆ ಧ್ಯಾನವಿಧಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾಜ ಧ್ರುವನನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿದ ತನ್ನ ನಡತೆಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದ. ನಾರದರೆದುರು ತನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಂಡ.

ಧ್ರುವ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತ. ಮೊದಲು ದೀರ್ಘ ಕಾಲಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಪಾಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅನಂತರ ಅದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತರಗೆಲೆ, ಒಣಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಕೇವಲ ಜಲಾಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಕಡೆಗೆ ಶ್ವಾಸವನ್ನೇ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ. ಹುಡುಗ ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭೂಮಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಹಡಗಿನಂತೆ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿಯೂ ತೂಗಿತು. ಅವನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಗೆ ಮೂರು ಲೋಕ ಬೆದರಿದವು. ಉಸಿರಾಟವೇ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ಜೀವರಾಶಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲರನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ತಮ್ಮ ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವಿತ್ತು ಧ್ರುವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಬಂದ.

ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಧ್ರುವನ ಹೃದಯಗೋಚರವಾಗಿದ್ದ ಧ್ಯಾನಮೂರ್ತಿ ಥಟ್ಟನೆ ಮರೆಯಾದಂತಾಯಿತು. ಧ್ರುವ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರೆ ಎದುರಿಗೆ

ತೇಜೋರಾಶಿಯಾದ ಭಗವಂತ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ. ವಿಸ್ಮಯಾನಂದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋದ ಬಾಲಕ ಅವನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ದಿಂಡುರುಳಿದ. ಸ್ತುತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಯಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲರಿಯದೆ ನಿಂತ ಮುಗ್ಧಬಾಲಕನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹರಿ ತನ್ನ ಶಂಖದಿಂದ ಸೋಕಿದೊಡನೆ ಧ್ರುವನ ಅಜ್ಞಾನ ಹರಿದು ಜ್ಞಾನ ಬೆಳಗಿತು; ನಾರಾ ಯಣನ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಧ್ರುವ ಅವನನ್ನು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿ ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ; ಅವನ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ. ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಭಗವಂತ ದೀರ್ಘಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಮರೆಯಾದ. ಲೌಕಿಕ ಆಸೆಯ ಪರಿಣಾಮ ವಾಗಿ ತಾನು ಮತ್ತೆ ಲೋಕದ ನಡುವೆಯೇ ಉಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಧ್ರುವನ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಯಿತು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಬೊಗಸೆ ಬತ್ತ ಬೇಡಿ ದಂತೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವನಿಂದ ಕೇವಲ ಸಿಂಹಾಸನ ಪಡೆದು ಬಂದೆನಲ್ಲ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಧ್ರುವ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ.

ಮಗನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ. ಸುನೀತಿಗೆ ಹೋದ ಜೀವ ಮರಳಿದಂತಾಯಿತು. ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಅವನನ್ನು ಸಡಗರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಉತ್ತಾನ ಪಾದರಾಯ ಮಗನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ತಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದ.

ಶಿಶುಮಾರನೆಂಬ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾದ ಭ್ರಮಿ ಮತ್ತು ವಾಯುವಿನ ಮಗಳಾದ ಇಳಾ ಎಂಬ ಚೆಲುವೆಯರು ಧ್ರುವನ ಕೈಹಿಡಿದರು. ಭ್ರಮಿಗೆ ಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ವತ್ಸಕರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇಳಾ ಉತ್ಕಲನೆಂಬ ಮಗನನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನೂ ಪಡೆದಳು. ಸುರುಚಿಯ ಮಗನಾದ ಉತ್ತಮ ಇನ್ನೂ ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷನಿಂದ ಹತನಾದ. ಧೃತಿಗೆಟ್ಟ ಸುರುಚಿ ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದಳು. ತಾಯಿ, ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಾವಿನಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನ ನಾದ ಧ್ರುವ ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದ. ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷರ ಮಹಾಸೈನ್ಯ ಕವಿಯಿತು. ಅವನ ಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದು ಕಳವಳಿಸಿತಾದರೂ ಬಾಲಮೆಟ್ಟಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ರೋಷಗೊಂಡು ಪುನಃ ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿತು; ಬಗೆ ಬಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಗರೆಯಿತು. ಬಿರುಮಳೆಯಿಂದ ಮರೆಯಾದ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಧ್ರುವ ಆ ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದ. ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದ ಯಕ್ಷರು ಗೆಲುವಿನ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮಂಜನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮೂಡುವ ಮಾರ್ತಾಂಡಮಂಡಲದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಗೆಲ್ಲ [illegible]

ಕೂಡಲೆ ಯಕ್ಷರು ಮರೆಯಾಗಿ ಮಾಯಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಘೋರ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಭಯಂಕರ ಗಾಳಿ ಎದ್ದಿತು. ಮಿಂಚು ಚೆಲ್ಲುವ ಭಯಂಕರ ಮೇಘಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಂದವು. ರಕ್ತಮಾಂಸ, ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಭಯಂಕರ ಮೃಗ ಸಮೂಹ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಧ್ರುವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಂದ ಅವನು ಎದೆಗೆಡಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಜಯವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿದರು. ಧ್ರುವನು ಕೊಂಚವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಹೊಡೆದ. ಅದರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರ ಮಾಯೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಧ್ರುವನ ಬಾಣದೇಟುಗಳಿಂದ ಅವರು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಜೀವಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನೊಂದು ಧ್ರುವನ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಮನುಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವಧೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಧ್ರುವನನ್ನು ಕೋರಿದ. ಬಂಧುಗಳ ಸಾವಿನಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗುವುದು ಅವನಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಲ್ಲದೆಂದ. ಪಿತಾಮಹನ ಮಾತಿನಿಂದ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆನಿಸಿ ಧ್ರುವ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ, ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕುಬೇರನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಧ್ರುವನನ್ನು ಹರಸಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಂತತವಾಗಿರಲೆಂಬ ವರವನ್ನಿತ್ತ.

ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಧ್ರುವ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತ. ಕ್ರಮೇಣ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಮರೆತು ಆತ್ಮಾರಾಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹರಿಕಿಂಕರರು ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಬಂದ ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ರುವ ಹೊರಟ. ಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಅವಳು ಆಗಲೇ ಬೇರೊಂದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹರಿಕಿಂಕರರು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಗ್ರಹ ಸೂರ್ಯ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಧ್ರುವ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿದ.

ಮೈತ್ರೇಯ ಋಷಿ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೂತಮುನಿಗಳು ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಭಾಗವತ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಧ್ರುವೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಚಾಟು ವಿಟ್ಠಲನಾಥನ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಧ್ರುವಕಥೆ ಹೆಚ್ಚೂಕಡಿಮೆ ಮೂಲದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಥೆಯ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ನಡೆದ ಅನುವಾದವೆಂದು

ಹೇಳಬಹುದು. ಅವನು ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿನ ಪದಪುಂಜ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಅನುವಾದಿಸುವುದುಂಟು. ಹೀಗೆಂದಾಗ ಕನ್ನಡದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಕ್ಕಿಕಾಮಕ್ಕಿ ಭಾಷಾಂತರವೆಂದೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು, ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಎಷ್ಟೋ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲೂ ಮೂಲದ ಒಟ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಪೋಹ ತರುವಂಥದಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಆಶಯವನ್ನೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಜೀವರಾಶಿಯೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲರೆಲ್ಲ ನಾರಾಯಣನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಭಯವಿತ್ತ ನಾರಾಯಣ ಧ್ರುವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಮಧುವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಂಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂದ್ರ ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವಿತ್ತು ಕಳಿಸಿ ಧ್ರುವನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧ್ರುವ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೋಹ ವಿಭ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವಂಥದಲ್ಲ, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕಳವಳ ಕವಿಸಬಹುದಾದ ಬೇರೆ ಏನೇನು ವಿಘ್ನಗಳಿವೆಯೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವರನ್ನು ಅಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

ಕೂಡಲೇ ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಕೆಂಧೂಳಿ ಮೇಲೆದ್ದಿತು. ಕತ್ತಲೆ ದಿಕ್ಕನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬಿತು. ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸರು, ಹುಲಿ ಕರಡಿಗಳು ಧ್ರುವನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಧ್ರುವ ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯ ಜ್ವಲಿಸಿ ಉರಿದ. ಯಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಪಾಶ ಬೀಸಿದ. ಆದರೂ ಧ್ರುವ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ "ಬಿಸಿಲ ಝಳ ಬೆಳದಿಂಗಳಾದುದು ನಸುಬೆಮರನಾರಿಸಿತು, ಗಾಳಿಯು ಗಸಣೆ ಹರಿದುದು ಪಾಶ ಪೈಸರಿಸಿತ್ತು ಕಡಲೇಳು."

ಸೋತರೂ ಇಂದ್ರ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಡು ಕಿಚ್ಚು ಹಬ್ಬಿಸಿದ. ಅದು ಸುತ್ತಲಿಂದ ಮುತ್ತಿಬಂತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಗಳಿಗೆ

ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ಮುಗಿಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋರು ಮಳೆ ಸುರಿದು ಕಿಚ್ಚು ಶಾಂತವಾಯಿತು.

ಸುನೀತಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. "ಮಗೂ ರಾಕ್ಷಸರು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೃಗಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬರುತ್ತಿವೆ, ಏಳು ಏಳು. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಾನಿರಲಾರೆ" ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ರಾಜ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದ, ಸುರುಚಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಗಟ್ಟಿದಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಖಳ ಸಮೂಹ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣು ತೆರೆ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊ"ಎಂದು ಆರ್ತಳಾಗಿ ಕೂಗಿದಳು. ಧ್ರುವನ ಧ್ಯಾನ ಕೊಂಚ ಅಲುಗಿತು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ! ಕೂಡಲೆ ದೈತ್ಯಾಳಿ ಮೃಗಸಮೂಹ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದುವು. ಧ್ರುವ ಎಷ್ಟೂ ಭಯಪಡದೆ ಪುನಃ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ; ಹರಿಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಂದ್ರ ಸೋತ, ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೆ ಹರಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಓಡಿದ!

ಈ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆ ನಿಜವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಎಂಥೆಂಥ ಋಷಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಮಾರಕಾಸ್ತ್ರ ಬಳಸಿ ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಧ್ರುವ ಎಳೆಯ ಹುಡುಗನಾದದ್ದೇ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುವುದು ನಗು ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಮಕ್ಕೆ ಸಿಗದವನನ್ನು ಭಯದಿಂದ ಮಣಿಸಲು ಸುರಪರಿವಾರ ಹೂಡುವ ಸಂಚುಗಳು ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಮಾಡುವಂಥವು. ಈ ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತಿವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ನಿವಾರಿಸುವುದು ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ದೀನಮುಖವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮಗು ಕಳವಳಗೊಂಡು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವುದು ಮಾತ್ರ ತೀರ ಮನಕರಗಿಸುವಂತಿದೆ. ಇಂಥ ದೃಶ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರನ ಕಾವ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಂದೇನು ಎನ್ನುವ ಭಾಗ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಕವಿಯದೇ ಆಗಿದ್ದು ತುಂಬ ಮಾನವೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕಲ್ಪನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕುಬೇರನ ಸೈನ್ಯ ಧ್ರುವನಮೇಲೆ ಎರಗಿದಾಗ,

ಪಾಲುಗಡಲೊಳಗದ್ದ ಮಂದರ
ಶೈಲವೋ ಕಲ್ಪಾಂತವಹ್ನಿಯ
ಮೇಲೆ ಮುಸುಕಿದ ಕಮಲಜಾಂಡ ಕಟಾಹಮಂಡಲವೊ

ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿತಂತೆ. ಕಡೆಗೆ ಧ್ರುವನ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪಟನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕುಬೇರಬಲ "ತೆಗೆದು ಹಾಯ್ದುದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ತಾಳಿಗೆಗೆ ತುತ್ತುಗಳಾದೆವೈ ಹಾಯೆನುತ ನಿಜಪುರಕೆ"

ಯಕ್ಷ ಸೈನ್ಯ ಮಾಡಿದ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ಪ್ರತಾಪವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿತ ವಾಗಿದೆ.

ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಕೆಂದೂಳಿ ಗಗನವ
ಮುಸುಕಿದುದು ಘನ ಮೇಘವಭ್ರದ
ಬಸುರನಾವರಿಸಿದವು ಸಿಡಿಲುಗಳಿರದೆ ಮಾಯೆಗಳು
ಮಿಸುಂಪಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಲಂ
ಬಿಸಿದುವಾಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಕರೆದುದು
ಕಿಸುಕುಳದ ಮಳೆ ಧರೆಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಯ್ತು ನಿಮಿಷದಲಿ

ಅದ್ದವೋಲಾಯ್ತಿಳೆ ರಸಾತಳ
ಕಿದ್ದಿರಿಕೆಯಲಿ ಮೇರುಮೇಲಡ
ಬಿದ್ದವೋಲಾಯ್ತೇನನೆಂಬೆನು ಮಾನವೇಶ್ವರನ
ಕದ್ದುದಸುರರ ಮಾಯೆ ಕುಳಿಯಲಿ
ಬಿದ್ದುದೋ ಮಾನವ ಮಹಾಹವ
ಭದ್ರಗಜವೆಂದೊರಲುತಿರ್ದುದು ಸಕಲ ಜನನಿವಹ

ಗಿರಿಗಳುದಿರಿದವಭ್ರದಿಂದಿಳೆ –
ಗುರು ಕಬಂಧಾನೀಕ ಬಿದ್ದುದು
ಕರಡಿ ಪುಲಿಪಂದಿಗಳು ಕಾಡಾನೆಗಳು ಕವಿತರಲು
ಉರಿವ ಕಂಗಳ ವಿಷಮ ಧೂಮಾಂ
ಕುರದ ವದನದ ದೆಸೆಗಳಲಿ ಹೂಂ
ಕರಿಸುವುರಗಾನೀಕ ಕವಿದುದು ನೃಪನ ಸಂಮುಖಕೆ

ಪರಿಘಮುಸಲ ಮುಸುಂಡಿಗಳು ಮು
ದ್ಗರ ಮಹಾ ಪಾಷಾಣ ಶಸ್ತ್ರೋ
ತ್ಕರದ ಮಳೆ ಮೋಹರಿಸಿತೆಣ್ದೆಸೆಗಂಬುರಾಶಿಗಳು
ಧರಣಿಯನು ಮುಳುಗಿಸಿದವತಿ ಭೀ

ಕರ ಮಹೋರ್ವಿ ಭುಜಾಪ ಗೂಢಾಂ
ಬರ ಗಿರಿದ್ರುಮ ದೆಸೆಯದೇಕಾರ್ಣವದ ರಭಸದಲಿ

ಬಿಗಿಲಯದ ಹೆಪೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಪದಗಳು ಪಟಪಟನೆ ಪುಟಿದೇಳುವುದು, ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ಅರಳಿ ಸುರಿಯುವುದು ರಸಾವೇಶದ ಕ್ರಿಯೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಧ್ರುವ ಲೋಕದ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಭೋಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆಂದು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕವಿ,

ವಿದುರ ಕೇಳಿಡಗಾಲ ಹುಡಿಯನು
ಬದಿರಿ ಬಿಸಡುವವೋಲು ಸಕಲವ
ಒದೆದು ನಡೆದನು ಕುಳಿಯ ದಾಂಟಿದ ಭದ್ರಗಜದಂತೆ

ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ,

ಕಾಯ ನಾನೆಂದೆಂಬಡಿದು ಪರ
ಕೀಯ ರೇತೋಜನಿತ ಕಾಲನ
ಬಾಯಿಗೆತ್ತಿದ ತುತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಶುಚಿಯಲ್ಲ
ನಾಯಿ ನರಿ ಹುಲಿ ಕಾಗೆ ಹದ್ದಿನ
ಬೀಯವಿದಕುಪಯೋಗ್ಯವಾದವು.

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಾಗಲಿ ಕವಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅರ್ಥೋಚಿತವಾದ ಉಪಮೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ತಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಇಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನಾದ ಕವಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸೊಗಸಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು. ಅವುಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸೋತನೆ. ಅಥವಾ ತಿಳಿದೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಿದನೆ? ಮೂಲದ ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಜರಿಕೆಯೇನಿಲ್ಲ. "ತೇಪಿ ಚಾಮುಪಮೃಷ್ಯಂತಃ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶಮಿವೋರಗಾ:" ಎನ್ನುವಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಹ "ಬಾಲವನು ಕಡಿದುರಗನಿಕರದವೋಲು ಕವಿದುದು ಕೂಡೆ ಯಕ್ಷೇಶ್ವರನ ಪರಿವಾರ" ಎಂದು ಕೊಂಚ ಉತ್ತಮವಾಗಿಯೇ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಡುವ ಕೌಶಲ ಅವನದು. ಹಾಗಿದ್ದೂ ಕೆಲವು ಸೊಗಸಾದ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡಿವೆ, ಧ್ರುವನು ಕುಬೇರನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತ ವರ್ಣಿಸುವ ರೀತಿ ಇದು :

ಸಂಧೀಯಮಾನ ಏತಸ್ಮಿನ್ ಮಾಯಾಗುಹ್ಯಕ ನಿರ್ಮಿತಾಃ
ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿನೇಶುರ್ವಿದುರ ಕ್ಲೇಶಾ ಜ್ಞಾನೋದಯೇ ಯಥಾ

ತಸ್ಯಾರ್ಷಮಸ್ತ್ರಂ ಧನುಷಿ ಪ್ರಯುಂಜತಃ
ಸುವರ್ಣಪುಂಖಾ ಕಲಹಂಸ ವಾಸಸಃ
ವಿನಿಸ್ಸೃತಾ ಆವಿವಿಶುರ್ದ್ವಿಷದ್ಬಲಂ
ಯಥಾವನಂ ಭೀಮರವಾಶ್ಶಿಖಂಡಿನಃ

ತೈಸ್ತಿಗ್ಮಧಾರೈಃ ಪ್ರಥನೇ ಶಿಲೀಮುಖೈ
ರಿತಸ್ತತಃ ಪುಣ್ಯಜನಾ ಉಪದ್ರುತಾಃ
ತಮಭ್ಯಧಾವನ್ ಕುಪಿತಾ ಉದಾಯುಧಾಃ
ಸುಪರ್ಣಮುನ್ನದ್ಧ ಫಣಾ ಇವಾಹಯಃ

[ಧ್ರುವ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿದ. ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಯಕ್ಷ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದುವು. ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿನ್ನದ ಅಲಗುಗಳಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುವ, ಹಂಸದ ಗರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಣಗಳು ಹೊರಚಿಮ್ಮಿದುವು. ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ ಕಾಡನ್ನು ಹಾಯುವ ನವಿಲಿನಂತೆ ಆ ಬಾಣಗಳು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ಹರಿತವಾದ ಮೊನೆಯ ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಏಟು ತಿಂದ ಯಕ್ಷರೆಲ್ಲ ರೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಆಯುಧ ಹಿಡಿದು, ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿದ ಹಾವುಗಳು ಗರುಡನನ್ನು ತರುಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು.]

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಉಪಮೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಯಕ್ಷಮಾಯೆ ಕುಸಿಯುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾನದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂಸಾರಮಾಯೆ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಮೆಯಿಂದ ನಿದರ್ಶಿಸಿರುವುದು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದ ನಂತರ ಯುದ್ಧ ನಿಂತು ಧ್ರುವ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಲಾಭದಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಮಾಯೆ ಹರಿಯುವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಉಪಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ವಸ್ತುಧ್ವನಿಯಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಯಂಕರ ಕೂಗಿನ ನವಿಲಿನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರದ ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪ ಎರಡೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಸರ್ಪ ಛಲರೋಷಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುಚಿತ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅದು ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಹಾಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸೋಲು ಶತಸ್ಸಿದ್ಧವೆನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣ, ಗರುಡ, ಜ್ಞಾನ – ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಧ್ರುವನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಯೆ, ಅರಣ್ಯ, ಕಾಳೋರಗಗಳು ಯಕ್ಷರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು ಸಹ ಅತ್ಯುಚಿತವಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರವತ್ತಾಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸಂದರ್ಭದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ ಇವುಗಳ

ರೀತಿಯಿದೆ. ಸಾಲಾಗಿ ಬಂದ ಇಂಥ ಮನೋಹರ ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿದ ಮೇಲೂ ಒಟ್ಟು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಧ್ರುವಕಥೆ ಮೂಲದ ಔಜ್ವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ರೂಪುಪಡೆದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಧ್ರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ. ಬಿ. ೧೯೯ರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಚಿಕ್ಕದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಧ್ರುವ ಜನನದವರೆಗಿನ ಕಥೆ ಭಾಗವತದ ಕಥೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜ ಸುನೀತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಸುರುಚಿಯ ಜೊತೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಜಪತಪ ಹೋಮ ಮಾಡಿದ, ದೇವಲೋಕದ ಋಷಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣೊಂದನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಿರಿಯರಸಿಯಾದ ಸುನೀತಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವಳು ಪುತ್ರವತಿಯಾಗುವಳೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಜ ಅದನ್ನು ಸುರುಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅವಳು ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಹಾಲುತುಪ್ಪದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಕುಡಿದಳು. ಹಿಂಡಿದ ಗೊರಟೆಯನ್ನು ಅಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡಿದಳು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮಂತ್ರಿ ಗೊರಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟ.

ಸುನೀತೆಯ ದಾಸಿ ಪಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಾಗ ಸುರುಚಿ ಪಡಿ ಕೊಡದೆ ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸಿ ಅಟ್ಟಿದಳು. ಮಂತ್ರಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಆ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆದು "ಹಿಂಡಿದರಲ್ಪ ರಸವು ಹೋಯ್ತಲ್ಲದೆ ಗಂಡು ಫಲವು ಸಿಕ್ಕದೆ ? ಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಡು ಶೀಘ್ರದಲೊಡಗೊಂಡು ಬಹೆನು ರಾಯನ ಇಂದಿನ ಸುದ್ದಿಯ ಎಣಿಕೆಯ ಮಾಡದಾನಂದದೊಳಿರಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಸುನೀತಿ ಮಾವಿನ ಫಲವನ್ನು ಬೀಜಸಹಿತ ತಿಂದಳು. ಪತಿಯನ್ನು ಎದುರ್ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತಗಜ ಸಿಂಹಗಳ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜನನ್ನು ಊರಿನಾಚೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದ. ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಕಾಡುಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯಿತು. ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋರು ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಮಂತ್ರಿ ರಾಜನಿಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಗಣಿಕೆಯ ಮನೆಯಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ರಾಜ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ. ಸುನೀತಿ ರಾಜನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ರಾಜ ಅವಳ ಚೆಲುವಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಇವಳು ಯಾರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋ, ಪಾರ್ವತಿಯೋ, ದ್ರೌಪದಿಯೋ ಸೀತಾಂಗನೆಯೋ ಹೇಳು ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ

ಪಟ್ಟದರಸಿ ಸುನೀತಿ ಎಂದಳು ರಾಣಿ. ಮಂತ್ರಿ ರಾಜರಾಣಿಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊರಬಂದ. "ಪೊಡವೀಶಪತಿ ನಿಮ್ಮ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಎನಗಿಂದು ಪರದೇಶಿತನ ಬಂದಿತು" ಎಂದು ಸುನೀತಿ ದುಃಖಿಸಲು ರಾಜ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಸಿ "ದುಂಡು ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಮಾಲೆಯು ಪದಕವ ಅಂಗನೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ". ಸುನೀತಿ ಪತಿಯನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಇಬ್ಬರೂ "ದ್ರಾಕ್ಷಿ ದಾಳಿಂಬದ ವನದಲಿ ಗಿಳಿವಿಂಡು ಮಾತಾಡಾಲಿಂಗಿಸಿದಂತೆ" ಪಟ್ಟೆಮಂಚದಲಿ ಮಲಗಿದರು.

ಮುಂದೆ ಧ್ರುವ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವನು ಬಾಲಕನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಸಭೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಸುರುಚಿಯಿಂದ ಅವನ ಮುಖಭಂಗ, ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದು, ನಾರದರ ಭೇಟಿ, ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹ ಇವೆಲ್ಲ ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಇವೆ,

ಮೇಲಿನ ಕಥೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಧಾಟಿಗೆ ಹೊರಳಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ತರ್ಕಮುಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ, ರಾಜನಿಗೆ ಸುನೀತಿಯ ಗುರುತು ಸಿಗದೆ ಹೋದದ್ದು, ಅವಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದದು. ಮಂತ್ರಿಯು ತಂತ್ರದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಭೇಟಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಹಿಸಿದ್ದು, ಸುರುಚಿ ಎಸೆದ ಮಾವಿನ ಓಟೆ ಸುನೀತಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ದಾಸಿಯರ ಮೂಲಕ ದೊರೆತದ್ದು ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಶಿಷ್ಟಕಥೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನಪದಕಥೆಗೆ ಒಗ್ಗುವ ಧಾಟಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದಾದ ಧ್ರುವಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೌಢವೂ ಆಗಿದೆ. ಆರಂಭಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಥೆ ಮೊದಲಿನದರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಮತ್ತು ಭಾಗವತದ ಧ್ರುವ ಕಥೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಪುರಾಣ ಜಾನಪದಗಳೆರಡರ ಮಿಶ್ರಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇದು. ಅದರ ಕಥಾವಿನ್ಯಾಸ ಹೀಗಿದೆ:

ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಜ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಬಂದರು. ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಮಾವಿನ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುನೀತಿಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸುರುಚಿ ಹಟಹಿಡಿದಳು. ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಓಟೆಯನ್ನು ಬಿಸಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ದೂತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಡೆದ ಸುನೀತಿ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿದಳು. ಸುನೀತಿಗೆ ಮೊದಲು, ಸುರುಚಿಗೆ ಅನಂತರ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು,

'ಕ್ರೂರಕರ್ಮೆ ದುರಾಚಾರೆ'ಯಾದ ಸುರುಚಿ 'ಮನದಲಸೂಯೆವೆತ್ತು' ತನ್ನ 'ಕೇಡಿಂಗವನ ಕೇಡುಗಳ' ಬಗೆದಳು. ಈ ಹುಡುಗ ಉಳಿದರೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗುತ್ತಾನೆ, ರಾಜ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹವಣಿಸಿದಳು. ಧ್ರುವನಿಗೆ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯ ಕೊಟ್ಟರೆ 'ಮಂದರಧರಹರಿ ಮಾಧವನೆನುತದ' ತಿಂದೂ ಅವನು ಉಳಿದ, 'ಹರಿಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಷವಮೃತವೆಂಬ ಮಾತ ಖರೆಯೆಂದು ಲೋಕಕೆ ತೋರುವಂದದಲಿ ತರಳನು ಪರಮ ಸೌಖ್ಯದೊಳಿರೆ ಕಂಡು' ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸುರುಚಿ ಕುದಿದಳು.

ವಿಷ ತಿಂದೂ ಉಳಿದ ಧ್ರುವನನ್ನು ಸುರುಚಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಿ ತಲೆಕಡಿಸಿದಳು, ಇದನ್ನು ಬರಿದೆ ಬಿಸಾಡಿದರೆ ಏನು ಬಂತು ? ಮೋಹದ ಮಗನ ಮಾಂಸವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಉಣಿಸುವೆನೆಂದು 'ದ್ರೋಹಿ ಪಾಕವಗೈದು ಬಡಿಸಿದಳವಗೆ'. ಅವನ ಜೊತೆ ಸುನೀತಿಗೂ ಬಡಿಸಿದಳು. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ ಸುನೀತಿ 'ನನ್ನ ಮರಿಯಾನೆ ಬಾ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾ' ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಸತ್ತ ಹುಡುಗ ಮೈದಾಳಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ.

ಒಮ್ಮೆ ಬಾಲಕ ಧ್ರುವ ರಾಜನ ಸಭೆಗೆ ಬಂದ; ಎತ್ತಿಕೋ ಎಂದು ರಾಜನನ್ನು ಅತ್ತು ಕಾಡಿದ. ಸುರುಚಿ ಕೋಪಗೊಂಡಾಳೆಂದು ರಾಜ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. 'ತಂದೆ ರಕ್ಕಸನಾದ । ತಾಯಿ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಾದ । ಳಿಂದು ಕೂಡಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲ ॥ ಹೊಂದಲ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿಹ ಘೋರಾರಣ್ಯ' ಎಂದು ಹುಡುಗ ಅಳಲಿದ. ತಾಯಿಯು ಬಳಿ ದೂರಿದ. ಅವಳ ಮಾತಿನಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದ. ಮುಂದೆ ನಾರದರ ಭೇಟಿ, ಅವರು ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡದ್ದು ಎಲ್ಲ ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇದೆ.

ಧ್ರುವನ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಬಸವಳಿದವು. ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು

ಸಿಕ್ಕುತಿರ್ಪುದು ಕೊರಳಿನೊಳಗುಸು
ರುಕ್ಕುತಿರ್ಪುದು ಉಬ್ಬಸಂಗಳು
ವಕ್ಕಲಿಕ್ಕುವನಧಿಕ ತಪದಲಿ
ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಗಳ ಕಾಣೆವು

ಎಂದು ದೂರಿದರು. ಇಂದ್ರ 'ನರಮಾಂಸಹಿತರಾದ ಘೋರಾಕಾರದಸುರರು ಶಾಕಿನಿ ಡಾಕಿನಿ'ಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ ನೀವು ಬಲಸಹಿತ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ,

'ಅಡಬಲ್ಲ ಶಾಕಿನಿ ಕಡುಜಾಣೆ ಡಾಕಿಣಿ'ಯರು ಧ್ರುವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯು ತರಲು ಹೋದಾಗ ಘೋರ ತಪದ ಜ್ವಾಲೆ ಬಡಿದು ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ವರುಣನ ಪಾಶದಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಧ್ರುವನ ತಾಯಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರೆದರು. ಯಾವುದೂ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ, ಕಡೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಇಂದ್ರಸಹಿತರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಅವರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಅದನ್ನು ನೀವು ಹೇಳುವುದೇಕೆ ? 'ಕರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಪೋಪ ಬಗೆಗೆ ಪರರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಪುದ್ಯಾಕೆ ?' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ.

ಧ್ರುವ ರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಂದು ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದು ದೂರಿದರು. ಧ್ರುವ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಉತ್ತಮ ತಾನೇ ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೊರಟ.

ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪರ್ಯಂತ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಒಂದು ಕೊಳದ ಬಳಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಶಬರನ ವೇಷ ತಾಳಿ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಅದೇ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸುನೇತ್ರ ಎಂಬ ಯಕ್ಷ ಒಂದು ಮೃಗಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಹೊಡೆದ. ಅದು ಉತ್ತಮನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂತು. ಉತ್ತಮನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಹೊಡೆಯಲು ಮೃಗ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸತ್ತ ಮೃಗ ತಮ್ಮದೆಂದು ಶಬರ ಉತ್ತಮ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಕಲಹ ಆರಂಭವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಸಾಹಸದಿಂದ ಕಾದಿದರೂ ಉತ್ತಮ ಸೋಲತೊಡಗಿದ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಹರಿಭಕ್ತನನ್ನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಳಾಗಿ ನೀನು ಸೋಲುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ಯಕ್ಷ ಮೂದಲಿಸಿದ. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮರಣಹೊಂದಿದ,

ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಧ್ರುವ ಸುರುಚಿ ಎಲ್ಲ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸುರುಚಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡಳು, ಮಗನ ದೇಹವನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಳು; ಮಧ್ಯೆ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತಳು.

ಧ್ರುವ ಸೇನೆಯ ಸಹಿತ ಯಕ್ಷನಗರಿಗೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟ. ಅವನ ಏಟಿಗೆ ಯಕ್ಷರು ತತ್ತರಿಸಿದರು; ಕುಬೇರನ ಬಳಿ ದೂರಿತ್ತರು. ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಧೀರಯೋಧರನೇಕರು ಕುಬೇರನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

ಬಿಡು ಚಿಂತೆಯನು ರಾಜ ರಾಜಾ—ನಮಗೆ
ಕೊಡು ನೇಮವ ಸಜ್ಜನ ಕಲ್ಪಭೋಜಾ

ಜವನ ಝುಕ್ಕಲಿಸುವೆವು । ಬವರದಲಿ ಕಾಲ ಭೈ
ರವನ ತೊಡೆಯು ಮುರಿದು
ಅವಘಡದ ಘೋರ ಮೃತ್ಯುವ ಗೆಲ್ಲುವೆವು
ಬಿಡು ಚಿಂತೆಯನು ರಾಜ ರಾಜಾ

ಕೀಳುವೆವು ಮೇರುವ
ಸೀಳುವೆವು ದಿಗ್ಗಜವ
ಏಳು ಕಡಲನು ಕುಡಿವೆವು—ಬರಿಯ
ಕೀಳು ಮಾನವನ ಭಯವ್ಯಾಕೆ ?

ಹೀಗೆ ಬೇಡಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೋದ ಯೋಧರೂ ಧ್ರುವನ ಪರಾಕ್ರಮದೆದುರು ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವನ ಅಜ್ಜನಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಬಂದು ಪರಹಿಂಸೆ ಸಲ್ಲದೆಂದು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅವನು ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಧ್ರುವ ಕುಬೇರರ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಧ್ರುವ ಕೆಲಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದ.

ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸುನೀತಿಯನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ಮಂತ್ರಿಯ ತಂತ್ರದಿಂದ ಅವರು ಕೂಡಿದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ. ಎರಡರಲ್ಲೂ (ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ) ಮಾವಿನ ಫಲದ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಸುರುಚಿ ಧ್ರುವನಿಗೆ ವಿಷ ಉಣಿಸಿದ್ದು, ಅವನ ತಲೆಕಡಿಸಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದು, ಆದರೂ ಹರಿಯನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನು ಬದುಕಿಬಂದದ್ದು, ಧ್ರುವ ರಾಜನಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಜೆಗಳು ವನ್ಯಮೃಗಗಳ ಕಾಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೊರಟು ಶಬರ ವೇಷದ ಯಕ್ಷನೊಡನೆ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕಾಳಗಮಾಡಿದ್ದು—ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವಂಥವು. ಉತ್ತಮನ ಬೇಟೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷನೊಡನೆ ಅವನ ಹೋರಾಟದ ನಿರೂಪಣೆ ತುಂಬ ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಧ್ರುವ ಕಥೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಮೂಲಭಾಗವತದ ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಕಳಚದ ಯುಕ್ತ ತೋರಿದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ವರ್ಣನೆ ರಾಣಿಯರ ಚೆಲುವಿನ ವರ್ಣನೆ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಇವೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಸುರುಚಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ಜರಿಯುವುದು, ಧ್ರುವ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸುನೀತಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಸಂತೈಸುವುದು ಮೊದಲಾದು

ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ವಿವರವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಧ್ರುವ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಜನರು ಸುರುಚಿಯನ್ನು ಜರಿದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊಸದು. ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಧ್ರುವ ತನಗೆ ಹರಿ ಒಲಿದಾನೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವುದು, ನಾರದರು ಉತ್ತಾನಪಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಮಾರುಗಟ್ಟೆ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕರೆತಂದು ಆ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಆ ಕೇರಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಹೀಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪಾತ್ರದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಗಲು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕೃತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ತರಲು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹರಿಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಕೃತಿಯ ಒಡಲನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಥಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಚಿತವಾಗಿದ್ದು ರಸಪೋಷಕವಾಗಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಒಂದೆರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ತನ್ನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಧ್ರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನಷ್ಟೆ. ರಾಜ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಮೂಲದಲ್ಲಿದೆ. "ನಾರು ರಕ್ಷಂತಂ ಧ್ರುವಂ ರಾಜಾಂsಭ್ಯನಂದತ" ಎನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾತು: ಏಕೆ ಅವನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ "ಉತ್ತಮನ ತಾಯ್ ಸುರುಚಿ ಮುನಿದ ಪಳೆತ್ತಿಕೊಂಡಡೆನುತ್ತ ಸಂಶಯಚಿತ್ತ" ನಾದ ರಾಜ ಧ್ರುವನನ್ನು ಕಂಡರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಎಂದಿದೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಯ್ದಾಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಧ್ರುವ ತನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊ ಎಂದು ಕಾಡುವುದನ್ನು ರಾಜ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವ ಆಸೆಯಿದೆ, ಆದರೆ ಸುರುಚಿಗೆ ಇದು ಹೇಗೆನಿಸೀತೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆಂಬಂತೆ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ "ಮೋಹವಾ ಸುತನ ಮೇಲತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಬಾಹುಗಳಿಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪದೆ" ಮುದ್ದಿಸದೆ ಮೌನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲದ ಮಾತಿನಂತೆ ಹೋದರೆ ರಾಜನಿಗೇ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕಾರ ಇದನ್ನು ಕೊಂಚ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದರೂ ರಾಜನಿಗೆ ಧ್ರುವನ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಮೋಹವಿತ್ತೆನ್ನುವುದಾಗಲೀ, ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೆದರಿ (ಮಗನ ಆಸೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ) ತನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಅದುಮಿ ಕೊಂಡನೆಂದಾಗಲೀ ಸೂಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ

ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಯ್ದಾಟವೂ ಆ ಮೂಲಕ ತಂದೆಯ ಅಸಹಾಯಕತೆಯೂ ಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ, ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಿನ ಮೋಹ, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿದ್ದೂ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಲಾಗದ ಅವಳ ಬಗೆಗಿನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ಆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದಾದ ಅನರ್ಥ ಎಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮುಖಭಂಗ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಮಾತಿಗಿಂತ ಇದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಜವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಧ್ರುವ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾರದರ ಬಳಿ ಅವನು ತನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಲುಬುವುದಾಗಲೀ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ ಬಂದ ನೆಂದು ಕೇಳಿ ಆನಂದಾಶ್ರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮುದ್ದಾಡುವು ದಾಗಲೀ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಧ್ರುವ ಸುರುಚಿಯ ಮೂದಲೆಯಿಂದ ನೊಂದು ಅಳುತ್ತಾ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೂ ದಾಸರು ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಲವು ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಕರುಣಗುಣ ವ್ಯಂಜಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುರುಚಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಂಡು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ವನಿತೆಯರು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೇಳಿ ಸುನೀತಿಯ ಎದೆ ದುಃಖ ದಿಂದ ಬಿರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. "ನನ್ನ ಬಾಳು ಎಂಥದೆಂದು ಕಂಡಿರಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನಂಥ ವನಿಗೆ ಬಾಳುವ ಆಸೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಅವಳು ನನ್ನ ಹುಡುಗನನ್ನು ಛೇಡಿಸಬಹುದೇ? ಅವಳ ಮಗುವನ್ನು ರಾಜ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮಗು ಅದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಅಪಚಾರವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕ್ರೂರ ವಾದ ಮಾತೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳು ಎನ್ನುವವರಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ, ನಾವೇ. ನಮಗೆ ಅತ್ತ ದೈವಬಲವಿಲ್ಲ, ಇತ್ತ ಮನುಷ್ಯಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳೆಂದು ಅವಳು ಜರಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರಿಂದ ಅಂದಳು. ಮಗೂ, ನೀನು ತಾನೆ ಸಿರಿವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಯಾಕೆ ಆಡಲು ಹೋದೆಯಪ್ಪ? ನೀನು ಆಡಬೇಕಾದದ್ದು ನಿನ್ನಂಥ ಪರದೇಸಿ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆ ಮಾತ್ರ. ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡೆ ಅಷ್ಟೆ", ಸುನೀತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ನೊಂದ ಹೆಣ್ಣುಜೀವದ ಸಂಕಟದಾಳದಿಂದ ಎದ್ದ ಮಾತುಗಳು. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಪತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಸವತಿಯ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಭರ್ತ್ಸನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾಡು ಎಂಥದೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಮೂಲದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ರಸಪೋಷಕವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು

ಕಡೆ ಅವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ವರ್ಣನಾ ಭಾಗಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದವಾದವೆನಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅನಗತ್ಯವಾದವೆನಿಸುತ್ತವೆ. 'ಅನುಪಮ ಪುಷ್ಪದ ವನವು' ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ಇಡಿಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಕೇವಲ ಮರಗಿಡ ಪುಷ್ಪಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನದಾದ 'ಮುನಿನಾಥನೈತಂದ ಮುದದಿ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಡೆಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರರಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ನಾರದರು ಧ್ರುವನನ್ನು ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರಷ್ಟೆ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ಹಾದುಬರುವಾಗ ನಾರದರು ಹೂ ಮಾರುವ ಬೀದಿಗೂ ಗಣಿಕೆಯರ ಕೇರಿಗೂ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಹಾದುಬಂದ ಕೇರಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವಿಟ ಗಣಿಕೆಯರ ಮಾತು ನಡತೆ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾತು ಎರಡೆರಡು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಶೃಂಗಾರದ ಪರವಾಗಿರುವುದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ರೀತಿ ಕೂಡ ಅಂಥ ಉತ್ತಮ ನೆಲೆಯದಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸರಿಯುಂಟೆ ಅಬಲೆಯರಿಂಗೆ' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಪದ್ಯಗಳು ನೀರಿಗೆಂದು ಬಂದ ವನಿತೆಯರ ಚೆಲುವು ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲೆಂದೇ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಶೃಂಗಾರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜನಪದದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಚಮತ್ಕಾರದತ್ತ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಹೊಸವಾಗಿರುವಂತಿವೆ. ಇವು ರಂಜಕವಾಗಿದ್ದು ಓದುಗನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕೊಡುವಂಥವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಉಚಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದೂ ದಾಸರು ಇಂಥ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ತಂದದ್ದೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ತಾವು ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿರುವುದು ದಾಸರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನಾದರೂ ತಂದು ಆ ಬಗೆಯ ಕೃತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ದಾಸರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬೇಕು. ಕುಬೇರನ ಮೇಲಿನ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವೀರರಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ರಸ ಶೃಂಗಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ವೀರಶೃಂಗಾರಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಕಾವ್ಯ ಜನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪವಾದೀತು ಎಂದು ಅವರ ವಿಚಾರವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಇತರ ಕಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾಗವತ ಮನೋಧರ್ಮ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಗೆ ಅವರು ಆಯ್ದು

ಕೊಂಡ ವಸ್ತುವೇ ಪರಮ ಭಾಗವತ ಶಿರೋಮಣಿಯ ಕಥೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಹರಿಸ್ತುತಿಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತೋತ್ರ ಬರುವುದು ಒಂದೇ ಕಡೆ; ತನ್ನೆದುರು ನಿಂತ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ರುವ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದು ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ ವಾದ, ಈಶ್ವರನ ವಿರಾಟ್‌ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಣನೆಯಾಗಿದೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರು ಮಾತ್ರ (ನಷ್ಟವಾದ ಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಸುಮಾರು ಐದು ಕಡೆ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹರಿಮಹಿಮೆ ಕರುಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದು ಕಾಣು ತ್ತದೆ. ಸುನೀತಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಮುನ್ನ ಭಗವಂತ ಎಂಥ ದಯಾಘನನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಹರಿನಾಮಕಥನವಿದೆ. ನಾರದ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಾಗ, ಧ್ರುವ ತಪಸ್ಸು ಮುಗಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ಯಕ್ಷಸೈನ್ಯದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರ ತೊಡುವಾಗ ಹರಿ ಕೀರ್ತನೆಗೆ ದಾಸರು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವೆನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹರಿನಾಮಸ್ತುತಿಗೆ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಭಾಗವತ ಕಥೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಒಟ್ಟು ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದಾಸರ ದೃಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓಲುವಂಥದು. ಹಾಗೇದೇ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವ ನಾರಾಯಣ ನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಸ್ತೋತ್ರ ಜೀವ, ಈಶ್ವರ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಮಾಯೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ದಾರ್ಶನಿಕ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ದಾಸರಲ್ಲಿ ಅದು ಆರ್ತ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನ ಕಳಕಳಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿದೆ. ಸುನೀತಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ

ಒಂದೆಲೆ ಒಂದೆ ಕುಸುಮ ಒಂದೆ ಫಲ ಪತ್ರ
ಕಂದ ಕೇಳಣುಜಲವನ್ನು
ಇಂದಿರಾಪತಿಯೆ ಕೋ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯೊಳೀಯ
ಲ್ಬಂದು ಹಿಗ್ಗುತ ಕೊಂಬ ಮಗನೆ

ಮರೆಯ ಹೊಕ್ಕೆನು ನಿನ್ನನೆಂದೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳು
ಸ್ಮರಿಸಲು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ
ಕರುವನರಸುವೆಳೆಗಂದಿಯ ತೆರದಲಿ
ಬರುವ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಕೇಳ್ಮಗನೇ

ಇಂದಿರೆ ವೈಕುಂಠ ಚಕ್ರ ಶಂಖವು ಗದೆ
ಯುಂದವಾಗಿರುವ ಕೌಸ್ತುಭವು
ಒಂದಿರದಿರಲು ಸಹಿಸುವನು ಭಕ್ತರ—
ನೊಂದು ಗಳಿಗೆ ಕಾಣದಿರನು

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಕಡೆ ಗಿರುವ ಒಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ದಾಸರಲ್ಲಿ ಚಾಟು ವಿಟ್ಠಲನಾಥನ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಾಗಲೀ ಅವನ ನುಡಿಗಾರಿಕೆಯು ಸಹಜ ಓಘವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತನ್ನು ತರುವುದೂ, ಪ್ರಾಸಪಾಲನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಹೆಣಿಗೆ ಅಸಹಜವಾಗುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತೀರ ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತಲೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾಗುತ್ತವೆ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಹರಿಭಕ್ತಿ. ಜನದ ಮನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೀಪಿಸುವುದು. ಧ್ರುವ ಕಥೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಏಕಮೇವ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ ಇದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಸಹ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

* * * *

ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಸಂಬಂಧವಾದ ಕೆಲವು ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಅವರು ಬಳಸುವ ಕೆಲವು ಸಂಧಿ ಸಮಾಸಗಳು ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಬರದಂಥವು; ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಂಥವು. ವಕಾರವನ್ನು ಬಕಾರವೆಂಬಂತೆ, ಯಕಾರವನ್ನು ಎಕಾರವೆಂಬಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂಧಿಮಾಡುವುದು ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ನನಗೊರವಿತ್ತಂಥ ಪರಿಯು, ದೇಶದೊಲ್ಲಭ, ಪರತರ ಮಹಿಷವನೆಮನದರಿಯೆ ಬಂದ, ಹೊರಡಲೆತ್ನವ ಮಾಡಿ, ತಪಸಿಗೆತ್ನಗೈದ—ಮೊದಲಾದವು. ಹೀಗೆಯೇ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿದ ಸಮಾಸರಚನೆಗಳೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣು ತ್ತವೆ. ದೃಷ್ಟಿಗೊನೆಶರ (ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟದ ಬಾಣ), ಕೆಂಡವರ್ಷ (ಕೆಂಡದ ಮಳೆ), ಸ್ತ್ರೀ ಪಾಣಿಗಡಕ (ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕವನು), ಅಡಿಯುಗ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ. ಛಂದೋನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಯನನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಉತ್ತಾನ ಪದ ರಾಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದುಂಟು; ಬಣ್ಣಿಪನು ಎಂಬ ಪದದ ಸಾಮ್ಯದ ಮೇಲೆ ಗಣ್ಣಿಪನು (ಗಣಿಸುವನು) ಎಂಬ ಶಬ್ದ ರೂಪವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಷ್ಟೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಶಿಸ್ತು, ಫೌಜು ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಡ್ದ, ಮಾಡ್ದ, ಕೂಡ್ಲೆ ಎನ್ನುವಂಥ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಡೋಳು (ಡೋಲು). ಒಳಯಿಂಕೆ (ಒಳಕ್ಕೆ) ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆದಿಯ ಪಕಾರ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವ ಮತ್ತು ಹಕಾರವಾಗಿ ತಿರುಗಿರುವ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ದಾಸರ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯ ಒಂದು ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

*   *   *   *

ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರತಿ ಒಂದ ಮಾತ್ರ. ಒಟ್ಟು ನೂರ ಹತ್ತು ಓಲೆಗರಿಗಳಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದು ತೊಂಬತ್ತಾರು ಓಲೆಗಳು; ಎಂದರೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಓಲೆಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇರುವ ಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತ್ರುಟಿತ ವಾಗಿವೆ. ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಓಲೆಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಓಲೆಗಳು ಸಂಧಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದವಾಗಿದ್ದರೆ ಉಳಿದ ಒಂಬತ್ತು ಗರಿಗಳು ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕರಂತೆ ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇದೆ.

ನಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಗರಿಯ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರಬಹುದಾದ ಕಥಾಭಾಗ
31	ಧ್ರುವ ಕಾಡಿಗೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುರಜನರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ. 9 ಪದ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ.
54	ಗಣಿಕೆಯರ ಕೇರಿಯ ವರ್ಣನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಗ. 9 ಪದ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ.
58	ನಾರದ ಮತ್ತು ಉತ್ತಾನಪಾದರಾಯರ ಸಂಭಾಷಣೆ 8 ಪದ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ.
89	ಧ್ರುವನ ಸೇನೆ ಕುಬೇರನ ನಗರದ ಹೊರಗೆ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವಾಗ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದ ನಾರಿಯರ ವರ್ಣನೆ. 10 ಪದ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ.

92, 93, 94, 95 ಯುದ್ಧಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನು ಕುಬೇರನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ ಭಾಗ. ಸುಮಾರು 36 ಪದ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

97 ಸೋತು ಬಂದ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಬೇರ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡ ನಂತರದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗ, 9 ಪದ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲ.

104, 105 ಯಕ್ಷರ ಜೊತೆ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಮೇಲಿನ ಭಾಗ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುದು, ಆವನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.

107, 108, 109 ಧ್ರುವಯಜ್ಞವಮಾಡಿದುದು, ವೈರಾಗ್ಯಮುಖನಾದುದು, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಶರೀರನಾಗಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋದುದನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾಗ. ಸುಮಾರು 27 ಪದ್ಯ ಕಳೆದಿವೆ.

ಒಟ್ಟು 110 ಗರಿಗಳಿಂದ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 1010 ಅಥವಾ 1020 ರ ಒಳಗೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈಗ ಇರುವ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 982. ನಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 130 ಇರಬಹುದು.

* * * *

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗುಣಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಲೇಖನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಇಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂಶಲಯದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಧಾಟಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಂಟಾದಂಥವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದುದರಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

1. ಪದಾದಿಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಯ ಮತ್ತು ವ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಬೆರೆತು ಬರುವುದು ; ಯರಡೇಳು (ಎರಡೇಳು), ಎಂತೆಂನುತರಿಯಾದೆ (ಎಂತೆನ್ನುತರಿಯದೆ) ಯೆಂನನು (ಎನ್ನನು), ಯಿಾ ವಿಧದಲಿ (ಈ ವಿಧದಲಿ), ವಾಲಗ (ಓಲಗ) ವೋತು (ಓತು).

2. ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಕಾರವ್ಯಂಜನ ಲೋಪವಾಗಿ ಅದರ ಜೊತೆಯಿದ್ದ ಸ್ವರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವುದು.

ಗೋಉಗಳು (ಗೋವುಗಳು), ಸತತಾಉ (ಸತತವು), ತಾಉ (ತಾವು)

3. ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು :

ರೊಧಿಸುಉದ (ರೋದಿಸುವುದ), ಯೊಚನೆ (ಯೋಚನೆ) ಮೊದ ಧೊಳು (ಮೋದದೊಳು), ಬರದೊದಿ (ಬರದೋದಿ).

4. ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರ ಬರೆಯುವುದು :

ಯಲ್ಲರ (ಎಲ್ಲರ), ಯಂನನು (ಎನ್ನನು), ಯೇನ (ಏನ).

5. ಋಕಾರಕ್ಕೆ ರಕಾರ ಬರೆಯುವುದು :

ನ್ರುಪ (ನೃಪ), ಮ್ರುಗ (ಮೃಗ)

6. ಅಂಶಲಯದ ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲು ಹ್ರಸ್ವವನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು :

ಸರಸೀಜ (ಸರಸಿಜ), ಅಗಣೀತ (ಅಗಣಿತ).

7. ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹ್ರಸ್ವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು.

ಸಾಧನಊ (ಸಾಧನವು), ಮಾರ್ಗವನೂ (ಮಾರ್ಗವನು), ತಾನಹುದೂ (ತಾನಹುದು).

8. ವರ್ಗಪಂಚಮಗಳು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಬಳಸುವುದು,

ನಿಂನಿಂದ (ನಿನ್ನಿಂದ), ಮಂನ್ನಿಸು (ಮನ್ನಿಸು), ತಂಮೊಳು (ತಮ್ಮೊಳು)

9. ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಬರೆಯುವುದು :

ತಂಘಾಳಿ (ತಂಗಾಳಿ), ಧೊರೆ (ದೊರೆ)

10. ದ್ವಿತ್ವಮಹಾಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸರಳ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಬಳಸುವುದು :

ಸಿಧ (ಸಿದ್ಧ), ಬುಧಿ (ಬುದ್ಧಿ)

11. ತಪ್ಪು ಕಾಗುಣಿತ ಬಳಸುವುದು :

ಆಛೆ, (ಆಚೆ), ಜಲ್ಮ (ಜನ್ಮ), ಪೂರ್ನ (ಪೂರ್ಣ), ಬ್ರಂಹ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಮಘ್ನ (ಮಗ್ನ).

ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು. ತಾವೇ ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ನೆರವು ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣನವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಅಶ್ವಥ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ದಿವಾಕರರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾ ಪತ್ರ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ರಾ. ಸೂರಿಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ

೨೨೬೩, ೨೨ನೆಯ ಕ್ರಾಸ್,
ಬನಶಂಕರಿ ೨ನೆಯ ಸ್ಟೇಜ್,
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೭೦

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪೀಠಿಕೆ

ಕಂಸ ॥ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಚರಣವ
ಭಾವಿಸಿ ಮನದೊಳಗೆ ತರುಣ ಧ್ರುವನತಿ ಭಕ್ತಿಯೊ
ಳಾವೈಶ್ವರ‍್ಯವ ಪಡೆದನೊ
ನಾವುಸುರುವುದದನೆನೆ ಜನರಿದ ಲಾಲಿಪುದು

ಸಾಂಗತ್ಯ ॥ ಶ್ರೀರಮಣನೆ ಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಿತ ಜನೋದ್ಧಾರಕ
ವಾರಿಜಾಸನ ವಂದ್ಯಪಾದ
ನೀರಜಾಂಬಕ ಚಿಕ್ಕನಾಗ ನಗರವಾಸಿ
ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ವೆಂಕಟನೆ ೧

ಇಂದಿರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟನರಸಿಯೆ ಸುರ
ವೃಂದಸೇವಿತ ಪಾದವಿದ್ಯೆ
ಕುಂದಕುಟ್ಮ[ಲ ಸನ್ನಿಭಶುಭ್ರ ರದ]ನೆ ನೀ
ನಿಂದು ಸಲಹು ಮತಿಯಿತ್ತು ೨

ಗೌರೀ[ಸುತ]ನೆ ದೇವ ವಾರಣವದನನೆ
ವಾರಿಜಸಖ ಶತತೇಜ
ನಾರದಮುನಿ[ಸಂ]ನುತಪಾದ ಮತಿಯಿತ್ತು
ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ಗಣನಾಥ ೩

ವಾಣಿ ಶಾರದೆಯೆ ಗೀರ್ವಾಣಿ ಪಂಕಜಸುತ
ರಾಣಿ ಕೋಕಿಲ ಸಮವಾಣಿ
ಪಾಣಿಯೊಳ್ ಪಿಡಿದ ಸುವೀಣೆ ಭಾರತಿ ಫಣಿ
ವೇಣಿ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಬಾ ಕಲ್ಯಾಣಿ ೪

ಶಂಕರ ಶರ್ವ ಮಹೇಶ್ವರ ಮಾರನಾ
ಶಂಕರ ಪ್ರಮಥಾಧಿನಾಥ
ಪಂಕಜರಿಪುಜೂಟ ರಾಮೇಶ ನೀ ಮತಿ
ಯಂ ಕರುಣಿಸು ಕಾಲಕಾಲ ೫

ಗಿರಿಜೆ ಜಗನ್ಮಾತೆ ಕರುಣಾಸಾಗರೆ ಶಿವ
ನರಸಿಯೆ ಭಜಕಸುಪ್ರಿಯೆಯೆ
ಶರಣಂಪೊಕ್ಕೆನು ನಿನ್ನ ಚರಣಪಂಕಜವ ನೀ
ಕರುಣಿಸು ಮತಿಯನು ದಯದಿ ೬

ಗುರುವೆ ನಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲವನ್ನು
ಕರುಣದಿಂದೆನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳು
ನಿರುತ ನೆಲಸಿ ಜ್ಞಾನವರಿವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸು
ಪರಮಪಾವನ ವಾಸುದೇವ ೭

ಶ್ರೀರಾಮಚರಣಸೇವಕ ವಾಯುತನಯನೆ
ವೀರ ನಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ ಪದವ
ವಾರಿಧಿಲಂಘನ ದಕ್ಷ ದಾನವಶಿಕ್ಷ
ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನನು ಹನುಮ ೮

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಯೋಗದ ನಾಮನಯ್ಯನ
ಉನ್ನತ ದೇಹದಜ್ಞನಿಗೆ
ಮನ್ನಣೆಯಿಂದ ವೇದವನಿತ್ತ ಮುನಿಕುಲ
ಸನ್ನುತನಡಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ[1] ೯

1. ಈ ಪದ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಎಂದಿದೆ. ಇದು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಒಂಬತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಆಯಾಯ ಅವತಾರಗಳ ಹೆಸರಿವೆ.

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ

ನಾರಿಯು ಕುಚವಗಿರಿಯೆ ಮತ್ತಾಕೆಯು ಪತಿ
ಯಾರುಭಟೆಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣ
ವಾರಿಯು ಪಡೆದನಯ್ಯಗೆ ಹೆದರುವವನು
ದ್ಧಾರಗೈದವನಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೦

ವರಾಹಾವತಾರ

ಹಗಲಿಗೊಡೆಯನಾದನ ವಂಶೋದ್ಭವನ ತಾ
......................ಯನು
ನೆಗಹಿ ಕನಕದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ
[ಮೃಗವರಾಹ ನಿಗೊ]ಂದಿಸುವೆ ೧೧

ನರಸಿಂಹಾವತಾರ

ನರಸ ಜನಕ...............ಕಂಡು
ಮೊರೆದು ತಿಂಬದರಂತೆ ಮುಖವ
ಧರಿಸಿ ದಾನವನ [ಕರುಳ] ತೆಗೆಧಸುಳಿಯು
ಪೊರೆದ ಪಾವನನಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೨

ವಾಮನಾವತಾರ

ಎರಡೇಳು ಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಮೂರನೆ
ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾತೆಯನು
ನೆರೆಮೇಲೋಕವನು ಸಹಿತಲಳೆದಂಥ ಶ್ರೀ
ವರನ ಪಾದಗಳಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೩

ಪರಶುರಾಮಾವತಾರ

ಭುಜಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟಿದವರ ಕೊಂದು ಮುಖದಿಂದ
ನಿಜವಾಗಿ ಜನಿಸಿದವರಿಗೆ
ಋಜುವಾದ ಸಕಲ ಭೂಮಿಯನಿತ್ತು ಪೊರೆದಂಥ
ಭಜಕಪಾಲಕನಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೪

ರಾಮಾವತಾರ

ರೂಪುದೋರದನ ಮಗನ ತಮ್ಮನಯ್ಯಗೆ
ಶಾಪವಿತ್ತಂಥ ಮುನಿಪನ
ಕೋಪದಿಂದರೆಯಾದಳನು ಪದಸೋಂಕಿನಿಂ
ಕಾಪಾಡಿದವನಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೫

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ

ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳನ ತಿಂಬನಣ್ಣನ
ಪೊರೆವನ ಸುತನ ತಂಗಿಯನು
ಪರಮಪಾವನಳ ಮಾಡಿಯೆ ಪಾದತುಳಿದಂಥ
ಸರಸಿಜನಾಭಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೬

ಬೌದ್ಧಾವತಾರ

ದುಷ್ಟರನೆಲ್ಲರ ಸದೆದು ಸುರರ ಸ್ವಸ್ಥ
ವಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನೆಂದು ತಾನು
ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯನು ತ್ಯಾಗವ ಮಾಡಿ ನಿಂದಂಥ
ದಿಟ್ಟ ಬುದ್ಧನಿಗೊಂದಿಸುವೆ ೧೭

ಕಲ್ಕ್ಯವತಾರ

ತುರಗವನೇರಿ ಖಡ್ಗವ ಪಿಡಿದವನಿಗೆ
ಹೊರೆಯಾದವರನು ಸಂಹರಿಸಿ
ಚರಣಸೇವಕರನು ದಯದಿ ರಕ್ಷಿಸುವಂಥ
ಪರಮ ಕಲ್ಕಿಗೆ ನಾನೊಂದಿಸುವೆ ೧೮

ಕಣ್ಣಬಟ್ಟೆಗವೆತ್ತಿ ಕ್ಷಮೆಯ ತಾಳಿಯೆ ಕರು
ಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯಾಚಿಸುವನ
ಉನ್ನತಕುಲಜರ ಮನ ಗೋಪಾಲನ ಬುಧ
ನನ್ನು ಕಲ್ಕಿಯನು ಭಜಿಸುವೆ ೧೯

[1]ಮೂಗಣ್ಣನರಸಿಯ ಪಿತನ ಕಂಡರೆ ತನ
ಗಾಗದವನ ಸಖಸಖನ
ರಾಗದಾತ್ಮಜನ ತಮ್ಮನ ಹರಿಪಿಡಿದಂಥ
ನಾಗೈಯನಡಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ ೨೦

1. ಪದ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನಸಾರಥಿ ಎಂದಿದೆ.

[1]ಐವರಿಗೊಲಿದವಳಯ್ಯನಪ್ಪಣೆಯನು
ತಾ [ನೊ]ದ್ದನಣುಗನ ಶರದಿಂ
ಸಾವೆನು ಸಲಹೆಂದಳೊಡಲೊಕ್ಕರ್ಭಕನ
ನ್ನೋವಿದ ದೇವಗೊಂದಿಸುವೆ ೨೧

[2]ಕಾಲಿಲ್ಲದನ ತಮ್ಮಗಂಜುವದಂ ನಿಕ್ಕ
ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಧರಿಸಿದನ
ಬಾಲನಯ್ಯನ ತುಂಬಿಸುವುದರಿಂ ಬುದುಬ
ರಾಲಯಳರಸಗೊಂದಿಸುವೆ ೨೨

ವರುಷವೈದರಲಚ್ಯುತನ ಕರುಣವ ತಾನು
ನೆರೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದಂ[ಥ] ಧ್ರುವನಾ
ಚರಿತೆಯನು ಪೊಗಳಿ [ಧನ್ಯ]ನು ನಾನಾಗುವರಿದ
ನೊರೆದೆ ಸಜ್ಜನರು ಪಾಲಿಪುದು ೨೩

ಪರಮಪಾವನ ಸುರವರವಂದ್ಯ ಕರುಣಾ ಸಾ
ಗರ ನಾರಾಯಣ ದಯದಿಂದ
ಶರಣುವೊಕ್ಕರ ಕಾಯಲ್ ನರರೂಪ ಧರಿಸಿದ
ಗುರು ವಾಸುದೇವಗೊಂದಿಸುವೆ ೨೪

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯೊಳ್
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೨೫

---

1. ಪದ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ ಪಾಲಕ ಎಂದಿದೆ,
2. ಪದ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದಿದೆ,

ಧ್ರುವನ ಜನನ

ಕೇಳೈ ಪರೀಕ್ಷಿತಯೆಂದನು ಶುಕಮುನಿ
ಲೀಲೆಯಿಂದಿದನೆ ಮೈತ್ರೇಯ
ಪೇಳಿದ ವಿದುರಗೆ ಶೌನಕಾದಿಗಳೆ ನೀ
ಪಾಲಿಸಿಯೆಂದನಾ ಸೂತ ೧

ಆದಿಯೊಳಜ ಹರಿನಾಭಿಕಂಭದಿ ಬಂದ
ನಾದೇವನುತ್ತಮಾಂಗದಲಿ
ಆದರು ಸ್ವಾಯಂಭುಮನುಶತರೂಪಿಯು
ರಾದಿತ್ಯತೇಜ ವಿಗ್ರಹರು ೨

ಸ್ವಾಯಂಭು ಮನುವಿಗೆ ಶತರೂಪಿಯೊಳು ಕಮ
ಲಾಯತನೇತ್ರರುಭಯರು
ರಾಯಪ್ರಿಯರು ಉತ್ತಾನಪಾದರೆಂತೆಂ
ಬಾಯತನಾಮದ ಸುತರು ೩

ಜನಿಸಿರುತಿರಲಿವರೊಳು ವಾಸುದೇವನ
ಘನಕೃಪಾ ಪಾತ್ರನಾದಂಥ
ತನಯನೋರ್ವನು ಪುಟ್ಟಿ ವರು[ಷ]ವೈದರೊಳು ದೇ
ವನನೊಲಿಸಿದ ತಪಗೈದು ೪

ಎಲೆ ಮುನಿವರನೆ ಹ[ಸು]ಳೆಯೆಂತು ತಪಗೈದು
ಒಲಿಸಿದನೈದು ವರುಷದಾ
ಎಳೆ ಹರೆಯದಲಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಚೋದ್ಯ
ಬಲಂ ತೋರುತಿದೆ ಪೇಳು ದಯದಿ ೫

ಧರೆಯೊಳಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ತಂತಾನೆ
ಬರುವುದೆಂತೆಂದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು
ಕರುಣದಿಂದೀಪರಿ ಋಷಿವರರೂಪನು
ಧರಿಸಿ ಬೋಧಿಪನು ತಾನೈಸೆ ೬

ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ಪುರುಷರು
ಜೋಕೆಯಿಂದಚ್ಯುತ ಕಥೆಯು
ಏಕ ಮನದೊಳಾಲಿಸಿಯೆಂದು ಪೇಳುವ
ದೇ ಕರುಣೆಗಳಭಿಮತವು ೭

ದುರಿತ ಸಾಗರಕೆ ಬಡಬವೆನಿಸುವ ಹರಿ
ಚರಿತೆ ತದ್ಭಕ್ತರ ಕಥೆಯು
ಒರೆಯಬೇಹುದು ಋಷಿವರರೆ ವಿಸ್ತರವಾಗಿ
ಕರುಣದಿಂದೆಂದ ಭೂಪಾಲ ೮

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜಯೆಂತೆಂದು ಶುಕನು ತಾನು
ಪೇಳಿದ ವಿಸ್ತರವಾಗಿ
ಆಲಿಪ ಜನಕಿಷ್ಟಜಾಲವ ಕರುಣಿಪ
ಶ್ರೀಲೋಲ ಧ್ರುವಗೊಲಿದುದನು ೯

ಧರೆಯೊಳಗಧಿಕ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯೆಂತೆಂಬ
ಪುರವರವೊಪ್ಪಿಹುದದರ
ಸಿರಿಯ ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಿ ನಿನ
ಗರುಹುವೆ ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ೧೦

ಹರಿಯಂತೆ ವನಮಾಲಿಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾಗೆ
ನೆರೆ ಸುಮನಸವಾಗಿ ಮಾಗಿ
ನಿರುತವು ಶಿವಯುಕ್ತಮಾಗಿ ಕೈಲಾಸದಂ
ತಿರುತಿರ್ದುದದನಾನೇವೇಳ್ವೆ ೧೧

ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಪರಿವ ಪೆರ್ದೊರೆ ಕೆರೆಯಿಂದಲ
ಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪೊಳೆವ ಪೂದೋಟಗಳಿಂ
ಉಲ್ಲಸ ಕೋಕಿಲರವದ ವನಗಳಿಂದ
ಚೆಲ್ವಾಗಿ ಪೊಳೆದುದಾ ನಗರ ೧೨

ತರತರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಪ ಹಂಸಗಳಿಂದ
ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಯ ರವದಿಂದ
ಅರಳಿದ ಪಂಕಜಗಳ ಚೆಲ್ವಿನಿಂದಲೊ
ಪ್ಪಿರುವ ಕೊಳಂಗಳ್ಪೊ[ಳೆ]ದವು ೧೩

ಸರಸಿಜ ಮೊದಲಾದ ಕುಸುಮಗಳೊಳಗಿರು
ತಿರುವ ಗಂಧವ ಕೊಂಡು ನಡೆವಾ
ಮರುತನು ಸೋಂಕೆ ಪೋಗಲು ಪಥಿ[ಕರು]ಶ್ರಮ
ದಿರವನಟ್ಟುತ ಸುಖಿಸುವರು ೧೪

ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಪಥಿಕರು ಶ್ರಮದಿಂ ಬಂ[ದು]
ನಿಲ್ಲುವರೆಡೆಯಾಗಿ ಪೊಳೆವಾ
ಚೆಲ್ವಾದ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಒಪ್ಪಿದವವ
ರುಲ್ಲಾಸವನು ನಾನೇವೇಳ್ವೆ ೧೫

ತೃಷೆಯಿಂದ ಜಲಕೈದೆ ಕರವೆತ್ತಿ ಮೆರೆಯೆ ಕ
ರ್ಕಸ ಕುಚಗಳನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ
ಒಸರಲು ಕಡೆಗುದಕವು ಕಾಣದಲ್ಲಿಪ್ಪ
ಶಶಿಮುಖಿಯರ ನಗಿಸುವರು ೧೬

ನೀರಾನೀಯೆಂದೊರ್ವ ಪಥಿಕ ಕೇಳಿದಡಲ್ಲಿ
ನಾರಿ ನುಡಿದಳವನೊಡನೆ
ನೀರೆಯಾದೆನ್ನನು ನೀರಾನೀಯೆಂಬೆ ಕ
ಣ್ಣೀರೆಯೆ ನೋಡೆಂದಳವಳು ೧೭

ಚೆಲುವೆಯೋರ್ವಳು ಗಿಂಡಿಜೋಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಯಂ
ಗುಲವ ತೆಗೆದು ನೀರ ಬಿಡಲು
ಕಳಿತ ಮಾವಿನ ಪಣ್ಣ ಗಿಳಿ ಕುಕ್ಕಲಲ್ಲಿಂದ
ಲಿಳಿವ ಸಾರದವೋಲೊಪ್ಪಿದುದು ೧೮

ದಾರಿಯೊಳಿಂತೀವೈಭವಗಳ ನೋಡುತ
ಧೀರರೈತರುವ ಶಾಲಿಯೊಳು
ನಾರಿಯರ್ಗಿಳಿವಿಂಡ ಪಾಡಿಸುತಿರೆ ಕಂಡು
ಜಾರದೆ ನಿಲುವರೇನೆಂಬೆ ೧೯

ಕರಗಳ ನೆಗಪಿ ಪಕ್ಕಿಗಳ ಪಾರಿಸಲಾಗ
ಸರಸಿಜ ಮುಕುಳವೆಂತೆಂದು
ತರುಣಿಯರ್ಕುಚಗಳಿಗೆರಗುತ ಭ್ರಮರ ಮು
ತ್ತನಿತು ಸಾಗುವವತಿ ಭರದಿ ೨೦

ಇಂತಪ್ಪ ದೇಶದೊಳಿರುಳು ಪಗಲು ಎಂಬು
ದಂ ತಿಳಿಯದೆ ಪಾಂಥಜನರು
ನಿಂತು ಸಾಗುವರತಿ ಬೆಳಕ ಬೀರುತ ದೇಶ
ಸಂತಸ ಭರಿತವಾಗಿತ್ತು ೨೧

ನಗರದ ದ್ವಾರವು ಹುಲಿಮುಖ ಪರರಾಯ
ರುಗಳೆಂಬ ಕರಿಪತಿಗಳಿಗೆ
ಮೃಗರಾಜನಾಸ್ಯವೆಂಬಂತಿತ್ತು ಸ್ವಾಶ್ರಿತ
ರ್ಗಗಣಿತ ಸುಖವೀವ [ತೆರದೆ] ೨೨

ಶೇಷನಂಬುಜಭವ ಲೋಕವ ನೋಳ್ಪೆನೆಂ
ಬಾಸೆಯಿಂ ಪಾತಾಳ[ದಿಂ]ದ
ತಾ ಸಾಗುವನೊ ಮೇಲಕೆಂಬಂತೆ ಕೋಟೆ ಸಂ
ಕಾಶಿಸುತಿತ್ತು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ ೨೩

ಸರ್ವರು ಸಂತೋಷಸಾಗರರೆಯುಲ್ಲ
ದೋರ್ವನಾದರು ಕಷ್ಟವೆಂದು
ಒರ್ವರುಸಿರಲಾವ ದೇಶದೊಡವೆಯೆಂಬ
ರಿರ್ವರಾ ನಗರೋತ್ತಮದಿ ೨೪

ಕೊಡೆಯೆಂಬರರಸಿಗೆ ಒಡಿವ ಛತ್ರವನೊಂದ
ಕೊಡೆಯೆಂಬರಿಲ್ಲ ಕೇಳ್ದಂದು
ಮಡಿಯೆಂಬರುದಕದೊಳ್ ಝಾಡಿಸಿದರುವೆಯು
ಮಡಿದುಹೋಗೆಂಬುಸುರಿಲ್ಲ ೨೫

ತಡೆಯೆಂಬರುರಗಮಂತ್ರವ ಬಾಗಿಲುಗಳೊಳು
ತಡೆಯೆಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳಿಲ್ಲ
ಹೊಡೆಯೆಂಬರ್ರೃ ತೃಣತೆನೆಗಳನಲ್ಲದೆ
ಹೊಡೆಬಡಿಯೆಂಬುಸುರಿಲ್ಲ ೨೬

ಕಂಟಕಿಯೆಂಬುದು ಹಲಸಿನ ಫಲಕೆ ತಾ
ನುಂಟು ನಾಮವು ದೇಶದಲ್ಲಿ
ಕಂಟಕಿಗಳುಯೆಂಬರಿಲ್ಲವರಸಿ ನೋಡೆ
ನಂಟರೆಯಲ್ಲದೆಲ್ಲರಿಗೆ ೨೭

ಭೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ಪಾತಾಳವಾಸಿಗಳಲ್ಲ
ತ್ಯಾಗಿಗ[ಳ್‌ಯ]ತಿಗಳ್ ತಾವಲ್ಲ
ರಾಗಿಗಳೆಲ್ಲರು ನೋಡಲಾಶಾಬದ್ಧ
ರಾಗರಾ ನೃಪನ ರಾಷ್ಟ್ರದೊಳು ೨೮

ಇಂತಪ್ಪ ದೇಶವ ಪಾಲಿಪ ರಾಯನು
ಸಂತತ ವಾಸುದೇವನನು
ಚಿಂತಿಸುತಲಿ ಹೃತ್ಕರ್ಣಿಕೆಯೊಳಗಿರುವಂಥ
ಸಂತಸವದನನೇವೇಳ್ವೆ ೨೯

ಉತ್ತಾನಪದರಾಯನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮಗೆ
ಪತ್ನಿಯರಿರ್ವರೊಪ್ಪಿಹರು
ಉತ್ತಮಗುಣದ ಸುನೀತಿ ಸುರುಚಿಯೆಂಬ
ರತ್ಯಂತ ಹರುಷ ಹೃದಯರು ೩೦

ರೂಪುಲಾವಣ್ಯ ಸುಂದರಕುಪಮಾನವ
ನೀಪೊಡವಿಯೊಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ
ತಾಪಡೆ [ಯದೆ] ಯೋಜನಂಗೈವನಿವರನು
ಚಾಪಕನಾರು ವರ್ಣಿಸಲು ೩೧

ವದನ ಚೆಲುವಿಗೆ ಸಮನಾಗಲಿಲ್ಲ ತಾ
ನುದಿಸಿದಡೇನೆಂದು ಚ[ಂದ್ರ]
ಹೃದಯದೊಳಾಳೋಚಿಸಿ ಪಕ್ಷಪಕ್ಷಕೆ
ಮುದದಾಳ್ದು ಕುಂದು[ತ]ಲಿಹನು ೩೨

ವನಿತೆಯರಕ್ಷಿಯುಗಳಕೆಣೆಯಾಗಲಿ
ಲ್ಲೆನುತಲಂಬುಜಗಳು ತಾವು
ಪುನಹ ಪುನಹಯೆಲೆವಿಡುತಲೊಪ್ಪದೆ ಪೋಗ
ಲನಿತರೊಳುದುರಿಸುತಿಹವು ೩೩

ನಾಸಿಕಕೆಣೆ ನಾನಾಗುವೆನೆಂಬ ಗರ್ವದ
ಲಾಸಂಪಿಗೆಯು ಪರಿಮಳವ
ಸೂಸುತಲರಳಿ ಸಮಕೆ ಬಾರದಿರೆ ಕಾಂತಿ
ಮಾಸಿ ನಾಚಿಯೆ ಕೊರಗುವವು ೩೪

ಕುಂದದ ಮೊಗ್ಗು ತಾನಿವಳ ದಂತಕೆ ಸಮಂ
ಬಂದಪೆನೆಂದು ಗರ್ವದಲಿ
ನಿಂದಂ ಪಾಸಟಿಯಾಗದಿರಲು ಚಿಂತಿಸಿ ಬಹು
ಕಂದಿ ಮುಗ್ಗುಲನಿಕ್ಕುತಿಹವು ೩೫

ತರಳೆಯರಿವರ ಗಮನವನು ಕಂಡಾಗ
ಕರಿಗಳು ಮಂದಗಳಾಗಿ
ನಿರುತ ಯೋಚಿಪವೆಂಬ ತೆರದಲಿದ್ದವು ಸಮ
ಬರುವೆವು ತಾವೆಂತೆಂದೆನುತ ೩೬

ಕುಂಭಕುಚೆಯರ್ಕುವಲಯದಳ ನೇತ್ರೆಯ
ರಂಬುಜಮುಖಿಯರಂ ನಿತ್ಯ
ಬೆಂಬಿಡದುತ್ತಾನಪದರಾಯನೊಡನಿಪ್ಪ
ಸಂಭ್ರಮವದನಾನೇವೇಳ್ವೆ ೩೭

ತರುಣಿಯರಾ ಕುಂಭಕುಚಗಳ ಭಾರವ
ಹೊರುತಲಾ ಬಡನಡು ತಾನು
ಇರುವುದೆಂತಕಟ ಸಿಂಹಗಳ್ನೋಡಿ ಸಮಭಾರ
[ವಿ]ರಲ್ಕಾಚಿಗಡವಿಗೈದಿದುವು ೩೮

ನಿರುತವು ವರನಾರಿಯರು ಸಹಿತಾ ರಾಯ
ನಿರುವ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ ಪುರವು
ಧರಣೀದೇವಿಯ ಶಿಖಾಮಣಿಯೆಂಬ ತೆರದಿಯೊ
ಪ್ಪಿರುತಿರ್ದುದವನಾನೇವೇಳ್ವೆ ೩೯

ಉತ್ತಾನಪದರಾಯನರಸಿ ಸುನೀತಿಯು
ಪೆತ್ತಳು ಶ್ರೀಹರಿಪದದಿ
ಭಕ್ತಿಸಾಗರನೆಂಬ ಕುವರನ ರಾಯನ
ಚಿತ್ತಕಮಲಕೆ ಭಾಸ್ಕರನ ೪೦

ಕರಸಿ ಜೋಯಿಸರನು ತರುಣನ ಜನನದ
ಪರಿಯನೆಲ್ಲವನವರರುಹೆ
ಹರುಷಸಾರವ ತಾ....ಳದವನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ
ಸುರರ ದಣಿಸಿದ ದಾನದಲಿ ೪೧

ಗಜಹ[ಯ] ಗೋಭೂಧಾನ್ಯದ ದಾನದಿಂ
ದ್ವಿಜರ ತೋಷಿಸಿದ ಸಂಭ್ರಮವ
ಭುಜಗನಾಥನಿಗಳವಡದು ನಂತಿಸಲಿದ
ಋಜುವಾಗಿ ಕೊನೆಗಾ[ಂ]ಬರಾರು ೪೨

ಬಾಲನ ಮುಖಪದ್ಮ ದರುಶನದಿಂದಲಾ
ಬಾಲೆ ಸುನೀತಿ ಸಂತಸವ
ತಾಳಂತ ಮರೆವಳಂಗವ ವಾಸುದೇವನ
ಶೀಲದಿ ಗುಣವ ಪಾಡುತ್ತ ೪೩

ಧ್ರುವನೆಂಬ ನಾಮದಿಂದತಿಮುದ ಬೀರುತ
ಲವನಿಯೊಳಾಡುವ ಮಗುವ
ಕುವಲಯನಾಥನುತ್ತಾನಪದರಾಯ ತಾ
ನವಲೋಕಿಸುತ ತಾಳ್ವಮುದವ ೪೪

ವೀರ್ಯದಿಂ ಶೌರ್ಯದಿಂ ನೋಡೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮಾ
ಧುರ್ಯದಿಂದೌದಾರ್ಯದಿಂದ
ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂ ಧೈರ್ಯದಿಂ ಪರಮಸುಖ[ಕ]ರ ದೈ
ಶ್ವರ್ಯದಿಂ ಕುಂದಿಲ್ಲದಿಹನು ೪೫

ಆಕಟ ಪುಣ್ಯವೆ ಭಾಪೆಂದೆನುತ ಸಂತೋಷದಿಂ
ಸಕಳತ್ರನಾಪುರದಲ್ಲಿ
ಸಕಲಭಾಗ್ಯದೊಳೆನಗೆಣೆಯಾರೆನ್ನುತಲಿ ಪು
ತ್ರಕನ ಪೋಷಿಸುತಲಿಂತಿರ್ದ ೪೬

ಅನಿತರೊಳ್ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಸುರುಚಿಯು ಗರ್ಭ
ವನು ತಾಳಿ ಉತ್ತಮನೆಂಬ
ಘನನಾಮವುಳ್ಳ ತನಯನ ಪಡೆದು ಮುದ
ವಸಧಿ ತಾನಾಗಿರ್ದಳಿಂತು ೪೭

ಓರಿಯ ರಮಣಿ ಸುನೀತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂ ಬಂದ
ತರುಣಧ್ರುವನು ಸಹ ಕೂಡಿ
ಎರಡನೆಯರಸಿ ಸುರುಚಿಯ ಕುವರನಾಡು
ತಿರಲೀಕ್ಷಿಸುತರಾಯನಿರ್ದ ೪೮

ಚಂದ್ರನ ಮುಖವ ತಾ ಕಂಡತಿ ಹೆಚ್ಚುವ
ಸಿಂಧುವಿನಂಥ ಕುವರನ
ಇಂದುವಿನಂತೆಸೆವಾಸ್ಯದ ದರುಶನ
ದಿಂದುಬ್ಬುತಿರ್ದನಾ ರಾಯ ೪೯

ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟವನಿಯೊಳಂ ಸಾಗುತ ಮತ್ತೆ
ಹಿಂಭಾಗದೊಳಂ ಬರುತಿಹರ
ಮುಂಬರಿಯದೆ ತಿರುಗೀಕ್ಷಿಪ ಸಿರಿಯ ನೋ
ಳ್ಪಂಬಕ ಭಾಗ್ಯವಿನ್ನೆಂತೋ ೫೦

ಪಣೆಯೊಳಲುಗುವ ಅರಳೆಲೆ ಮಾಗಾಯಿಗಳಿಂದ
ವನಜದಳಾಂಬಕದಿಂದ
ಮನುಮಥ ಚಾಪದೊಲ್ ಪೊಳೆವ ಪುರ್ಬಿಂದಲಾ
ಮನಂಮಥಯುಗರಂತೊಪ್ಪಿದರಂ ೫೧

ಕನ್ನಡಿಯೊಲಂ ಥಳಥಳಿಪ ಕದಪುಗಳ
ನುನ್ನತ ನಾಸಿಕದಿರವ
ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೆ ಬಾಯೆಂದಪ್ಪಿ ಚುಂಬಿಪ ರಾಯಂ
ನುನ್ನತಕಿನ್ನೆಣೆಯುಂಟೆ ? ೫೨

ಜನಕ ಜನನಿಯರ ಚಿತ್ತಪಂಕಜಗಳಿ
ಗಿನಯುಗ ಉದಿಸಿತೆಂಬಂತೆ
ಘನಬಾಲಲೀಲೆಯಿಂದಾಡಿ ತೋರಿಸುತಿರ್ಪ
ರನು ನೋಳ್ಪರುನ್ನತವೆಂತೊ ೫೩

ಚರಣಗಳವನಿಯೊಳಿಡುತ ಸಾಗುತ ಮತ್ತೆ
ಕರಗಳ ಧರಣಿಗೂರುತಲಿ
ಮರಳಿ ನಿಲ್ಲುತ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ ಬರುವರ
ನೆರೆ ನೋಳ್ಪರುನ್ನತವೆಂತೊ ೫೪

ತರುಣರನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೋಹಪಡುವುದನ್ನು
ಪರಿಪರಿಯಿಂದಲುಚ್ಚರಿಸಿ
ಎರಡು ಸಾಸಿರ ಜಿಹ್ವೆಯಿರುವನಿಗರಿದಿದ
ನೊರೆವಂಥ ಕವಿಯಾರು ಜಗದಿ ೫೫

ಇಂತಪ್ಪ ಸುತರ ಸಹಿತಲಾ ರಾಯನು ಬಹು
ಸಂತಸದಿಂದಲಾ ಪುರದಿ
ಕಂತುಪಿತನ ದಿವ್ಯ ಚರಣ ಪಂಕರುಹಗ
ಳಂ ತಾಳುತಿರ್ದನು ಮುಂದದಿ ೫೬

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯಂದಿ ೫೭

[ಸುರುಚಿ ಧ್ರುವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು]

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಸುನೀತಿಯಣುಗ ಧ್ರುವ
ಲೀಲೆಯಿಂದಾಡುತಲಿರಲು
ಬಾಲೆ ಸುರುಚಿಯು ಸುತನ ಪ್ರಿಯದುಕ್ತಿಯ
ನಾಲಿಸುತಿರ್ದನಾ ರಾಯಂ ೧

ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡತಿ ಮುದ
ವಡುತಲುತ್ತಮನೆಂಬ ಸುತನ
ನುಡಿಸುತ ಸುರುಚಿಯುಂತೆನ್ನುವಯೆರಡನೆ
ಮಡದಿ ಸಂಮೋಳದಲಿರ್ದ ೨

ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ತನಯನ ಕರೆದಪ್ಪುತ
ಲುಬ್ಬುವ [ಹ]ರುಷದಿ ಸುತನು
ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿನುಕ್ತಿಯಹಾಡುವುದನಾಲಿಸುತಲಿ
ದಬ್ಬುವರಖಿಳ ಶ್ರಮಗಳ ೩

ಒಂದು ದಿವಸ ಸುರುಚಿಯು ಸಹಿತಾ ರಾಯಂ
ಕಂದನನಾಡಿಸುತಿರಲು
ಬಂದು ಧ್ರುವನು ಸಿಂಹಾಸನದೊಳು ಕುಳಿ
ತೆಂದನು ತಂದೆಯ ಕೂಡೆ ೪

ಉತ್ತಮನನ್ನೆಯಹಾಡಿಸುತಿಹೆ ಎನ್ನನೂ
ಎತ್ತಿಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊ ನಿನ್ನ
ಉತ್ತಮಾಂಕದೊಳೊಮ್ಮೆಯಹಾದರು ಎನುತ ಮು
ತ್ತುತ್ತು ಕಾಡುತಲಿ ಬೇಡಿದನು ೫

ಇಳಿಸು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಣುಗನನ್ನು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ
ನಿಲಿಸಿಕೊ ತೊಡೆಯ ಮೇಲ್ನಿನ್ನ
ಒಲಿದೆನ್ನನಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡದಿರುವೆ ಏತ
ಕುಲುಹು ಎನ್ನೊಡನತಿ ಪ್ರಿಯದಿ ೬

ಮಾತಾಡದಿರುವೆಯೇತಕೆ ಎನ್ನೊಳಿಲೆಯೆನ್ನ
ತಾತ ಕೋಪವ ತಳೆದಿಹೆಯೊ
ಪ್ರೀತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಣುಗನೊಳೆ ಸರಿಯೆ ಪೇಳ್
ನೀ ತಾರದಿಹೆ ದಯವನ್ನು ೭

ಎನ್ನೊಡನೇತಕಿನಿತು ಮುನಿಸೆಲೆ ತಂದೆ
ನಿನ್ನಾತ್ಮಭವನಲ್ಲವೇನೈ
ಮನ್ನಿಸುತಿರುವೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಣುಗನ ಮಾ
ತನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ೮

ಇತ್ತ ನೋಡೆನ್ನ ನುಡಿಸು ನುಡಿ ವಾಕ್ಯವ
ನುತ್ತಮನನು ತೊಡೆಯಿಂದ
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೀಠದೊಳಿರಿಸಿ ಕ್ಷಣವು ಎನ್ನ
ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಡಿಸು ಪಿತನೆ ೯

ಅದು ಪೋಗಲವಸಿಳಿಯದೆ ಇರಲೆನ್ನಯ
ವದನವ ನೋಡಿ ಮಾತನ್ನು
ಮುದದಿಂದ ನುಡಿಸದಿರುವೆ ಕೋಪವೇನು ನಿ
ನ್ನುದರಸಂಭವನಲ್ಲವೇನೈ ೧೦

ಕಾಡುತಲಿಂತು ಎತ್ತಿಕೊಯೆನ್ನನೆನ್ನುತ
ಬೇಡುವ ಧ್ರುವನ ಮನ್ನಿಸಲು
ನೋಡುವ ಸುರುಚಿಯ ಮೊಗವ ರಾಯನು ಮನ
ಬಾಡುವಳಿವಳೆಂಬ ದಯದಿ ೧೧

ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಮುನಿದಪಳೊ ಸಂತಸವನ್ನು
ಚಿತ್ತಕೆ ತರುವಳೊ ಎಂಬ
ಇತ್ತೆರನಾದ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಸುತನ ತಾ
ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದ ೧೨

ನೋಡುತಲಿಹನು ತನಯು ತನ್ನನೆತ್ತಿ ಮು
ದ್ದಾಡಿಯಾಡಿಸುಯೆಂದು ಬಿಡದೆ
ಬಾಡುವಳೊ ಮುದದಾಳ್ವಳೊಯಿವಳೇನ
ಮಾಡಲೆನುತ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದ

ಮೋಹ[ವು] ಸುತನ ಮೇಲತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರ
ಲಾ ಹೆಂಡತಿಯು ಮುಖ ನೋಡಿ
ಬಾಹುಗಳಿಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪದೆ ಮಗನನ್ನು
ತಾ ಹತ್ತುತಿಹ ಚಿಂತಾಗಿರಿಯು

ರಾಯನು ಸುತನ ಮಾತಾಡಿಸದಿರಂಪಭಿ
ಪ್ರಾಯವ ಕಂಡು ಸುರುಚಿಯು
ಪ್ರಿಯವೆನ್ನೊಳಗರಸಗೆ ಪೂರ್ಣವೆನ್ನುತ
ಲಾಯತ ಮುದವ ತಾಳಿದಳು

ಎನ್ನಯ ವಶವಾದನರಸ ಸುನೀತಿಯೊ
ಳುನ್ನತ ಪ್ರಿಯವಿಲ್ಲವೆಂದು
ತನ್ನ ಮನದೊಳಾಳೋಚಿಸುತ ರಾಯನ ಮುಖ
ವನ್ನು ನೋಡುವಳತಿ ಮುದದಿ

ಆವ ಪರಿಯೊಳಣುಗನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಂದ
ಡಾ ವಸುಧಿಪ ಸುಮ್ಮನಿರಲು
ಭಾವೆ ಸುರುಚಿ ತನಗಾಯ್ತು ಸಲುಗೆಯೆಂದು
ಬೈವರೆ ಬ[ಗ]ದಳು ಸುತನ

ಏತಕೆ ಕರುಣದೋರುವೆಯೆಲೆ ಸುತನೆ ನೀ
ನೇತಕೆ ಬಯಸುವೆ ಸುಖವ
ಪ್ರೀತಿ ನಿನ್ನೊಳಗಾರಿಗುಂಟು ಸಾರೈ ನಿನ್ನ
ಮಾತೆ ಸುನೀತಿಯು ಬಳಿಗೆ

ಬರಿದೆ ಯೋಚಿಸಿಯಾಸೆಬಡಲು ಬಪ್ಪುದೆ ಸುಖ
ಪರರಿಗೆ ಪೂರ್ವಜ[ನ್ಮ]ದೊಳು
ತರುಣ ಕೇಳಣುವನಾದರು ದಾನಗೈಯದೆ
ಒರಲುವೆ ಏತಕೆ ನೀನು ೧೯

ಸರ್ಬಲೋಕೇಶನ ಸುಖವ ನೀ ಬಯಸುವೆ
ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಬರಿದೆ ಮೋಹದೊಳು
ದುರ್ಭಗೆಯಾದಂಥ ವನಿತೆ ಸುನೀತಿಯು
ಗರ್ಭದಿಂ ಬಂದಂಥ ಮರುಳೆ ೨೦

ಎನ್ನ ಸುತನ ಮೇಲೆ ರಾಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾಳ್ಪ
ನೆನ್ನುತಲಾಸೆ ಬಟ್ಟೀಗ
ಮನ್ನಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ ನಿನ್ನನು ಲಾಲಿ
ಪಂ ನಾಡೊಳೊರ್ವನು ಇಲ್ಲ ೨೧

ಸಾರುಸಾರುತ್ತ ಬರಿದೆ ಹಂಬಲಿಸಬೇಡ
ದೂರ ಕೇಳುವರಾರು ನಿನ್ನ
ನಾರಿ ಸುನೀತಿಯು [ಬಳಿ]ಪೋಗು ಬೇಗೆಂದು
ಚೀರಿದಳ್ ಸುರುಚಿ ಕೋಪದಲಿ ೨೨

ಕಿರಿಯರಸಿಯು ತಂದಮೇಲೆ ಮೊದಲ ನಾರಿ
ಇರುವಳೆಂತಣುಗ ಸಂತಸದಿ
ನಿರುತವೆನ್ನನು ರಾಯ ಮನ್ನಿಪ ಪ್ರೀತಿಯ
ತೊರೆದ ನಿನ್ನವ್ವೆಯೊಳ್ಕೇಳು ೨೩

ಪಟ್ಟದ ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು ಮಂಡಿಸುವರೆ ನೀ
ಕಷ್ಟದಿಂ ತಪಗೈದು ವನದಿ
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಜನಕನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಯೆ ಬೇಗ
ಹುಟ್ಟಿನ್ನ ಗರ್ಭದಿ ಮರುಳೆ ೨೪

ಹೋಗು ಬರಿದೆ ಕೇಳಬೇಡ ರಾಯನು ನಿನ್ನ
ರಾಗದಿಂ ಮನ್ನಿಪುದಿಲ್ಲ
ಬೇಗೆಬಡದೆ ಎನಗಿಲ್ಲವೆಂಬಾಸೆಯು
ನೀಗುತ ಸ್ವಸ್ಥದಿ ಸಾರು ೨೫

ಇನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ದೈನ್ಯಬಟ್ಟರು ಕಾಣೆ
ನಿನ್ನನು ಕಡುಮೋಹದಿಂದ
ಮನ್ನಿಸುವವರನಳಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಾರು
ನಿನ್ನವ್ವೆಗುಂಸುರಳಲುಗಳ ೨೬

ದುಃಖಪಡುವೆ ನೀನುತ್ತಮನೆಂಬೆನ್ನಣುಗನ
ಸತ್ಕಾರದಿಂ ರಾಯ ತಾನು
ಚಿಕ್ಕವ ಬಾಯೆಂದಪ್ಪುವನೆನ್ನನುಡಿಸನೆಂ
ದುಕ್ಕುವದ್ವೇಷದಿ ಮರುಳೆ ೨೭

ಬಿಡುಬಿಡು ಕ್ಲೇಶವನಾಸೆಯಿಲ್ಲವು ನಿನ
ಗಡವಿಯೊಳಗೆ ತಪಗೈದು
ಪಡೆ ವಾಸುದೇವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವರಗಳ
ಹುಡುಗ ನೀ ಕೇಳೆನ್ನ ನುಡಿಯ ೨೮

ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು ಕಂಡು ರಾಯ ತಾ ಪ್ರೀತಿಯ
ನಿನ್ನು ಮಾಡುವುದ ನಾ ಕಾಣೆ
ಇನ್ನಾಸೆಯೇನು ಸಾರತ್ತ ಜನನಿಯೊಡ
ನೆನ್ನು ನಾನೆಂದ ಮಾತುಗಳ ೨೯

ಕಡುಮೋಹದಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಸುತನನ್ನು
ನುಡಿಸುವ ಪ್ರಿಯದೊಳಾಡಿಸುವ
ಪೊಡವೀಶನೆಂದು ದ್ವೇಷವ ತಾಳಿದರೆ ನಿನ್ನ
ಗೊಡವೆಯೊಬ್ಬರಿಗಿಲ್ಲ ಮರುಳೆ ೩೦

ಒಬ್ಬರ ಸುಖವ ಕಂಡೆನಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಮ
ತ್ತೊಬ್ಬನು ತಾನಾಸೆಗೈಯೆ
ಒಬ್ಬರಿಗೀಯದೆ ಪೂರ್ವದಿ ತನ್ನ ನಿ
ನ್ನೊಬ್ಬ ಮನ್ನಿಪನುಂಟೆ ಮರುಳೆ ೩೧

ಈಗಿನ ಭವದಲಾದರು ಮನುಜರು ತಾವು
ರಾಗದಿಂ ನುಡಿಸದಿ[ರ್ದಡೆ]ಯು
ಆಗರು ವೇಳೆಗೀ ಪರಿಯು ಸಂಪದ ತಾನು
ಹೋಗೆ ಬಪ್ಪುದು ಕೇಳು ಮರುಳೆ ೩೨

ಹೆಳವನೊಬ್ಬನು ದಾರಿಯೊಳಗೈದುತಲಿ ಮತ್ತೆ
ಬಲವುಯಿಲ್ಲದೆ ತನಗೊಬ್ಬ
ಎಳನೀರೊಳಾಸೆಯಿದ್ದಡೆ ಬಪ್ಪುದೆಂತು ನೀ
ನಳುವೆ ಏತಕೆ ಮಂಕುಮರುಳೆ ೩೩

ತನಗೆ ದೈವವು ಕೊಡದಿರ್ದಡೆ ಪರರು ತಾ
ವನುದಿನ ಸುಖಬಡುತಿರಲು
ಮನದಿ ದ್ವೇಷಿಸಲು ಬಪ್ಪುದೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಕು
ಘನದುಃಖವಲ್ಲದೆ ಮರುಳೆ ೩೪

ಬಿತ್ತದೆ ಬೀಜವ ನೆಲದೊಳು ಫಲ ಕೈಯ
ಹತ್ತುವದೆಂತು ಮತ್ತೊರ್ವ
ನಿತ್ಯ ಸಂಪದಬಡುತಿರಲದ ಕಂಡು ತಾ
ನತ್ತಡೆ ಬಪ್ಪುದೆ ಮರುಳೆ ೩೫

ರಂಗನರ್ಚನೆಗೈದು ತತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ವ
ರಂಗಳ ಪಡೆಯದೆ ಸುಖವು
ಮಂಗನಂದದಲಿ ಮರಳಿ ನೆಗೆಯುತ ಮತ್ತೆ
ಲಂಘಿಸಿದಡೆಯು ತಾ ಬ[ಹುದೆ] ೩೬

ಕೋಗಿಲೆ ವನದಿ ಸ್ವರಂಗೈಯಲದ ಕಂಡು
ಕೂಗುವೆನದರೊಲೆಂದೆನುತಾ
ಕಾಗೆ ತನ್ನುರುಶಕ್ತಿಯಿಂ ಮೊರೆಯಲು ಸಮ
ನಾಗಬಲ್ಲುದೆ ಕೇಳು ಮರುಳೆ ೩೭

ಗರುಡನಾಗಸವನಳುಕದೈದುತಿಹನೆಂದು
ಮೊರೆಯುತಲವನ ಸರಿಸಕೆ
ಬರುವೆ ತಾನೆಂದು ಮರ್ಕಟ ನೆಗೆದರೆ ಬಾಳ್ಪು
ದರಿದೊ ಮತ್ತೇನು ಕೇಳ್ಮರುಳೆ ೩೮

ಸಟೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನಿನ್ನನು ರಾಯ
ದಿಟ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆ ಬಾಯೆಂದು
ಕುಟಿಲಕುಂತಳದ ಮುಖವ ಚುಂಬಿಸುವದು ದು
ರ್ಘಟವು ನೀ ಸಾರತ್ತ ಮರುಳೆ ೩೯

ಹನ್ನೆರಡಬುದ ತನಕ ದೈನ್ಯದಿ ನೀನು
ಮನ್ನಿಸೆಂದೆನುತ ರಾಯನನು
ಉನ್ನತದಾಸೆಯಿಂ ಕೇಳ್ದರು ನುಡಿಸುವ
ರನ್ನು ನಾ ಕಾಣೆ ಕೇಳ್ಮರುಳೆ ೪೦

ಭುವನವಲ್ಲಭನೆನ್ನ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ[ವಗಲಿ ತಾ]
ನವನಿಯೊಳಿರಲುಂ ಯೋಚಿಸನು
ಸವತಿಯೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಜನನಿ [ಬಾಳುವು]ದೆಂ
ತವಿವೇಕದಣುಗ ನೀ ಸಾರೋ ೪೧

ಪೋಗಡವಿಗೆ ತಪಗೈ[ದು] ಮೆಚ್ಚಿಸು ದಯಂ
ಸಾಗರ ವಾಸುದೇವನನು
ಆಗಲಾ ದೇವನಿಂ [ವರ]ವನು ಪಡೆದು ನೀ
ನಾಗು ಸಿಂಹಾಸನಪತಿಯು ೪೨

ಇಂತೆಂದು ಕೋಪದಿಂ ಸುರುಚಿ ಘರ್ಜಿಸಲಾಗ
ಚಿಂತಾಸಾಗರವನು ಸೇರಿ
ಅಂತವಿಲ್ಲದೆ ಬಿಕ್ಕುತಳುತ ತನ್ನಯ ಮಾತೆ
ಯಂತೀ [...] ಕಣಂಗನೈದಿದನು ೪೩

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೪೪

ಸುನೀತಿ ಪ್ರಳಾಪಿಸಿದಳು

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ಸುರುಚಿಯು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು
ಬಾಲಕ ಧ್ರುವನು ಶೋಕವನು
ತಾಳುತ ಮನದಿ ತನ್ನಯ ಮಾತೆಯಿರುತಲಿ
ಪ್ಪಾಲಯಂದೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದನು

ಕಣ್ಣನುಜ್ಜುತ ಕರದಿಂದಲಾ ವದನದ
ಬಣ್ಣಗುಂದಿಯೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿ
ಎನ್ನುವ ಉಕ್ತಿ ಬಾರದೆ ಬಿಕ್ಕುತತಿ ಖೇದ
ದಿಂ ನಡೆತಂದನಾ ಸಂತನು

ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವ ರಾಯನ ಮತ್ತೆ
ತಾ ತಿರುಗೀಕ್ಷಿಸುತಾಗ
ಪಿತಕಳುವೆಯುಪ್ಪುಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸನೆ ಎಂ
ದಾ ತರುಣನು ಸಾಗುತಿರ್ದ

ಜನಕ ತಾನೆನ್ನ ಮನ್ನಿಸುವನೆಂಬಾಸೆಯು
ಮನಕೆ ತಾರದೆ ಶೋಕದಿಂದ
ಜನನಿಯಿಪ್ಪೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು ಕಂಗಳ ಜಲ
ತನುವಿನ ಮೇಲೆ ಭೋರಿಡುತ

ತುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ ಬಿಕ್ಕುತ ಮನದೊಳು
ಕಟುಕಿ ಸುರುಚಿಯು ಬೈದಂದಕೆ
ಪಟುಪರಾಕ್ರಮಿ ಬಾಲನಳುತ ಬ[ರ್ಪು]ದ
ಕುಟಿಲ ಕುಂತಳೆಯೀಕ್ಷಿಸಿದಳು ೫

ಶೋಕದಿಂ ಕುದಿದು ರೋ[ದಿಸು]ತ ಮಾತಾಡಲು
ವಾಕುಬಾರದೆ ಜಿಹ್ವೆಕೊನೆಗೆ
ಈ ಕಷ್ಟಕೊಳಗಾದೆ[ನೆಂ]ದು ಯೋಚಿಸುತ ಬ
ರ್ಪಾ ಕುವರನ ನೋಡ್ದಳಬಲೆ ೬

ನಿಡಿದೋಳ್ಗಳಿಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೋಹದಿ ತನ್ನ
ತೊಡೆಯ ಮೇಲರ್ಭಕನನ್ನು
ಮಡದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಕ್ಷಿಯ ಜಲವನ್ನು
ತೊಡೆದಳಂಬರ ಕೊನೆಯಿಂದ ೭

ಆರೇನ ನುಡಿದರು ನಿನ್ನನು ಕಠಿಣದಿಂ
ಭೂರಿಶೋಕವಿದೇನು ಪೇಳು
ಪೋರಿಯಾಡಿದೆಯೊ ಬಾಲಕರೊಡನೆಲೆ ಕಂದ
ತೂರಿ ಶೋಕವ ಮಾತನಾಡೈ ೮

ಎನ್ನೆದೆದಾವರೆಗಿನನೆ ನೀನಳುವಂತೆ
ನಿನ್ನನದಾರು ಬೈದವರು
ಇನ್ನುಳಿ ಕ್ಲೇಶವ ನುಡಿ ಮಧುರೋಕ್ತಿಯ
ನೆನ್ನೊಡನೆಲೆ ಬಾಲಮಣಿಯೆ ೯

ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಳಲುತಲಿರುತಿಹೆ
ಏತಕೆ ಜಡಿದು ನಿನ್ನುವನು
ಮಾತನಾಡಿಸಿದರಾರಕಟ ಶೋಕವ ಬಿಡು
ತಾತ ಪೇಳೊಡೆದು ಕಾರಣವ ೧೦

ಆನೆಯಂನೇರಿಸಿ ಆಳುಕುದುರೆ ಸಹಿತ
ಲಾನಂದದಿ ನಿನ್ನುವನು
ಯೀನಗರದೊಳುತ್ಸವವ ಮಾಳ್ಪೆ ನಿನ್ನ ಬೈ
ದಾದರನೆಲ್ಲ ತಾ ಬಂತೆ (?) ೧೧

ಕೇಳು ನಿನಗೆ ಮನಕಾವದರೊಳಗಾಸೆ
ನೀಳವಾಗಿಪ್ಪುದದನ್ನು
ಬಾಲಕ ಮೌಳಿರತ್ನವೆ ನಿನಗೀವೆನು
ಪೇಳಯ್ಯಾ ದುಃಖಕಾರಣವ ೧೨

ಬಡವಳಿ ಭಾಗ್ಯದಿ ನಾನು ನೀ ಬೇಡಿದ
ಒಡವೆಯನೆಲ್ಲವನೀವೆ
ಹುಡುಗನೆಂದರೊ ನಿನ್ನನೆಡಹಿ ಬಿದ್ದೆಯೊ ನೀನೆ
ನುಡಿಯಯ್ಯ ದುಃಖಕಾರಣವ ೧೩

ಮುಕುಟಕುಂಡಲಬಾಹುಪುರಿ ಕಂಕಣವು ಮತ್ತೆ
ಸಕಲರತ್ನಗಳಿಂ ತೆತ್ತಿಸಿದ
ಅಖಿಳಭೂಷಣಗಳ ನೂತನವೀವೆನು
ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನುಡಿಯೈ ಕಾರಣವ ೧೪

ಕಂಠಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಮಾಲೆ ವೈ
ಕುಂಠವಲ್ಲಭನ ಮೂರುತಿಯು
ಉಂಟಾದ ಪದಕಸಹಿತವೀವೆ ಬಾಧಿಪು
ದುಂಟಿದ ಬಗೆಯು ಪೇಳಯ್ಯ ೧೫

ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆಯಿರ್ದಡೆಯು ನುಡಿಸುತಲೆನ್ನ
ನೀನೆಯೆಯ್ದುವೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು
ನಾನಾಪರಿಯಲಿ ಪೇಳೆಂದರುಸುರದಿಹೆ
ಏನು ಕಾರಣ ಬಾಲಮಣಿಯೆ ೧೬

ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳಲಲೆನ್ನೊಡನೆ ಕಾಣುವೆನೇತು
ಖಮ್ಮನೆ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು
ಉಮ್ಮಳಿಸಿಯೆ ಕೊಡುವೆನು ದುಃಖವ ಬಿಟ್ಟು
ದಮ್ಮಯ್ಯ ನುಡಿಯೈ ಕಾರಣವ ೧೭

ಈ ಪರಿ ಶೋಕವೇತಕೆಯೆನ್ನ ಮನ ಬಹು
ತಾಪವ ಪಡೆಯುತಲಿಹುದೈ
ಏ ಪಸುಳೆಯೆ ಮುಖಬಾಡಿತೆನ್ನಾನೆಯೆ
ನೀ ಪೇಳು ದುಃಖಕಾರಣವ ೧೮

ನಿನ್ನ ಸಖನನಾವಾತನ ರಾಜ್ಯದರಸನೆಂ
ದೆನ್ನಿಸಲಯ್ಯ ನಾ ಮುದದಿ
ನಿನ್ನ ಕಂಡರೆ ಸೇರದವರನಾರನು ಈಗ
ನಿನ್ನ ನಾಡಿಸದಂತೆ ಮಾಳ್ಪೆ ೧೯

ಆವಾವ ಪರಿಯು ಮನ್ನಿಸಿ ಕೇಳ್ದರಾ ಸುತ
ತಾ ವಚಿಸದೆಯುಳುತಿರಲು
ಭಾವೆ ಸುನೀತಿಯೊಡನೆ ಕೆಲಬಲದೊಳಿ
ರ್ಪ ವನಿತೆಯರುಸುರಿದರು ೨೦

ಕೇಳಮ್ಮ ತಾಯೆ ಸುನೀತಿ ನಿನ್ನಣುಗನ
ಬಾಲಕರಾ[ರು ಕೋಪವನು]
ತಾಳುತಲೆನ್ನಲಿಲ್ಲತಿ ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಯ
ಪೇಳುವೆವೀ ಶೋಕಬರವ ೨೧

ಮನದೊಳಗಾವ ಭೂಷಣವು ಬೇಕೆಂಬುದು
ತನಯನಿಗಿಲ್ಲ ಆಸೆಯನು
ಘನಮಹೋತ್ಸವದಲಾಡಿಸಲೆಂಬುದಿಲ್ಲ ಕೇ
ಳ್ವನಿತೆ ಪೇಳ್ವೆವು ಶೋಕಬರವ ೨೨

ತನಗತಿ ಪ್ರಿಯರಾದರನ್ನು ರಾಜ್ಯಾಧಿಪ
ರೆನಿಸಲೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಸುತನ
ಮನದೊಳವಾಗದನ ಬೈಯುನ್ನನು (?)
ವನಿತೆ ಕೇಳುಸುರುವೆವಿದನು ೨೩

ವಾಸುದೇವನ ಮೂರುತಿಯು ಪೊಳೆಯುತಲಿಪ್ಪ
ಲೇಸಾದ ಪದಕವ ನೀನು
ಐ ಸುತ ಕೊಡುವೆನೆನ್ನುವೆ ಬಾಲ ಮನದೊಳು
ಕ್ಲೇಶಿಪುದನು ಕೇಳ್ಪೇಳುವೆವು ೨೪

ಮೆಲ್ಲಬೇಕಾದಂಥ ವಸ್ತುವ ನಿನ್ನಿಂದ
ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕೊಳ್ಳುವದು
ಇಲ್ಲವಾ ಸುತನ ಚಿತ್ತದೊಳು ರೋದಿಸುವುದ
ನೆಲ್ಲವ ಪೇಳ್ವೆವು ಕೇಳು ೨೫

ದುರುಳವಾಕ್ಯವದೆಂಬ ಶರವೇಧೆಯೊಳು ನೆಟ್ಟು
ಮರೆದಂಗ ಸುಖವನೀ ಬಾಲ
ತರುಣಿ ನಿನ್ನೊಳು ಮಾತನೊರೆವೆನೆಂದಡೆಯುಕ್ಕಿ
ಇರುವದದನೆ ಪೇಳುವೆವು ೨೬

ನೆರೆಕೇಳ್ ಸವತಿಯಾದ ಸುರುಚಿಯು ಸುತನನ್ನು
ಧರಣೀಶ ತನ್ನ ತೊಡೆಯೊಳು
ಹರುಷದಿಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡುತ
ಲಿರುವುದ ಕಂಡ ನಿನ್ನಣುಗ ೨೭

ತಾನು ತಂದೆಯ ಸನಿಯವನೈದಿ ಎನ್ನನು
ನೀನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೋದದೊಳು
ಮಾನಸದತಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂಡಿಸೆನ್ನುತ
ಈ ನಿನ್ನ ಸುತನು ಕೇಳಿದನು ೨೮

ಆವಾವ ಪರಿಯಲಿ ಬಾಲಕ ಕೇಳಿದ
ಡಾ ವಸುಧೀಶ ಮನ್ನಿಸದೆ
ಭಾವೆ ಸುರುಚಿಯು ಸುತನನಾಡಿಸುತ ಮುಖ
ದಾವರೆಯನ್ನೋರೆಗೈದ ೨೯

ಸುತನನಾಡಿಸಲು ಸುರುಚಿಯು ಚಿತ್ತದಿ ತಾನು
ಖತಿಯು ತಾಳ್ವಳೊ ಸುಮ್ಮನಿಹಳೊ
ಅತಿಮುದ ಪಡೆವಳೊ ಎಂಬ ಸಂಶಯದಿ ಭೂ
ಪತಿ ಮಾತನಾಡದೆ [ಯಿರ್ದ][1] ೩೦

ರಾಯು ನಿನ್ನಣುಗನ ಸುಡಿಸದಿರ್ಪುದ ಕಂಡು
ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ತೆರದಲಿ
ನೀ ಯಾತಕಾಸೆಪಡುವೆ ಮರುಳೆ ಎನ್ನು
ತಾಯತಾಕ್ಷಿಯು ಘರ್ಜಿಸಿದಳು ೩೧

ಹೋಗತ್ತ ನಿನ್ನ ಮನ್ನಿಪರಾರು ರಾಯನಿ
ಗೀಗಿಲ್ಲ ನಿನ್ನವ್ವೆ ಮೋಲೆ
ರಾಗವು ಎನ್ನಲೀ ಬಾಲಕ ಬಳಲಿದ
ಏ ಗಜಗಮನೆ ನೀ ಕೇಳೇ ೩೨

ಕಿರಿಯುವಳಿರಲು ಪೂರ್ವವ ರಮಣಿಗೆ ಸುಖ
ಬರುವುದೆ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳನು
ಹರುಷದಿಂ ನುಡಿಪರೆಯೆಂನಲು ಬಾಲಕನಿವ
ಮರುಗುವನದರಿಂದ ಕೇಳು ೩೩

ಪೇಳಲಾ ನಾರಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ ಪರಿಯನು
ತಾಳುವುದೆಮ್ಮಯ ಚಿತ್ತ
ನೀಳವಾಗಿಹ ಶೋಕವನು ಬಾಲಕನೆಂತು
ಕೇಳಮ್ಮ ಸಹಿಸುವ ತಾನು ೩೪

---

1. ಸುಮ್ಮನಿರ್ದ

ಮಾತೆಯು ಬೈದಳಿಂತೆಂಬ ಶೋಕವದೊಂದು
ತಾತನು ಪ್ರಿಯದಿ ತನ್ನುವನು
ಮಾತನಾಡಿಸದೊಂದೆರಡರಿಂ ಬಾಲನೀ
ರೀತಿಯೊಳಳುವ ಕೇಳಮ್ಮ ೩೫

ಎಂದಿಂತೆಲ್ಲವನಲ್ಲಿಯಿರುವ ನಾರಿಯರತಿ
ನೊಂದು ಚಿತ್ತದೊಳಿದ ಪೇಳೆ
ಇಂದುವದನೆ ಅಗ್ನಿಯುರಿಯಿಂದಲತ್ಯಂತ
ಕಂದಿದ ಲತೆಯೋಲ್ ಬಾಡಿದಳು ೩೬

ನಾರಿಯರುಸುರಿದುಕ್ತಿಯು ಬಾಣವೆದೆಯನ್ನು
ಮೀರಿ ಬೆನ್ನೊಳು ಮೂಡಲಾಗಿ
ಧಾರುಣಿಯೊಳು ತನು ಮರೆದೊರಗಿದಳಾಗ
ನೀರೆ ತಾ ಕಡು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ೩೭

ಒತ್ತಿಸೊಳಿರ್ದ ಬಾಲೆಯರುದಕವ ತಂದು
ಒತ್ತಲಂಬಕ ಹೃದಯಕ್ಕೆ
ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿ ಕಣ್ತೆರೆದು ಸುನೀತಿಯು
ಪುತ್ರನ ಕಂಡಳಳಿದಳು ೩೮

ಎಡಬಲದೊಳಗಿರುತಿರ್ದ ಬಾಲೆಯರೊಳು
ಮಡದಿ ಶೋಕದಿ ಕುದಿಕುದಿದು
ನುಡಿದಳಿನ್ನಯು ಬಾಳ ಕಂಡಿರೆ ನೀವೆಂದು
ಕಡುತಾಪದಿಂದ ಸುನೀತಿ ೩೯

ಕೇಳ್ದಿರೆ ನೀವೀಗಲೆನ್ನ ಸವತಿ ತಾನು
ತಾಳ್ದು ಕೋಪವ ಎನ್ನ ಸುತನ
ಬಾಳ್ದಪೆಯಾ ನಡೆಯಾಸೆ ಯಾತಕ್ಕೆಂದು
ಪೇಳ್ದ ಕ್ರೂರೋಕ್ತಿಯ ಕೃತಿಯ ೪೦

ತನ್ನಣುಗನ ರಾಜ ಕರೆದು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ
ಉನ್ನತಪ್ರಿಯದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಮನ್ನಿಸುತಿರಲೆನ್ನ ಸುತ ಕಂಡು ಕೇಳ್ದಡಿಂ
ತೆನ್ನಬಹುದೆ ಕಠಿಣವನು ೪೧

ಪಾಪಿಗಳೆಂಬರಿಲ್ಲವೆ ಜಗದೊಳು ಕಡು
ಪಾಪಿಗಳ್ ಲೋಕದಿ ನಾವೇ
ಪಾಪಿ ಸುರುಚಿಯೆನ್ನ ಸುತನನು ಬೈದಳು
ತಾ ಪಡೆಯಲಿ ಸುಖವನ್ನು ೪೨

ದೈವಬಲವು ಮಾನವಬಲವೆರಡರೊ
ಳಾವ ಬಲವುಯಿಲ್ಲವೇನೋ
ತಾ ವಸುಧೀಶನಿಗತಿ ಪ್ರಿಯಳಾದಡೆ
ನೀವಾಗಿ ಪಂಥವದೇಕೆ (?) ೪೩

ತನ್ನ ಬಸುರಿನೊಳು ಎಸೆದ ಸುತನನ್ನು
ಮನ್ನ[ಣೆ]ಯಿಂದಲಾ ರಾಯ
ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿ ಬೇಡೆಂಬೆನೆ ತನಗೀಗ
ಎನ್ನಣುಗನ ದಾರಿ ಯಾಕೆ ೪೪

ಎನ್ನನು ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳೆಂದು ತಾ ಬೈವುದು
ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಲ್ಲವು ಕೇಳೀ
ಎನ್ನ ಪಣೆಯೊಳ್ವಿಧಿ ಬರೆದನೀ ವಿಧದೊಳ
ಗಿನ್ನು ಶೋಕಿಸಲೇತಕದಕೆ ೪೫

ಮಗನೆ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕವ್ವೆಯಾಡಿದ ಮಾತಂ
ನಿಗದಿ ತಾ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಹುದು
ಬಗೆಯಿದೆ ನೋಡು ಶೋಕಕೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಈ
ಜಗದೊಳ್ ನಾ ಭಾರವಾಗಿಹುದ ೪೬

ಥರವೆ ನಿನಗೆ ಸಿರಿವಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಕೂಡೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಳೆನೆನ್ನುವದು
ಪರಮ ಪಾತಕಿಯಾದೆನ್ನುದರದಿ ಬಂದು ನೀ
ಮರೆಗುವೆ ಯಾತಕೆ ಮಗನೆ ೪೭

ಎನ್ನನು ನಿನ್ನ ಜನಕ ನಾಲುವರ ಮುಂದೆ
ತನ್ನರಸಿಯು ಎನ್ನುವದಕೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಚುವನಿಂಥ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆಯಾ
ದೆನ್ನುದರದಿ ಪುಟ್ಟಬಹುದೆ ೪೮

ಅ[ಟ್ಟಲು] ಬೇಕಿವಳೆನ್ನೆನ್ನುತಲವಳ್
ತೊಟ್ಟಿಹಳೆನ್ನೊಳ್ ದ್ವೇಶವನು
ಪ[ಟ್ಟದ] ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು ಮಂಡಿಸುವಾಸೆ
ವಟ್ಟಡೆ ಬಪ್ಪುದೆ ಮಗನೆ ೪೯

ನಾಡೊಳಗಿಹ ಪರದೇಶಿ ಹುಡುಗರೊಡ
ನಾಡದೆ ಸಿರಿವಂತೆ ಮಗನ
ಕೂಡೆ ಬಾಳುವೆನೆಂದೈದಿದರೆ ತನುಜ ನಿನ್ನ
ನೀಡೇರಿಸುವರೆ ಕೇಡಿಗರು ೫೦

ಸುರುಚಿಯಂದುದು ಪುಸಿಯಲ್ಲ ಪೂರ್ವದಿ ನಾವು
ಪರರಿಗೆ ಲೇಶಮಾತ್ರವನು
ಕರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟುದಿಲ್ಲದರಿಂದಲೀ ಸಿರಿ
ಬರುವುದೆಂತೆನ್ನಯ್ಯ ಕಂದ ೫೧

ಇಂತು ಬಹಳ ಪ್ರಳಪಿಸುತ ಸುನೀತಿ ತ
ನ್ನಂತರಂಗದಲಾಳೋಚಿಸುತ
ಮುಂತಹ ಕಾರ್ಯಕೋಸುಗ ಬಹು ನೀತಿಗ
ಳಂ ತೊಡಗಿಯೆ ಬೋಧಿಸಿದಳು ೫೨

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೫೩

ಕೃಷ್ಣನ ಕರುಣವ ಪಡೆಯುಯ್ಯ ಮಗನೆ

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ಸುನೀತಿ ತನ್ನಣುಗಗೆ
ಪೇಳಿದಳಖಿಳ ಬುದ್ಧಿಯನು
ಶ್ರೀಲೋಲವಾಸುದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮವ
ನೋಲಗಿಪಂತೆ ವಿಸ್ತರದಿ

ಬಾಲಕ ಕೇಳು ನಿನ್ನನು ಸುರುಚಿಯು ತಾನು
ತಾಳಿ ಕೋಪವ ಕಠಿಣದಲಿ
ಪೇಳಿದಳಲ್ಲುಪದೇಶ ಮಾರ್ಗವು ನೀನು
ಬಾಳೂವರಾಧಾರ ಮಗನೇ

ಇಹಲೋಕ ಭೋಗವು ನೆಲೆಯಹಾಗಿ ಬಹುದಿನ
ವಿಹುದಲ್ಲವಿದಕೀಗ ನೀನು
ಬಹಳಾಸೆಪಡಲು ಪೇಳಿದಳು ಮುಂದಣ ಸುಖ
ವಹ ಮಾರ್ಗವನು ಕೇಳ್ ಮಗನೆ

ನರರ ಮನ್ನಣೆ ಎಲ್ಲೀತನಕ ಬಪ್ಪುದು ನಿನ
ಗಿರದೆ ಕಾನನಕೈದಿ ತಪವಾ
ಚರಿಸಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ದಯವಡೆಯೆಂದು
[ಒರೆ]ದಳು ನಿನಗೆ ಕೇಳ್ಮಗನೆ

ಎನ್ನ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ [ಯೆಂ]ದುದು ನಿಜ ಕೇಶವ
ನನ್ನು ಭಾವಿಸುಯೆಂದು ನಿನ್ನ
ಎನ್ನದೆ ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆಯಿಹುದನು ಕಂಡು
ನಿನ್ನೊಡನೆಂದ[ಳ್] ಕೇಳ್ಮಗನೆ. ೫

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಿ ನೀನು ಕೊಡದೆ ದಾನವನೀಗ
ಓರ್ವನಿಗಾದರು ಕೇಳು
ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವು ಬರುವುದೆಂತೆಲೆ ಬಾಲ
ಪಾರ್ವುದೆಂತಕಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ೬

ನಿತ್ಯವಲ್ಲದ ಭೋಗಕತ್ತು ಬಳಲಬೇಡೆಂ
ದುತ್ತಮನವ್ವೆ ಹಿತವನು
ಬಿತ್ತರಿಸಿದಳು ನಿನಗೆ ವಾಸುದೇವನಿಂ
ದುತ್ತಮವರ ಪಡೆಯೆಂದು ೭

ಮಾತೆಯಲ್ಲವೆ ಸುರುಚಿಯು ನಿನಗವಳುಕ್ತಿ
ತಾ ತಪ್ಪದಯ್ಯ ನೀ ಮುದದಿ
ಪಾತಕಹರ ವಾಸುದೇವನಂಘ್ರಿಯಂ ಭಜಿ
ಸಾತನೊಲಿದು ರಕ್ಷಿಸುವನು ೮

ನಿನ್ನಯ ತಾತನಾವಾತನ ಪದಪದ್ಮ
ವನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಮನದೊಳಗೆ
ಉನ್ನತ ಸುಖವ ಸಾಧಿಸಿದನಾ ದೇವನ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭಜಿಸು ರಕ್ಷಿಸುವ ೯

ಕಮಲಸಂಭವನಾವ ದೇವನ ಬಲದಿಂದ
ಅಮರಿ ನಿರ್ಮಿಸುವನೀ ಜಗವ
ವಿಮಲ ಚಿತ್ತದಲಿ ನೀನಾದೇವನಂಘ್ರಿಗೆ
ನಮಿಸು ರಕ್ಷಿಸುವನು ಬಿಡದೆ ೧೦

ತರಣಿ ಪಾವಕ ಚಂದ್ರರಾವಾತನಾಜ್ಞೆಯಿಂ
ನಿರುತ ತೇಜಿಷ್ಠರಾಗಿರುತ
ಪೊರೆವರಖಿಳ ಲೋಕಗಳನು ನೀನಾದೇವ
ಗೆರಗು ರಕ್ಷಿಸುವನು ಬಿಡದೆ

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಾವ ದೇವನ ಬಹು
ಕಟ್ಟಳೆಯಿಂದ ಲೋಕವನು
ದಿಟ್ಟರಾಗಿಯೆ ಪಾಲಿಪರೊ ನೀನಾತನ
ಮುಟ್ಟಿ ಭಜಿಸು ರಕ್ಷಿಸುವನು

ನಾಥನಲ್ಲವೆ ಹರಿ ಯಾರು ಇಲ್ಲದರಿಂಗೆ
ಪಾತಕಹರ ವಾಸುದೇವ
ತಾತ ನಿನಗೆ ಆ ದೇವನಲ್ಲದೆ ಕಾಣೆ
ಭೂತಳದೊಳಗೆ ಪೋಪಕರ

ಬಲವಿಲ್ಲದವರ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನು ತಾನು
ಬಲವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತಿಹನು
ಎಲೆಸುತ ನೀನಾತನಂ[ಪ್ರಿಯು]ನೆನೆ ಸುಖ
ಜಲಧಿಯೆನ್ನಿಸುವ ನಿನ್ನುವನು

ಪರಿಪರಿ ಶಾ[ಸ್ತ್ರ] ಪುರಾಣ ತರ್ಕಗಳೋದಿ
ಅರಿದದರಿಂ ತಪಗೈದು
ಅರಿಯರಾ ವಾಸುದೇವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕಾಣ್ಬ
ನರರಂತೆ ನೀ ಕೇಳಂ ಮಗನೆ

ಸದ್ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾಗಿಯೆ ಬಹುತರಜ್ಞಾನ
ವೃದ್ಧರಾಗಿಹ ಯೋಗಿವರರ
ಹೃದ್ದೇಶದಲಿ ಪೊಳೆವನ ಭಜಿಸೈ ಭಕ್ತ
ಬದ್ಧಚಿತ್ತನು ನೀನೆಂದೆನಿಸಿ

ಸಂಗವನೆಲ್ಲವ ತೊರೆದು ಕಾಡೊಳಂ ನೆಲ
ಕುಂಗುಟವಮಾತ್ರವನೂರಿ
ಹಿಂಗದೆ ತಪಗೈವರರಿಯಂರಾತನ ಭಕ್ತ
ಸಂಗನು ನೀ ಕೇಳಂ ಮಗನೆ ೧೭

ಮಾತೆ ಸುರುಚಿ ನಿನ್ನನಡವಿಗೆ ಪೋಗೆಂದ
ಮಾತ ಕಠಿಣವೆಂದುಂ ಮನಕೆ
ನೀ ತಾರದುಪದೇಶವೆಂದು ಭಾವಿಸು ಹರಿ
ತಾ ತಂದೆಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ೧೮

ಒಂದು ಬಾರಿಯುಂ ನೆನೆದಡೆ ಮಾತೆ ತನ್ನಯು
ಕಂದನನರಸುವ ತೆರದಿ
ಬಂದು ಹತ್ತಿರಕೆ ಮದ್ಭಕ್ತರತ್ನವೆ ಬಾಯೆಂ
ತೆಂದಪ್ಪಿ ಸಲಹುವ ಮಗನೆ ೧೯

ಪರರ ಸುಖವ ನೀನುಂ ಕಂಡು ಮಾನಸದೊಳು
ಕರುಬದೆ ಆಲಸ್ಯವನ್ನು
ಧರಿಸದಸೂಯೆಯಿಂ ಪರರ ನಿಂದಿಸದೆ ನೀ
ನಿರು ವಾಸುದೇವ ರಕ್ಷಿಪನು ೨೦

ಉಂಟಾದ ಧನ ಮೊದಲಾದುದರಿಂದಲಿ
ಕಂಟಕರಿಲ್ಲದೆ ಸುಖದಿ
ನಂಟರೊಡನೆ ಬಾಳ್ವರಂ ಕಂಡಳಲ್ವನ
ನಂಟೊತ್ತಿಬಿಡಂವ ಶ್ರೀಹರಿಯುಂ ೨೧

ಕಾಮಕ್ರೋಧವು ಲೋಭಮೋಹ ಮದವು ಮತ್ತೆ
ಭೀಮಮತ್ಸರವೆಂಬೀವಾರು
ಈ ಮಹೀಸುಖ ಪರಲೋಕವ ಪಡೆಯಂದೊಲ್
ಹೋಮಿಪವ್ಮೆ ತವ್ಮೊಳಿಹರ ೨೨

ಕೋಪವೆಂಬುದು ಸರ್ವಸುಖನಾಶಕಾರಣ
ಕೋಪದಿಂ ತಪವು ತಾ ಕೆಡುಗು
ಕೋಪದಿಂದಿಹಪರಲೋಕ ಹಾನಿಯಹು ಒಮ್ಮೆ
ಕೋಪಗೈಯಲಿಬೇಡ ಮಗನೆ

ಕಾಮಿ[ಸದಿರು] ಪರಧನವ ಕಂಡಡೆಯೊಮ್ಮೆ
ನೀ ಮನದೊಳಗೆ ನಿಂದೆಯನು
ಭೂಮಿಯೊಳಿಹರೊಳು ಬಗೆಯ[ದಿರು]ವಗ
ವೇ ಮನ್ಮನಾಬ್ಜ ಭಾಸ್ಕರನೆ

ನಿನ್ನ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯನಚ್ಯುತನಲ್ಲದೆ
ತಣ್ಣನೆ ಮಾಳ್ಪರನೀಗ
ಅನ್ಯರ ಕಾಣೆನೀ ಧರಣಿಯೊಳಿಲೆ ಬಾಲ
ಎನ್ನಯ ನುಡಿಯ ನೀ ಕೇಳು

ಮರುಗದೆ ಮನದಿ ಹಿಂದೆಗೆದು ಯೋಚಿಸದೆ ನೀ
ಹರುಷದಿಂದಟವಿಗೆ ಪೋಗಿ
ಕರಕಷ್ಟ ತಪವನಾದರು ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನ
ಕರುಣವ ಪಡೆಯಯ್ಯ ಮಗನೆ

ಕಾಡೊಳು ನಿಂದು ತಪಿಪ ನಿನಗತಿ ವಿಘ್ನ
ಕಾಡಲಿಬೇಡ ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಕೊಡಲಿ ದಯದಿ ನೀ ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವ
ನೀಡಲಿ ಬಿಡದೆ ಪೋಷಿಸಲಿ

ನಿನಗೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಕೈಗೂಡಲಿ
ವನಿತೆ ಸುರುಚಿಯಾಡ್ದ ಮಾತು
ದಿನಪನುದಿಪ ಕಾಲದೊಳು ಹರಸಿದುದಾಗ
ಲನುಪಮ ಹರಿ ತಾನೊಲಿಯಲಿ

ಕರುಣದಿಂ ಶಿಶುವನಂ ಜನನಿ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ
ಧರಣೀದೇವಿಯುಂ ನೀನಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಪೊರೆಯಲಿ ಕ್ಲೇಶವೆಂಬುದಂ ತೋರದತಿಸುಖ
ಕರವಾಗಲಡವಿ ಕೇಳ್ ಮಗನೆ ೨೯

ಸತ್ಯ ಮಾತೆಯು ಜ್ಞಾನ ಜನಕ ಧರ್ಮವುಯೆಂತೆಂ
ಬಂತ್ತಮ ಭ್ರಾತೃ ನಿನ್ನುವನಂ
ಒತ್ತಿಲಿರುತಲೆಡೆಬಿಡದೆ ಪೋಷಿಸಲಿ ಸ
ರ್ವತ್ರ ಗೋಪಾಲನೊಲಿಯಲಿ ೩೦

ಶರಣು ಪೊಕ್ಕರ ಬಿಡದನಿಶವು ಪೊರೆವೆನೆಂ
ಬುರ್ಧುತರ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಹರಿಯು
ಕರುಣದಿಂ ನಿನ್ನ ದುರಿತಗಳನೆಲ್ಲವ
ಪರಿದು ತಾ ಸಲಹಲಿ ಮಗನೆ ೩೧

ಚಿತ್ತದೊಳೀವೆನೆಂದೊಮ್ಮೆಯಾಲೋಚಿಸ
ದುತ್ತಮ ಚರಿತನಂಘ್ರಿಯನು
ಭೃತ್ಯವತ್ಸಲ ಸಲಹೆಂದು ಭಾವಿಸು ವರ
ವಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಪ ಸಿದ್ಧ ಮಗನೆ ೩೨

ಈ ವಿಧದುಪದೇಶ ಗೈದಳಾತ್ಮಜನೆಂದು
ಭಾವೆಸುನೀತಿ [ಪೃಥ್ವಿ] ಯೊಳು
ದೇವನೆ ಗತಿಯೆಂದು ಧ್ರುವ ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಿ
ಭಾವಿಸಿ ಮುದವ ತಾಳಿದನು ೩೩

ಜನನಿಯು ಬೋಧಿವೇಳಿದ ವಾಕ್ಯವೆಂಬ ಚಂ
ದ್ರನು ಧ್ರುವಚಿತ್ತ ಸಾಗರವ
ಘನವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಹರುಷಭರಿತನಿವ
ನೆನಿಸಿತಾ ಮಹಿಮೆ [ಯೇನೇಳ್ವೆ]* ೩೪

---

* ಯೊಳ್ವೇಲ್ವೆ

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯಂನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನಂ ಸುಖವಿತ್ತು ದಯಂದಿ

ಸುನೀತಿ ವಾಸುದೇವನ ಸ್ತುತಿಸಿದಳು

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ಸುನೀತಿ ತನ್ನಣುಗಗೆ
ಪೇಳಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಮತ್ತೆ ಸುತನು
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿಯರಸನನೊಲಿಸಲ್ಕೆದುವುದ ಕಂ
ಡಾ ಲಲನೆಯು ಯೋಚಿಸಿದಳು ೧

ಮಗನೆ ನೀನಡವಿಯೊಳಿಹೆಯೆಂತದೋರ್ವನೆ
ಮೃಗಪತಿ ಶರಭ ಭೇರುಂಡ
ಅಗಣಿತವಾಗಿಯಿರ್ಪವು ಕಂಡು ಬೆದರದೆ
ಮಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿಡಿವೆಯೆಂತಕಟಾ ೨

ಮನೆಯ ನೆಳಲೊಳಾಡುತಿರ್ದರು ಬಳಲುವೆ
ಬನದೊಳಗೆಂತು ಹಸಿವನು
ಘನತರ ತೃಷೆಯನು ಸಹಿಸುವೆಯೆಂತು ಜೀ
ವನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದಿನ್ನಿಲ್ಲ ೩

ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಫಲ ಜಲ ಮಾತ್ರವಾಹಾರ
ಕಡ್ಡಿ ತೃಣದಿ ಮತ್ತೆ ಶಯನ
ಗುಡ್ಡ ಕವರಿಯಿಪ್ಪ ವನದೊಳು ಹರಿಗೆ ನೀ
ನಡ್ಡಬೀಳುವೆಯೆಂತು ದೃಢದಿ ೪

ಹಾಲನುಂಡಾಡುವ ಹರಯದಿ ವನದೊಳು
ನೀಳವಾಗಿಯೆ ತಪಗೈವ
ಶೀಲ ತಾನೊದಗಿದುದೆಂತು ಸೈರಿಸುವೆಯೈ
ಬಾಲ ನೀನೊರ್ವನೆ ದೃಢದಿ ೫

ಈ ವಿಧದಲಿ ಹಳಹಳಿಸುತ ಯೋಚನೆ
ಭಾವ [ಬೇ]ರಾಗಿ ತೋರಲ್ಕೆ
ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಚರಣಪಂಕಜಗಳ
ಭಾವಿಸಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ೬

ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ಕೃಪಾವನಧಿಯೆ ಕೃಷ್ಣ
ದೇವಾಧಿದೇವ ಮುಕುಂದ
ಭಾವಜ ಜನಕ ಭದ್ರಾಕಾರ ಮುಕುಂದ
ಪಾವನ ಚರಿತ ಮಾಂ ಪಾಹಿ ೭

ದುರಿತ ಶರಧಿ ಬಡಬಾನಲ ಪಾಪಸಂ-
ಹರ ನಾರಾಯಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥ
ತರುಣನ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಸರಸಿರುಹಕ್ಕೆ
ನೆರೆಯೊಪ್ಪಿಸಿದೆನೊ ಗೋವಿಂದ ೮

ನೀನೆಯಲ್ಲದೆ ಗತಿ ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂದೀಗ
ನಾನು ಎನ್ನಯ ಸುತನನ್ನು
ಶ್ರೀನಾಥ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ ಪಾಲಿಸು ಕರು
ಣಾನಿಧಿಯೆ ಕಮಲಾಕ್ಷ ೯

ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀ ಕೃಪೆದೋರದೆ ಬಿಡಲೀಗ
ಲಕ್ಕರದಿಂದೆನ್ನ ಸುತನ
ಅಕ್ಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸುವ[ರೆ] ನೀನದರಿಂದ
ಚಿಕ್ಕವನಂ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳು ೧೦

ಧರಣಿಯೆ ಜನನಿ ನೀನೆ ತಂದೆಯಲ್ಲದೆ
ನೆರೆಕಾಣೆನನ್ಯವನಿನ್ನು
ತರುಣನಿಗೆಲೆ ಜಗನ್ನಾಥ ನೀನದರಿಂದ
ಕರುಣದಿಂದಣುಗನ ಸಲಹೈ ೧೧

ನಾಥನಲ್ಲವೆ ನೀನು ಮೂಲೋಕದೊಳಗೆಯು
ನಾಥರಾದರಿಗೆಲ್ಲ ಹರಿಯೆ
ಪಾತಕಹರ ವಾಸುದೇವ ಮನ್ಮಥ ಪಿತ
ಈ ತರುಣನ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳೈ ೧೨

ಮಾತನಾಡುವುದನರಿಯನು ಮನೆಯೊಳಿರ್ದ
ಡೀ ತರುಣನು ಬಳಲುವನು
ತಾ ತಾ[ಳ್ವನೆ]ಂತಟವಿಯೊಳತಿ ಕಷ್ಟವ
ನೀ ತಂದೆಯಾಗಿ ಪಾಲಿಪುದು ೧೩

ಬರಿದೆ ನಾನಾ ಪರಿಯಲಿ ಮೂಢಭಾವದಿಂ
ದರಿಯದೆ ಹಂಬಲಿಸುವೆನು
ಶರಣು ಹೊಕ್ಕರ ಬಿಡದತಿದಯದಿಂ ಕಾಯ್ವ
ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ನೀನಿರುತಿರಲು ೧೪

ಧರೆಯೊಳಿನ್ನಾರ ಕಾಣೆನು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಪಂ
ಕರುಹಕೊಪ್ಪಿಸಿದೆನಣುಗನ
ಕರುಣದಿಂ ಪೊರೆ ಕೊಳ್ಳು ನೀನೆ ದಿಕ್ಕಲ್ಲದಿ
ನ್ನರಿಯೆನನ್ಯವ ವಾಸುದೇವ ೧೫

ಪಾವನ ಚರಿತ ಪರಾತ್ಪರ ಗೋವಿಂದ
ಶ್ರೀವಲ್ಲಭಾನಂತಕೃಷ್ಣ
ದೇವೇಶ ವಂದಿತ ಚರಣ ಪಂಕಜ ವಾಸು
ದೇವ ಮುಕುಂದ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ೧೬

---

* ಳೆ

ಚರಣಸೇವಕದೋಷ ಹರಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥ
ಕರುಣಾಸಾಗರ ಗಿರಿಧರಣ
ಶರಣುಹೊಕ್ಕೆನು ನಿನ್ನ ಕರುಣದೊಳಿರುವೆನ್ನ
ತರುಣನ ಕಾಯ್ ಚಕ್ರಧರಣ ೧೭

ಇಂದಿರಾವದನಾರವಿಂದ ಭಾಸ್ಕರ ಮುನಿ
ವೃಂದಸೇವಿತಪಾದದ್ವಂದ್ವ
ಕಂದರ್ಪಜನಕ ಮುಕುಂದ ಮಾಂ ಪಾಹಿ ಸು
ರೇಂದ್ರ ಸೇವಿತ ನಿತ್ಯಾನಂದ ೧೮

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಪಿತ ನಷ್ಟಗೈಯೆನ್ನಯ
ಕಷ್ಟವನೆಲ್ಲವ ಕೃಷ್ಣ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವೆಯೆಮ್ಮ ವಿಷ್ಣುವೆ ವರಗಳ
ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಪುದೆಮಗಿಷ್ಟ ೧೯

ನಾರದಮುನಿವಂದ್ಯ ವಾರಿಜದಳನೇತ್ರ
ಘೋರ ದುರಿತ ಸಂಹಾರ
ನೀರಜ ಭವ ವಂದ್ಯ ಮಾರಜನಕ ದಯಾ
ಸಾರ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಗೋವಿಂದ ೨೦

ನೀ ಕೃಪೆದೋರದಿರಲು ಹಸುಳೆಯು ಕಾಯ್ವ
ರೀ ಕುವಲಯದೊಳಗಿಲ್ಲ
ಪಾಕಶಾಸನವಂದ್ಯ ಸಲಹು ಕರುಣದಿಂದ
ಲೀ ಕಂದನನ್ನು ಗೋವಿಂದ ೨೧

ಇಂತೆಂದು ವಾಸುದೇವನ ಚರಣಾಬ್ಜವ
ಚಿಂತಿಸುತಾಗ ಸುನೀತಿ
ಮುಂ ತಾಹ ಕಾಯಕೋಸುಗ ತರುಣಗೆ ಜ್ಞಾನ
ಮುಂ ತಿಳಿವಂತೆ ಪೇಳಿದಳು ೨೨

ಆಲಸ್ಯಮಂ ಮಾಡದಿರು ಪುರಜನವೆಲ್ಲ
ಬಾಳುತಲಿರೆ ಕಂಡು ನೀನು
ತಾಳದಿರೆನಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಶ್ರೀ
ಲೋಲನ ಭಜಿಸು ಪಾಲಿಪನು ೨೩

ತನ್ನ ಚರಣಗಳ ಭಜಿಸಿ ತಾ ಕೊಡಲಾಗಿ
ಉನ್ನತ ಪದವಿಯು ಪರರು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಪುದ ಕಂಡು ಮರುಗುವ
ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಪುದಿಲ್ಲ ಹರಿಯು ೨೪

ನಿಗಮಂಗಳನಿಶವರಸಿ ಕಾಣದಿರುವವು
ಮಿಂಗೆ ಯೋಗಿಜನರು ಭಾವಿಸಲು
ಸೊಗಸಾಗಿಯುಳವಡದವನು ಭಕ್ತಿಯೊಳು ಕೈ
ಮುಗಿಯುಲಾಕ್ಷಣವರಿಯುವನು ೨೫

ಸುರುಚಿಯಾಡಿದ ಮಾತನೊಂದನಾದ[ರು] ದುಃಖ
ಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಮನದಿ
ಹರಿಚರಣಾಬ್ಜದ ಒಲವಿಗೆ ಮಾರ್ಗವ
ನರುಹಿದಳೆಂದು ನೀ ತಿಳಿಯೈ ೨೬

ಗುರುಹಿರಿಯುರನು ಕಂಡೆರಗದೆ ನಡೆಯುದಿ
ರರಿಯದರೆಂದು ನೀ ಮನದಿ
ತರುಣತನದಿ ನಿಂದೆಗೈಯುದಿರಖಿಳರೊಳ್
ಹರಿಯಿಹನೆಂದು ನೀ ತಿಳಿಯೈ ೨೭

ಸ್ಥಿರಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರೊಳಗು ನೀನು
ಪರರೆನ್ನರೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ
ನೆರೆ ನಿಂದೆಗೈಯದಹಂಕರಿಸದೆ ಮತ್ತೆ
ಹರಿಯಿಹನೆಂದು ನೀ ತಿಳಿಯೈ ೨೮

ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳನರಿತ ವಿಪ್ರನೊಳುಮ
ತ್ತಖಿಳವಾಗಿಹ ಗೋವುಗಳೊಳಂ
ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯುಂ ಗಜತುರಗಾದಿಗಳೊಳು ನೀ
ನಕಳಂಕ* ಹರಿಯನು ತಿಳಿಯೈ ೨೯

ನಾರಿಯೊಳ್ ಪುರುಷನೊಳ್ ಶೂದ್ರನೊಳ್ ಪಕ್ಕಿಯೊಳ್
ಚೋರನೊಳ್ ಶ್ವಾನದೊಳ್ಬಿಡದೆ
ನಾರಾಯಣನಿರುತಿಹನೆಂದು ತಿಳಿ ನಿನ್ನ
ತಾ ರಕ್ಷಿಸುವ ವಾಸುದೇವ ೩೦

ಕಾನನದೊಳಗಿಹೆನೆನಗಿಲ್ಲ ಬಲವೆಂದು
ನೀನು ಚಿತ್ತದಿ ಭಾವಿಸದೆ
ಶ್ರೀನಾಥನಿಹನು ಸರ್ವತ್ರವೆಂದಿರುತಿರು
ತಾನೊಲಿದಿಷ್ಟಗೊಡುವನು ೩೧

ರಾಜೀವನೇತ್ರ ಮುಕುಂದ ಜಗನ್ನಾಥ
ರಾಜೀವ ಸಖ ಶತತೇಜ
ರಾಜೀವ ಭವವಂದ್ಯ ನೀನೆ ದಿಕ್ಕೆನ್ನಲು
ರಾಜೀವನಾಭನೊಲಿವನು ೩೨

ಶ್ರೀಶ ಮಹೇಶ ಸುರೇಶ ವಂದಿತ ಭವ
ನಾಶ ಗಿರೀಶ ಸಖೇಶ
ವಾಸುದೇವನೆ ಎನ್ನ ನೀ ಸಲಹೆನ್ನುತ
ಲೇ ಸತತವು ನೆನೆ ಮಗನೆ ೩೩

ಜಲಜಸಂಭವ ಮೊದಲಾಗಿಯೆ ನೋಡಲು
ಶಲಭತನಕರ ಕಂಡೆಡೆಯು
ತಿಳಿಯೆಲ್ಲರೊಳು ವಾಸುದೇವನೆಯಿಹನೆಂದು
ಸುಲಭನಾಗುವನಯ್ಯ ನಿನಗೆ ೩೪

* ಯೆಂದು

ಕರಕಷ್ಟವೆ ಬಂದಡಳಲದೆ ಸುಖ ತಾನು
ಬರಲತಿ ಹೆಚ್ಚದೆ ಮನದಿ
ಪರರ ಕಂಡೊಮ್ಮೆಯಾದರು ನಿಂದಿಸದಿರು
ಹರಿ ತಾನೆಯೊಲಿವನು ಮಗನೆ ೩೫

ಒಂದೆಲೆ ಒಂದೆ ಕುಸುಮ ಒಂದೆ ಫಲಮಾತ್ರ
ಕಂದ ಕೇಳಣುಜಲವನ್ನು
ಇಂದಿರಾಪತಿಯ ಕೋಯೆಂದು ಭಕ್ತಿಯೊಳೀಯ
ಲ್ಬಂದು ಹಿಗ್ಗುತ ಕೊಂಬ ಮಗನೆ ೩೬

ಆದರಿನಿಂದಲಿ ನೀನು ಮನದೊಳಾಳೋಚನೆ
ಯೊದಗಿದಡದನು ದಬ್ಬುತಲಿ
ಮಧುಸೂದನನ ಪಾದವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ
ಹೃದಯದಿ ಭಾವಿಸು ಮಗನೆ ೩೭

ಮರೆಯುಹೊಕ್ಕನು ನಿನ್ನನೆಂದೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳು
ಸ್ಮರಿಸಲು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ
ಕರುವನರಸುವೆಳೆಗಂದಿಯು ತೆರದಲಿ
ಬರುವ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಕೇಳ್ಮಗನೆ ೩೮

ಹರಿಯು ನೀ ಭಜಿಸುತಲಿರಲು ವಿಘ್ನವು ಬರೆ
ಪರಿಹರಿಪನು ನಿನಗದುವೆ
ಅರಿವುದೋರದ ತೆರದಲಿ ವಾಸುದೇವನು
ಕರುಣಾಸಾಗರನು ಕೇಳ್ಮಗನೆ ೩೯

ಇಂದಿರೆ ವೈಕುಂಠ ಚಕ್ರ ಶಂಖವು ಗದೆ
ಯಂದವಾಗಿರುವ ಕೌಸ್ತುಭವು
*[ಒ]ಂದಿರದಿರಲು ಸಹಿಸುವನು ಭಕ್ತರ
ನೊಂದು ಗಳಿಗೆ ಕಾಣದಿರನು ೪೦

* ಮು

ಈ ಪರಿ ಭಜಕವತ್ಸಲನಾದ ಹರಿಯನ್ನು
ಏ ಪಸುಳೆಯೆ ಕೇಳು ವನದಿ
ನೀ ಪೊಗಳಲು ವರವೀಯುವ ಕ್ಷಣದೊಳ
ಗೀ ಪೊಡವಿಯ ನೀ ಪಾಲಿಸುವೆ ೪೧

ಬಲವಿಲ್ಲವೆನಗಟವಿಯೊಳೊರ್ವನೆಯೆಂದು
ತಿಳಿಯಂದಿರೊಮ್ಮೆಯಾದಡೆಯು
ಜಲಜಾಕ್ಷ ವಾಸುದೇವನು ಭಜಿಸುವರ ಬೆಂ
ಬಳಿಯೊಳು ಬಿಡದೆ ತಾ ಬಹನು ೪೨

ಈ ವಿಧದಲಿ ಜನನಿಯು ಬುದ್ಧಿವೇಳಲು
ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ದಿಮನ
ಭಾವಿಸುತಲಿ ಧ್ರುವನರಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಂ
ಕೋವಿದನಾಗ ಸಾಗಿದನು ೪೩

ವನಕೆ ತೆರಳುವಣುಗನ ಕಂಡು ಶೋಕದಿಂ
ವನಿತೆ ಸುನೀತಿ ಕೃಷ್ಣನನು
ಮನದಿ ಭಾವಿಸುತಲಿರ್ದಳು ತನುಜಗೆ ಸುಖ
ವನು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹಲೆಂದೆನುತ ೪೪

ಅರಮನೆಯನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಜಬೀದಿಯೊಳಗೆ
ತೆರಳುತಲಿಹ ಧ್ರುವನನ್ನು
ಪುರಜನರೆಲ್ಲ ಕಂಡಾಗ ದುಃಖಾಬ್ಧಿಯೊ
ಳುರೆ ಮುಳುಗಿದರೇವೇಳುವೆನು ೪೫

ಆವಾವನಾದರು ಮನದಿ ದ್ವೇಷಿಸಿ ಬೈಯ್ಯೆ
ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಕೃಪೆಯು
ತಾ ಒಳ್ಳಿತಾಗಿರಲದು ಹರಸಿದುದಪ್ಪು
ದೈ ವಸುಧಾಧಿಪ ಕೇಳು ೪೬

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯುನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯಂದಿ ೪೭

ಪಡೆದುದ ಒಲ್ಲೆನೆಂದಡೆ ಬಿಡದು

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಧ್ರುವನು ವನಕೈದಂವ
ಶೀಲ ಕಂಡಾಗ ನಗರದಾ
ಬಾಲೆಯಂರ್ ಮನೆಮನೆ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದುಂ ತಾವ್
ಬಾಲನ ಕಂಡಳಲಿದರು ೧

ತವ್ಮೊಳುಂ ತಾವೆ ಮಾತಾಡುಂತಲಣುಗನ
ನಂವ್ಮಳಿಸಿದ ಸುಂರುಂಚಿಯಂನು
ಅವ್ಮಯ್ಯ ಕೇಳೇ ಎನ್ನುತ ಬೈವರೆಲ್ಲರು
ಸುಂವ್ಮನಿರದೆ ಶೋಕದಿಂದ ೨

ಪಾಪಿ ಸುರುಂಚಿ ಎಳೆಹರೆಯುಂದ ಮುಂಗುವನಂ
ಕೋಪದಿಂ ಘರ್ಜಿಸುವುದಕೆ
ತಾ ಪಥ್ಯವಾದುದೆಂತಕಟ ಕೋಪೋಚಿತ
ವೇ ಪದ್ಮನಯಂನೆ ಕೇಳಕ್ಕ ೩

ತಂಗಿ ಕೇಳವಳುಂ ಸವತಿಯುಣುಂಗನಂ ಎಂಬುಂ
ದಂ ಗಣನೆಗೆ ತಂದಳಾಗಿ
ಅಂಗಜನೊಳುಂ ರಾಯುಂ ನುಡಿಯುದಾದನುಂ ಜ್ಞಾನ[1]
ವಂಗಡಿಗೈದಿದ್ದುದೇನೊ ೪

---

1 ಗ್ನಾನ

ಅಕ್ಕ ಕೇಳರಸನಿರ್ದನೊ ಇರಲಿಲ್ಲವೊ
ಸಂಕ್ಕದೆಯಿಂರುವನೆಂತರಿಯೆ
ಅಕ್ಕರೆ ಘನರಾಯುಗಣುಗನೊಳೀ ಬಾಲ
ನಕ್ಕಿಯು ನೋಳ್ಪುದೆಂತಕಟ ೫

ತಂಗಿ ಕೇಳರಸಗೆ ಕಿರಿಯುರಸಿಯೊಳು ಸ್ನೇ
ಹಂ ಗಡಿಯಿಲ್ಲದೆಯಿಹುದಂ
ಅಂಗಜನನ್ನು ಸುರುಚಿಯುತಿ ಕ್ರೋಪದಿ
ಭಂಗಿಸಿದಡೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ೬

ದಿಟ್ಟೆಯಂಹುದು ಸುರುಚಿಯು ಕೇಳಕ್ಕ ತಾ
ನಟ್ಟಬಿಡಲಂ ಹಸುಳೆಯನು
ಕೆಟ್ಟಮನವು ಬಂದುದೆಂತಿವಳಿಗೆ ಸರಿ
ಗಟ್ಟುವರಿಲ್ಲ ನಾಡೊಳಗೆ ೭

ದ್ವೇಷಿಗಳೊಳಗೆ ಶಿಖಾಮಣಿ ಸುರುಚಿ ತಾ
ನೀಸುತನನ್ನು ಕಾನನಕೆ
ನೀ ಸಾರು ಸಾರೆಂದಳೇಸು ನಿರ್ದಯಳೊ ಕೇಳ್
ತಾ ಸುತವಂತೆಯೊ ಏನೊ ೮

*ಪಿಡಿದಂ ಪೋಷಿಸುತಲ್ಪೈದಳೆ........
....
....
....
....
ತೇ ಗಜಗಮನೆ ನೀ ಕೇಳಂ* ೧೭

* * ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಒಂಬತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗರಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಹುಲಿಕರಡಿಯು ಸಿಂಹವಿರುವ ಕಾನನದೊಳ
ಗಳುಕದ ಚಿತ್ತದಿಯಿಹನೆ
ಎಳೆಹರೆಯದ ಸುತನೆಂದು ಸುನೀತಿಯು
ತಿಳಿಯದೆ ಪೋದಳೇಕಕಟ ೧೮

ದೊರೆಯಣುಗನು ತಾನು ಪಾಲುಂಡು ಮನೆಯೊಳ
ಗಿರುವ ಕಾಲದಿ ವನದೊಳಗೆ
ಕರಕಷ್ಟ ತಪಗೈದುಳಿದು ಬಪ್ಪನೆಂತೆನ್ನು
ತರಿಯದೆ ಪೋದಳೇಕಕಟ ೧೯

ಆರಾದಡೇನು ಪೂರ್ವದಲಾರ್ಜಿಸಿದ ಕರ್ಮ
ಪಾರಿಪೋಗದು ಫಲಗೊಡದೆ
ನೀರೆ ಕೇಳರಸನ ಸುತನಾದಡೇನು ತಾ
ದಾರಿದೆಗೆದನು ಕಾನನಕೆ ೨೦

ಪಡೆದುದನೊಲ್ಲೆನೆಂದಡೆ ಬಿಡದಲ್ಲಿ ತಾ
ನಡಗಿಕೊಂಡಡೆಯು ಕೇಳ್ತಂಗಿ
ಹುಡುಗನು ಮತ್ತೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪನಣುಗರ
ಅಡವಿಗೈದುವುದ ನೀ ನೋಡು ೨೧

ಅವಿಂತ ಜನ್ಮದಿ ವಾಸುದೇವನ ಶುಭಪಾದ
ಕಮಲವ ನೆನೆಯದೆ ಸುತರ
ವಿಮಲಮುಖವ ನೋಳ್ಪ ಭಾಗ್ಯವು ಸುಮ್ಮನೆ
ಯಮರದೆಂಬುದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ೨೨

ವಿಧಿಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಒಂದಿದಿರ್ದೊಡಾನೊಂದಿಲ್ಲ
ಮುಂದದಾಳ್ವರಣುಗರೆಯಿಲ್ಲ
ಅದರಿಂದ ನೋಡದೆ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕೆ ಕುಂದ
ನೊದಗಿಸಿಕೊಂಡಳು ಸುರುಚಿ ೨೩

ಈ ವಿಧದಲಿ ಪುರಜನರೆಲ್ಲ ಮರುಗಿದ
ಡಾವದ ತಾರದೆ ಮನಕೆ
ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನೆ ಗತಿಯೆನ್ನುತಾ ಧ್ರುವ
ಭಾವಿಸುತಡವಿಗೈದಿದನು ೨೪

ನಡೆದನಾ ಕುವರ ಕೋಮಲ ಚರಣಂಗಳ
ನಿಡುತಲವನಿಯೊಳು ಹರಿಯ
ಬಿಡದೆ ಭಾವಿಸುತ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಮುದ
ದಡಿಗಳ ತನ್ನಯ ಮನದಿ ೨೫

ವನ ಉಪವನ ಶಾಲಿಗಳನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ
ಅನುಪಮ ಸರಸಿಗಳನ್ನು
ಗಣನೆಗೈಯದೆ ಶೋಕವನು ವಾಸುದೇವನ
ನೆನೆಯುತ ವನಕೆ ಸಾರಿದನು ೨೬

ಹಿಂದುಗಡೆಯೊಳಾರಾದಡೆಯು ಮಾತಾಡಿಸ
ಲಂದಗೊಡದೆ ಕಿವಿಗಳನು
ಮುಂದೋರ್ವ ನಿಂದಿರಲರಿಯದೆ ಶ್ರೀಹರಿ
ಯಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದನು ೨೭

ಯಾತಕೆನ್ನನು ಸುರುಚಿಯು ಘರ್ಜಿಸಿದಳೊ
ಮತ್ಯಾತಕೆ ರಾಜ ಮುನಿದನೊ
ಯಾತಕೆನ್ನವ್ವೆ ಕಳುಹಿದಳೊ ಶ್ರೀ ಹರಿ
ತಾ ತೋರ್ವನೆಂತೆನ್ನ ಕಣ್ಗೆ ೨೮

ಉತ್ತಮನನ್ನಾಡಿಸುವುದ ಕಂಡದಕೆ ತಾನು
ಅತ್ತು ಬೇಡಿದೆನೇತಕಕಟ
ಒತ್ತಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಘರ್ಜಿಸಿದಳೇತಕೆ ಹರಿ
ಯಿತ್ತಪನೆಂತಭಯವನು ೨೯

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೆನ್ನನೀ ಪರಿಯೊಳು ಬೈದರು
ಅಕ್ಕರ ಉಳ್ಳೆನ್ನ ಜನಕ
ತಕ್ಕುದ ಪೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದನದೇಕೊ
ಚಿಕ್ಕವನಾದೆನ್ನ ನೋಡಿ ೩೦

ಬಾಲಲೀಲೆಯೊಳತಿ ಮುದದಾಳ್ವನಂತೆ ತಾ
ಲೀಲೆಯಿಂ ಭೂಷಣಗಳನು
ಬಾಲಕ ಬಾರೆಂದು ಕರೆದೀಯುವವನೀಗ
ತಾಳಿದನ್ಯಾತಕೊ ಮುನಿಸ ೩೧

ತೊಡೆಗೆತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳದಿರ್ದಡೆಯು ಎನ್ನೊಡನೆ ತಾ
ನುಡಿಯದೆ ಪೋದನೇಕಕಟಾ
ದುಡುಕನೆನ್ನೊಳಗೇನ ಕಂಡನೊ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಕೊಡುವನೆಂತಭಯುವನೆನಗೆ ೩೨

ಹೋಗುಹೋಗೆಂದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ತಾ ಬೈದಡೆ
ರಾಗವನೆನ್ನೊಳು ಜನಕ
ನೀಗಿದನ್ಯಾತಕೊ ವಾಸುದೇವನು ಎನ
ಗಾಗುವನೆಂತು ಪ್ರಸನ್ನ ೩೩

ಎನ್ನ ಜನನಿಯು ಕಂಡಡೆ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಮನ್ನಿಪಳೆನ್ನೊಡನೀಗ
ಉನ್ನತ ಕೋಪವು ಬಂದುದೇತಕೆ ಹರಿ
ಮನ್ನಿಪನೆಂತೆನ್ನ ತಾನು ೩೪

ತನ್ನಣುಗನನೆ ಆಡಿಸಲೆಂದು ಸುರುಚಿಯು
ಎನ್ನೊಳು ಕೋಪವ ಮಾಡೆ
ಮುನ್ನಿನಂತಿರದೆ ರಾಯನು ಮುನಿದನು ಹರಿ
ಇನ್ನೊಲಿಯುವನೆಂತು ಎನಗೆ ೩೫

ಕಡುಕೋಪದಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬೈದಡೆ ರಾಯ
ನುಡಿಸದೆ ಪೋದನಾದಡೆಯು
ನಡೆಯೆಂದಳೆನ್ನ ಜನನಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಕೊಡುವನೆಂತಭಯುವನೆನಗೆ ೩೬

ಅಡವಿಗೆ ಪೋಗಿ ನೀ ತಪಗೈದು ವರಗಳ
ಪಡೆ ವಾಸುದೇವನಿಂದೆಂದು
ನುಡಿವಳೆನ್ನವ್ವೆ ತಾ ತಪ್ಪದೆನ್ನನು ಹರಿ
ಹುಡುಗನೆಂದೊಲಿವನೊ ಏನೊ ೩೭

ಬಲ್ಲವರನು ಕಂಡು ಮನ್ನಿಸುವುದಕಿಂತ
ಗಲ್ಲಬಲಿಯದಣುಗರನು
ಉಲ್ಲಾಸದಿಂ ಮನ್ನಿಸುವುದು ಮಾತೆಗೆ ಪ್ರೀತಿ
ಯಲ್ಲವೆ ಒಲಿಯದೆ ಇರನು ೩೮

ಅರಿದ ಬಲ್ಲವರಖಿಳ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ತೀರುವಂದದಲೋದಿದವರು
ಭೂರಿ ದಿವಸ ತಪಗೈದರಿಯರು ಎಂಬ
ತೋರುವನೆಂತು ತಾನೆನಗೆ ೩೯

ಸಕಲವೇದವು ಶಾಸ್ತ್ರವರಿಯುಳೆಂದಳು ಮಾತೆ
ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೆ ಹರಿಯನ್ನು
ಅಕಟಾ ನಾ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂತುಪದೇಶಗೈದಳು
ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ ಭಜಿಸೆಂದು ೪೦

ಮಾತೆಯಣುಗನಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ನುಡಿದುದು
ತಾ ತಪ್ಪದೆಂಬರು ಕೆಲರು
ಪಾತಕಹರ ವಾಸುದೇವನೆ ಗತಿಯೆಂಬೆ
ನಾತನೊಲಿಯದಿರ ಸಿದ್ಧ ೪೧

ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲಿ ಶ್ರೀ
ವಲ್ಲಭ ವಾಸುದೇವನನು
ಉಲ್ಲಾಸದಿಂ ಭಕ್ತರೆಡೆಗೈದುವನು ಎಂದಳ್
ಫುಲ್ಲ ಪದ್ಮಾಕ್ಷನ ಕಾಣೆ ೪೨

ಪೋಗಡವಿಗೆ ತಪಗೈಯೆಂದಳವ್ವೆಯು
ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕೊ ಹರಿಯು
ಬೇಗ ಬರುವನೆಂದಳಿನ್ನು ಕಾಣೆನು ನಾ
ನೇಗೈವನಕಟ ಕಾನನದಿ ೪೩

ಏತಕೆ ಚಿಂತಿಸಲೀಗ ತೋರಿತು ಎನ್ನ
ಮಾತೆಯಾಡಿದ ಮಾತು ಮನಕೆ
ನೀ ತಪ್ಪದಾ ವಾಸುದೇವನ ನೆನೆಯೆಂದಳ್
ಪಾತಕಾಂತಕನ ಭಾವಿಸುವೆ ೪೪

ಮೂರು ಲೋಕಕು ನೀನೆ ಕರ್ತರೆಂಬರು ಎನ
ಗಾರು ಇಲ್ಲೀ ವನದಲ್ಲಿ
ತೋರಭಯವನಪಹರಿಸು ಎನ್ನಳಲನು
ಮಾರನಯ್ಯನೆ ವಾಸುದೇವ ೪೫

ಈ ಪರಿಯೊಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಯೋಚನಗೆಯ್ಯು
ತಾ ಪಸುಳೆಯು ನಡೆಯುತ್ತ
ದೀಪಿಸುತೊಂದು ತೇಜಸ್ಸು ತೋರಲು ಕಂಡು
ತಾ ಪಡೆದನು ಮುದವನ್ನು ೪೬

ಇನನಿಗೆ ತೇಜ ಹೆಚ್ಚಿದುದೊ ಕಾಡೊಳು ಕಿಚ್ಚು
ಘನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತಾ ಬಂತೊ
ಎನಗಿದು ಭ್ರಮೆಯೊ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನು ವರ
ವನು ಕೊಡಲೈದುವ ಬಗೆಯೊ ೪೭

ಏನು ಚೋದ್ಯವೊ ವನದೊಳಗೊಮ್ಮೆ ಸಲಹೆಂದು
ನಾ ನುಡಿದೊಂದು ಗಳಿಗೆಗೆ
ತಾನೊಲಿದನೆ ವಾಸುದೇವನು ಈ ಭಾಗ್ಯ
ಕ್ಕೀ ನೆಲದೊಳು ಸರಿಗಾಣೆ ೪೮

ಬೆಳಕು ತಾನೇನೊ ಕಾಂತಿಯು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿದೆ
ಸುಳಿದು ಎನ್ನಯ ಕಂಗಳಿಗೆ
ಒಲಿದನೊ ವಾಸುದೇವನು ಎನ್ನ ಕ್ಲೇಶವ
ನಳಿಸಿಬಿಡುವೆನೆಂಬ ದಯದಿ ೪೯

ಹೀಗೆಂದು ಧ್ರುವನು ತಾನತಿಯೋಚಿಸುತಲಿರ
ಲಾಗಲಾ ನಾರದಮುನಿಯು
ಬೇಗೆಗಳೆಲ್ಲವ ಪರಿದಣುಗನ ಕಾಯು
ಲಾಗಿ ತಾನೈತಂದ ದಯದಿ ೫೦

ಯೋಚನೆಯೆಂಬುದನೆಲ್ಲವನು ತಾ
ನೀಚಗೈದತಿ ಮೋದದಿಂದ
ಆಚೆಗೆ ನೂಕಿ ಸಂತೋಷವೆಂಬದ್ರಿಯ
ತಾ ಚಾರಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಿದನು ೫೧

ಕರಣದೊಳಿರ್ದ ಕಾರ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲವು ತಾವೆ
ಕರಗತವಾದ ತೆರದಲಿ
ಹರುಷಸಾಗರ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಧ್ರುವನು ತಾನು
ಮರೆದನು ಸಕಲ ಯೋಚನೆಯ ೫೨

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೫೩

ಬರುವುದಿಲ್ಲಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ನಾರದಸೂರ್ಯನಂ ಕಂಡು
ಬಾಲಕ ಧ್ರುವನ ಹೃತ್ಪದ್ಮ
ಲೀಲೆಯಿಂದರಳಿ ಸಂತೋಷಸಾಗರದೊಳ
ಗಾಳಿದನಣುಗನೇವೇಳ್ವೆ ೧

ಕರುಣಾಸಾಗರನು ನಾರದಮುನಿ ತಾ ಕಂಡು
ತರುಣನ ಶಿರದಲಿ ತನ್ನ
ಕರವನಿರಿಸಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ
ನುರು ದಯದಿಂದಲಿ ಧ್ರುವನ ೨

ಏನು ಕಾರಣ ಕಾನನಕೆ ನೀನೈದಿದೆ
ಸೂನುವೆ ನಿನ್ನಯ ಜನಕ
ತಾನು ಸುಮ್ಮನೆಯಿರ್ದನ್ಯಾತಕೆ ಇದನೆಲ್ಲ
ನಾನರಿವಂದದಿ ಪೇಳೈ ೩

ಮುನಿಸನೇತಕೆ ಮಾಡಿ ಬಂದೆ ನಿನ್ನನು ಬೈದ
ಮನುಜನದಾರು ಪೇಳಣುಗ
ಘನವಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗಿದು ಎನ್ನೊಳು
ನಿನಗೆಂತು ಬಂದುದು ಪೇಳೈ ೪

ಎಂದಿಂತು ಮುನಿವರ ಕೇಳಲಾ ತರುಣನಾ
ನಂದ ಜಲವು ಸುರಿಯುತಲಿ
ಮುಂದಿಪ್ಪ ನಾರದನು ಕಂಡು ಶಿರದಿಂದ
ವಂದಿಸಿದನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ೫

ದಂಡದಂದದಿ ಶಿರವೆರಗಿದ ತರುಣನ
ಮೆಂಡೆಯು ಪಿಡಿದು ತಾ ನೆಗಹಿ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಕೃಪಾಪಾತ್ರನಾಗೆಂದು
ಪಂಡಿತಮುನಿ ಹರಿಸಿದನು ೬

ತರುಣನ ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿಯನಾಗ
ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಮಾಸನಿಸಿ
ಹರುಷದಿಂ ತೊಡೆಯೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ನುಡಿಸಿದನು
ಮರೆ ಮಾಡದುಸುರೆನ್ನೊಳೆಂದು ೭

ಮಾತೆಯೆಡೆಯನುಳಿದಡವಿಗೆ ನೀ ಬಂದೆ
ಯಾತಕೆ ಪೇಳ್ ಬಾಲಮಣಿಯೆ
ಮಾತನಾಡರಸ ತಂದನೊ ನೀಸೆಯ್ಯೆದಿದ
ರೀತಿಯೊ ರಾಜಕುಮಾರ ೮

ಎಂದಿಂತು ಮುನಿಪತಿ ಕೇಳಲು ತರುಣನು
ತಂದೆಯು ನುಡಿಸದಿದ್ದುದನು
ಇಂದುವದನೆ ಸುರುಚಿಯು ಬೈದಪರಿಯನು
ಅಂದುಸುರಿದ ಮುನಿಯೊಡನೆ ೯

ಕರುಣೆಗಳರಸ ನೀನರಿಯದುದಿಲ್ಲವೀ
ಧರಣಿಯೊಳೆನ್ನ ಪೇಳೆನಲು
ಒರೆವೆನೆಂತಿದ ನಿನ್ನ ಚರಣವೆ ಗತಿಯಲ್ಲ
ದರಿಯೆನನ್ಯವನೆಲೆ ಮುನಿಪ ೧೦

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಣುಗನಾದಂತ್ತಮಂನಂ ಪಿತ
ನಂಕ್ಕಮವ ಹರುಂಷವು ಕೂಡಿ
ಅಕ್ಕರದೋರಿಯಾಡಿಸುತಿರ್ದನದ ಕಂಡುಂ
ಗಕ್ಕನೆ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿದೆನುಂ ೧೧

ಬೇಡಿದೆನೆನ್ನ ತಂದೆಯಂ ಮಾತನೆನ್ನೊಡ
ನಾಡದೇತಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ
ನೋಡೆನ್ನನೆಂದಾವ ಪರಿಯಂ ಕೇಳಿದರು ತಾ
ನಾಡಿಸದಾದನೆನ್ನುವನು ೧೨

ನುಡಿಸದೆ ಪೋದುಂದ ಕಂಡು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು
ಕಡುಕೋಪದಿಂದಲೆನ್ನುವನು
ಜಡಿದುಲಿದಳು ನೀನಿಲ್ಲಿರಬೇಡತ್ತ
ನಡೆಯೆಂದು ಕೇಳಿಲೆ ಮುನಿಪ ೧೩

ಸಾರುಸಾರಿಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದೆ ನಿನ್ನನ
ದಾರು ಮನ್ನಿಸಿ ಕರೆದವರು
ತೋರಃವೆ ದೈನ್ಯವನಾರಿಗಿಂದೆನ್ನುತ
ಚೀರಿ ಬೈದಳು ಕೇಳಂ ಮುನಿಪ ೧೪

ಜಡಿದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬೈದರೆ ಎನ್ನ ತಂದೆಯು
ನುಡಿ[ಯ]ದೆ ಪೋಗಲು ನಾನು
ಕಡು ಶೋಕದಿಂ ಮರುಗುತಲೆನ್ನ ಮಾತೆಯಿ
ಪ್ಪೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದೆ ಕೇಳು ಮುನಿಪ ೧೫

ಯಾತಕೆ ದುಃಖಪಡುವೆಯೆಂದಡದಕೆ ತಾ
ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು
ಮಾತೆಯಂ ಕೂಡಡಬಲದೊಳಿರ್ಪಬಲೆಯು
ವರ್ತಾತಾಡಿ ಪೇಳ್ದರು ಮುನಿಪ ೧೬

ಸುರುಚಿಯು ಬೈದಳೆಂಬುದ ಕೇಳಿ ಜನನಿಯು
ಮರೆದಳಂಗವ ಶೋಕದಿಂದ
ಮರುಗುತನಿತರೊಳ್ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತಲೆನ
ಗೊರೆದಳು ಬುದ್ಧಿಮಾರ್ಗವನು ೧೭

ವನಕೆ ನೀ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಪಾದ
ವನಜವ ಹೃದಯದಿ ನೆನೆದು
ಅನುವಾದ ವರವನು ಪಡೆಯೆಂದಳದರಿಂದ
ಲನುಪಮಂ ಕೇಳ್ಬಂದೆ ನಾನು ೧೮

ಎಂದಿಂತು ತರುಣನು ಶೋಕದಿಂದಡವಿಗೆ
ಬಂದ ಕಾರಣವ ಪೇಳಲ್ಕೆ
ನೊಂದು ಚಿತ್ತದಿ ಮುನಿ ಸುರುಚಿ ಬೈದುದಕಾಗ
ತಂದನಚ್ಚರಿಯನು ಮನಕೆ ೧೯

ಎನಿತು ನಿರ್ದಯಳಕಟಕಟ ತನ್ನುದರದಿ
ಜನಿಸಿಹುದಿಲ್ಲವೆ ಸುತನು
ಮನವೆಂತು ಬಂದುದೊ ಹಸುಮಗನನ್ನು ನೀ
ವನಕಾಗಿ ನಡೆಯೆನ್ನುವದಕೆ ೨೦

ಕಾಳಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಂಗಸಹುದು ಸುರುಚಿಯು ತಾ
ಬಾಳುವೆನೆಂಬಂತೆ ಪರರು
ಬಾಳಬೇಕೆಂಬರೆಂದರಿಯದೆ ಪೋದಳೇ
ವೇಳುವೆನಕಟ ಗೋವಿಂದ ೨೧

ನಾರಿಯರೆದೆಗೆಣೆಯಿಲ್ಲವೀ ಜಗದೊಳು
ನಾರಾಯಣಾನಂತ ಕೃಷ್ಣ
ಸಾರಡವಿಗೆಯೆಂದೀ ಮಗುವನು ಬೈವರೆ
ತೋರಿತೆಂತಕಟ ದುಶ್ಚಿಂತೆ ೨೨

ಸಿಡಿಲೆರಗಿದರೆ ಕಲ್ಲೊಡೆವುದು ಕಬ್ಬುನ
ಕಡಿಯುಪ್ಪುದುಳಿಯಿಂದೊಕ್ಕಿಧಡೆ
ಬಿಡದೊವ್ಮೆಯಾದರು ಸಂದು ನಾರಿಯುರೆದೆ
ಕಡುಪಾಪಿ ಸುರುಚಿ ತಾನಹುದು

ಶಶಿಬಿಂಬವನು ಹಿಂಗಳೆವಂತೆ ಮುಖಪದ್ಮ
ಒಸರುವ ಸುಧೆಯಂತೆ ಮಾತು
ವಶಗೈವರಿದರಿಂದಲಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರ
ನಸಿಯುಂತೆ ಚಿತ್ತ ಬಾಲೆಯರ

ಅಡವಿಯೊಳೆಲ್ಲಿಯು ಪರಿವ ಹಳ್ಳಂಗಳ
ಕಡುಡೊಂಕ ತಿದ್ದಲುಬಹುದು
ಮಡದಿಯಾ[ದವಳ ಚಿ]ತ್ತದ ಡೊಂಕ ತಿದ್ದಲ್ಕೆ
ವ್ಮೃಡಗಳವಲ್ಲವು ಸಿದ್ಧ

ಇಂತೆಂದು ಮುನಿಪತಿ ಮಾನಸದಲಿ ಬಹು
ಚಿಂತಿಸಿಯಂಣುಗನಿಗಾಗ
ಸಂತಸದಿಂ ಬುದ್ಧಿಪೇಳಿದ ತಪಗೈವೆ
ಯೆಂತೆಲೆ ಬಾಲ ನೀನೆಂದು

ವನದೊಳಗೊರ್ವನಿರುವೆಯೆಂತು ಸಿಂಗಗ
ಳ್ಮನಿದು ಬಂದರೆ ತಾಳ್ವೆಯೆಂತು
ವನಜಾಕ್ಷ ವಾಸುದೇವನನೊಲಿಸುವೆಯೆಂತು
ಮುನಿಮನೋದೂರನಾಗಿಹನ

ಬಾಲಕರೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ನೀ ಸತತವು
ಲೀಲೆಯಿಂದಾಡುವ ಕಾಲ
ತಾಳುವದಿದು ಥರವಲ್ಲವೀ ಕೋಪವ
ಕೇಳೆನ್ನ ನುಡಿಯನು ಮಗನೆ

ಕಷ್ಟವಡವಿಯೊಳಂ ತಪಗೈದು ಭಜಿಪುದು
ಕೃಷ್ಣನನೇಕಚಿತ್ತದಲಿ
ಎಷ್ಟು ದಿವಸಕಾದಡೆಯು ಯೋಗಿಗಳ್ಕಾಣ
ರಷ್ಟಭೂತಿಗಳೊಡೆಯಂನನು ೨೯

ತರುಣನು ನೀನು ತಪವ ಮಾಳ್ಪುದೆಂತಯ್ಯ
ಹರಿಯೊಲಿಯುವನೆಂತೈ ನಿನಗೆ
ಅರಸಿ ಕಾಣವದಾವ ದೇವನ ವೇದಗಳ್
ವರ ಪಡೆಯುವೆಯೆಂತಂ ನೀನು ೩೦

ನಿನ್ನನಂ ರಾಯಂನತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯು ಕೂಡಿ
ಮನ್ನಿಸುವಂತೆ ನಾ ಮಾಳ್ಪೆ
ಚಿಣ್ಣನೆ ವನವೆಲ್ಲಿ ನೀನೆಲ್ಲಿ ನಡೆ ಪುರ
ಕೆನ್ನನಂಡಿಯು ಕೇಳು ಮಗನೆ ೩೧

ಹಂಡುಗನಂತಾಡುತಿರದೆ ವನಕೈದುಂವ
ದಂಡುಕು ಬಂದ್ಧಿಯಂ ಮಾಳ್ಪರೇನೈ
ದೃಢದಿಂದ ವಾಸುದೇವನ ನೆನೆಯಂಬುವೆಯೆಂತು
ಪಡೆಯುವೆ ವರಗಳನೆಂತಂ ೩೨

ತಪಗೈವರಿದು ಕಾಲವಲ್ಲ ಬಾಲತ್ವವು
ಕಪಟ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಬಿಡಬೇಕಂ
ಉಪರಿಸಾಧನವಲ್ಲದಿದನಂ ಯೋಚಿಪರೆ ಬಂ
ದಪರೆ ಕಾನನಕೆಲೆ ಮಂಗನೆ ೩೩

ಮಿಂತಿಯಿಂಲ್ಲದಿಹ ದಿವಸವು ತಪಗೈವಂತೆ
ಯಂತಿಗಳಾಗಿಹ ಯೋಗಿವರರಂ
ಪತಿತಪಾವನನಂಘ್ರಿಗಾಣರು ಬಾಲ ನೀ
ನಂತಿಗೈದಂ ವರಿಸುವೆಯೆಂತೈ ೩೪

ಸುಲಭವಲ್ಲೈ ತಪಗೈವದು ಕೇಳು ನೀ
ನೆಲೆ ಬಾಲ ಪುರಕಾಗಿ ನಡೆಯ್ಯೆ
*[ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ]ದತಿಪ್ರೀತಿ ನಿನ್ನೊಳರಸಗಾಹ
f.................................. ೩೫

ಮುನಿಪನೀ ಪರಿಯು ಬೋಧಿಸಲಾಗಿ ಕೇಳಿಯಾ
ತನುಜ ಧ್ರುವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ತನುವನು ದಂಡದಂದದಿ ಪೊಡಮಟ್ಟೊಡೀ
ಯುನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ತನ್ನ ಶಿರವ (?) ೩೬

ಚರಣಗಳ್ಗೆರಗಿದ ಸುತನ ತಕ್ಕೈಸಿಯೆ
ಕರುಣದಿಂ ತೊಡೆಯೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ತರುಣ ನಿನ್ನಂತರಂಗದ ಪರಿಯನ್ನು ಪೇಳ್
ಮರೆಮಾಡದೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ೩೭

ಪುರಕೆ ನೀ ನಡೆಯೆಂದೆನಗೆ ಪೇಳಬೇಡೆಲೆ
ಕರುಣೆಗಳರಸ ಮುನಿಪ[ನೆ][1]
ಹರಿಯೆನಗೊಲಿವನೆಂತದನು ಬೋಧಿಸು ಬೇಗ
ಬರುವುದಿಲ್ಲಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ೩೮

ಸುರುಚಿಯಾಡಿದ ಕ್ರೂರ ಮಾತೆಂಬ ಬಲುಮೊನೆ
ಶರವೆನ್ನ ಎದೆಯನು ಬಿಡದೆ
ಕೊರೆಯುತಲಿದೆ ಪರಿಹರಿಸು ಶ್ರೀಹರಿಯನು
ಅರಿವ ಬುದ್ಧಿಯನೆ ಬೋಧಿಸುತ ೩೯

ಸುರುಚಿಯಾಡಿದ ವಚನಾಗ್ನಿಯೆನ್ನಂಗವ
ನುರುಹುತಲಿದೆಯುದನೀಗ
ನೆರೆತಂ[ಪಿ][2]ಸುವರೆ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಕೃಪಾ
ವರುಷವು ಸುರಿಯಬೇಕಯ್ಯ ೪೦

---

* ಅರ್ಥತ್ರುಟಿತ

f ಈ ಸಾಲು ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ

1 ಗೆ 2 ಬ

ಸುರುಚಿಯಾಡಿದ ವಾಕ್ಯವೆಂಬ ಸರ್ಪನು ಎನ್ನ
ಹರಿದಾಡಿ ಕಚ್ಚುತಲಿದೆಕೊ
ಕೊರಗಿಸುವಿದ [ಕೆಡಿಸೆ][1] ವಾಸುದೇವನ
ಕರುಣಾಗರುಡನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ೪೧

ಅನಲನುಬ್ಬೆದ್ದುರಿಯುತ ಬರೆ ಜಲದಿಂದ
ಮನುಜರು ತಂ[ಪಿ][2] ಪರಯ್ಯ
ಘನಕ್ರೋಧದಿಂದಾಡೆ ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಯೆಂಬಗ್ನಿ
ಯನು ಕೆಡಿಪುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ೪೨

ಶರವೆದೆಮಾತ್ರವ ಕೊರೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ವುದು
ದುರುಳೋಕ್ತಿಶರವೆದೆಯಲ್ಲಿ
ಇರುತ ಸರ್ವಾಂಗವ ಜರಿಸುತ ಕೋಪವ
ಕರೆದುಕೊಂಬುದು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ೪೩

ನಡೆನಗರಕ್ಕೆಂದು ಎನಗೀಗ ಪೇಳದೆ
ಕಡುಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀವೀಗ
ದೃಢದಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಭಜಿಸುವದೊಂದ
ನುಡಿದು ಕಾಪಾಡೆಲೆ ಮುನಿಪ ೪೪

ಮೊದಲೆ ಕ್ಷಾತ್ರವನನುಕರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವ ಪಾಲಿ
ಪುದ[ಕೆ ವಿರ]ಕ್ತವೀ ಚಿತ್ತ
ಆದರ ಮೇಲಬಲೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬೈದೆನ್ನ ತಾ
ಳ್ವದು [ಕರ] ಕಷ್ಟ ಕೇಳ್ಮುನಿಪ ೪೫

ಒರೆಯ ಬೇಡಯ್ಯನೆಡೆಗೆ ನಡೆಯೆಂದೆನ್ನ
ಗುರು ದಯದಿಂದ ಮಂತ್ರೀಗ
ಹರಿಯೊಲಿಯುವ ಮಾರ್ಗವ ನಿರೂಪಿಸು ಬೇಗ
ಬರುವುದಿಲ್ಲಯ್ಯನ ಪುರಕೆ ೪೬

1 ಕೆಡಸಿ, 2 ಬಿ

ಪರಮಪುರುಷರಡಿ ದರುಶನವಾದುದೆ
ಹರಿಯೊಲಿಯುವರೆ ಸಾಧನವು
ನೆರೆಕಂಡೆ ನಿಮ್ಮನೆನಗೆ ವಾಸುದೇವನು
ವರವೀವ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ೪೭

ಹರಿಯೆನಗೊಲಿವುದಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ
ದರುಶನವೀಗ ಸಿಕ್ಕುವದೆ
ಪುರವ ಬಿಟ್ಟಡವಿಯೊಳೈದುವೆನಿದಿರಿಗೆ
ಕರುಣದಿಂದೀಗ ನೀ ತೋರ್ದೆ ೪೮

ಎಂದಿಂತು ತರುಣನಂ ಮರಳಿ ಕೇಳಲು ಮುನಿ
ಎಂದನಾ ಬಾಲಕನೊಡನೆ
ಇಂದಿರೆಯರಸ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನು ಒಲಿ
ವಂ ದಯದಿಂ ಕೇಳು ಮಗನೆ ೪೯

ತರುಣನ ಚಿತ್ತದೃಢವ ಕಂಡಾಮುನಿ
ವರನು ಸಂತೋಷಸಾಗರದಿ
ನೆರೆಯದ್ದನಾಗ ಪೇಳಿದ ವಾಸುದೇವನ
ಕರುಣವ ಪಡೆವ ಮಾರ್ಗವನು ೫೦

ನಿರಂತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೫೧

ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದವಗೆಲ್ಲವು ಸಾಧ್ಯವು

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ನಾರದಮುನಿ ಧ್ರುವನಿಗೆ
ಪೇಳಿದನತಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಶ್ರೀಲೋಲ ವಾಸುದೇವನ ಚರಣಾಬ್ಜವ
ನೋಲಗಿಸುವ ಪರಿಯನ್ನು ೧

ತರುಣ ಕೇಳ್ನಿ(ನ)ಗೆ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನು ತಾನು
ವರವೀವ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ
ಕರುಣಾಸಾಗರ ತನ್ನ ಚರಣಸೇವಕಪ್ರಿಯ
ಪರಮಪುರುಷನು ಕೇಳ್ಮಗನೆ ೨

ಜನನಿ ಪೇಳಿದ ಮಾರ್ಗವದು ಸುಖಕರವಲೆ
[ಅಣುಗ] ನೀ ಕೇಳದರಿಂದ
ವನಜಾಕ್ಷವಾಸುದೇವನು ಕೃಪೆದೋರ್ವ ನೀ
ನನುಮಾನಗೈಯಬೇಡಿದಕೆ ೩

ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದವಗೆಲ್ಲವು ಸಾಧ್ಯವು
ವಿಶ್ವಾಸವಿರೆ ಭಕ್ತಿ ತೋರ್ಕು
ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದಗಿಹಪರವಿಲ್ಲ ನೀ
ವಿಶ್ವಾಸಗೈ ಹರಿಯೊಳಗೆ ೪

ತನ್ನ ತಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಬುದು ಸುಖಮಾರ್ಗ ಮಂ
ತ್ರನ್ಯರ ನುಡಿ ಕಾರ್ಯಹಾನಿ
ಇನ್ನು ಜನನಿ ಗುರು ಪಿತೃವಾಕ್ಯವದು ನೋಡ
ಲುನ್ನತ ದೈಶ್ವರ್ಯಕರವು ೫

ಪಡುಸೂರ್ಯ ಮೂಡಿದಡೆಯು ಹೇಮಾಚಲ
ನಡುಗಿದಡೆಯು ಭೂಮಿ ಹೊರದೆ
ಬಿಡಲಲಸುಂತ ಕೇಳು ಮಾತೆಯು ಹರಸಿದ
ನುಡಿಗಪಜಯವಿಲ್ಲ ಮಗನೆ ೬

ಕನಕದ ಬೆಟ್ಟ ಕೈವಶದಲಿದ್ದಡೆಯು ತಾ
ನನುಭವ ಗೈಯಲರಿಯದೆ
ಮನೆಮನೆ ಗೋಪಾಳಕೈದುವಂಥವನಿಗೆ
ಜನನಿಯು ಬಿಟ್ಟನ್ಯಗುರುವು ೭

ರಸವದಗೈವದರಿತು ಪರಮನೆಗಳ
ಕಸವ ಗುಡಿಸಿ ಕೂಲಿ ತಂದು
ಹಸಿವ ಕಳೆವ ಮನುಜಗೆ ಮಾತೆಯಲ್ಲದೆ
ಹೊಸಗುರು ಬೇಕಯ್ಯ ಮಗನೆ ೮

ಜನನಿಯು ಕಡುಗರುಣದಲಿ ಹರಸಿ ನಿನ್ನ
ವನಕೆ ಕಳುಹಿದ ಮೇಲಿನ್ನು
ಚಿನುಮಯ ವಾಸುದೇವನು ಬೇಗ ವರಗಳ
ನನುಮೋದದಿಂದೀವ ಮಗನೆ ೯

ಇದಕೆ ನೀ ಸಂದೇಹಗೈಯದೆ ಚಿತ್ತದಿ
ಮುಂದದಿಂದ ಜನನಿಯಾಡಿದುದ
ಎದೆಯೊಳು ದೃಢವಾಗಿಯಿರಿಸಿಕೊಂಡಚ್ಯುತ
ಪದವ ಭಾವಿಸು ಒಲಿಯುವನು ೧೦

ವಾಸುದೇವನು ಭಕ್ತಪೋಷಣೆಯಲಿ ಬಹ
ಳಾಸಕ್ತಿಯವನದರಿಂದ
ನೀ ಸಾರು ಮಧುವನಕಾ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ದಾಸನಾಗೀಯುವ ವರವ ೧೧

ಗುರುಹಿರಿಯರ ಕಂಡು ಎರಗುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿ
ಚರಿತೆಯ ಮುದದಿ ಲಾಲಿಸುತ
ವರಪಿತೃ ಮಾತೃಗಳೊಳು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾ
ಗಿರು ವಾಸುದೇವನೊಲಿವನು ೧೨

ಹರಿಯ ಭಕ್ತರ ದರುಶನ ಮಾಡುವರನು
ಹರಿಭಕ್ತ ಸೇವಕರನ್ನು
ನಿರುತವು ಸ್ಮರಿಸುತ ನೀನೆ ದಿಕ್ಕೆಂದು ಶ್ರೀ
ಹರಿಯನೆ ನೆನೆಯಯ್ಯ ವೇಗನೆ ೧೩

ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಶೋಭಿಪ ಮಧುವನ
ವನ್ನು ನೀ ಸಾರಿ ಸಂತಸದಿ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯಮುನೆಯೊಳ್ಮಿಂದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟು
ಬಣ್ಣಿಸು ಹರಿಗುಣಗಣವ ೧೪

ಲೇಸಾಗಿ ಯಮ ನಿಯಮಾದಿ ನಿಷ್ಠೆಯೊಳು ನೀ
ನಾಸನವನ್ನಳವಡಿಸಿ
ಶ್ವಾಸವ ಬಿಗಿದು ತಂದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳ[1] ಸೆಳೆ
ದಾಸಚ್ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿಯ ನೆನೆಯೈ ೧೫

ನವವಿಧ ರತ್ನಂಗಳಿಂದ ತೆತ್ತಿಸಿ ಮತ್ತೆ
ರವಿಯಂ ತೇಜವನು ಹಿಂಗಳೆವ
ಶಿವತರವಾದ ಕಿರೀಟದ ಸೊಬಗ ನೀ
ನವಿರಳ ಚಿತ್ತದಿ ನೆನೆಯೈ ೧೬

---

1. ಶಳ

ಕುರುಳುಗಳೊಪ್ಪಂಕಿ ಸಾಲಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ ಮಂ
ತ್ತುರುತರ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ
ಇರುವಂಥ ಶುಭಕರ ನೊಸಲ ಸುಂದರ[ನ][1]ನ್ನು
ಕರುಣದಿ ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು. ೧೭

ಮಾರಚಾಪವ ನಿಂದಿಸುವ [ಭ್ರೂ][2]ಯುಗಳವ
ಸಾರಸದಳವ ಹಿಂಗಳೆವ
ಸೇರಿದರೊಳು ದಯಾರಸವನು ಮುದದಿಂದ
ತೋರುವಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೧೮

ಕನ್ನಡಿಯನು ತಿರಸ್ಕರಿಪ ಕದಪುಗಳ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೊಳೆವ ಕುಂಡಲದ
ಉನ್ನತಕಾಂತಿಗೂಡಿಹ ಕ[ರ್ಣ]ಯುಗಳಂಗ
ಳಂ ನಿಜವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಪುದು. ೧೯

ಅರೆಯರಳಿದ ಚಂಪಕಾ ಕುಸುಮವನು ತಾ
ಜರೆಯುತಲಿರುವ ನಾಸಿಕವ
ಸರಿಯಿಲ್ಲದತಿ ಬಣ್ಣವಾದ ದಚ್ಛದಗಳ (?)
ನಿರದೆ ಚಿತ್ತದೊಳು ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೦

ಇಂದು ನೀನೇ ದಿಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ
ವೆಂದು ಕೂಗುವರನ್ನು ನೋಡಿ
ಮಂದಹಾಸದಿ ನಗಲಾಗ ತೋರುವ ದಂತ
ದಂ[3][ದ]ವ ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೧

ದುರುಳರ ಕೊಂದಪೆನೆಂದುದಯಿಸೆ ತನ್ನು
ದರದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿ ತಾ ಮುದದಿ
ಇರದೆ ಚುಂಬಿಸಿ ಮುದ್ದುಗೈದಂಥ ಮುಖಪದ್ಮ
ದಿರವನು ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೨

---

1 ವ 2 ಭ್ರೂವ 3 ಗ

ಮೂರು ರೇಖೆಗಳಿಂದ ತೋರುತ ಶಂಖದಾ
ಕಾರವ ಜರಿಯುತ ಮತ್ತೆ
ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳ ಹೊತ್ತು ಕಾಂತಿಯು
ಬೀರುವ ಗಳವ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೩

ಶರಣಾಗತಪ್ರಿಯನೆಂಬ ಬಿರುದ ತೋರ್ಪ
ತೆರದಲಾ ಮುನಿಯುಂಘ್ರಿಯನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವಿಗಾಲಯವಾಗಿ ಹೃದಯವ
ದಿರುವ ಭಾವವನು ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೪

ಸಿಂಧುವಿನಿಂ ಬಂದ ಸುಧೆಯೊಳು ಪುಟ್ಟಿಯಾ
ನಂದವನಚ್ಯುತಗಿತ್ತು
ಅಂದದಿಂದುರೆ ಕೊರಳಿಂ ಜೋಲ್ವ ತುಲಸಿಯ
ಚಂದದ ಸರವ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೫

ನಾಗೇಶ ತನ್ನೊಂದು ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಸಾಸಿರ
ವಾಗುವಂದದಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ
ಆಗದನಿತು ಭೂಷಣಗಳಿಟ್ಟು ಮೆರೆವನ
ರಾಗದಿಂ ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೬

ಅರುಗು ಸಾಸಿರದಿಂದ ಉರೆ ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಗ
ಳ್ಕರವನು ಜರೆವ ಕಾಂತಿಯನು
ಧರಿಸಿ ದಾನವರ ಸಂಹರಿಸಿದ ಚಕ್ರವೊ
ಪ್ಪಿರುವಂಥ ಕರವ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೨೭

ಶಶಿಕೋಟಿಗಳ ಕಾಂ[ತಿ ಯಾ]ತಕೆನ್ನುವ ಪೊಲ್ ತಾ
ನೆಸೆವಂಥ ತೇಜವ ಸುತ್ತ
ಪ್ರ[ಸರಿಪ] ಶಂಖವ ತಾಳಿ ಮಂಗಳದಿ ಶೋ
ಭಿಸುವಂಥ ಕರವ ಧ್ಯಾನಿಪು[ದು] ೨೮

ಶರಣು ಹೊಕ್ಕೆನು ನೀನೆ ಗತಿಯೆನ್ನುವೆಲ್ಲರ
ಕರದು ಹೆದರಬೇ[ಡೆಂದು]
ಕರುಣದಿಂದಭಯವ ನೀಡುವ ಹಸ್ತವು
ಕರುಹವ ಬಿ[ಡದೆ ಧ್ಯಾನಿ]ಪುದು ೨

ಕನಕಾದ್ರಿಗೊಡೆಯುನೆಂಬಂದದಿ ಪೊಳೆಯುತ್ತ
.... ಕೊಂದಂಥ
ಘನವಾದ ಕೌಮೋದಕಿಯುನೊತ್ತಿ ಹೊಳೆವ...
............ದ ಕರವ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩

ಶರಧಿಯೊಳುದಿಸಿ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಸೂ....ಳ
ಕರಗಳ ಜರಿವ ಕೌಸ್ತುಭವು
ಇರುವ ಭಾವವ ಸಂತಸಾಬ್ಧಿಯೊ(ಳ್ಮುಳು) ಗುತ
ಲಿರದೆ ಚಿತ್ತದಲಿ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩

ಕಿರಿಘಂಟೆ ಸರಗೂಡಿ (ಪೊಳೆವ)ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಬೆರೆದ ಕಾಂಚಿಯು ದಾಮುದಿರವ
ಸರಸಿಜನಾಭನ ಕಟಿಗಮುರಿದ ಪೀತಾಂ
ಬರವನು ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩

ಶರಣುಹೊಕ್ಕೆನು ಎಂದು ಕೂಗುವರೆಡೆಗೆ ತಾ
ಬರುವರೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಗರುಡನನೇರ್ದಾಗಲಾತನ ಹೆಗಲೊಳ
ಗಿರುವ ಜಾನುಗಳ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩

ಚಿತ್ತದಿ ಸಂತಸವಡುತಲದಕೆ ಕೊನೆ
ಯೆತ್ತಲು ತೋರದ ಮುದದಿ
ವಂತ್ರೇಭಗಾಮಿ ನಿಂದಿರೆ ತನ್ನ ಕರಗಳಿಂ
ದೊತ್ತುವಂಘ್ರಿಗಳ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩

ಸರಸಿಜಭವ ತಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಹೃದಯಂ ಪಂ
ಕರುಹದಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಬಿಡದೆ
ಪರಮಪದವಿಯಂ ಸಾಧಿಸಿದಂಘ್ರಿಯುಗ್ಮವ
ಕರಣದೊಳ್ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದುಂ ೩೫

ಕರಕಷ್ಟ ಬಂದಂಥ ಸಮಯಂದೊಳೊಮ್ಮೆಯಾ
ದರು ನೆನೆದವರಿಗೆ ಸುಖವ
ಕರುಣಿಸಿ ದಯಂದಿ ರಕ್ಷಿಪ ಚರಣಾಬ್ಜವ
ಕರುಣದೊಳ್ಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ೩೬

ಪರಮಭಕ್ತಿಯೊಳು ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಮೂರ್ತಿ
ಯಿರವನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಬಿಡದೆ
ಪರಿಪರಿಯಿಂ ಸ್ತುತಿಗೈಯಲಿಷ್ಟವನಿತ್ತು
ಪೊರೆವನು ದಯಂದಿ ಕೇಳ್ ಧ್ರುವನೆ ೩೭

ನಾರಾಯಣಾನಂತ ವಾರಿಜ ದಳನೇತ್ರ
ಪಾರರಹಿತ ಸುಚರಿ[ತ್ರ]
ವಾರಣಭಯವ ನಿವಾರಣಗೈದನೆ
ಶ್ರೀ ರಮಣಾನಂತ ಸಲಹೈ ೩೮

[ಪರ]ಮ ಪಾವನ ಸುರವರವಂದ್ಯಶುಭಪಾದ
ಸರಸಿಜ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ
.........ಶುಭಕರ......ಗೋವಿಂದ
ಪರಮೇಶ ದೇವಮಾಂ ತ್ರಾಹಿಃ ೩೯

ವಿಶ್ವಾಧಾರಾನಂತ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಚ್ಯುತ
ವಿಶ್ವಪಾಲಕ [ವಿಶ್ವವಂ]ದ್ಯ
ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ಜಗನ್ಮಂಗಳ ರೂಪಕ
ವಿಶ್ವಸ್ವರೂಪ ಮಾಂ ತ್ರಾ[ಹಿ] ೪೦

ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಗೋವಿಂದ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಗೋಪಾಲ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ [ಶ್ರೀ] ರಾಮ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಮಧುಹರ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ

ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಕಮಲೇಶ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಕಮಲದ ತೇಜ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶಶಿಸಖ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಜಗದೀಶ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ

ಈ ವಿಧದಲಿ ನೀನೆ ಗತಿಯೆಂದು ಭಜಿಸಲು
ಏ ವಸುಧೇಶನ ಸುತನೆ
ನೀ ಒಲಿದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮುಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನನು
ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ರಕ್ಷಿಪನು

ಹೋಗು ನೀ ಕಾಳಿಂದೀ ತೀರದ ಮಧುವನ
ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನನು
ರಾಗದಿಂ ಭಜಿಸತಿ ಕರುಣದಿಂದಿಪ್ಪವ
ಬೇಗ ಪಾಲಿಪನೆಲೆ ಮಗನೆ

ಎಂದಿಂತು ಮುನಿವರನುಪದೇಶ ಗೈಯಲಾ
ನಂದ ಸಾಗರದೊಳು ಮುಳುಗಿ
ಅಂದದಿ ನಾರದಗೆರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಮು
ಕುಂದನ ನೆನೆಯುತ್ತೈದಿದನು

ತರುಣನಿಗುಪದೇಶವಿತ್ತು ನಾರದಮುನಿ
ವರನು ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ ಪುರಕೆ
ಅರಸನಾದುತ್ತಾನಪದರಾಯನೆಡೆಗೆ ತಾ
ಬರುತಿರ್ದ ಸಿರಿಯನೇವೇಳ್ವೆ

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೪೭

ಮುನಿನಾಥನೈತಂದ ಮುದದಿ

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ನಾರದ ಮುನಿಯೈತಂದ
ಲೀಲೆಯಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಿರಿಯಂ
.........................ತಾನಂದವಡುತ ಭೂ
ಪಾಲನೆಡೆಗೆ ಬರುತಿರ್ದ

ವನದೊಳು ಪರಿಮಳಗೊಂಡು ಮಾರುತ ತಾನು
ಮುನಿಗಳ ಮನವ [ಹಾರಿಸುತ]
ಘನಕೋಪದಿಂ ಪೋಪನೆಂಬಂತೆ ತಂಗಾಳಿ
ಯೆನುವಾಗಿ ಬೀ[ಸಿತೇ]ವೇಳ್ವೆ

ಒಳಗಿರ್ದಡೆನ್ನ ಬಂಧಿಸಿಯಾಪಲಾಗದೋಳ್
ಸೆಳೆವರು ಯೋಗಿಗಳೆಂದು
ತಳೆದು ಕೋಪವ ಪರಿಮಳಗೊಂಡು ವಾಯುವು
ಬಳಸಿ ಬೀಸುತಲಿರ್ದ ಬಿಡದೆ

ಕುಸುಮಗಳೊಳು ಸಾರವುಂಡು ಮತ್ತಗಳಾಗಿ
ಬಿಸಜದ ಬಳಿಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ
ಎಸೆವ ಝೇಂಕಾರದಿಂ ಮೊರೆಯುತ ತುಂಬಿಗಳ
ವಿಸರ ಕಂಗೊಳಿಸಿಯಾಡಿದವು

ಹರಿಯಿದಿರಾಗಿಯುದಿಸಲಾಗ ಸಂತಸ
ಭರಿತದಿಂ ಮುನಿಗಳಂದದಲಿ
ನಿರುತವು ವನವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಪದ್ಮಗ
ಳಿರುತಿರ್ದ ವದನಾನೇವೇಳ್ವೆ ೫

ಗಗನದಂದದಿ ಹಂಸಶೋಭಿತವಾಗಿ ವೃ
ಕ್ಷಗಳಂತೆ ಖಗವಾಸವಾಗಿ
ಮಿಗೆ ಭುವನೋದರವಾಗಿಯೆ ಹರಿಯಂತೆ
ಸೊಗಸಾಗಿ ಸರಸಿ ಶೋಭಿಸಿತು ೬

ನಿಂಬೆಯುಂಬಟೆ ಚೂತ ಪನಸ ಖರ್ಜೂರ ದಾ
ಳಿಂಬ ನಾರಂಗ ಪುನ್ನಾಗ
ರಂಭ ಪೂಗಾದಿಗಳಿಂದಲಾ ವನರಾಜಿ
ಜೃಂಭಿಸುತಿರ್ದುದೇವೇಳ್ವೆ ೭

ತನ್ನೊಳಗಿಹ ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬರದಂತೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗರ ವನಿತೆಯು
ತನ್ನ ದೇವತೆಗೆ ಹರಸಿಯುಂಟ್ಟ ಪಸುರುಡಿ
ಯೆನ್ನುವಂತಿರ್ದುದಾ ವನವು ೮

ತರಣಿಯ ಕಿರಣಕೆ ತೆರಹುಗೊಡದೆ ಕೂಡಿ
ಯಿರಲು ಪರ್ಣಗಳು ಸಂಚರಿಪ
ನರರಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗಲೋಸ್ಕರ ಕುಸುಮಂಗ
ಳರಳಿ ಶೋಭಿಸಿದವೇವೇಳ್ವೆ ೯

ಗಗನದೊಳ್ ತಾರಕಿ ರಾತ್ರಿ ಕಂಗೊಳಿಪುದು
ಜಗದೊಳಗೆಲ್ಲಿಯು ಇಲ್ಲಿ
ಹಗಲು ಭೂಮಿಯೊಳಿಹವೆಂಬಂತೆಯುಂದುರ್ದ ಪು
ಷ್ಪಗಳೊಪ್ಪಿರ್ದವು ನೋಳ್ಪ ಜನಕೆ ೧೦

ನಗರದಿಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಕರಿಯು ಮರಿಗಳಾಗ
ಹೊಗುತಾಗ ಸರಸಿಗಳ[ನ್ನು]
[ಅಗ]ಲಿಸಿ ತುಂಬಿಗ=ಳಿಂದಂಬುವಂ ಸೊಂಡಿ
ಲುಗಳಿಂದ ಕಲಕಿದ[ವಾಗ] ೧೧

ಕರಿದಾದ ಮೈಯು ವಾರಣಗಳುಂ ಸರಸಿಯಿಂ
ಪೊರಟು[ತಾ] ಪೊಂಬಣ್ಣವಾಗಿ
ಸರಸಿಜರಜ ಉದುರಿರಲಾ ನೀರೊಳು ಮಿಂದು
ನೆರೆರಾಜಿಸಿದವತಿಮುದದಿ ೧೨

ತರುಣಿಯರುಗಳು ಸಖಿಯರೊಡಗೊಂಡತಿ
ಹರುಷದಿಂ ಸರಸಿ ತಡಿಯಲಿ
ಇರಿಸಿ ಭೂಷಣಗಳನೋರ್ವರೋರ್ವರ ಮೇಲೆ
ಎರಚುತ ಜಲವನಾಡಿದರು ೧೩

ಆಡುತ ಜಲದೊಳು ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಈ
ಡಾಡುತ ಕರಗಳ ಜಲವ
ತಾಡಿಸುತಂಘ್ರಿ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ರಾಗವ
ಪಾಡುತಲಿರ್ದರೇವೇಳ್ವೆ ೧೪

ಸಕಲನಾರಿಯರುದಕವ ಬಿಟ್ಟು ತಡಿಗೈದಿ
ಯಕುಂಟಿಲೆಯರು ವಸನವನು
ರುಕುಮಗರ್ಭಗಳನುಟ್ಟು ಸೆದಾರಾನಂದದಿಂ
ದಖಿಳ ಭೂಷಣವಿಟ್ಟೊಪ್ಪಿದರು ೧೫

ವನ ಉಪವನ ಶಾಲಿ ಸರಸಿಗಳಂ ನೋಡುತ
ತನುವಾಗಿರ್ದರವಟ್ಟಿಗೆಗೆಗಳ
ಘನವಾದ ಸತ್ರಗಳನ್ನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲಾ
ಮುನಿನಾಥನೈತಂದ ಮುದದಿ ೧೬

ಪುರವೋ ಭೂದೇವಿ ಸಿಂಗರವೋ ಮಂಗಳಕೆ ನೀ
ಕರವೋ ಸ್ವಾಶ್ರಿತಕಲ್ಪತರುವೋ
ವರವೊಬ್ಬನಿಲ್ಲದ ಕಿರುವೊಂದು ಗುಣವ ನ
ಗರ ವೊಪ್ಪಿತಿಂತು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ (?) ೧೭

ಸಗರಾತ್ಮಭವರಶ್ವವಗಲ[ಲ]ರಸುವರೆ
ಬಗೆದಂತ ಬಳಿಯೋ ಎಂತೆಂಬ
ಬಗೆಯಿಂದಲೊಪ್ಪಿರುವಗಳು ಶೋಭಿಸಿತು[ರ]
ಗಗಳರಸಿನ ಲೋಕತನಕ ೧೮

ನಗರದ ದ್ವಾರದೊಳೈದುತ ವಂದಿಪ
ರ್ಗಗಣಿತದಾಶೀರ್ವಾಕ್ಯಗಳ
ಸೊಗಸಾಗಿ ಕೊಡುತ ವೀಣೆಯೊಳು ಶ್ರೀಹರಿಯುನಾ
ಮಂಗಳ ಪಾಡುತ್ತಲೈದಿದನು ೧೯

ನೋಡುತ ನಗರದ ಸಿರಿಯು ರಾಯನನು ಕೊಂ
ಡಾಡುತ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಪರಿಯಂ
ನೀಡುತ ನಮಿಪರಿಗಗಣಿತ ಹರುಷವ
ರೂಢಿಯಿಂದೈತಂದ [ಮುನಿ]ಯು ೨೦

ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಂ ಸಾಲಾಗಿ ಬೀದಿಗಳೊಳಂ
ಇಪ್ಪಂ......ನದೂರೊಳು
ಬಪ್ಪರ ಬೀದಿಯೊಳ್ನೋಡುತ ನಾರಿಯು
ರಿಪ್ಪುದ [ಕಂಡ]ನಾ ಮುನಿಯು ೨೧

ಜಗದೊಳು ಚಂದ್ರನೋರ್ವನೆಯಿಪ್ಪನೀಪುರ
ದಗಲದ ಸೌಧಗಳೊಳಗೆ
ಅಗಲದಿಪ್ಪನಂ ಗೂಡೊಳೊಳಗೆಲ್ಲವೆಂಬೊಲಾ
ಸ್ಯಗಳಿರ್ದವಬಲೆಯರುಗಳ ೨೨

ಸೌಧಗಳ್ಮುಂದೆಯಂಗಡಿಗಳು ಸಾಲಾಗಿ
ದೇದೀಪಿಸುತಲೆಸೆದಿರಲು
ಭೇದಭೇದನೋಪಸ್ಕರಗಳಿಂ ಪೂರ್ಣಗ
ಳಾದಾತ ನೋಡುತ್ತೈದಿದನು ೨೩

ಮುತ್ತಿನರಾಶಿಯು ಸುರಿದಂತೆ ಶುಭ್ರದ
ಮೊತ್ತವೆಂಬಂತೆ ತಂಡುಲವ
ಒತ್ತಾಗಿ ರಾಶಿಯು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂ
ಪತ್ತ ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೪

ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂದ[ದ]ಲಾಯ್ದು ರಾಶಿಯು ಮಾಡಿ
ಯಿಪ್ಪ ತುಗುರಿಯ ಬೇಳೆಯನು
ಬಪ್ಪರ ಬೀದಿಯೊಳ್ನೋಡುತ ಹಣವಿನ
ಕುಪ್ಪೆಯೆಂತೆಂದು ಪೇಳುತ್ತ ೨೫

ಹೆಸರು ಕಡಲೆ ಗೋಧಿ ಹಲಸಂದೆ ಮೊದಲಾದ
ಹೊಸಪರಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು
ಪಸರದೊಳಿಟ್ಟು ಮಾರುವ ಕೋಮಟಿಗರ ಸಂ
ತಸವ ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೬

ಶುಂಠಿ ಮೆಣಸು ಯಾಲಕ್ಕಿ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೆಂತ್ಯ
ಗಂಟುಗೊನೆಯ ಪೊಡಿ ಸಹಿತ
ಅಂಟುವರಿಸಿನ ಸಾಸಿವೆಗಳ ಮಾರುವ
ರುಂಟಾದಂಗಡಿಗಳೊಪ್ಪಿದವು ೨೭

ಪರಿಪರಿಗಂಧಿಕ ದ್ರವ್ಯಸಹಿತ ಮಾರು
ತಿರುವಂಗಡಿಗಳ ನೋಡುತ್ತ
ಬರುತಿರ್ದ ನಾರದಮುನಿವರ ಸಂತಸ
ಭರಿತನಾಗುವುದನೇವೇಳ್ವೆ ೨೮

ನಿರುತ ಕುಬೇರಗೆ ಕಡಗೊಡುವವರೆಂಬ
ತೆರದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವರದರು
ಸುರಿದುಕೊಂಡಿರುವರು ಪೊನ್ನರಾಶಿಯುನದ
ರಿರವನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೯

ಕನಕಪರ್ವತವೊಂದೆಯೆಂದಿರ್ದನಿಲ್ಲಿವೆ
ಕನಕಪರ್ವತವಪರಿಮಿತ
ಎನುತಲಾ ಮುನಿಯುಚ್ಚರಿಯು ತಾಳುತ್ತೈದಿದ
ಕನಕಗರ್ಭನ ಸುತ ತಾನು ೩೦

ರಜತಾಚಲ ಶಿವಗೊಂದು ನೋಡಲು ಇಲ್ಲಿ
ಭುಜಗೇಶಗಳವಲ್ಲೆಣಿಸಲು
[ನಿಜ]ವಾಸಯೆಂಬ ತೆರದಿ ರೂಪಾಯ್ಗಳ
ರಂಜುವಾದ ರಾಸಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ೩೧

ತನ್ನುದರಾಜ್ಜದಿಂ ಬಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿವ
ನುನ್ನತ ಪ್ರಿಯಂದ ಮೊಮ್ಮಗನು
ಎನ್ನುವ ದಯದಿಂದಲಿನಿತು ಸಂಪದವಿತ್ತ
ನನ್ಯರಿಗಿದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ೩೨

ಶರಧಿಯೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೊಂದುದಿಸಲು
ಬೆರಗಾದರಖಿಳರಮರರು
ಜರೆಯುತ್ತಲಿವೆಯಂದನಿಲ್ಲಿ ರತ್ನದರಾಶಿ
ಹರಿಯೊಲವೆಂತೊದಗಿದುದೊ ೩೩

ಸಣ್ಣವು ನೀಟ ತೋರಿರಲು ನಾನಾ ವಿಧ[1]
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಿಯಂವಾಗಿ ಮುತ್ತೆ
ನುಣ್ಣಗೆ ಬಟುವಾಗಿಯಿರಂವ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು
ಬಣ್ಣಿಪ ಕವಿ ಯಾರು ಜಗದಿ ೩೪

1 ವಿಧವಾಗಿ

ಸರಗಳ ಕೊಂಡುಹೋಗುತ ಘನವಂ ಕಂಡು
ಸುರಿವರು ಕ್ರಯುವ ಮಾಡುವರು
ಒರೆಯದೆ ಕೊಂಬರು ಕೇಳದೆ ಸಂತೋಷ
ಶರಧಿಯಾಗಿರ್ದುದಾ ನಗರ

ಸತತ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಂತರೆಲ್ಲರು ಸೇವಕ
ತತಿಯು ಕಂಡರೆ ಪ್ರಿಯಕರರು
ಅತಿಶಯವಾದ ಮುಕ್ತಾಹಾರ ಹೃದಯ ಶೋ
ಭಿತರಾಗಿ ಹರಿಯಂತೊಪ್ಪಿದರು

ಬಿಳಿದು ಬಣ್ಣವು ಕರಿದರಿಸಿನ ಬಣ್ಣವು
ತೆಳುಂಗಾವಿ ಹಸುರು ನೀಲಾಭ್ರ
ಎಳೆಗೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಜವಳಿಯುಳ್ಳಂಗಡಿ
ಗಳು ಶೋಭಿಸಿದುವು ಸಾಲಾಗಿ

ಸುರುತಿ ನಾರಂಜಿ ಕುತ್ತುನಿ ಸಕಲಾತಿಗ
ಳುರುತರವಾದ ಗಾದಿಗಳು
ಪರಿಪರಿಯಹಾದ ಸೂರೀ ಫುಟಗಳ ಮಾರು
ತಿರುವಂಗಡಿಗಳು ಒಪ್ಪಿದವು

ಪುನುಗು ಜವ್ವಾಜಿ ಕಸ್ತೂರಿಯು ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆಯು
ಅಣಿಯಾದ ಪರಿಮಳಪುಡಿಯು
ನುಣುಪಾದ ಭರಣಿಯೊಳಿರಲು ಕೊಳ್ಳುವರ ಸಂ
ದಣಿಯಂಗಡಿಗಳೊಪ್ಪಿದವು

ಸಂಚರಿಸುತ ನುಡಿಸುತಲನಿತರೊಳು
ವಂಚಿಸಿ ಸುಳಿದು ಪೋಗುತ್ತ
ಕಿಂಚಿತ್ತು ಕೊನೆಗಣ್ಣೊಳ್ನೋಡಿ ಒಲಿಪ ಸೋಂಪಿ
ನಿಂ ಚದುರೆಯರೊಪ್ಪಿದರು

ಪರಿಪರಿ ರತ್ನ ಸುವರ್ಣ ಜವಳಿಗಳ
ಸಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂಗಡಿಗಳ
ಪರಿಯನು ನೋಡುತ ಕುಸುಮಗಾಡಿಯಲಿರು
ತಿರುವೆಡೆಗೈದಿದ ಮುನಿಯು ೪೧

ಬೊಗಸೆಗಂಗಳ ಗುರುಕುಚದ ಚಂಪಕನಾಸ್ಯ
ದಗಣಿತ ವನಿತೆಯರಿಲ್ಲಿ
ಬಗೆಬಗೆಯಂ[ದದ]ಭೂಷಣಾನ್ವಿತೆಯರ್ ಪೂ
ವುಗಳ ಮಾರುತ್ತಲೊಪ್ಪಿದರು ೪೨

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂದಾರ ಪಾದರಿ ಹೊನ್ನೆಯು
ತ್ಪಲ ಪಂಕಜ ಸುರಗಿಗಳಾ
ಚೆಲ್ಲೆಗಂಗಳೆಯರು ಚಂಪಕಾದಿಗಳನ
ತ್ಯುಲ್ಲಾಸದಿಂ ಕೊಡುತಿಹರು ೪೩

ಜಾಜಿ ನೀಲಾಂಬುಜ ಸೇವಂತಿಕಾದಿಗಳ್
ರಾಜಿಪ ಪರಿಪರಿಯಾದ
ಸೋಜಿಗವನ್ನು ಕೊಂಬರಿಗೀವ ಕುಸುಮವ
ರಾಜೀವಾಕ್ಷಿಯರು ಮಾರಿದರು ೪೪

ಕುಸುಮಬಾಣನ ಕರದೊಳಗತಿ ಕ್ರೂರದಿಂ
ದೆಸೆವ ಕಠಾರಿಯಂತಿರುವ
ಶಶಿಮುಖಿಯರು ಪರಿಪರಿಯಾದ ಪೂಗಳಂ
ಹಸರದಿ ಮಾರುತೊಪ್ಪಿದರು ೪೫

ಕರೆದು ಕರೆದು ಬೀದಿಯೊಳು ಪೋಗುವ ಪುರು
ಷರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುಷ್ಪಕವ
ಹರುಷದಿಂದೀಯುವ ನೆವದಲೊಲಿಸುವಂಥ
ತರುಣಿಯರ್ಮುದದಲೊಪ್ಪಿದರು ೪೬

ಬೆರಳುಗೊನೆಯೊಳಲ್ಲಿ ತಾ ಕುಸುಮದ ಸರ
ವರವ ಕೆಂಜಾಜಿ ಕೊಳ್ಳೆಂದು
ಕರೆದೀಯುವರು ಪಿಡಿದು ಕಿರಣಗಾಂತಿ
ವೆರೆಯುಲಚ್ಚರಿಯು ಬೀರುತ್ತ ೪೭

ಕೇತಕಿ ಹೂವಿನ ಕಿರಿಸಯೆಳುಗಳನ್ನು
ತಾ ತರುಣಿಯು ಉಗುರುಗಳ
ರೀತಿಯು ಕಂಡೊರ್ವ ಕೇಳಲ್ಕೆದಿಯೆ ಕಂಡು
ತಾ ತಿರುಗಿದನು ನಾಚುತ್ತ ೪೮

ನಗೆಯು ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ಕುಂದದ ಮೊಗ್ಗನ್ನು
ಅಗಲದೆ ತೋರಿಸುತಲ್ಲಿ
ಲಗುಮಿಗೆಯುತಿ ಮುಂದದಿಂದಿರ್ದಳಬಲೆ ಬೀ
ದಿಗರ ನೋಟದೊಳೊಲಿಸುತ್ತ ೪೯

ಕಕ್ಕಸಕುಚದ ಕೋಮಲ ಕಾಯಳೊರ್ವಳು
ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ ಮೋಹಗಾತಿ
ಅಕ್ಕರದಿಂದ ಕುಸುಮಗಳ ಮಾರುತ
ಸುಕ್ಕಿಸುವಳು ನೋಳ್ಪರುಗಳ ೫೦

ನೋಟದೊಳುತ್ಪಲವನ್ನು ಮುಗುಳು ನಗೆ
ಯಾಟದಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು
ನೋಟಕರಿಂಗತಿ ಚಿತ್ರದಿ ತೋರುತ್ತ
ನೀಟಾಗಿ ಕುಸುಮ ಮಾರುವರು ೫೧

ಬೀದಿಯೊಳೈದುತಲೊರ್ವನು[ಪೂಗ]ಳ
ಭೇದ ಭೇದದಿ ಮಾರ್ವರುಗಳ
ಸಾದರದಿಂ ನುಡಿಸುತ್ತ ಕುಸು[ಮಗೊಂಡು]
ತಾ ದಾರಿ ಏಡಿದನು ಮುಂದದಿ ೫೨

ಬೇಕಾದ ಕುಸುಮಗಳೀವೆನೆಂದಬಲೆಯು
ತಾ ಕೂಗಲೋರ್ವನೈತಂದಂ
ಏ ಕಂಜನೇತ್ರೆ ಪಾದರಿ ಪೂಗೊಡೆನ್ನಲ್ಕ
ತ್ತಾಕೆ ಕೋಪಿಸಿದಳೇವೇಳ್ವೆ ೫೩

ಕೇತಕಿ ಕಿರಿಕುಸುಮವ ನಾರಿ ಕೊಡಲೋರ್ವ
ಭೀತನಾಗಿಯೆ ದೂರಕೈದಿ
ಪಾತಕಿ ಕುಸುಮಗೊಡುವೆನೆಂದು ಗೀರ್ವರೆ
ತಾ ತಂದಳ್ಮನವ ನೋಡೆಂದ ೫೪

ಮತ್ತೋರ್ವನಂ ಕರದಬಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯುರ
ಳಿತ್ತಪೆನೆಂದು ಮೋದದೊಳಂ
ಮತ್ತಕಾಸಿನಿ ನಸುನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನೆಯಾದ
ಳತ್ತ ಸಾರಿದ ನಾಚಿಯುವನು ೫೫

ಕುಸುಮಗೊಂಬರೆ ಬನ್ನಿ ಎನ್ನೆಡೆಯೊಳಗೊಮ್ಮೆ
ಬಸವಳಿಯುದೆಯಿರ್ಪವೆಂದು
ಶಶಿಮುಖಿ ಕರೆದು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು
ನಸುನಕ್ಕು ನೋಳ್ಪಳೇನ್ ಸಿರಿಯೊ ೫೬

ಒಬ್ಬನ ಕಾಣುತ್ತಲಾನಂದಪಟ್ಟು ಮ
ತ್ತೊಬ್ಬನ ಕಂಡು ಬಾಡುತ್ತ
ಉಬ್ಬುವ ಹರುಷದಿಂ ತುಂಬಿ ಕೂಡಿರುವುದ
ನೊಬ್ಬಳು ಮಾರ್ದಳೇವೇಳ್ವೆ ೫೭

ಸಕಲವಾಗಿಹ ಕುಸುಮಂಗಳ ಚುಂಬಿಪು
ದಕೆ ತಾರದತಿ ಬಣ್ಣಗೂಡಿ
ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಶೋಭಿಪ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು
ಸುಕುಮಾರಿ ಮಾರ್ದಳೇವೇಳ್ವೆ ೫೮

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲರ ಮಾಲೆಯು[1] ತುದಿವೆರಳ್ಗಳಿಂ
ದುಲ್ಲಾಸದಿಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ
ಚೆಲ್ವಾದ ಕೆಂಜಾಜಿ ಕುಸುಮವಿದೆಂದೀವ
ರಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಗಾತಿಯರು ೫೯

ವ್ಯಾಪಾರ ಗೈವರ ಕೊಂಬರ ಸಂದಣಿ
ರೂಪಾಯು ರಾಸಿಯಣ್ಣಗಳು
ಪೂಪರಿಮಳವೀವರಿಹ ಸಿರಿವಣ್ಣಿಸ
ಲಾಪವರಿಲ್ಲವೀ ಜಗದಿ ೬೦

ನಾರಿಯೋರ್ವಳು ಪರಿಮಳದ ದ್ರವ್ಯಂಗಳ
ಮಾರುತ ಕೊಂಬ ಜನರಿಗೆ
ಮಾರನ ಶರವನು ಎದೆಯೊಳಗಿರಿಸುತ
ತೋರುವಳತಿ ಮುದವನ್ನು ೬೧

ಬಹುವಿಧ ಪರಿಮಳ ತೈಲಗಳನ್ನು ಮ
ತ್ತಹಿಧರ ಹಿತನ[2] ಹೆಚ್ಚಿಸುವ
ಸಹಜದ ಗಂಧದಿಂ ಕೂಡಿದ ಕತ್ತುರಿ
[ಸಹಿತಲಿ] ಪುನುಗ ನೀಡುವರು ೬೨

ನೋಡುತ್ತಲೀ ವಿಧವವರಿಪ್ಪ ಸಾಲಿನ
ವೋಡಿಯು ನಾರದ ಮುನಿಯು
ಪಾಡುತ ನಾರಾಣಾಖ್ಯ ನಾಮವ ನೆಲೆ
ವೀಡ ಕೇರಿಯು ಕಂಡನಾಗ ೬೩

ನಾಗವಳ್ಳಿಯುನಿದನಾರು ಪ್ರೀತಿಯೊಳಗೆ
ಬೋಗಿಪರವರ್ಗೆ ಮನ್ಮಥನು
ಆಗುವ ಸುರಥಯುದ್ಧದಲಿ ಸಹಾಯುಯೆಂ
ದಾ ಗಜಮನೆ ಮಾರಿದಳು ೬೪

---

1 ಪೂಮಾಲೆಯು, 2 ನಚಿತನ

ನಾರಿಯರೆಲೆವಿಂಡಿಗಳ ಚಿಚ್ಚಿ ಬಪ್ಪರ್ಗೆ
ತೋರುವರ್ ಕರಗಳನೆತ್ತಿ
ಧೀರ ಕೊೞ ಸ್ವರ್ಣಪತ್ರವಿದೆಂದು ಬಿಳಿಯೆಲೆ
ಮಾರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಪ್ಪಿದರು ೬೫

ಇಂತಪ್ಪ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲ
ತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವ ತಾಳಿ
ಮುಂತೋರ್ವ ಗಣಿಕ ನಾರಿಯರ ಕೇರಿಯನದ
ನುಂ ತಾನೆ ಕಾಣುತ್ತೈತಂದ ೬೬

ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿಪ್ಪ ಚಾವಡಿಗಳಲತಿ
ರಾಗದಿಂ ಕುಳಿತು ನೆತ್ತವನು
ಆಗಾಗ[1]ಯಿಡುತಲಾ ವಿಟಗೂಡಿ ಪಗಡೆಯ
ನಾಗಲಾಡುವರೇವೇಳುವೆನು ೬೭

ಚದುರಂಗವಾಡುತಲೋರ್ವ ವಿಟನು ತಾನು
ಸುದತಿಯ ಕೂಡೆ ಪೇಳಿದನು
ಮದಗಜಮನೆಯೆ ಪೊನ್ನಾನೆ ನಿನ್ನ ಕೈ
ಗುದುರೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ನೋಡೆಯೆಂದ ೬೮

ಅರಸ ಕೂಡಿದೆ ಎನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಸಿಕ್ಕುತ ಪೋಗ
ದಿರುವಂತೆ ಮಾಡೆ ಸುಜಾಣೆ
ನೆರೆನೋಡಾಳಾದೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥ
ದಿರವೆನ್ನಿಂದಲಿ ನಿಂತಿತಲ್ಲ ೬೯

ಆನೆಯಿರಲು ನಿನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆಲೆ ನೀರೆ
ನೀನೇಕೆ ಸೈರಿಸದಿಪ್ಪೆ
ಏನೆಂಬೆ ಒಡಪೆ ಕೈಗುದುರೆ ತಾಳುವೆ ಸೋಲ
ಲಾನಾರು ನೀನಾರೆಂದುಲಿವೆ ೭೦

1 ವಾಗಾಗಿ

ಬಿಡು ಪೂರ್ವಸೇವಿತ ಮಾಲಿನ್ಯವನೆ ನೀ
ಪಡೆವ ಶಂಕರನನೇವೊಲ್ದು
[ಬಿಡಾರಬಿಡಾ]ನ ನೆಚ್ಚು ಬಿಡುವುದೆಂದು
ನುಡಿದಳೋರ್ವಳು ಬಳಿಕ ನೋಡಿ

ಮಾತೊಬ್ಬ ವಿಟನು ಗಣಿಕೆಯೊಡನೆಂದನು
ಮಾತ್ರಾಂತಿವಿಯ ಕೇಳೆಂದು
ಚಿತ್ರವಿಸುವನಂತೆ ಮಾರಸ್ತ್ರಕಾವ್ಯ
ಚಿತ್ರಜಾತನ ಕಾಲಾಗಿ

ಮಾನುತೆಂದಳೆ ವಿನಗಾತಿ ಮೆಚ್ಚು ಮನ್ಮಥ
ತಾನಿತ್ತುನಿಮ್ಮವನೆಯ
ಆನಂದದಿಂ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತ್ಯದ
ನೇನೆಂಬೆ ನಿನ್ನಯ ಸಿರಿಯ

ಸ್ಮರಕರದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನಕಾರ ಕ್ಷಾಮೆಂದು
ಗುರುಕುಚ ಸಕಟಿತ ಕೇಳೆ
ಸಿರಿಮಂದಗಮನೆ ನಿನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತ್ರ
ವಿರುವೆ ನಾನೆಂತು ಪೇಳೆಂದ

ಬೋದೊಬ್ಬ ನಿಧನ ತಳ್ಳಿದು ಗಣಿಕೆಯುಂದು
ಬೊಪ್ಪನು ಬಿಡದೆ ಬಿಡದು
ಕೊಡದೆ ಗಿಣಿಗಳ ಮಾತುಂತ ಬಿಟ್ಟೆರೊಡನೆ
ಮಾಡಿಂತ ಸರಕೋಡಿ ಗಳಂ

ಪೊಂದುತ ಹಾಗೆ ತಕ್ಕ ಸಂತಲನಿತರೊಳ್
ಮಂದಹಾಸದ ಬಿಟ್ಟು ಮಂದಿರದು
ನಿಂದೆಗೈಯುತ ದುಃಖ ಮಂದ್ರ ಸುತನ
ರೆಂದು ವಚನದೊಳುಸಿರಲು

1 ಬಿಡಾರಬಿಡಾ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] x x x x x
x x x x x

— — — — — — —

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 53[illegible] [illegible] 54[illegible] [illegible] 55[illegible] [illegible]
[illegible]

ಕಂಡ ನೊಗ ನೇಗಿಲು [ಮಿ]ಣಿ ಕಣ್ಣಿಯಿಾಚುಗಳ್
ಕುಡುಂಗೋಲುಂ ಗುದ್ದಲಿಗಳನಂ
[ಸಡಗ]ರದಿಂದಲಾರೈವ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಪಂ
ಗಡವಿಪ್ಪ ಕೇರಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ೯೨

ಸಲುಂ....ಕಂಬಳಿಗಾರ ಜೇಡ ಒ
ಕ್ಕಲಿಗರಡ್ಡಿಗ ಹಳ್ಳಿಕಾರ
ಕಲುಕಂಟಿಕಾದಿ ನಾ[ನಾವಿಧವಾ]ಗಿಹ
ಕಂಲಗೇರಿಯೊಪ್ಪಿತೇವೇಳ್ವೆ ೯೩

ತುರುಕ ಕವಕ್ಕಾರ ಚಿಪ್ಪಿ[ಗ]xxxxx
ಕರಜಾತಿ ಸಹಬಹುವಿಧದ
ನರರಿಹ ಕೇರಿಗಳವಿ:ತವನೋ[ಡುತ]
[ಬರು]ತಿರ್ದವಂುನಿಪನೇವೇಳ್ವೆ ೯೪

ಇಂತಪ್ಪ ನಾನಾ ವಿವಿಧವಾದ ಜಾತಿಗ
ಳಿಂ[ತೋರಿಪ್ಪೊ]ಳೆವ ಕೇರಿಗಳ
ಸಂತಸದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ದ್ರಾವಿಡಕೇರಿ
ಮುಂತೋರಲಲ್ಲಿ [ಸಾರಿದ]ನು ೯೫

ತಿರಿಚೂರ್ಣನಾಮುಗಳಿಂದಲು ಕೊರಳೊಳು
ತಿರಿಪವಿ [ತ್ರಾ]ದಿಗಳಿಂದ
ತಿರುವಾರಾಧನೆಯು ಹರಿಗೆ ಮಾಡುತೆಸೆವಂ[ಥ]
ತಿರುಮಾಳಿಗೆಗಳೊಪ್ಪಿದವು ೯೬

ದಾಸೋಹಮೆನ್ನುತಾಚಾರ್ಯ[ರಿಗೆ]ರಗ:ತ
ವಾಸುದೇವನ ನೆನೆಯುತ್ತ
ಲೇಸಾಗಿ ಗಂಧಭೂಷಣ ವಸ್ತ್ರಮಾಲ್ಯಾದಿ
ಭೂಷಿತರಾಗಿಯೊಪ್ಪಿದರು ೯೭

ಶಂಖ ಚಕ್ರವು ಗದೆ ಪದ್ಮನಾರಾಯಣ
ನಂಕಿತವೊಪ್ಪಿ ಮುದ್ರೆಗಳ
ಪೊಂಕದಿ ಗೋಪಿ ಚಂದನ[1]ಗೂಡಿ ಧರಿಸಿದ
ಬಿಂಕದ ಮಾಧ್ವರೊಪ್ಪಿದರು ೯೮

ಗಿಂಡಿಯುಮುಂಕಿ ಪೂಜೆವಿಡಿದುಂ ಸ್ನಾನವಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯುನು
ದಂಡೆಯುಕಟ್ಟಿ ತುಲ[ಸಿ]ಗಳಿಂ ಮಾಡೆಲು
ದ್ದ[ಂ]ಡದ ಮಾಧ್ವರೊಪ್ಪಿದರು ೯೯

ನಾರಾಯಣ ವಾಸುದೇವ ವಿಠಲಕೃಷ್ಣ
ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆಮ್ಮನೆಂದೆನುತ
ಚೀರುತ ಶ್ರುತಿಗೈವ ಮಾಧ್ವರಿಂ ತುಂಬಿದ
ಕೇರಿಯೊಪ್ಪಿದುದೇವೇಳ್ವೆ ೧೦೦

ವೇದನಾಲ್ಕನ್ನುಪದೇಶವ ಮಾಡುತ
ಲಾದರದಿಂದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ
ಬೋಧಿಸುತಖಿಳ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಮಾರ್ತರಿ
ಪ್ಪಾದಿವ್ಯ ಕೇರಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ೧೦೧

ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ ದೇವತಾರಾಧನೆ
xxಕೇತನಶಿವರೆಂಬ
ದಾನವತಿಥಿಪೂಜೆಯುಂ ಮಾಳ್ಪ ವಿ[ಪ್ರರಿ]
ಪ್ಪಾನಂದಗೇರಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ೧೦೨

ಇರಲಿಂತು ವಿಪ್ರಸಮೂಹ[ವನೋ]ಡುತ
ಲೆರಗಲು ತನಗನಿತರೊಳು
ಸರುಪದಾಳುತಲಿ ನಾರದಮುನಿ [ಕ್ಷತ್ರಿಯು]
ರಿರುವಂಥ ಕೇರಿಗೈದಿದನು ೧೦೩

1 ಛಂದಣ

ಕುದುರೆಗಳಂ ತಿದ್ದುತಾ [ಏರಿ ಬರ]ಲತಿ
ಮುದದಿಂದ ರಥಗಳ ನೋಡಿ
ಆದಕಶ್ವಗಟ್ಟಿಯಾಡುವ [ದಿಟ್ಟ ಬಾಲರ
ಭ್ಯು] ದಯುವ ಕಂಡನಾ ಮುನಿಪ ೧೦೪

ಸೌಧ ಸೌಧ [ಗಳೊಳು ಕು] ಳಿತು ನಾರಿಯುರತಿ
ಮೋದದಿಂ ತವಸ್ಮಾತ್ಮಭವರು
ಬೀದಿಯೊಳಗೆ[ಅಶ್ವ] ಗಳನೇರಿಯಾಳ್ಪುದ
ಸಾದರದಿಂ ನೋಡುತಿಹರು ೧೦೫

ಪರಿ [ಪರಿ ಶ] ಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯಾಕೌಶಲಗಳ
ನರಿತಂಥ ನಿಪುಣರು ಮತ್ತೆ
ಅರಿಗಳೆಂ [ದುಲಿದಾ] ಕ್ಷಣ ಮೊರೆದೇಳ್ವವ
ರಿರುವಂಥ ಕೇರಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ೧೦೬

ಹರಿಮ[ಯ]ವಾಗಿ ರಾಘವಸೈನ್ಯದಂತೆಸೆ
ದಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯುಗೇರಿಯುನ್ನು
ಹರುಷದಿಂ ನಾರದ ಮುನಿವರ ನೋಡುತ
ಲರಮನೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದನು ೧೦೭

ದೇಶದೇಶದ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯು
ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಯುನನು
ಲೇಸಾಗಿ ಕಾಣಲೋಸುಗ ಕಾಯ್ದಿರುವರ
ನೀಶನ್ನುನೀಶ ನೋಡಿದನು ೧೦೮

ಘನವಾದುಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲು ವಾಲಗ
ಜನರಿಪ್ಪ ಚಾವಡಿಯಿಂದ
ಕುಣಿವ ಕುದುರೆಗಳ ಸಂದಣಿಯಿಂದ ಶೋ
ಭನವಾಗಿ ತೋರ್ದುದೇವೇಳ್ವೆ ೧೦೯

ನಾನಾರೀತಿಯು ಪರಿಶವಣೆಯು ಚಾವಡಿ
ನಾನಾ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರಲು
ನಾನಾ ವಿದ್ಯವ ಬಲ್ಲುದ್ಯೋಗಿಗಳಿರುವುದ
ನೀ ನಾರದನು ಕಂಡನಾಗ ೧೧೦

ತಳುಕುಗಳಿಂದಲದರ ಕೊನೆಯೊಳು ಬಹು
ಬೆಳಕ ಬೀರುವ ಮುಕ್ತಜಾಲ
ಹೊಳೆವ ಲೋವೆಯುನುಳ್ಳ ರಾಯುಹಜಾರದ
ವಳ[1]ಯಕೆ[1] ಮುನಿಪನೈದಿದನು ೧೧೧

ಪಚ್ಚೆಯು ಕಂಬಗಳಿಂದಲದರ ಕೊನೆ
ಗಚ್ಚಶೋಭನವಾಗಿಯಿರುವ
ಅಚ್ಚರಿಗೆಲಸದ ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೂಡೆ
ಬೆಚ್ಚಂತೆ ತೊಲೆಗಳೊಪ್ಪಿದವು ೧೧೨

ಆ ತೊಲೆಗಳ ಬೆನ್ನ ಬಿಡ[ದಪ್ಪಿ]ಕೊಂಡಿಪ್ಪ
ಜಾತಿವಜ್ರದ ಜಂತೆಸಾಲು
ತಾ ತೋರಲೊಂದರ ಕಾಂತಿ [ಮುತ್ತೊಂ]ದರೊ
ಳೀತ ನಾರದನು ನೋಡಿದನು ೧೧೩

ಸೋಪಾನಗಳ ಮೇಲೆ[ವಜ್ರವಸಿ]ರಿಸಲು
ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸೋಪಾನಕಾಂತಿ
ಈ ಪುರುಷನ ಕಾಯ ವಜ್ರವೆಂ[ದೆನುವಂತೆ]
[ತೋರ್ಪುದು]ಪೊಗಳಲೆನ್ನಳವೆ ೧೧೪

ಇನಶಶಿಕೋಟಿಕಾಂತಿಗಳ [ಕೀಳ್ಗಳೆವ ರ
ತುನದ]ಕಂಚ್ಯುಗಳಿಂ ವಿದ್ರುಮದ
ಅನುವಾದ ಕೊಂಬೆಗ[ಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಸೊಬ
ಗ]ನು ಮುನಿ ನೋಡುತ್ತೈದಿದನು ೧೧೫

1 ಯಿಂಕೆ

ಪರಿಪರಿಯ[ಲಿ ನರ]ಜಾಲ ಮನ್ನಿಸಲಾಗ
ಕರುಣದಿ ನಾರದ ಮುನಿಯು
ಪುರಜನ ಮ×××ಶ ಜನರ ಕ್ಷೇಮ
ದಿರವನು ಕೇಳ್ದ ರಾಯನನು ೧೨೨

ನಿರುತವೀ ಧ್ರು[ವನ ಚರಿ]ತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರ ಚಿಕ್ಕನಾಗ[ಪು]ರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಪುಷ್ಟಿ ದಯದಿ ೧೨೩

ಅಕಳಂಕ ಮಾನಸನಾಗೈ

ಕೇಳಲೆ ರಾಜ ನಾರದಮುನಿಯಾಗ ಭೂ
ಪಾಲನೆ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಯಂ
ಪೇಳೆಂತಿರು[ವುದೆಂ]ದು ನುಡಿದನಂ ಸಂತಸ
ದಾಳುತ ಚಿತ್ತದಿ ತಾನಂ ೧

ಕುಶಲವೆ ನಿನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರವು [ನುಡಿ ರಾಯನೆ]
[ಹಸ]ನಾಗಿಪ್ಪುದೆ ವನರಾಜಿ
ಎಸೆವುದೆ ಧರ್ಮದಿಂ ನಿನ್ನಂತ [ರಂಗವು]
ಮುಸುಕದಿಪ್ಪುದೆ ಪಾಪಲೇಶ ೨

ಊಣಯು ಬಾರದಿಪ್ಪುದೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗಳ್ಗೆ
ಕಾಣುಂವೆಯಾ ಪೂಜ್ಯರೆಂದುಂ
ಕ್ಷೋಣಿಯುಸುರರನ್ನು ಸಕಲ ರಾಯರುಗಳುಂ
ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುಂವರೆ ನಿನಗೆ ೩

ಕ್ರೂರರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ ನಿಪುಣರ
ಸೇರಿಸದಂತರ ಗೈದು
ಭೂರಿಪಾಪಗಳಿಗೆ ಹೆದರರರಸುಗಳು
ನೀ ರಚಿಸದೆಯಿಪ್ಪೆಯೇನೈ

ಪ್ರಜೆಗಳನಳಲಿಸದಿಹೆಯು ರಾಜ್ಯದೊಳೆಲ್ಲ
ಸಂಜನರಾಗಿಹರೆ ಸಂತಸದಿ
ಕಂಜ[ನರ] ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ನೆಲನ ಪಾಲಿಪೆಯೊ ನೀ
ಋಜುವಾಗಿ ಪೇಳೆಲೆ ರಾಯು ೫

[ನಾರಿಯು]ರ್ ತಮ್ಮ್ಮಯು ಪತಿಯುನೆ ಹರಿಯೆಂದು
ಭೂರಿ ಸಂತಸದಿ ಭಾವಿಪರೆ
[ಈರಾ]ಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆಯುಧರ್ವರ್ಬವೆಂಬುದ ನೀನು
ಸೇರಿಸದಂತು ಪಾಲಿ[ಪುದು] ೬

ದುರುಳರಾದವರ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಜ್ಜನರನ್ನು
ಕರುಣದಿಂ ಪಾ[ಲನೆಗೈವ]
* — — — — — — ೭

ಹರಿಯು ಪೂಜೆಯು ನೀನು ಹರುಷದಿಂ ಮಾಡದೆ
ಯೀರಲಾಗಿ ಚಿಂತೆ ತಾ [ಸುಳಿದು]
ಎರಗಿತೊ ಹೃದಯಂಕೆ ಎಲೆರಾಜ ಪೇಳಯ್ಯ
ಜರಿದೆಯೊ ವಿಪ್ರರ [ಮುನಿ]ದು ೧೬

ಮಾನ್ಯರಾದವರ ನೀ ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆಯು
ಮಾನ್ಯರ ಸ್ನೇಹವ ಮಾಡಿ
ನೀನೆಚ್ಚರವು ತಪ್ಪಿ ನಿಂತಿತೊ ಚಿಂತೆಯುಂ
ನಾನೆಂತು ತಿಳಿವೆ ಪೇಳ್ ನಾಥ ೧೭

ಅಂತಃಪುರದೊಳಿರುವಬಲೆಯುರತಿಮುಂದ
ವಂತರಾಗಿಹರೆ ನೀ ಒರೆಯ್ಯೆ
ತಂತಾವು ಕಳಹವ ತರದಿಪ್ಪರೆ ಪೇಳು
ಎಂತು ತಿಳಿವೆ ಚಿಂತೆಯುನ್ನು ೧೮

* ಇಲ್ಲಿಗೆ 58ನೆಯು ಗರಿ ಮುಗಿಯಿತು. 59ನೆಯು ಗರಿ ಇಲ್ಲ. ಅರವತ್ತನೆಯು ಗರಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಜನನಿಕರ ಕೊಂಡಾಡುವ
ರುನ್ನತ ಚರಿತನೆಂದುಲಿದು
ಖಿನ್ನನಾಗಿಹೆ ನೀನು [ದುಃಖ]ವಡದು ಸಂ
ಪನ್ನ ಪೇಳ್ ಚಿಂತಿಪ ಪರಿಯಂ ೧೯

ತಿಳುಹದಿರ್ದಡೆ ನೀನು [ತಿಳಿವುದೆಂ]ತದನಾನು
ಖಳರು ರಾಜ್ಯದಿ ಹೆಚ್ಚಿಯಿಹರೊ
ನಿಳಯದೊಳಬ[ಲೆಯರೆಲ್ಲ] ಸಂತೋಷವ
ಬಳಸದಿಪ್ಪರೊ ಏನು ಪೇಳೈ ೨೦

[ಎಂದಿಂತು] ಮುನಿವರ ಕೇಳಲು ರಾಯನು
ವಂದಿಸಿ ಕೈಗಳ ಮು[ಗಿದು]
[ಬಂದ] ಶೋಕದಿ ಕಂಠಕುಸುರು ಬಾರದೆ ಬಿಕ್ಕು
ತೆಂದನು ತನ್ನ ಯಾ[ತನೆಯಂ] ೨೧

ಏನೆಂದು ಪೇಳಲಿ ಏ ಮುನಿರಾಯನೆ
ನೀ ನೆ[ನ್ನೊ]ಳುಸುರುಸಾರೆನಲು
ಈ ನೆಲದೊಳಗೆನ್ನ ಪೋಲ್ವದುಹೃದಯುರಿ
ಲ್ಲೇ ನಾರದಾರ್ಯ ಕೇಳೆಂದ ೨೨

ಪಾಪಿಯಹಾದೆನ್ನನು ನುಡಿಸುವೆ ಯಾತಕ್ಕೆ
ಕಾಪಟ್ಯಬುದ್ಧಿಯಹಾದೆನ್ನ
ಸ್ತ್ರೀಪಾಣಿಗಡಕನಾದೆನ್ನನೆ ಮುನಿನಾಥ
ಭೂಪಾಲನೆಂದೊದರುತ್ತ ೨೩

ಕಠಿಣ ಚಿತ್ತನ ಕಲ್ಮಷಾಂಗನ ಕ್ರೂರನ
ಕುಟಿಲ ಮಾರ್ಗವನನುಸರಿಸಿ
ನಟಿಪಂಥ ಧೂರ್ತನ ದುಷ್ಟ ಮಾನವನತಿ
ಶಠನ ಮಾತಾಡಿಸಬಹುದೆ ೨೪

ನಾರಿಯುರೊಳು ಬೆರೆದವರ ಕೈವಶನಾಗಿ
ಕ್ರೂರಬುದ್ಧಿಯುನನುಸರಿಸಿ
ಭೂರಿಪಾಪಂಗಳಿಗಲಸದ ಮ[ನುಜ]ನು
ಸೇರುವನೆಂತತಿಸುಖವ ೨೫

ಕಿರಿಯುರಸಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದತಿ ಚಿ[ಂ]ತೆಯು
ಬೆರೆದುದೆನ್ನಯ ಚಿತ್ತಮುನಿಪ
ಒರೆವೆನಿನ್ನೇನ ವತ್ಸರವೈದರಣುಗನ
ದುರುಳೆಯಟ್ಟಿದಳು ಕಾನನಕೆ ೨೬

ತರುಣನೆನ್ನೆಡೆಗೈದಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲ್ಕ್ಷನ್ನ ಕು
ಳ್ಳಿರಿಸಿಕೋಯೆಂದು ಬೇಡಿದರೆ
ಕರಕಷ್ಟನಾದಂಥ ನಾ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗಿ
ದುರುಳೆ ಸಲಿಗೆಗಂಡಳಲಿದಳು ೨೭

ಕೋಪದಿಂದವಳು ಘರ್ಜಿಸಲಾಗಿ ಹಸುಳೆಯು
ತಾ ಪೋದ ಜನನಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ
ಆ ಪಾಪಿ ಮನವಿಟ್ಟು ಕಳುಹಿದಳೇನೆಂಬೆ
ನೀಪರಿ ಚಿಂತೆಯಾಯ್ತೆಂದ ೨೮

ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ನೀ ಚಿಣ್ಣನು ನಿನ್ನೆಡೆ
ಯು ತಾನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನು
ಮುಂ ತೋ[ರು]ವದು ಸುಖ ವಾಸುದೇವನ ದಯ
ದಿಂ ತರುಣನು ಬಪ್ಪ ರಾಯ ೨೯

ಹುಲಿ ಕರಡಿಗಳು ಸಿಂಹಾ[ದಿ]ಮೃಗಗಳು
ನೆಲೆಯಾದ ವನದೊಳಗಣುಗ
ಸಲೆ ಬಾಳ್ವನೆಂತೆಂ[ದು ಪೋದ] ನುಳಿವನಂತೊ
ಎಲೆ ಮುನಿ ಚಿಂತಿಪೆನಿದಕೆ ೩೦

ಕಾನನದೊಳ[ಗೆ ತಾನಿ]ಹ ನೆಂತು ಬೆದರದೆ
ಏನೆಂಬೆನೆನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳು
ಯು ಚಿಂತೆ ತೋರ್ವದು ತಿಳಿಯದು
ಏ ನಾರದಾರ್ಯ [ಕೇಳಿ]ದನು

ಎಂದಿಂತು ರಾಜ ಹಂಬಲಿಪುವ ಕಂಡು ಮು
ನೀಂದ್ರ ಪೇಳಿದನು ಭೂಪತಿಗೆ
ಕಂದಬೇಡಯ್ಯ ಚಿತ್ತದಿ ನೀನು ನಿನ್ನಯ
ಕಂದ ಬೇಗದಿ ಬಪ್ಪ ಮುದದಿ

ಬರುತ ನಾ ಕಂಡೆ ದಾರಿಯೊಳು ಪೋಗುತಲಿದ್ದ
ಪರಿಯನೆಲ್ಲವನು ಕೇಳಿದೆನು
ಹರಿಯು ಕಟಾಕ್ಷಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿಹ ಬೇಗ
ಬರುವನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ

ಸಕಲಲೋಕಂಗಳಿಗಧಿಕವಾಗಿಹುದನ್ನು
ಸುಕುಮಾರ ಹರಿಯಿಂದ ಪಡೆದು
ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೆ ಜನ ಕಾಂಬಂತೆ ಬಹನು ನೀ
ನಕಳಂಕಮಾನಸನಾಗೈ

ಎಂದಿಂತು ಮುನಿವರ ಪೇಳಲಾ ರಾಯನಾ
ನಂದದಿಂ ನಾರದಗೆರಗಿ
ಕಂದನ ಮು[ಖ]ದರುಶನವಹ ಶಕುನವಿ
ದಿಂದು ನಿಮ್ಮಾಗಮವೆಂದ

ಪರಮ ಪುರುಷರಡಿದರುಶನ ಬರಿದೆ ತಾ
ದೊರಕುವುದಲ್ಲದರಿಂದ
ಹರುಷವ ಪಡುವ ಕಾಲಕೆ ಲಭ್ಯವಹುದೆನ
ಗರಿದೆ ಚಿಂತೆಯುಪೋಪುದೀಗ

ರಾಯಂನೀಪರಿಯೊಂದಿಸಲಂ ನಾರದ ನಾ
ರಾಯಣ ನಾಮಂವ ಬಿಡದೆ
ಆಯದ ವೀಣೆಯೊಳ್ ನುಡಿಸುತ ಸಾಗಿದ
ನಾಯಶಾ ದೇಶಗಳ ನೋಡುತ ೩೭

ಇತ್ತಲಾ ಧ್ರುವನಂ ನಾರದನನ್ನು ವಂದಿಸಿ
ಮಂತ್ರಾನಂದವ ತಾನು ಪಡೆದು
ಚಿತ್ತದಿ ವಾಸುದೇವನ ನಾಮಗಳ ನೆನೆ
ಯುತ್ತಡವಿಯೊಳಂ ಸಾಗಿದನು ೩೮

ವಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರ ಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೩೯

ಅನುಪಮ ಪುಷ್ಪದ ವನವು

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ನಾರದನುಪದೇಶಿಸಿ
ಬಾಲಕನಾನಂದದಿಂದ
ಪಾಲಿಪನಂತೆನ್ನ ವಾಸುದೇವನುಯೆಂದು
ಲೀಲೆಯೊಳ್ವನಕೆ ಸಾಗಿದನು ೧

ಕೈಲಾಸದಂತೆ ಗಗನದಂತೆ ಕೊಳದಂತೆ
ಲೀಲೆಯಿಂದತಿ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿ
ನೀಲಕಂಠಾರ್ಕಕುಶಾಢ್ಯದಿಂ ವನವದು
ಬಾಲನ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿತಂ ೨

ಮನದಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮವ
ನೆನೆಯುತ ಧ್ರುವನು ಸಂತಸದಿ
ಎನಗೊಲಿಯುವನೆಂತು ವರವೀವನೆಂತೆಂದು
ತನುಜ ಯೋಚಿಸುತ ಸಾಗಿದನು ೩

ಜನನಿಯಾಡಿದ ನುಡಿಗಳು ತಪ್ಪಲರಿಯುವೆಂ
ದೆನುತಲತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯೊಳು
ಮುನಿವರನೆನಗೆ ಪೇಳಿದ ತೆರದಲಿ ಹರಿ
ಯನಂ ಕಾಣ್ವೆನೆಂದು ಸಾಗಿದನು ೪

ಮಧುವನವೆಂಬಂಥ ಪುಣ್ಯಸಾಗರವನ
ಮಧುಯೆಲ್ಲಿಯಿಹುದೊ ನಾನೀಗ
ಮುಂದದಿ ಕಾಳಿಂದಿತೀರಕೆ ಪೋಪೆನೆಂತೆಂದು
ಒದಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ ಸಾಗಿದನು ೫

ಮತ್ತಿಂತು ತರುಣ ಯೋಚಿಸುತನೋರ್ವನೆ ವನ
ದೊತ್ತಿಗೆ ಸಾಗಿ ನೋಡಿದನು
ಚಿತ್ತದಿ ತಾಳಿದ ಸಂತಸದಿರವನು
ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಕವಿ ಯಾರು ೬

ಸುರಲೋಕದಂತೆ ರಾಘವಸೇನೆಯೊಲು ಪಾಂಡ
ವರ ತೆರದಲಿ ವನ ತಾನು
ವರ ಐರಾವತ ಸುಷೇಣಾರ್ಜುನಾದಿಗಳಿಂದ
ತರುಣನ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ೭

ಮರಗಳೊಳ್ನಿಂಬೆಯು ಮರವು ಕಕ್ಕೆಯುಮರ
ಸುರಗಿಯು ಮರ ಮದವಸಲೆ
ಮರ ಹಾಲಿವಾಣದ ಮರಹಲವಿವುಯೆಂಬ
ಮರಗಳಿಂ ವನವು ಶೋಭಿಸಿತು ೮

ಮರಗಳೊಳಂಬಟೆಯಿಪ್ಪೆನೀರಿಪ್ಪೆಗಳ್
ಮರ ಗೋನು ಬೆಟ್ಟಗೋನೆಂಬ
ಮರ ಗಂಜಾಲದ ಮರವಂಕೋಲೆ ಮುತ್ತುಗ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೯

ಮರ ನುಗ್ಗೀ ಮರವರುಟಾಳ ಬಿಲ್ವತ್ರದ
ಮರ ಕಬ್ಬಸುರಿವಟ್ಟನೆಂಬ
ಮರವೇಳಿಲೆಯು ಬಾಳೆ ಮರ ಬಿಳಿ ಲೋಧ್ರದ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೦

ಮರವು ಚೂತದ ಮರ ಗುಗ್ಗುಳ ಮರ ಬೆಳ್ಳ
ಮರ ರಾಯಬೋರೆಯೆಂಬತೆಂಬ
ಮರ ಮೊರವಿಯು ಮರವೆಲಚಿ ನೇರಿಲುಗಳ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೧

ಮರವು ತುಂಬುರಮರ ಮೋಕ್ಷತಿಲಕಘನ
ಮರ ಹವು(?)ಮಾಣಿಕವೆಂಬ
ಮರವು ಕೀರಿಯು ಸೇವನಿಯು ಮರ ಕಬೀನನೆ(?)
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೨

ಮರ ನನೆ ಕುರುಕ ಬೇವಿನಮರ ಪರಿಕದ
ಮರ ತೋರೆ ಮತ್ತಿಯೆಂತೆಂಬ
ಮರವು ಮುಗಿಲು ಗಡ ವನ ಮರವಡಿಕೆಯು
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೩

ಮರ ಬಸುರಿಯು ಮರ ಹುಣಸಿಯು ಮರ ಹೊನ್ನೆ
ಮರ ಗೇರಮರ ಮತ್ತಿಯೆಂಬ
ಮರ ಕಮ್ಮತ್ತಿಯು ಮರ ಭುಜಪತ್ರೆ ಮರ ಹಾಲೆ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೪

ಮರವಿಂಗುಳದ ಮರ ಎಲವ ಬೂರುಗ ಮರ
ಮರ ಹುಲುಗಿಲು ತಪಸಿಗಳ
ಮರ ಮುಳ್ಳು ಮುತ್ತುಗ ಮರ ಬನ್ನಿ ಔಡಲ
ಮರ[ಗ]ಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೫

ಮರಗಳೊಳ್ತರಿಯುದ ಮರ ದೇವದಾರೆಯು
ಮರ ಪಾದರಿಯು ನವಣೆಗಳ
ಮರವು ಹೆಮ್ಮರ ನೆಲ್ಲಿ ಮರ ತಾರೆಯುಣಿಲೆಯು
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೬

ಮರ ತುಪ್ಪ ದೇವದಾರುವಿನ ಮರವು ಬೆಳ
ಮರ ಕಮ್ಮರವು ಹಲಸೆಂಬ
ಮರತೋರೆಗಳಿಗಿಲ ಮರ ಬೇವು ಕಲ್ಲತ್ತಿ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೭

ಮರ ನೀರಸದ (?) ಮರ ಸಂಪಿಗೆ ಬಕುಳದ
ಮರವಶೋಕೆಯು ದಾಳಿಂಬಗಳ
ಮರ ಮೇಲೋಗರ ನೆಲ್ಲಿ ಮರ ಕೊಡಸಿಗನೆಂಬ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೮

ಮರ ತಮಾಲದ ಕಳವಿಯು ದೇವದಾಳೆಂಬ
ಮರ ಬಾಳೆ ಹೆಮ್ಮರ ಬಿದಿರ
ಮರ ತಾಳೆ ತೆಂಗು ಖರ್ಜೂರ ಬಗಿನಿಯೆಂಬೀ
ಮರಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ ವನವು ೧೯

ಈ ರೀತಿಯಲಿ ಇನ್ನು ಪರಿಪರಿ ಮರಗಳಿಂ
ತೋರುವ ವನವ ನೋಡುತ್ತ
ಭೂರಿಪುಷ್ಪಗಳಿಪ್ಪ ವನವ ನೋಡುತ ಬಾಲ
ಸಾರುತಲಿರ್ದ ಮಾರ್ಗದಲಿ ೨೦

ಮನುಮಥ ಹರನಂತೆ ದ್ವಿಜನೊಲಿಂದ್ರನ ಹಾಗೆ
ಯನುಪಮ ಪುಷ್ಪದ ವನವು
ಘನಪಾಶುಪತಜಪ ವಜ್ರಗಳಿಂದಲಾ
ತನಯನ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ೨೧

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂದಾರ ಪಾದರಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ
ಮೊಲ್ಲೆ ಶಾವಂತಿಗೆ ಜಾಜಿ
ಉಲ್ಲಾಸ ಕರವೀರ ಮರುಗಪಚ್ಚೆಯು ತೆನೆ
ಯಲ್ಲಲ್ಲಿ ವನದಿ ಕಾಣಿಸಿತು ೨೨

ಕುಸುಮದೋಟಗಳ ನೋಡುತ ಮುಂದೆ ತೋರುವ
ಹಸನಾಗಿ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಗೆ
ಎಸೆವ ಗಂಧಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ
ಪೊಸಗಿಡುಮರಗಳ ಕಂಡ ೨೩

ಪರಿಪರಿ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು ಗಂಧಿಕದ್ರವ್ಯ
ಕರವಾದ ತರುಗಳಿಪ್ಪಂಥ
ವರವನ ರಾಘವನಂದದಿ ವೈದೇಹಿ
ವೆರಸಿ ಶೋಭಿಸಿದುದೇವೇಳ್ವೆ ೨೪

ನಸುಗುನ್ನಿಯಲಿಮಾಲ ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ ಮತ್ತೆ
ಯುಸವದ ಗುಡಿಯುತ್ತರಣಿಯು
ಸಸಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಂಥ ಕಿರಿದೇಗು ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ
ವಸತಿಯು ವನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೨೫

ಬಳ್ಳಿದುರುಚೆ ಕೋಲು ಮುಕ್ಕ ಮೊರಲೆ ಹೊನ್ನೆ
ವಳ್ಳಿ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಕಾಡಮೆಣಸು
ಹಳ್ಳಿತಿಟ್ಟುಗಳೊಳಗಿಹ ಗಜುಗದ ಗಿಡ
ಉಳ್ಳಂಥ ವನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೨೬

ನೀಲಿನೆಗ್ಗಿಲು ಲಕ್ಕಿಹೆಡೆ ಮರದರಿಸಿನ
ಸಾಲಾಗಿ ಪೊಳೆವತಿಬಜೆಯು
ಮೇಲಾದ ಗುಲಗಂಜಿ ಯಾಸಡಿಯಿಹ ವನ
ಬಾಲನ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ೨೭

ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆಯು ವಿಷ್ಣುಕಾಂತಿ ಸಬ್ಬಸಿಗೆ ಮ
ತ್ತುರು ಕೊಳುಗುಳಿಕೆಯು ಕಳ್ಳಿ
ವರಪಳಂಗವು ಗಿಲಿಗಿಚ್ಚೆ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯು ಬೆಣೆ
ಗರಗವಿಪ್ಪಡವಿಶೋಭಿಸಿತು ೨೮

ತಿಗಡೆ ಕೆಂದಿಗಡೆಯಿನ್ನು ನೋಡೆ ಕರಿದಾದ
ತಿಗಡೆಯುಂ ನಷ್ಪವೋದಕವು
ಮಿಗೆ ಸುಗಂಧಿಯುಂ ಪೋಲು ಬದನೆ ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿಯಿಂ
ಸೊಗಸಾಗಿದ್ದಡವಿ ಕಾಣಿಸಿತು ೨೯

ಕಂಬಳ ಬಿಳಿದಾದ ಕುಂಬಳ ಕರಿ ನೆಲ
ಗುಂಬಳ ಬೂದಿಗುಂಬಳವು
ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ನೋಡೆ ಹಾಲುಗುಂಬಳವಿರು
ವಿಂಬಾದ ವಿಪಿನ ಕಾಣಿಸಿತು ೩೦

ಕಾಡಹೆಸರು ಮಂಚಿಪತ್ರೆ ಮೂರೆಲೆಗನ್ನೆ
ರೂಢಿಯಂ ಹತ್ತಿ ಕೈಹೀರೆ
ನೋಡೆ ಹಡಲಕೊಳಿ ಕುಟುಮಾನ ಗೆಡ್ಡೆಯಿಂ
ಕೂಡಿದ ವಿಪಿನ ಕಾಣಿಸಿತು ೩೧

ಕುರಟಿಗೆಯಿತ್ತು ನಾಲಿಗೆಮುರೆ ಮಂಗಳ
ಕರ ನಾಗವಳ್ಳಿ ರೇಣುಕವು
ವರ ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ ದಾತಕಿ ಕುಸುಮಾದಿಗ
ಳಿರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೩೨

ಯಾಲಕ್ಕಿ ಕಿರುನೆಲ್ಲಿ ಕೋಪಹಗರೆಜವಾ
ತಾಳಿಬಂದರೆಗೆ ಕೂರಾಪಿ(?)
ಮೇಲಾದ ಬಿಳಿರಕ್ಕಸಿಯುಂ ಹೊನ್ನಗನ್ನೆಯು
ಜಾಲಾದ ವಿಪಿನ ಕಾಣಿಸಿತು ೩೩

ಕರಿಬಂಟ ಕೋಪ್ಪಕ ಡುದ್ದೂತ ಗಜಿಮುಟ್ಟಿ
ಧರೆ ಮುನುವನು ನೆಲಬೇವು
ಕಿರಿ ಹಾರೆ ಪುಳ್ಳಂಬುಣಿಸಿ ಕೀಳು ಹರವೆಗೂ
ಡಿರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೩೪

ತಗಚೆಯಂ ತೊಂಡೆ ಕಂಗುಂಗೆ ನೀರುಳ್ಳಿ ಹಂ
ದಿಗ ಗಣಜಿಲೆ ಕಾಗೆ ವಹಾರಿ
ಮಿಂಗೆ ಕಾಡ ಸಬ್ಬಸಿಗೆಯಂ ಹಾವು ಮೆಕ್ಕೆಗ
ರುಗ ವಿಪಿನವು ಕಾಣಿಸಿತಂ ೩೫

ಮುರುಗಬಂ ಕೈಸೋರೆ ಹೆಗ್ಗೊಣೆ ಸೌತೆಯು
ಗರಿಕೆ ಮೂಲಂಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಕ್ಕೆ
ನೆರೆ ನೊದೆ ಭದ್ರಮುನಿಯು ದರ್ಭೆ ಲಾಮಂಚ
ವಿರುವ ಕಾನನವು ಶೋಭಿಸಿತಂ ೩೬

ಹುಲ್ಲು ಮಾಗಿಯುಹುಲ್ಲು ಛತ್ರಕಾರವುಯೆಂಬ
ಹುಲ್ಲು ಮರವಲ್ಲಿಯು ಹುಲ್ಲು
ವೆಳ್ಳಿಯು ಹುಲ್ಲು ಕರಡುಹುಲ್ಲು ಎಳದಾದ
ಹುಲ್ಲಿಪ್ಪ ವಿಪಿನ ಕಾಣಿಸಿತು ೩೭

ಮರಗಿಡಹುಲ್ಲಂ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿರು
ತಿರುವ ಮೂಲಿಕೆಯಿಪ್ಪ ವನದಿ
ನಿರುತ ಸಂಚರಿಪ ಮೃಗಂಗಳ ನೋಡುತ
ತರುಣ ಸಾಗುತಲಿರ್ದ ಮುದದಿ ೩೮

ಕಿರುಬುಲಿ ಸಿಂಹ ಕೋಡಗ ಬೆಕ್ಕು ಕಾಡೆಗ್ಗೋಣ
ಕರಡಿ ಖಡ್ಗಮೃಗನರಿಯು
ಎರಳೆ ಸಾರಂಗ ಮುಸುವೆ ಕಾಡುವಂದಿಗ
ಳಿರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೩೯

ಶರಭ ಕಡಸು ತೊಂಡಗುರಿ ಕಡವೆಯು ಹುಲ್ಲೆ
ಮುರುಡು ಸಾರಂಗವು ಮೊಲವು
ನೆರೆಹುಲಿ ಕಡವೆ ಚಮರಿ ಮೊದಲಾದಂಥ
ಪರಿಪರಿಮೃಗಗಾಣಿಸಿದವು ೪೦

ಕರಿನೊಣ ತೊಂಡಗಿ ಜಿರಿಲೆಯೋತಿಯು ಪಲ್ಲಿ
ಜಿರಿಚೀಳು ಚಿಟ್ಟೆ ಮುಂಗಲಿಯು
ವರತುಂಬಿ ಚೀಮುಂಡೆ ಮಿಡಿಚೆ ಜೇನಿಗಪುಳು
ಇರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೯೧

ನೆರೆಹಾವು ಮಿಂಚುಬುಳುವು ಗೊದ್ದ ಕೆಂಜಿಗೆ
ಇರುವೆಯು ಜೇಡ ಪತಂಗ
ಥರಥರದಿಂದಿರುವಿವ ನೋಡುತಾ ಧ್ರುವ
ವರಮಧುವನಕೆ ಸಾಗಿದನು ೯೨

ವರಪಾರಿವಾಣ ಗಿಡಗ ಗೂಬೆ ಚೆಂಬೂತ
ಮರಕೂಟ ಚಮುರ ಕಾಗೆಗಳು
ನೆರೆನೋಡೆ ಗವುಜುವಕ್ಕಿಯು ಭಾರದ್ವಾಜಗ
ಳಿರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೯೩

ಕೋಳಿ ಕೊಕ್ಕರೆ ಗುಬ್ಬಿ ವಾಯಸ ಕೋಗಿಲೆ
ಮೇಲಾದ ಗಿಣಿ ಹಂಸ ಗರುಡ
ಹಾಲುಹಕ್ಕಿಯು ನವಿಲ್ಕುಕ್ಕರವಕ್ಕಿಯು
ಜಾಲದ ವನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೯೪

ಸರಳೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ಸಾರಸ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಯು
ಗೊರವ ಗೀಜಗ ಹಸುಬಗಳು
ವರಗುಮ್ಮವಕ್ಕಿ ಲಾವುಗೆ ಬೆಬ್ಬಕ್ಕಿ ಚಕೋರ
ವಿರುವ ಕಾನನವು ಕಾಣಿಸಿತು ೯೫

ಮತ್ತೀ ಧ್ರುವನು ತಾನು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ
ಚಿತ್ತದೊಳ್ಬಿಡದೆ ಭಾವಿಸುತ
ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷಹೃದಯನಾಗಿ ಮಧುವನ
ದುತ್ತಮದೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದನು ೯೬

ಹರಿಚರಣಾಬ್ಜಸಂಭವಳಿಗೆ ಸಖಿಯಾಗಿ
ಹರಿಯಿಂದ ಪಾವನಳಾಗಿ
ಹರಿಯುತ ನೋಡಿ ಮಿಂಾಯುವರ ಪಾಪವ ಪರಿ
ಹರಿಪಂಥ ಯಮುನೆಯೊಪ್ಪಿದಳು ೪೭

ಮುನಿಗಳ ಸಂಘವ ಕಂಡು ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು
ಘನವಾದ ಸರಸಿಗಳನ್ನು
ಅನುಪಮ ಲತೆಗಳ ನೋಡುತ ಧ್ರುವ ಮುಂದ
ವನು ತಾಳ್ದ ಪರಿಯನೇವೇಳ್ವೆ ೪೮

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕ ನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೪೯

ಎನ್ನೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಮೂಜಗದಿ

ಳಿಲಿರಾಜ ಸಂತೋಷದಿಂ ಧ್ರುವ ತಾನು
ಲೆ[ಯೊ] ಮಧುವನಕ್ಕೈದಿ
ಾಳಿಂದಿಯೊಳ್ ಮುದದಿಂ ಮಿಂದು ತಪಗೈದ ೧
ಲವನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ

ರಣನುದಿಪ ಸಮಯದಲಿ ಯಮುನೆಯೊಳಾಗ
ಹರುಷದಿಂ ಮಿಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಪರಿಪರಿಯಿಂ ಸ್ತುತಿಗೈಯುತ ಸೂರ್ಯನಿ ೨
ರಗಿ ತಪಕೆಕ್ಕಗೈದ

ಮೂರು ದಿವಸಕೊಮ್ಮೆ ಬದರಿಕಪಿತ್ಥದಾ
ಹಾರದಿಂ ಚೇತನಗೊಳುತ
ಯಾ ರೀತಿಯಲಿ ತಿಂಗಳೊಂದನು ದೇಹಾನು ೩
ಸಾರದಿ ಕಳೆದನಾ ಧ್ರುವನು

ಎರಡನೆ ತಿಂಗಳು ಬರಲಾರು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ
ಕರಗಿದ ತೃಣಪರ್ಣಗಳನು
ನೆರೆಮೆದ್ದು ಕೊಂಡಡವಿಯೊಳ್ ವಾಸುದೇವನ ೪
ಚರಣವ ಭಾವಿಸುತಿರ್ದ

ಮಾಸವೆರಡು ನಡೆಯಲು ಮತ್ತೆ ಮೂರನೆ
ಮಾಸದೊಳೊಂಬತ್ತು ದಿನಕೆ
ತಾ ಸೇವಿಸುತೊಮ್ಮೆಯುದಕವ ಚಿತ್ತದಿ
ವಾಸುದೇವನ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು ೫

ಮೂರು ಕಳೆಯೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳೊಳು ಮತ್ತೆ
ಈರಾರು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ ಮುದದಿ
ಧೀರ ತಾ ವಾಯುವನುಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಚಾರುಚರಣವ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ೬

ಐದನೆ ತಿಂಗಳು ಬರಲಾಗಿ ಚಿತ್ತ ತಾ
ನೈದದಂದದಲೊಂದು ಕಡೆಗೆ
ಭೇದಿಸಿ ಶ್ವಾಸವ ಸೆಳೆದಂತರಂಗದಿ
ಮಾಧವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ೭

ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ತನ್ನಯ ಚಿತ್ತ
ಸೂಸದಂದದಲೊಂದು ಕಡೆಗೆ
ಶ್ವಾಸವ ಸೆಳೆದು ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಕರ್ಣಿಕೆಯೊಳು
ವಾಸುದೇವನ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು ೮

ಉಂಗುಟಮಾತ್ರವನೂರಿ ಭೂಮಿಯೊಳು ಕ
ರಂಗಳ ನೆಗಹಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಹಿಂಗಿದ ಕವಲಿನ ತರುವಿನಂದದಲಂತ
ರಂಗದಿ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ೯

ಎಡಬಲಕೊಲಿಯದೇಕಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮ
ತ್ತಡಗಿಸಿ ವಾಸನೆಗಳನು
ಎಡಬಿಡದನಿಶ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಚಿತ್ತ
ದೆಡೆಯೊಳು ಧ್ರುವನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ೧೦

ತರುಣನ ತಪದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಮೂರುಲೋಕವ
ನಿರದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗದಲಿ
ಇರುವಂಥ ಸುರರಿಗುಬ್ಬಸವಾಗೆ ಶಕ್ರನು
ಮೊರೆದೆದ್ದನೇವೇಳ್ವೆನದನು ೧೧

ಇದಕೇನು ಮಾಳ್ಪ ಯೋಚನೆಯು ಬಾಲಕ ತಾನು
ಮಧುವನದಲಿ ತಪಗೈವ
ಸುದತಿಯರಿಗೆ ಕದಲನು ಚಿಕ್ಕವನೆನ್ನು
ತೆದೆಯೊಳಗಿಂದ್ರ ಚಿಂತಿಸಿದ ೧೨

ಆಗಲೀ ತರುಣನ ತಪವನು ಕೆಡಿಪರೆ
ಪೋಗಿ ನೀವೆಂದು ದೇವೇಂದ್ರ
ಬೇಗೆಂದು ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ವಾಯುವರುಣರಿಗೆ
ರಾಗದಿಂ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟ ೧೩

ಕಿರಣ ಸಹಸ್ರದಿಂದಲಿ ಕ್ರೂರ ತಾನಾಗಿ
ತರಣಿ ಕಾಸಿದನಣುಗನನು
ಭರದಿಂದಲಗ್ನಿ ಬಾಲಕನ ದೇ[ಹ]ವ ತಾನು
ಜ್ವರದಂತೆ ತಪಿಸಿದನಾಗ ೧೪

ನಾನಾಕಡೆಯ ಧೂಳುಗಳ ತಂದು ವಾಯುವು
ತಾನಣುಗನ ಮೇಲೆ ತೂರಿ
ಏನೆಂಬೆ ತನ್ನುರು ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಮತ್ತೆ
ಯಾನಂದದಿಂದ ಬೀಸಿದನು ೧೫

ಇರದೆ ಬಾಲನಮೇಲೆ ಜಲವ ನುಗ್ಗಿಸಿಯಂದು
ಕೊರೆವಂತೆ ಶೀತಲವಾಗೆ
ತರುಣನಾವುದನರಿಯುದೆಯಿರೆ ನಾಚಿಕೊಂ
ಡಿರದೆ ಸಾಗಿದನಿಂದ್ರನೆಡೆಗೆ ೧೬

ಈ ಪರಿಯೊಳು ನಾನಾವಿಧದಿ ವಿಘ್ನವು ಬಂದರಾ
ಪಸುಳೆಯು ಲೇಶವನ್ನು
ತಾ ಪಡೆಯದೆಯಾ ತನಯನಿದ್ದ ಪರಿಕೃಪೆ
ಯೋ ಪೂರ್ಣಪಂಜರವಾಗೆ ೧೭

ಕೇಳಿ ಶಕ್ರನು ಧ್ರುವ ಕಂಗೆಡದಿಪ್ಪುದ
ತಾಳಿ ಚಿಂತೆಯ ಯೋಚಿಸುತ್ತ
ಶ್ರೀಲೋಲನೊಬ್ಬನೆ ಗತಿಯಾತನಿಂಗೆ ನಾ
ಪೇಳುವೆನೆಂದು ಸಾಗಿದನು ೧೮

ಸುರರ ಸಂದಣಿಗೂಡಿ ನಾಗವಲ್ಲಭನ ಮೇ
ಲುರುಮುದದಿಂದ ತಾನೇರಿ
ವರಕ್ಷೀರಸಾಗರದೆಡೆಗಿಂದ್ರ ಬಂದಂಥ
ಸಿರಿಯನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೧೯

ಇಂಗಡಲೆಡೆಗೈದಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ನಾ
ಮಂಗಳನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ
ಹಿಂಗಿಸೆಮ್ಮಯ ಕಷ್ಟಗಳನೆಂದು ಸುರರು ಕ
ರಂಗಳ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿದರು ೨೦

ದೇವ ರಕ್ಷಿಸು ದೇವದೇವ ಸೇವಿತಪಾದ
ದೇವಾರಿಕುಲ ದಾವಾನಲನೆ
ದೇವತೆಗಳು ನಾವು ತ್ವಚ್ಚರಣಾಬ್ಜದ
ಸೇವಕರೆಲೆ ದೇವದೇವ ೨೧

ಪಾಹಿ ಪಂಕಜನೇತ್ರ ಪಾಹಿ ಪಂಕಜನಾಭ
ಪಾಹಿ ಪಂಕಜಭವವಂದ್ಯ
ಪಾಹಿ ಪಂಕಜಭವಪತಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ
ಪಾಹಿಗೋಪಾಲ ಪಾಹೀಶ ೨೨

ರಾಮ ರಾಜೀವಾಕ್ಷ ಸೋಮಶೇಖರ ಸಖ
ಕಾಮಜನಕ ಸೂರ್ಯಧಾಮ
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಸಲಹು ಕೃಪಾಮಹೋದಧಿ ಶುಭ ೨೩
ನಾಮಭಜಕ ಜನಪ್ರೇಮ

ಮುರಹರ ಕೇಶವ ಸುರವರಸುತ ಪಾದ
ಸರಸಿರುಹಾನಂತ ಚರಿತ
ಕರುಣಾಸಾಗರ ಭವಹರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೃದಯ ಪಂ ೨೪
ಕರುಹ ಭಾಸ್ಕರ ವಾಸುದೇವ

ನಾರಾಯಣಾಚ್ಯುತ ಪಾರರಹಿತ ಶುಭ
ಚಾರಿತ್ರ್ಯಪಂಕಜನೇತ್ರ
ಘೋರದುರಿತ ಸಂಹಾರಕ ಮುನಿವಂದ್ಯ ೨೫
ಶ್ರೀರಮಣನೆ ವಾಸುದೇವ

ಇಂತೆಂದು ಸುರರು ಸ್ತುತಿಸಲತಿಕರುಣದಿಂ
ಕಂತುಜನಕ ಬೇಗಬಂದು
ಚಿಂತೆಬೇಡೆಂದಭಯವನಿತ್ತು ಸರ್ವರ ೨೬
ಸಂತಸಬಡಿಸಿದನಾಗ

ಹರಿಯು ಮೈದೋರಲಮರರವನಿಯೊಳತಿ
ಹರುಷದಿಂದೆರಗಲಚ್ಯುತನು
ಕರುಣೆಸುತಭಯವ ಬೆದರಬೇಡೆನ್ನುತ ೨೭
ಸುರರ ಸಂತವಿಸಿದನಾಗ

ತಂದಿರೆ ಬಾಲನ ತಪಸಿನೂಳಿಗವ ನೀ
ವಿಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲೇತಕೆನ್ನ
ಕಂದನೆಡೆಗೆ ಮಾತೆ ಪೋಪರೆಚ್ಚರಿಪರೆ ೨೮
ಚಂದವಾಯ್ತೆಂದನಾ ಹರಿಯು

ಬಳಲಿದನತಿತಪದಿಂದಲಾ ಬಾಲಕ
ತಳುವಿದವಕಟ ದಿನಗಳು
ಬಲಿದು ರಕ್ಷಿಪೆನುಬ್ಬಸವ ಪರಿಹರಿಪೆ ನೀ
ವಳುಕ ಬೇಡೆಂದನಚ್ಯುತನು ೨೯

ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಕಳುಹಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ
ಅಕಳಂಕ ಮಹಿಮ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು
ನಿಖಿಲವಾಗಿಹ ಭಕ್ತಸಂದಣಿಗೂಡಿ ಬಾ
ಲಕನಿಪ್ಪ ವನಕೆ ತಾ ಬಂದ ೩೦

ಸುರಪತಿಯಾನೆಯನೇರಿ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ
ವರ ತಗರನ್ನು ತಾ ಹತ್ತಿ
ಪರತರ ಮಹಿಷವನೇರುತಡರಿಯೆ ಬಂದ
ರಿರದೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಬಳಿಯ ೩೧

ನಿರುತಿ ವರುಣ ವಾಯು ಧನದನೀಶಾನ್ಯ ತ
ಮ್ಮುರುತರ ವಾಹನವೇರಿ
ಗರುಡನ ಹೆಗಲೊಳು ಕುಳಿತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಬರುವ ಸಂಭ್ರಮವನೇವೇಳ್ವೆ ೩೨

ಸುತ್ತಲುಂ ಬಹಳ ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆಗಳುರೆ
ಎತ್ತಿದವೆಡಬಲದಲ್ಲಿ
ಉತ್ತಮವಾದ ಚಾಮರಗಳೋಲೆಯ ಹರಿ
ಯತ್ಯಂತ ಮುಂದದಿ ತಾ ಬಂದ ೩೩

ಬಾಲಕ ಧ್ರುವ ತಪಗೈಯುತಲಿಹ ಬಳಿ
ಗಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ದಯಗೂಡಿ
ಲೀಲೆಯಿಂ ಬರಲಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿವರರೆದ್ದು
ಪಾಲಿಸೆಂದರಗಿದರೆಲ್ಲ ೩೪

ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿಯೆ ಹೃದಯಾಬ್ಜದಿ ಹರಿಯನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತ
ಉನ್ನತಾನಂದದಿಂದಿರುತಿರ್ದು ಹರಿಬರಲ್
ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನೋಡ್ದನಾಗ ೩೫

ಹರುಷಮಾನಸನಾಗಿ ಧರಣಿಯೊಳ್ ದಂಡದಿಂ
ದು[1]ರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾ ನಮಿಸಿ
ಕರವ ಮುಗಿದು ನಿಂದು ಸ್ತುತಿಗೈಯಲರಿಯದ
ತರುಣನ ನೋಡ್ದನಚ್ಯುತನು ೩೬

ಸ್ತುತಿಗೈಯಲರಿಯದ ಧ್ರುವನ ಗಲ್ಲಗಳ ತಾ
ನತಿದಯದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು
ಶ್ರುತಿಮಯ ಶಂಖದಿಂದೊತ್ತಲಾ ಬಾಲಕ
ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೊಲು ಪೊಗಳಿದನು ೩೭

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೇಶವನೆ
ವಾಗ್ವೃತ್ತಿಗಾಧಾರ ನೀನಾಗೆ
ಚಿತ್ರಿಸುವೆನೆಂತು ನಿನ್ನ ಗುಣಂಗಳ
ಚಿತ್ತಸಾಕ್ಷಿಕ ನಮೋಯೆಂದ ೩೮

ಸರ್ವ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮ ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವಗ
ಸರ್ವಧಾರನೆ ಪರಮೇಶ
ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಪರ್ವತರಿಪುವಂದ್ಯನೆ
ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಸಲಹೆಂದ ೩೯

ತಾರಕಿಗಣನೆಗೊಂಡಡೆಯು ವೃಷ್ಟಿಯ ಬಿಂದು
ತೋರಿದಡೆಯು ಲೆಕ್ಕಕೀಗ
ಶ್ರೀ ರಮಣನೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಗಣಿಸುವ
ಡಾರಿಗೆ ವಶವಪ್ಪುದೆಂದ ೪೦

---

1 ತು

ಪರಮ ಪಾವನ ಮುರಹರ ಪದ್ಮನೇತ್ರ ಶ್ರೀ
ಕರರೂಪ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ
ಶರಣುಹೊಕ್ಕೆನು ನಿನ್ನ ಚರಣಪಂಕೇಜವ
ಕರುಣಸಾಗರ ನೀನುದ್ಧರಿಸೈ ೪೧

ಸುರತರುವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಯತ್ತಿಕಾಯಿಯ
ನೆರೆ ಬಯಸುವನಂತೆ ನಿನ್ನ
ಚರಣವ ಸಾರಿ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಭೋಗವ ಕೇಳ್ವ
ನರಗುರಿಗಳ ನಾನೇನೆಂಬೆ ೪೨

ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಸನಿಯಕ್ಕೈದಿ ಚೌಳಾದ
ನೀರನರಸುವವನಂತೆ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷನೆ ನಿನ್ನ ಸೇರಿದ ಮೇಲೊಂದ
ಧೀರನಾದವ ಬಯಸುವನೆ ೪೩

ನಿನ್ನ ಚರಣಪದ್ಮಸೇವೆಯಲ್ಲದೆ ಸುಖ
ವನ್ನೀವ ಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತೊಂದುಂ
ಇನ್ನುಂಟೆಯದರಿಂದಲರಿವುಳ್ಳರ್ ತ್ವತ್ಪಾದ
ವನ್ನೆ ಭಾವಿಸಿ ಸುಖಿಸುವರು ೪೪

ಕಾಣದಿಪ್ಪವದಾವನಂಘ್ರಿಯ ನಿಗಮಗಳ್
ಕಾಣದಾವನ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು
ಆ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಸಾರಸವ ಕಂಡೆನಗೆಣೆ
ಗಾಣೆ ಮೂಲೋಕದೊಳ್ ದೇವ ೪೫

ಧನ್ಯ ನಾನು ದೇವ ನಿನ್ನಯ ಪಾದಗ
ಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದೀಗ
ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡು ನಿಂದಿದಿರೊಳುಂ ನುತಿಗೈಯ
ವೆನ್ನೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಮೂಜಗದಿ ೪೬

ತ್ರಾಹಿ ಭಕ್ತಾಧೀನ ತ್ರಾಹಿ ದೀನಾವನ
ತ್ರಾಹಿ ನಿಗಮತತಿ ಸ್ತುತ್ಯ
ತ್ರಾಹಿ ಸುರಸ್ತುತ ತ್ರಾಹಿ ದೈತ್ಯಾಹಿತ
ತ್ರಾಹಿ ಸರ್ವೇಶ ಗೋವಿಂದ ೪೭

ತ್ರಾಹಿ ಪಂಕಜನೇತ್ರ ತ್ರಾಹಿ ಪಾವನ ಗಾತ್ರ
ತ್ರಾಹಿ ನಾರದಕೃತ ಸ್ತೋತ್ರ
ತ್ರಾಹಿ ಭಜಕಮಿತ್ರ ತ್ರಾಹಿಸುಚಾರಿತ್ರ
ತ್ರಾಹಿ ದುರಿತಧ್ವಾಂತಮಿತ್ರ ೪೮

ಹಲವು ವಿಧದ ಯೋಗಸಿದ್ಧರು ಪರ್ಣಾಂಬು
ಫಲವಗೊಳ್ಳದೆ ವಾಯುವುಂಡು
ಒಲಿಸಲರಿಯರಾವನನ್ನು ಮತ್ತಾನಿನ್ನ
ಸುಲಭದಿಂ ಕಂಡೆ ನಾನೆಂದ ೪೯

ಮರೆಯೊಕ್ಕನೆನಲಂ ವಾಂಛಲ್ಯದಿಂದಲಿ ನೀನೆ
ಬರಲಭಯುವ ಕೊಡಲಾಗಿ
ನೆರೆ ಕಂಡೆನಲ್ಲದೆ ನಿಗಮಗೋಚರ ನಿನ್ನ
ದರುಶನವೆಂತು ಸಿಕ್ಕುವದು ೫೦

ನಿನಗಿಂದ ಮಿಗಿಲು ನಿನ್ನಡಿಸೇವಕರು ಮತ್ತೀ
ಗೆನಗೆ ನಾರದ ದರುಶನವು
ಅನುವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಲಾನಂದದಿಂ ತ್ವತ್ಪಾದ
ವನಜವ ಕಂಡೆ ಗೋವಿಂದ ೫೧

ಅದರಿನಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಪದವನೋಲಗಿಸುವ
ಸದಯರ ಸಂಗವನೆನಗೆ
ಮುದದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿ ಪೊರೆ ವಾಸುದೇವನೆ
ಮಧುಸೂದನಾಚ್ಯುತಾನಂತ ೫೨

ನಿರುತವು ಬಿಡದತಿಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ವ
ಚ್ಚರಣಾಬ್ಜ ಯುಗ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
ಉರುಭಕ್ತಿಯಿಂದೆನ್ನ ಚಿತ್ತ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ
ಕರುಣಿಪುದೆನಗಭಯವನು ೫೩

ಸುರಪತಿ ಮುಕುಟರತ್ನಗಳಂ ಸೋಂಕಲು ಸಂಖ
ಶರಧಿಯೆನ್ನಿಸಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಪೊರೆದ ಪಾವನಪಾದಗಳಿಗೆರಗುವವೊಲು
ಕರುಣಿಸು ವರಗಳನೆನಗೆ ೫೪

ನಿರುತವು ನಿಗಮ ಕಾಣದ ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯ
ಪರಿಯನೀಕ್ಷಿಸುವೋಲೆನ್ನ
ವರನೇತ್ರ ವಿಷಯಗೈಯುವ ಹಾಗೆ ದಯದಿಂದ
ಕರುಣಿಪುದೆನಗಭಯವನು ೫೫

ಹರಿ ಕೃಷ್ಣ ರಾಮ ಗೋವಿಂದ ಮಾಧವ ಮುರ
ಹರ ನಾರಾಯಣ ವಾಸುದೇವ
ಪೊರೆಯೆಂದು ಬಿಡದಿಂತು ಎನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ನೆನೆ
ವರೆ ಬಾರ[ದ][1]ಲೆ ದೇವದೇವ ೫೬

ಆನಂದದಿಂದ ನಿನ್ನಯ ಪಾದಪದ್ಮಕ್ಕೆ
ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಸಾನುರಾಗದಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ತುಲಸಿ ಗಂಧ
ಕೀ ನಾಸಿಕವು ಬರಲೆನ್ನ ೫೭

ಕೊರಳಿದು ನಿನ್ನಡಿಯುಗ್ಮಕೊಪ್ಪಿಸಿದ ಪೂ
ಸರಗಳ ಧರಿಸುವ ಹಾಗೆ
ನಿರುತ ವಾಸಿಯ ಮಾಡುವಂತಭಯು[ವ][2] ಬೇಗ
ಕರುಣಿಸು ಕರುಣಾಸಾಗರನೆ ೫೮

---

1 ನೆ, 2 ವು

ನಿತ್ಯ ನಿನ್ನಯ ಶುಭಕಥೆಗಳನಾಲಿಸು
ವತ್ಯಂತ ವಿಷಯವನೀಗ
ಚಿತ್ತಸಾಕ್ಷಿಕ ಎನ್ನ ಕಿವಿಯೆರಡು ಬಯಸುವವೋ
ಲಿತ್ತಭಯವ ಕಾಯೊ ದಯದಿ ೫೯

ಕರಗಳು ನಿನ್ನಡಿಯುಗ್ಮಪೂಜೆಯು ಬಿಡ
ದುರುಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸರ್ವಕಾಲ
ಇರದೆ ಮಾಡುವ ತೆರದಲಿ ಬಹು ದಯದಿಂದ
ಕರುಣಿಸೊ ಎನಗಭಯವನು ೬೦

ನಿರುತವೆನ್ನಯ ಪಾದಯುಗ್ಮ ನಿನ್ನನು ಬಿಡ
ದುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಬಳಸಿ
ಎರಗಿ ಮೋಕ್ಷವ ಪಡೆಯುವ ತೆರದಲಿ ಕೃಷ್ಣ
ಕರುಣಿಸೊ ಎನಗಭಯವನು ೬೧

ಒಲ್ಲೆನನ್ಯವನೆಲೆ ಗೋವಿಂದ ತ್ವದ್ಭಕ್ತ
ರೆಲ್ಲಿಪ್ಪರಲ್ಲಿಯೆನ್ನುವನು
ನಿಲ್ಲಿಸು ದಯದಿಂದ ತ್ವನ್ನಾಮಗಳ ನಿತ್ಯ
ಉಲ್ಲಾಸದಿಂ ನೆನೆವಂತೆ ೬೨

ಮರೆಸುವದಖಿಳ ಕ್ಲೇಶಂಗಳ ದೋಷವ
ತೊರೆಸುವದದರಿಂದ ನಿನ್ನ
ಚರಣಸೇವಕರ ಸಂಗವು ದೇವ ನೀನದ
ಕರುಣಿಸಿ ಸಲಹಬೇಕೆನ್ನ ೬೩

ಇಂತೆಂದು ತರುಣ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪಾದಕೆರಗಿಯೆ
ನಿಂತು ನೋಡಲು ತನ್ನ ಧ್ರುವನು
ಕಂತುಜನಕ ವಾಸುದೇವನಾಲಿಂಗಿಸಿ
ದಂಥ ಸಂಪದವನೇವೇಳ್ವೆ ೬೪

ಬಳಲಿದೆ ತಾತ ನೀ ತಪಗೈದೆಂದಚ್ಯುತ
ನೊಲಿದು ಬಾಲನ ಮೈಧೂಳನ್ನು
ಚೆಲುವಾದಂಬರಗೊನೆಯಿಂದೊರಸುತ ಮುದ
ದಳೆದು ನೆತ್ತಿಯಂನಾಘ್ರಾಣಿಸಿದ ೬೫

ಸಕಲಲೋಕಂಗಳಿಗಧಿಕವಾಗಿಹುದ ಬಾ
ಲಕ ನಿನಗಿತ್ತೆ ನಾನೀಗ
ಸುಕುಮಾರ ಕೇಳು ರಾಜ್ಯವನಾಳು ಧರ್ಮದಿಂ
ದಖಿಳ ಸಂಪದಗೂಡಿ ಬಿಡದೆ ೬೬

ತರಣಿ ಸೋಮಾದಿ ತಾರೆಗಳಿಗಾಧಾರವಾ
ಗಿರುವಂಥ ಲೋಕವನೀಗ
ಕರುಣಿಸಿದೆನು [ಏಳು] ನಿನಗೆಲೆ ನನ್ನವ
ರಿರುವರನಂತ ಮತ್ತಲ್ಲಿ ೬೭

ನಿರುತವು ಸುಖಕರವಾಗಿಹುದಲ್ಲದೆ
ಅರಸಿದೊಡೊಮ್ಮೆಯು ಕಪ್ಪ
[1][ಏರದಂಥ]ಲೋಕವನಿತ್ತೆ ನಾ ನಿನಗೆ ಮ
ಚ್ಚರಣಸೇವಕನೆ ನೀ ಕೇಳೈ ೬೮

ಧರಣಿಯ ನೀನೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಸಾವಿರ
ವರುಷ ಧರ್ಮದಿ ಪಾಲಿಸಯ್ಯ
ವರಯಜ್ಞದಿಂದೆನ್ನನರ್ಚಿಸಿ ಸುಖಕ್ಷೀರ
ಶರಧಿ ಲೋ[ಕ]ವ ಪಡೆಯಯ್ಯ ೬೯

ನಿನ್ನನುಜನುಯೆಂಬುತ್ತಮನ ಯಕ್ಷನು ಕೊಲ್ವ
ನಿನ್ನೇವೆನೆಂದು ಸುರುಚಿಯು
ತನ್ನಣುಗನನರಸುವರ್ಗೈದಿ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿ
ಗನ್ನವಾಗುವಳು ಕೇಳಯ್ಯ ೭೦

---

1 'ಯಿರುವಂಥ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಕೊಡುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು "ಇರದಂಥ" ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನೀನವನಿಯ ಧರ್ಮದಿಂದಾಳಿ ಮದ್ಭಕ್ತ
ರಾನಂದದಿಂದಿಪ್ಪ ಬಳಿಗೆ
ಬಾ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಸಾಗರನೆಯೆಂದಪ್ಪಿದ
ಶ್ರೀನಾಥನೇಂ ದಯಾನಿಧಿಯೋ ೭೧

ತರುಣನಿಗೀಪರಿ ವರಗಳ ಕರುಣಿಸಿ
ಹರಿಯಂತರ್ಧಾನದಿ ಸಲಲು
ಸುರರು ಹೂವ:ಳೆಗರೆಯುತ ಜಯಯೆಂದಂಥ
ಸಿರಿಯನೇನೆಂದಂ ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೭೨

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೭೩

ಲಾಲಿಸಿದಳು ಪ್ರಿಯೋಕ್ತಿಯಲಿ

ಕೇಳಿರೆ ರಾಜ ಶ್ರೀಹರಿಯಂತರ್ಧಾನವಿ
ಲೀಲೆಯಿಂ ನಿಲಲಾಗ ನೋಡಿ
ಬಾಲಕ ಕಾಣದಚ್ಯುತನ ನೆನೆದು ನೆನೆ
ದಾಲಿವ ಪರಿಯ ನೇನೆಂಬೆ

ಹರಿಯೆ ನೀನಿಂತು ನಿರ್ದಯನಾಗಲಾನಿನ್ನು
ಧರಣಿಯೊಳುಳಿವೆನೆ ನಿನ್ನ
ಚರಣಗಳಿಂಗೆರಗುವೆ ದಯದೋರಿ ನೀ
ಪೊರೆಯನ್ನನೆಲೆ ವಾಸುದೇವ

ಆನತಜನಸುರಧೇನು ದಯಾನಿಧಿ
ದೀನಜನಾವನಶೀಲಾ
ನೀನಲ್ಲವೇನೆಲೆ ದೇವಯೆನ್ನನು ಇಂಥ
ಕಾನನದೊಳು ಬಿಡಬಹುದೆ

ಆರೆನಗಿನ್ನೆಲೆ ದೇವ ರಕ್ಷಿಸುವರಾ
ಧಾರವೀ ಮೂಲೋಕದಲ್ಲಿ
ದಾರಿಯ ತೋರೊ ದಮ್ಮಯ್ಯ ನಿನ್ನಡಿಗಳ
ಸೇರಿದೆನಲ್ಲ ಗೋವಿಂದ

…ವ ನಿನ್ನಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಯ
…ವೆ ತಪ್ಪಲು ಜಗನ್ನಾಥ
… ವನದೊಳಗಿನ್ನೆನೋರ್ವನ ಬಿಡುವರೆ
…ವ ಚಿತ್ತವು ಬಂದುದೆಂತೊ ೫

…ತಂಗಳ ಕಾಯುತಲಾಗಲಾ ವನಿತೆ ರ
…ಸಿಯರಾಗಲಾ ತರುಣಿಗೆ
…ಶಿಸಿ ಯಾರ ನೀತಿ ನೀನುಳಿಯಲೆನ್ನುವನು ಪೋ
…ಸುವರಾರಕಟ ಗೋವಿಂದ ೬

…ಪಾದಸೇವೆಯೆ ಗತಿಯೆಂದು ಸೇರಿದೆ ನಿನ್ನ
…ಸೇ ದಾರಿಗ್ಯವದುಚಿತವೆ
…ಬಾಧಿಸುತಿದೆಯಿನ್ನು ತ್ವದ್ವಿರಹಜ್ವರ ೭
ಮಾಧವ ದಯಬಾರದೇನೈ

ಪರಮಪಾವನತರ ಚರಿತ ನಾರಾಯಣ
ಕರುಣಾಸಾಗರ ಭವಹರನೆ
ದುರಿತಾರಿ ನೀನಾದಡೆನ್ನ ಕ್ಲೇಶವ ಪರಿ ೮
ಹರಿಸು ಬೇಗದಿ ಬಂದು ಕೃಪಾಳು

ಇಂತೆಂದು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿಯ
ನಂತನ ದಯದಿಂದ ಧ್ರುವನು
ಶಾಂತನೆ ತಿಳಿದು ತನ್ನೂರಿಗೈದಿದ ಮುಂದ ೯
ನಂತನಾಗಿಯೆ ಚಿತ್ತದಲಿ

ಗಿರಿನದಿವನಕೂಪಗಳ ಕಳೆದಚ್ಯುತ
ಚರಣವ ನೆನೆಯುತ ಧ್ರುವನು
ಇರದೆ ತನ್ನಯಪುರಕೈದಿದ ಸಿರಿಯ ಬಿ ೧೦
ತ್ತರಿಪರೆನ್ನಳವೆ ಸರ್ವವನು

ಊರ ಮುಂದಣ ವನಕೈದಿದ ಧ್ರುವನನ್ನು
ಪೌರಜನರು ಕಂಡು ಮುಂದದಿ
ಸಾರಿ ದೂತರು ನೃಪನೆಡೆಗೆ ಪೇಳಲು ಚಿಂತೆ
ದೂರಕೆ ಪೋದುದೇನೆಂಬೆ ೧

ಬಂದನೆ ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಾಬ್ಜಭಾಸ್ಕರನೀಗ
ಬಂದನೆ ದಿಟವೆ ನಿರ್ಣಯಂವೆ
ಬಂದನೆ ಎನ್ನ ಚಿಂತೆಯು ಕೆಡಿಪರೆ ನೀವು
ಬಂದನೆಂಬಿರೊ ಏನೋಯೆಂದ ೧

ತರುಣ ಕಾನನಕೆ ಪೋದನು ಬಪ್ಪನೆಂತಿದು
ಬರಿಯು ಮಾತಹುದು ನಿಶ್ಚಯವು
ಬರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಾತ್ಮಸಂಭವನೆನ್ನುತ
ಧರಣೀಶನಿದು ಸಟೆಯೆಂದ ೧

ಪಾಪಿಯಾದವ ನಾನು ತರುಣನ ಕಾಣ್ಬೆನೆ
ಶ್ರೀಪತಿ ಕರುಣದಿನೆಂತೊ
ಏ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರಿರೇನು ಪೇಳಿರೊ ಬಂದ
ನೇ ಪುತ್ರನೆಂದ ಭೂಪಾಲ ೧

ಅನಿತರೊಳಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದ ಮುನಿವರ
ಘನಕೃಪೆಯಿಂದ ತಾ ಬಂದು
ಮನದಿ ಸಂಶಯ ತಾಳಿಯಿರುವ ಭೂಪಾಲನೊ
ಳನುವಾಗಿ ಪೇಳಿದನಾಗ ೧

ರಾಜ ನಿನ್ನಣುಗನೈದಿದನಿದು ಸಟೆಯಲ್ಲ
ರಾಜೀವಾಕ್ಷನ ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಸೋಜಿಗವೇನಿದು ಹರಿಯೊಲಿ[ದೊಡನೆಯ][1]
ಮಾಜಿತು ರಾಯನ ಚಿಂತೆ ೧

---
1 ದಡೆಯನ

ಹರುಷದಿಂದೆದ್ದವನೀಶ ನಾರದನಡಿ
ಗೆರಗಿ ದೂತರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೊಳು
ಪರಿಪರಿ ಭೂಷಣ ವಸನಗಳಿತ್ತು ಮ
ತ್ತಿರದೆ ಕೈಮುಗಿದನೇನೆಂಬೆ ೧೭

ಕರೆಸಿ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನಿಗಳಿಗೆಂದನು ಪುರ
ವರವ ಶೃಂಗರಿಸಿ ನೀವೆಂದು
ಹೊರಟನಾಕ್ಷಣ ಪುರದಿಂದ ತನ್ನಣುಗನ
ನೆರೆ ಕಾಣ್ವೆನೆನ್ನುತಲಾಗ ೧೮

ಕೂಡಲೆ ಹಯ ಗಜ ರಥಗಳು ಮುಂದಾಗಿ
ಜೋಡಿಸಿ ನಡೆದವು ಮಂದಿ
ಮೋಡಿಯುಂದಾಯುಧ ಭೂಷಣ ವಸನದಿಂ
ಕೂಡಿಯೆ ನಡೆದರುತ್ಸವದಿ ೧೯

ವರಮಣಿಮಯದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಮಿತವು
ತರುಣಿಯುರೇರಿ ಬಪ್ಪುದಕೆ
ಇರದೆಡೆಯಾಡಿದವದರ ಸಂತೋಷದ
ಪರಿಯು ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೦

ನಗರದ್ವಾರದಿಂ ಪೊರಟು ಮುಂದಿಹ ವನ
ದಗಣಿತ ಸಿರಿಯ ನೋಡುತ್ತ
ಒಗುಮಿಗೆ ಹರುಷದಿಂದಾರಾಯ ತನ್ನ ಸೇ
ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಯೈದಿದನು ೨೧

ಬರಲಾಗ ಜನಕ ಜನನಿಯುರು ಕಂಡತಿ
ಹರುಷದಿಂ ಧ್ರುವನು ತಾ ಬಂದು
ಶಿರವಿಟ್ಟು ತಂದೆಯಂಘ್ರಿಯೊಳು ನಮಿಸಿದಂಥ
ಸಿರಿಯ ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೨

ತನ್ನಡಿಗೆರಗಿದ ಧ್ರುವನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ
ಲುನ್ನತ ಮೋಹದಿಂ ರಾಯಂ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಬಾಲನ ಶಿರ
ವನ್ನು ಮಾಸನಿಸಿದನಾಗ ೨೩

ಬಂದೈ ಮದ್ಭಾಗ್ಯಪಯೋಧಿಯೆ ಗೋವಿಂದ
ನಿಂದ ವರನ ಪಡೆದೀಗ
ಇಂದೆನ್ನ ಹೃದಯಪಂಕೇಜ ನಿನ್ನಾಸ್ಯಾರ್ಕ
ನಿಂದತಿಹರುಷ ತಾಳಿದುದಂ ೨೪

ಬಡತನವಡಸಿದೋರ್ವನು ದಾರಿಯೊಳಗೆ ತಾ
ನಡೆಯುತ ನಿಧಿಯ ರಾಸಿಯನು
ಎಡಹಿದನಂತೆ ತನ್ನಣುಗನ ಮುಖ ಕಂಡಂ
ಪೊಡವೀಶ ತಾಳಿದ ಮಂದವ ೨೫

ಚಂದ್ರನ ಕಂಡ ಸಾಗರನಂತೆ ತನ್ನಯ
ಕಂದನ ಕಂಡವನೀಶ
ಬಂದೈ ಮದ್ಭಾಗ್ಯಪರ್ವತವೆಯೆನ್ನುತ ಮತ್ತಾ
ನಂದದಿಂದಪ್ಪಿದನಾಗ ೨೬

ನೀನೆಯೋರ್ವನೆ ವನದಲ್ಲಿ ತಪಸಿ ಮತ್ತೆ
ಶ್ರೀನಿವಾಸನನೊಲಿಸಿದೆಯ್ಯೊ
ನಾನಾಲಿ[ಸುವೆ ನಿ]ನ್ನ ವಾಗಮೃತವ ಪೇಳ್ಳೈ
ನೀ ನಾರದರ ಕಂಡೆಯೆಂತು ೨೭

ಎನಲಿಂತು ರಾಯನು ಧ್ರುವನಂ ತಾ ವನದೊಳಂ
ವನಜಾಕ್ಷನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ
ಘನಕಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದನಾನಂದದಿ
ತನಗೊರವಿತ್ತಂಥ ಪರಿಯ ೨೮

ತಂದೆಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಪರಿಯನೆಲ್ಲವ ಪೇಳಿ
ಬಂದು ಮಾತೆಯ ಪದಗಳಿಗೆ
ವಂದಿಸಲಾಸುನೀತಿಯು ಮೈಯ ಮರೆವಳಾ
ನಂದದಿಂ ರೋಮಂಗಳುಬ್ಬಿ ೨೯

ತೋಳುಗಳಿಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ತನ್ನಯ ತೊಡೆ
ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮುದ್ದಿಸುತ
ಬಾಲನ ನೆತ್ತಿಯ ವಾಸನಿಸುತಲಾಗ
ಲಾಲಿಸಿದಳು ಪ್ರಿಯೋಕ್ತಿಯಲಿ ೩೦

ಅನಿತರೊಳ್ ಸುರುಚಿಯಂಘ್ರಿಗೆ ವಂದಿಸಲು ಬಂದು
ವಿನಯದಿಂದತಿಪ್ರಿಯಗೂಡಿ
ತನಯ ನಿನ್ನನು ಕೂಡ್ಲೆ ಭಾಗ್ಯಬಪ್ಪುದಕಾ(?)ವು
ದನು ಮಾಡಿದೆವುಯೆಂದಳಾಗ ೩೧

ಬಾಲನ ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಸುರುಚಿಯಂತಿ
ಲೀಲೆಯಿಂ ನಂಡಿಸಿ ತೊಡೆಯೊಳು
ತಾಳುತ ಮುದವ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಣುಗನ
ಬಾಲೆ ಮುದ್ದಿಸಿದಳೀವೇಳ್ವೆ ೩೨

ಸುರುಚಿಗೆರಗಿ ತನ್ನ ಮಾತೆಯೆಡೆಗೆ ಬಂದು
ಹರುಷದಿಂ ನುಡಿಯಲಾ ಧ್ರುವನು
ತರುಣಿ ಸುನೀತಿಯು ಪೋದ ಪ್ರಾಣವು ಬಂದ ೩೩
ತೆರದಿ ಸಂತಸವ ತಾಳಿದಳು

ತಂದೆಯೆನ್ನೊಳು ನುಡಿಯಯ್ಯ ಮದ್ಭಾಗ್ಯವೆ
ಕಂದ ನಿನ್ನನು ವಾಸುದೇವ
ಎಂದು ಮನ್ನಿಸಿದಯೆಂತೊಲಿದ ನೀ ನೆನೆದೆಯೆಂ
ತೆಂದು ಪೇಳೆಂದು ಕೇಳಿದ[ಳು][1]

ಎನ್ನೆಡೆಯಿಂದ ಪೋದವನೆಲ್ಲಿಗೈದಿದೆ
ಇನ್ನಾರ ಜೊತೆಯನು ಸಾರ್ದೆ
ಮನ್ನಿಸುವರೆ ಹರಿಯೆಂತೊಲಿದನು ಪೇಳ್ಳೈ
ಎನ್ನೊಡನೆನಲು ಪೇಳಿದನು

ನಿನ್ನೊಡನಪ್ಪಣೆಗೊಂಡು ಪೋಗುತ ವನ
ವನ್ನು ಸೇರಿದೆನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ
ಎನ್ನಿದಿರಿಗೆ ಮುನಿ ನಾರದರೈದಿಯೆ
ಎನ್ನ ಚಿಂತೆಗಳ ನೀಗಿದ[ರು][2]

ಬೇಡವ್ವೆ ನಡೆ ಪುರಕೆಂದು ಎನ್ನನು ಬಹು
ಕಾಡಿದರಮ್ಮ ನಾರದರು
ಬೇಡಿಕೊಂಡೆನು ಒಲ್ಲೆನೆಂದವರೆನಗಾಗ
ಮಾಡಿದರುಪದೇಶವನ್ನು

ನೀನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಂತವನೆ ಸಿದ್ಧವೆಂ
ದೀ ನಾರದರು ಪೇಳ್ದರೆನಗೆ
ಏನೆಂಬೆನವನೆದೆಯೊಳು ತಾಳಿ ಭಜಿಸಲು
ತಾನೊಲಿದನು ವಾಸುದೇವ

ಎಂತು ಭಜಿಸಿದೆ ಯಾವಲ್ಲಿಯಿದ್ದೆಯೊ ಹರಿ
ಯೆಂತು ಒಲಿದು ವರವಿತ್ತ
ಎಂತು ತಾಳಿದೆ ಹಸಿವಾಗೆ ಬಾಯಾರಲ
ದೆಂತು ಜೀವಿಸಿದೆಯೊ ಕಂದ

---

1 ನು 2 ನು

ಕೇಳಮ್ಮ ನಿನ್ನಡಿಗೆರಗಿ ನಾ ನಡೆಯುವ
ಕಾಲದಿ ನಾರದರೈದಿ
ಲೀಲೆಯಿಂದುಪದೇಶಗೈಯಲಾನಂದದಿಂ
ಮೇಲಾದ ವನದೊಳ್ಳೈದಿದೆನು ೪೦

ಪರಿ ಪರಿ ವೃಕ್ಷಲತೆಯು ಮೃಗಗೂಡಿದ
ವರಮಾಧುವನದೆಡೆಗೈದಿ
ಹರಿವ ಕಾಳಿಂದಿಯೊಳ್ ಮಿಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಸ್ಮರಿಸಿದೆನೇಕಚಿತ್ತದಲಿ ೪೧

ಮೊದಲ ತಿಂಗಳೊಳ್ಮೂರು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ ಮೆದ್ದೆನು
ಬದರೀ ಫಲವನು ನಾನು
ಒದಗಿದೆರಡನೆ ತಿಂಗಳೊಳಾರು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ
ಉದುರಿದೆಲೆಯ ಮೆದ್ದೆನಮ್ಮ ೪೨

ಮೂರನೆ ತಿಂಗಳೊಳೊಂಬತ್ತು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ
ನೀರನೆ ಪಾನವ ಮಾಡ್ದೆ
ಈರಾರು ದಿನಕೊಮ್ಮೆ ನಾಲ್ಕನೆ ತಿಂಗಳೊಳ್
ಅರಿತು ಕ್ಷುದ್ವಾಯುವುಂಡು ೪೩

ಐದನೆ ತಿಂಗಳು ಬರಲು ಶ್ವಾಸವ ನಾನು
ಭೇದಿಸಿ ಸೆಳೆದು ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಪಾದವ ನೆನೆದೆನಾನಂದದಿಂ ಹರಿಯೈದಿ
ರಾದನೆನಗೆ ಕೇಳೆ ಜನನಿ ೪೪

ವಾಸುದೇವನು ತಾನೆ ಬಂದೆನ್ನ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ
ಸೂಸುವೆನ್ನಂಬಕ ಜಲವ
ತಾ ಸೆರಗಿನಿಂದಲೊತ್ತುತಲೆನ್ನ ನೆತ್ತಿಯ
ವಾಸನಿಸಿದನು ಕೇಳಮ್ಮ ೪೫

ತರುಣ ನೀ ಬೆಳೆದೆಯು ಎನ್ನುತನ್ನುತಲೆ
ಸುರವಂದ್ಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತ
ಜನನಿಯ ಗಲ್ಲದೊಳ್ ಮುದ್ದು ಕೊಡುವ
ಕರುಣದಿಂದೊತ್ತಿದನಪ್ಪ

ಅಗಲನಂತ ಮಹಿಮನ ನಾ ಸ್ತುತಿಪೆ
ಯೋಗಿವಂದ್ಯನೆ ಸಲಹೆಂದು
ಆ ಗುಣನಿಧಿ ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕಧಿಕ ತಾ
ನಾಗಿಹ ಪದವಿತ್ತನೆಂದ

ಒಲ್ಲೆನನ್ಯವ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯು ಮಾತ್ರ
ಉಲ್ಲಾಸದಿಂ ಮಾಡುವಂತೆ
ನಿಲ್ಲದೊಲಿದು ಪಾಲಿಸೆಂದನೆ ಶ್ರೀಹರಿ
ತಲ್ಲಣಿಸದಿರಿತ್ತನೆಂದ

ಈ ರಾಜ್ಯವಂ ಧರ್ಮಗೂಡಿ ನೀನಾಳಪ್ಪ
ತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳು
ತೀರುವ ಪರಿಯಂತ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿ ಕೃಪೆ
ದೋರಿ ಪೇಳಿದ ನೀ ಕೇಳಪ್ಪ

ಆಮೇಲೆ ಸರ್ವತಾರಾರ್ಕೇಂದುಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ತಾ ಮೊದಲಾಧಾರವಾದ
ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಕ್ತರು ಕೂಡಿದಾಲೋಕಕ್ಕೆಂದು
ನೇಮಿಸಿದನು ವಾಸುದೇವ

ಅನಿತರೊಳಂತರ್ಧಾನವ ಹರಿ ಸೇರಿದ
ನನಗೆ ತೋರದೆಯುವರಿಂದ
ಜನನಿ ಕೇಳಲ್ಲಿಗಾನೈದಿದೆ ನಿನ್ನಡಿ
ವನಜವ ಕಂಡೆ ಸಂತಸದಿ

...ದಿಂತು ಧ್ರುವನು ಪೇಳಲು ಸುನೀತಿಯು ತಾನು
...ಂದನ ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪಿ
...ದಾನು ಪೂರ್ವದೊಳೆಸಗಿದ ಸುಕೃತವು
...ಂದುದೆಂಗೈಗಿಂದಳಾಗ ೫೨

...ತ್ರವಸ್ಯೆದಿ ತನ್ನಡಿಗೆರಗಲು ಧ್ರುವ
...ತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ
...ತ್ರ ಬಾರೆಂದು ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ
...ಮುತ್ತಿ ಕೇಳಿದ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ೫೩

...ಪುರಜನರೆಲ್ಲರಾನಂದ ಸಾಗರದೊಳ
...ಗಿನೆ ಮುಳುಗಿದರಾಗಿ ಧ್ರುವನ
...ಪರಿಪರಿಯಿಂ ಸ್ತುತಿಗೈಯುತ ಕ್ಷೇಮವ
...ದೆ ಕೇಳಿದರು ಸಂತಸದಿ ೫೪

...ತರುಣಿಯರೊಳು ಸುನೀತಿಯೆ ಭಾಗ್ಯವಂತೆಯು
...ನಿರೆ ಮೃತ್ಯುವುಳಿದ ಜಾನಕಿ
...ತಿರಳಿದನಂಗನನ್ನು ಮರಳಿ ಕಂಡಳು ಪುರಿ
...ರುಹವೆಂತೊಂದರೆಲ್ಲ ೫೫

...ಲಂತೆಂದು ಧ್ರುವನ ಕೊಂಡಾಡುತ ಸಂತೋಷ
...ದಿಂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರೆ ಸೇನೆ
...ಂತವಿಲ್ಲದೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯಗ
...ಳ ತಾಡಿಸಿದರು ಭೋರೆನುತ ೫೬

...ಭೇರಿ ಮದ್ದಳೆ ಡೋಲು ಕೊಳಲು ಕೊಂಬುಗಳು ನಾ
...ರೀತಿಯಾದ ವಾದ್ಯಗಳು
...ಭೋರೆಂದು ಮೊಳಗಿದವಾ ಧ್ರುವನನು ಗಜ
...ಏರಿಪ ಶುಭಸಮಯದಲಿ ೫೭

ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊದಿಕೆಯು
ನೊತ್ತಾಗಿಯುದರ ಬೆನ್ನಿಂದ
ಸುತ್ತ ಜೋಲಿಡುವಂತೆ ಹೊದಿಸಿರೆಯಾಗಲಾ
ಮತ್ತೇಭ ಬಂದುದುತ್ಸವದಿ ೫೮

ಪರಿಪರಿ ಭೂಷಣ ವಸನಗಳಿಂದಲಾ
ಕರಿಯು ಶೃಂಗರಿಸಿಯೆ ನಿಲಿಸಿ
ತರುಣ ಧ್ರುವನ ಮುದದಿಂದಾನೆ ಮೇಲೆ ಕು
ಳ್ಳಿರಿಸಿ ನಡೆಸಿದರು ಪುರಕೆ ೫೯

ತುರಗಗಳಮಿತ ಮುಂಗಾಲ್ನೆಗಹುತ ಮುಂದೆ
ಥರಥರದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತ
ಬರುವ ಪರಿಮಿತ ಸ್ಯಂದನಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಪ
ರರಿದಹಿನಾಥಗಾದಡೆಯು ೬೦

ದೊರೆಯು ನೇಮಿಸಿದ ರೀತಿಯೊಳತಿ ಸುಂದರ
ಕರಸುಯೆಂಬಂದದಿ ಪುರವ
ಹರುಷದಿಂ ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸಿದರವರತಿ
ಸಿರಿಯನೇನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೬೧

ಪರಿಪರಿ ತೋರಣ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು ಶುಭದ ಚ
ಪ್ಪರ ಮಂಟಪಂಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ
ವಿರಚಿಸಿ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳು ಫಲಗಳಿರಿ
ಸಿರುವ ಬೀದಿಯೊಳ್ಬಂದರಾಗ ೬

ಮನೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲೊಳಿಕ್ಷುದಂಡಗಳನು
ಗೊನೆಯು ಬಾಳೆಯು ಕಂಬಗಳನು
ಅನುಪಮ ಫಲಕುಸುಮಂಗಳನಿರಿಸಿಪ್ಪ
ದನು ನೋಡುತ್ತೈತಂದರಾಗ ೬

ರಂದನುಚ್ಚರಿಪ ಪಾಠಕರೆಡಬಲದಲಿ
ರಂತಿರ್ದರತಿ ಮುದದಿಂದ
ರಿಯೇರಿ ಧ್ರುವ ಬಪ್ಪ ಸಿರಿಯನುಚ್ಚರಿಸುವ
ರಿದಾಯಿತಾ ಶೇಷಪತಿಗೆ ೬೪

ಮುಂದೆ ನಾನಾದೇಶ ದೊರೆಗಳೈದುತ ಮತ್ತೆ
ವಂದಿಗಳಂಗ್ಪಡಿಸುತ್ತ
ಸಂದುಬಿಡದೆ ಬೀದಿಯೊಳು ಮಂದಿ ಬಪ್ಪಂಥ
ಚಂದವನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೬೫

ಎಡಬಲದಲಿ ಚಾಮರಗಳಾಡುತ ಮುಂದೆ
ಬಿಡದೆ ಪಾಠಕರು ಪಾಡುತ್ತ
ಎಡೆಯೊಳೂಳಿಗಜನ ಬರುತ ಧ್ರುವನು ಬಪ್ಪ
ಸಡಗರವನ್ನೇನೇಳುವೆನು ೬೬

ನಾನಾಪರಿಯ ಜಾತಿಯಿಂಪ್ಪ ಕೇರಿಯೊಳಗೆ
ಭೂನಾಥ ತನ್ನಣುಗನನು
ಆನೆಯನೇರಿಸಿಕೊಂಡರಮನೆಯೆಡೆ
ಗಾನಂದದಿಂ ಕರೆತಂದ ೬೭

ಕರವ ಕೊಟ್ಟೊಳಗ ಜನವನೆ ಮೇಲಣಿಂ
ಧರೆಗಿಳಿಯಿಸಿ ಪರಾಕೆಂದು
ಒರೆಯುತ ಹಸ್ತಗೊಟ್ಟೊಳಯಿಂಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ
ಪರಿಯ ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೬೮

ವರರತ್ನಖಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನಾಗ್ರದೊಳು ಕು
ಳ್ಳಿರಿಸಿ ರಾಯನು ಧ್ರುವನನ್ನು
ಹರುಷದಿಂ ನೋಡಿಯಾನಂದ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯೊ
ಳುರೆಯಾಳುತಿಹನಡಿಗಡಿಗೆ ೬೯

[೧.]ಬಳಿಕ ಜನ ತನ್ನ ತನ್ನ ನಿಳಯಂಗಳ್ಗೆ
ಲೀಲೆಯಿಂದೈದಲಾ ಧ್ರುವನ
ಮೋಹಾಗಿ ಭೋಜನಗೈಸಾಳಾನಂದ
ಲೋಲೆ ಸುನೀತಿ ಸಂತಸದಿ

ಬಗೆ ಬಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನು ಚಿನ್ನದ
ಹರಿವಾಣದೊಳಗೆ ತಾ ಬಡಿಸಿ
ಎರೆದು ಗೋಘೃತ ಕ್ಷೀರಗಳನು ಸುನೀತಿಯು
ದಣಿಸಿದಳಾತ್ಮಸಂಭವನ

ಅಂದೊಳ್ಪಡಿಕೆ ಪನ್ನೀರನಿತ್ತಾನಂದ
ವೆರಸಿ ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೆಯವನು
ತರುಣಿಯಿತ್ತು ತಾ ಪೊಸತಾಗಿ ಬಾಲನ
ನೆರೆ ಪಡೆದಂತೆ ಹಿಗ್ಗಿದಳು

ಜನನಿಯಾದರಿಸಲಾಮೇಲೆ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ
ಕನಕದ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ
ಅನುವಾದ ಹಾಸಿಕೆಯೊಳ್ಪವಡಿಸಿರೆ ನಿದ್ರೆ
ಯನು ತಾಳೆ ತಾ ಪವಡಿಸಿದ

ಸುಖನಿದ್ರೆಗೈದು ತಾನೆದ್ದು ಭಾಸ್ಕರನಂದ
ಯುಕ್ತ ಜಾವವಿದ್ದ ಕಾಲದಲಿ
ಅಕ್ಕರ್ತೆಯಿಂದು ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಚರ
ಣಕೆ ನಮಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಸ್ಮರಿಸಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ತಾನು ಪೂರ್ವದಿ
ಬರಲಿಕ್ಕ ತಮಂದ [1]ಗಿರೀತ್ತು
ಪರಮಮಹಿಮಂಗರ್ಘ್ಯವಿತ್ತು ನಮಿಸಿದಾತ
ಹರಿಯನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ

---

1 ಪಾ

ಪರಿಪರಿಯಲೀಗ ಜನರ್ಗೆದೊರೆವುದ
ವರಮಹದಾಸ್ಯವಿದು ರಾಜ
ಇರಲಿನ್ನಿಗಾಧ್ರುವನೈದಿ ಸಭಾಪದ
ಹರುಷದಿಂ ಕುಳಿತನೋವೇಳ್ವೆ ೭೬

ಶ್ರೀಹರಿ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳ್ದ ಜನರ
ವರಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೭೭

ನೊರೆದೆದ್ದನಾ ಧ್ರುವ

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಉತ್ತಾನಪಾದಾಖ್ಯ ಭೂ
ಪಾಲಕ ತನ್ನಣುಗನಿಗೆ
ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಮದುವೆಯ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವ
ಪಾಲಿಸಿದನು ಧರ್ಮಗೂಡಿ ೧

ಉತ್ತಾನಪದರಾಯನಣುಗನೈದಿದನೆಂದು
ಸುತ್ತಣದೇಶದೊಲ್ಲಭರು
ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂ ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಗಳ
ನಿತ್ತು ಕಂಡರು ರಾಯನನ್ನು ೨

ಕಂಡು ರಾಯನ ಧ್ರುವನನ್ನು ಸರ್ವರು ಮುದ
ಗೊಂಡು ತಮ್ಮಯ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ
ತಂಡ ತಂಡದಿ ಸಾಗಿ ಪೋದರವರ ಲೆಕ್ಕ
ಗಂಡು ವರ್ಣಿಸುವರೆನ್ನಳವೆ ೩

ಈ ಪರಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಲಾ ರಾಯನು
ತಾ ಪೊಡವಿಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತ
ಶ್ರೀಪತಿಯಂಘ್ರಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುತಿದ್ದನ
ದೇಪೇಳ್ವೆನಾ ಚಕ್ರಿಯನ್ನು ೪

ತರುಣ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಯೌವನದೋರಲಾರಾಯ
ವರಶಿಂಶುರಾಯ ಪುತ್ರಿಯನು
ಹರುಷದಿ ಭ್ರಮಿಯೆಂಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯ ಮಾ
ಡಿದುರುತರೋತ್ಸವವನೇವೇಳ್ವೆ ೫

ಉತ್ತಾನಪದರಾಯ ರಾಜ್ಯಭಾರವ ತನ್ನ
ಪುತ್ರನಿಗಿತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಚಿತ್ತದಿ ನೆನೆಯುತ್ತೈದಿದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ
[ಸತ್ಯ]ಸಂಧನು ಮುದದಿಂದ ೬

ಪರಿಪರಿಭೋಗವನುಣುತಲಾ ಧ್ರುವನಿರು
ತಿರಲಾಗುಲುತ್ತಮ ತಾನು
ನೆರೆಮೃಗಯಾತ್ರೆಗೆ ಪೋಗಿ ಯಕ್ಷನ ಕೈಯ
ಮರಣವ ಪಡೆದನೇನೆಂಬೆ ೭

ತರುಣಾನರಸಿಕೇಳ್ದೈದಿ ಸುರುಚಿಯು ಕಾ
ಡುರಿಯೊಳು ಬೆಂದುಪೋಗಲ್ಕೆ
ಮೊರೆದೆದ್ದನಾ ಧ್ರುವ ಧನದನ ರಾಜ್ಯವ
ನುರುಹುವೆನೆಂದು ಕೋಪದಲಿ ೮

ಕರೆಸಿಯಾಕ್ಷಣಮಂತ್ರಿಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ಬೇಗ
ಬರಿಸು ಸೇನೆಯನು ನೀನೆಂದು
ಮೊರೆಯುತ ಕಾಲಭೈರವನಂತೆ ಧ್ರುವ ತಾನು
ಹೊರಡಲೆತ್ನವನು ಮಾಡಿದನು ೯

ಜೋಡಿಸಿದವು ಹಯರಥಗಳು ಗಜಸೇನೆ
ಯಾಡಿದವಂದಳಸ್ತೋಮ (?)
ಕೂಡಿದಾಕ್ಷಣ ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಯುಧ
ಗೂಡಿಯಾಪುರಮಧ್ಯದಲಿ ೧೦

[ತರಣಿ][1]ತಾ ಧ್ರುವನ ಕೋಪವ ಕಂಡು ಎನ್ನನ್ನು
ಬರಿದೆ ಬಿಡುವನಲ್ಲೆಂದು
ತ್ವರಿತವಾಗಿಯೆ ಪಶ್ಚಿಮಾಬ್ಧಿಯ ಸರಿಸದೊ
ಳಿರದಾಗ ಮರೆಯಾದ ಬೇ[ಗ] ೧೧

ಧ್ರುವನು ಕೌಬೇರದಿಕ್ಕಿಗೆ ದಂಡುಸಹಪೋಗಿ
ಯುವನ ಶಿಕ್ಷಿಪೆನೆಂಬ ಕೋಪ
ತವಕಿಸುತಿರಲಾಗ ರಾತ್ರಿಯೆ ಯುಗವೆಂಬೊ
ಲವನೀಶ ನಿರ್ನಿದ್ರನಾದ ೧೨

ತರುಣಿಯು ಧ್ರುವ ನನ್ನನೇನೆಂಬನೋಯೆಂದು
ತ್ವರಿತದಿ ಮೂಡದಿಕ್ಕಿನಲಿ
ಅರಸು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪೋಪನೆಂದು ತಾನೈ[ದಿ][2]
ಹರುಷದಿಂದರ್ಘ್ಯವ ಕೊಂಡ ೧೩

ತರಣಿಗರ್ಘ್ಯವನಿತ್ತು ವಾಸುದೇವನ ಪಾದ
ಸರಸಿಜಪೂಜೆಯು ಮಾಡಿ
ತ್ವರಿತದಿ[ೞ]ದಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೈದಿ ಓಲಗವಿತ್ತ
ಪರಿಯನೇನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೧೪

ಸೀಸಕ ಕವಚ ಸಿಂಗಾಡಿಗಳನು ತಾಳಿ
ಭೂಷಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು
ಐಸೆಮಂತ್ರೆಯೂಳಿಗವ ಬೆಸಸೆಂದು ಶ
ರಾಸನಧರರು ಕೇಳಿದರು ೧೫

ತುರಗ ಸಿಂಗರಿಸಿದವಾಯುಧವೆಮ್ಮಯ
ಕರಗಳಿಗಳವಟ್ಟುದೀಗ
ಕರುಣಿಪುದೆಮಗೂಳಿಗವನೆಂದು ರಾವುತ
ದೊರೆಯಾದ ಧ್ರುವನ ಕೇಳಿದರು ೧೬

---

1 ತರುಣಿ 2 ದಿಯೆ

ಬಿನ್ನಪವಿದನು ಲಾಲಿಸು ಜೀಯ ಮತ್ತೇಭ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ
ಉನ್ನತವಾದಪರಮಿತ ಬಂದವು ಕಾರ್ಯ
ವನ್ನು ಪೇಳೆಂದವರ್ಗಾವುತರು ೧೭

ಕಲಶ ಛತ್ರವು ಧ್ವಜ ಶೃಂಗಾರವಾದಂಥ
ಚೆಲುವಾದ ರಥಗಳು ಜೀಯ
ಬಲು ಶಕ್ತಿಕುದುರೆ ಕೂಡಿವೆಯುಳಿಗವ ಬೆಸ
ಸಲಿ ಬೇಕೆಂದರು ಮಹಾರಥರು ೧೮

ಸುರಗಿ ಭಲ್ಲೆಯು ಕೊಂತ ಸಿಂಗಾಡಿ ಶೂಲ ಮು
ದ್ಗರ ಶರ ಖಡ್ಗ ಬಿಲ್ಗಾಡಿ
ದೊರೆಯಿದಿರೊಳು ನಿಂದು ಕಾಲಾಳ್ಗಳೂಳಿಗ
ದಿರವ ಕೇಳಿದರು ಗುಂಪಾಗಿ ೧೯

ಅನಿತರೊಳಾರೋಗಣೆಗೆ ಪೋಗಿ ಹರಿಪಾದ
ವನಜಪೂಜೆಯನುರೆ ತೀರ್ಚಿ
ಕನಕಪಾತ್ರೆಯೊಳುಣಬಡಿಸಲು ಕಾಂತೆಯು
ರನುವಾಗಿ ಧ್ರುವನು ಭುಂಜಿಸಿದ ೨೦

ಭೋಜನಗೈದು ವೀಳೆಯಗೊಂಡು ಹರುಷದಿಂ
ರಾಜನಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆತರಲು
ರಾಜಿಪಭೂಷಣಾಯುಧದಾಳ ಬಲವದು
ಫೌಜಾಗಿ ಬಂದುದೇಪೇಳ್ವೆ ೨೧

ದೊರೆಯಿದೊ ಯುದ್ಧಕ್ಕೈದುವನೆಂದು ಭೇರಿಯ
ನಿರದೆ ತಾಡಿಸಿದನುತ್ಸವದಿ
ಗಿರಿ ನಡುಗಿದವವನಿಯು ಪುತ್ತ ಶೇಷ ಬೆ
ದರಿದನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೨

ಧರಣಿದೇವಿಯು ಧ್ರುವನಿಗೆ ಬಹು ಬೆದರಿಯಾ
ಪರಿಯ ಸೇನೆಯುನೆಲ್ಲ ತಾನು
ನೆರೆಯಿಾದಳೆಂಬಂತೆ ತೋರ್ದುದಾ ಸೇನೆಯು
ಪರಿಯುನಾವನು ಗಣ್ಣಿಪನು ೨೩

ಕರಿಗಳ ಶಿರದಿಂದ ಜೋಲುವ ಮದಜಲ
ಧರಣಿಯೊಳ್ ನದಿಯ ರೀತಿಯುಲಿ
ಪರಿದುದಾನೆಗಳ ಲೆಕ್ಕವ ಪೇಳ್ವುದೆಂತು ಭೂ
ಧರಗಳಂತಿರ್ದವೇವೇಳ್ವೆ ೨೪

ತುರಗಗಳೋಡಿ ಪೋಗುವ ಪಾದ ಘಲ್ಲಣೆ
ಗಿರದೆ ಭೂಮಿಯು ಒಡೆದಾಗ
ಕರಿ ಮದೋದಕಗೂಡಿ ಕೆಸರಾದುದಾಧ್ರುವ
ನರಪತಿ ಸೇನೆಯೊಳೆಲ್ಲ ೨೫

ಕರಿರಥ ತುರಗ ಪಾಯ್ದಳಗಳ ಭಾರಕೆ
ಧರಣಿ ಹೊತ್ತಿಹ ಶೇಷಪತಿಯು
ಶಿರಗಳು ಬಾಗಿದವಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳು
ಒರಲಿದವು ಮುಖವಾಗಿ ೨೬

ಸೇನೆಯು ನೆರಹಿದ ಪರಿಯು ನೋಡುತ ಊರೊ
ಳಾನಂದದಿಂದ ಬಾಲೆಯರು
ಏನೆಂಬೆ ಸೌಧ ಸೌಧಗಳೊಳು ಕುಳಿತು ತಾವ್
ಸಾನುರಾಗದಿ ನೋಳ್ಪ ಸಿರಿಯು ೨೭

ನಗರದಿಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಮುಂದಣ ವನದೊಳ
ಗಗಣಿತ ಸೇನೆಯುಸಹಿತ
ಸೊಗಸಾಗಿ ನಿಂದರುದಯವಾಗಲರ್ಕನು
ಮಿಗೆ ಪೋಪ ನಾಳೆಯೆಂದೆನುತ ೨೮

ಹಿಂದುಳಿದವರನೀ ಧ್ರುವನಂ ಶಿಕ್ಷಿಸದಿರ
ನೆಂದಂ ಸರ್ವರು ಬರಲೆನುತ
ಚಂದದಿಂ ಸೂರ್ಯನವರೊಳತಿ ದಯುಗೂಡಿ
ನಿಂದ ಪಡುವ ಮರೆಯಾಗಿ ೨೯

ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವು ಬಂದು ವನದೊಳು ಹರುಷಗೂ
ಡಾನಂದದಿಂದಲಾ ರಾತ್ರಿ
ತಾನ್ಯೆದಲಿಂದಂ ನೋಡುವೆನೆಂದರ್ಕನು ಬಂದ
ನೇನೆಂಬೆನತಿಕಾಂತಿಗೂಡಿ ೩೦

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೩೧

ಸಾಗಿ ಬಂದುದು ಬಲ

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಧ್ರುವನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೈದುವ
ಶೀಲವ ನೋಳ್ಪ ತಾನೆಂದು
ಲೀಲೆಯಿಂದಿನನು ಪೂರ್ವಾಚಲ ಶೃಂಗದ
ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ ಸಂತಸದಿ ೧

ಹರುಷದಿ ಧ್ರುವನೆದ್ದು ಮಿಂದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟು
ಧರಿಸಿ ಮತ್ತೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನು
ನೆರೆ ನಿತ್ಯಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮಗಳ ವಿರಚಿಸಿ
ತರಣಿಗರ್ಘ್ಯವನಿತ್ತನಾಗ ೨

ವಂದಿಸಿ ಸೂರ್ಯಗೆ ಕುಳಿತು ಪೀಠದಿ ತನ
ಗಂದದಿ ನಾರದ ಮುನಿಯು
ಅಂದುಪದೇಶಿಸಿದಂಥ ಮಾರ್ಗದಿ ಹರಿ
ಯ ಧ್ಯಾನಗೈದನು ಮುಂದದಿ ೩

ಪುನರಪಿ ವಾಸುದೇವನಿಗೆರಗಿಯೆ ಮತ್ತೆ
ಯನುವಾದ ಭೂಷಣವಿಟ್ಟು
ಅನುಪಮ ಸೇನೆ ಮುಂದಕೆ ನಡೆಯಲಿಯೆಂದು
ವಿನಯದ ಮಂತ್ರಿ ಪೇಳಿದನು ೪

ಪೊಯ್ಸಿದನಾಗ ಡಂಗುರವನು ರಾಜೇಂದ್ರ
ನೀ ಸುಮುಹೂರ್ತದಿ ಸೇನೆ
ತಾ ಸಾಗಲೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದನು ಎಂಬ
ಘೋಷ ತುಂಬಿದುದು ದಂಡಿನೊಳು ೫

ಕೇಳಿ ಡಂಗು[ರ][1]ನಾದವಾ ಸೇನೆ ಶೀಘ್ರದಿ
ಲೀಲೆಯಿಂ ತಂತಮ್ಮಾಯುಧವ
ತಾಳಿ ತುರಗ ಗಜ ರಥವೇರಿ ನಡೆದುದು
ಕಾಲಾಳು ಸಹ ಥರ ಥರದಿ ೬

ಅರಸನಾನೆಯು ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನುಭಯದಿ
ಬರುವ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನಿಗಳ
ಹರುಷದಿಂ ಮಾತನಾಡಿಸುತ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯ
ಕರಗತವಪ್ಪಂತೆ ಬಂದ ೭

ಗಗನವ ತುಂಬಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿ ಕಾಣದೊಲ್
ವಿಂಗೆ ಸೇನೆ ನಡೆದ ಕೆಂದೂಳಿ
ಮೊಗಗಾಣದಂತೆ ಮುಚ್ಚಿದುದು ನೋಡಲು ಮತ್ತೆ
ಹಗಲಿರುಳೆಂಬಂತೊಪ್ಪಿದುದು ೮

ಧರಣಿದೇವಿಯು ತನಗಾಕಾಶ ಮಾಡ್ದುಪ
ಚರಣೆಯಂ ನೆನೆದು ತಾ ಮರಳಿ
ಪರುಷಗೊಡುವಳೊ ಮೇಲಕೆ ಎಂಬ ತೆರದಲಿ
ಚರಣಗಳ್ ದೂಳಡರಿದುದು ೯

ಸುರಲೋಕದಂತೆ ರಾಮನ ಸೇನೆಯೊಲು ಪಾಂಡ
ವರ ಹಾಗೆ ವೈಭವಮಾಗಿ
ಕರಿ ಹರಿ ನರರಿಂದಲೊಪ್ಪಿತಾ ಧ್ರುವನ ದಂ
ಡುರೆ ನೋಳ್ಪರಿಂಗತಿಶಯದಿ ೧೦

---

1 ರಥ

ಗಿರಿವನನದಿಗಳನುತ್ತರಿಸುತ ಕರಿ
ತುರಗ ರಥಗಳು ಕಾಲಾಳು
ಥರಥರವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಸಿರಿಯಿರವನು
ಒರೆವಂಥ ಕವಿ ಯಾರು ಜಗದಿ ೧೧

ಅತ್ತಲಾ ಧನದನ ಪುರದೊಳು ಧ್ರುವನು ದಂ
ಡೆತ್ತಿ ಬರುವನೆಂದು ಚರರು
ವಂತ್ತೆ ತಾವೈದಿ ಕುಬೇರಗೆ ಪೇಳಿದ
ರೊತ್ತಿ ಸನಿಯಕೈದಿತೆಂದು ೧೨

ದೇವ ಬಿನ್ನಹ ಧ್ರುವ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಕೋಪ
ತೀವಿ ತಾ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ
ಸಾವಧಾನವ ಮಾಡಲಾಗದು ನೋಡಲಿ
ತಾವಾ ಶಕ್ತ ಸೇನೆಯನು ೧೩

ಊರ ಮುಂದಣ ವನದೆಡೆಗೆ ಬಂದಿದೆ ದಂಡು
ತೋರದು ಗಣನೆ ಲೆಕ್ಕಿಪಡೆ
ಭೈರವನಂತೆ ಕೋಪಾಟೋಪನಾಗಿಹ
ವೀರನಾಗಿಹ ಧ್ರುವ ತಾನು ೧೪

ಹಿಂದೆಮ್ಮ ದೇಶಕೀತನ ತಮ್ಮ ತಾ ಬೇಂಟೆ
ಗೆಂದು ಬಂದಡೆ ಯಕ್ಷನೋರ್ವ
ಕೊಂದನು ಗಡ ಮತ್ತಾತನ ಮಾತೆಯುರಸಲ್ಕೆ
ತಂದುರಿಯೊಳಂ ಪೋದಳಂತೆ ೧೫

ಇದರಿಂದಲತಿ ಕೋಪಮಂ ತಾಳಿ ಧ್ರುವ ನಿನ್ನ
ಮದವ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ತಾನು
ಒದಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು ಗಡ ನೀ ತಡೆ
ಯದೆ ಬೇಗ ಬೆಸಸೂಳಿಗವನು ೧೬

ಇವನ ಲೆಕ್ಕಿಪೆವೆ ಏತಕೆ ಎಂದಡಚ್ಯುತ
ನಿವನಿಗೆ ಬಲಿದಿಹನದರಿಂ
ಶಿವ ಸಖ ಕೇಳ್ ನೀನಪ್ಪಣೆಗೊಡು ನಮ್ಮ ಯು ೧೭
ದ್ಧವನು ನೋಡೆಂದರಾ ಚರರು

ಕೇಳಿ ದೂತರ ಬಿನ್ನಪವನು ಕುಬೇರನು
ತಾಳಿದನತಿ ಕೋಪವನ್ನು
ಬಾಳು ಬಾಳೆಂದು ಖಂಡೆಯವೆತ್ತಿ ಮಂತ್ರಿಗೆ ೧೮
ಪೇಳಿದನಾಗ ತಾ ಕರೆದು

ಪುರವ ನೀ ಯುದ್ಧಗೈವರಿಗೊಶವಾಗದಂ
ತುರು ಸನ್ನಾಹವ ಮಾಡಿಸೀಗ
ಕರಿ ತುರುಗಾಳು ಸ್ಯಂದನಗಳು ಹೊರೆಯಂತೆ ೧೯
ಪೊರಡಲಿಯೆಂದನಾ ಧನದ

ಬಿನ್ನಹವೆಲೆ ಜೀಯ ಕೋಪ ದೇವರಿಗೇತ
ಕೆನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿಯವನೆಡೆಗೆ
ಕುನ್ನಿಗಳೆನಿಸುವೆನವನ ಮಂದಿಯನೀಗ ೨೦
ಲೆನ್ನುತ ನುಡಿದನಾ ಮಂತ್ರಿ

ಹರುಷದಿಂ ಕೇಳಿ ಕುಬೇರ ತಾ ನಸುನಕ್ಕು
ತರವಲ್ಲವಿಂದಾ ಸಾಹಸವು
ಹರಿಕೃಪೆಯವನೊಳತ್ಯಂತವಾಗಿದೆ ನೀ ಬೇ ೨೧
ಗಿರದೆ ಸನ್ನಾಹಗೈಯೆಂದ

ಕೇಳಿಯಾಳಿದನುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯು ತಾನು
ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಬಲವನ್ನು
ಸಾಲುಗೂಡಿಯೆ ನಡೆಯಲಿ ಯುದ್ಧವೆನ್ನುತ ೨೨
ಪೇಳಿಸಿದನು ಚರರೊಡನೆ

ಆಗಲಾದೂತರೈದಿಯೆ ಸೇನೆ ಬರಲೆಂದು
ಬೇಗ ಡಂಗುರವನಾಡಿಸಲು
ಸಾಗಿ ಬಂದುದು ಬಲ ರಾಯನಿಂದಪ್ಪಣೆ
ಯಾಗಿ ಪೋಗುವೆವೆಂಬ ಭರದಿ ೨೩

ಬಂದುದು ಸಕಲಸೇನೆಯು ಜೀಯ ಚಿತ್ತವಿ
ಸೆಂದು ಮಂತ್ರಿಯು ಧನದನಿಗೆ
ನಿಂದು ಕೈಮುಗಿದು [ಪೇಳಿದ][1]ನರೆ ಭಯಗೂಡಿ
ಯಿಂದೇನನೆಂಬನೋಯೆನುತ ೨೪

ಕೇಳಿಯಾ ಧನದನು ಮಂತ್ರಿ ತನ್ನೆಡೆಗೈದಿ
ಪೇಳಿದ ವಾಕ್ಯದ ಪರಿಯ
ತಾಳಿ ಸಂತಸವನು ಚಿತ್ತದಿ ತಾ ಬಂದ
ನೋಲಗಗೊಡುವ ಚಾವಡಿಗೆ ೨೫

ಎಡಬಲದಲಿ ಚಾಮರಗಳೊಲೆಯುತ ಮೇಲೆ
ಕಡುಸಿತಛತ್ರ ಶೋಭಿಸುತ
ಅಡಿಗಡಿಗಲ್ಲಿ ವಂದಿಗಳು ಪೊಗಳಲಾಗ
ನಡೆತಂದ ಧನದ ಚಾವಡಿಗೆ ೨೬

ಬಂದು ಸಿಂಹಾಸನಾಗ್ರದೊಳು ಕುಳಿತು ಮಂತ್ರಿ
ಗೆಂದನು ಸೇನೆಯು ಬರಲಿ
ಎಂದ ಕುಬೇರ ಧ್ರುವನು ತಾನು ದಂಡೆತ್ತಿ
ಬಂದುದನಾಳೋಚಿಸುತ್ತ ೨೭

ಒಡೆಯನಾಡಿದ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಯು ತಾನು
ಕಡುವೇಗದಿಂದಲಿ ಸೇನೆ
ತಡೆಯದೆ ಬರಲಾಳಿದನ ಬಳಿಗೆನ್ನುತ
ನುಡಿದನು ಸಂತಸದಿಂದ ೨೮

1 ಪೇಳಿ ಪೇಳಿದ

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರದೋದಿ ಕೇಳಿದ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ತಾನಂ ೨೯

ಸರಿಯುಂಟೆ ಅಬಲೆಯರಿಂಗೆ

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಧ್ರುವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯು
ಪಾಳೆಯುವಿಡಲಿಲ್ಲಿಯೆಂದು
ಪೇಳಲು ಮಂತ್ರಿಗಾತನು ನಗರಕೆ ದೂರ
ಕಾಳುಗಳನು ನಿಲಿಸಿದನು

ಪುರದ ಮುಂದಣ ವನವನು ಕಂಡರಾ ಧ್ರುವ
ನುರುಸೇನೆಯಾನಂದದಿಂದ
ತರು ನದಿ ಕೊಳ ಸಂಚರಿಪ ಪಕ್ಷಿ ಜನರನು
ಬ್ಬರಿಪಂಥ ಕವಿ ಯಾರು ಜಗದಿ

ಸುರ ತರು ಜಾತಿಗಳಿನ್ನವೇನೆಂದೆಂಬೆ
ಸರಳವಾತ್ರಗಳ್ ಕುರವಕವು
ವರಕುಂದ ಪುನ್ನಾಗವಟ್ಟ ಬಕುಳಂಗಳು
ನಿರುಪಮ ಚೂತವೃಕ್ಷಗಳು

ಬಿರುದಿನ ಚಂಪಕ ನೀಪಾರ್ಜುನ ತಾಳಿ
ಗುರುತಿನಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಗಳು
ಪರತರ ಪ್ಲಕ್ಷ ಕದಂಬ ಸರ್ಜಾಣಂಗ (?)
ಳುರು ಸಾಲತರುಗಳೊಪ್ಪಿದವು

ಲೋಲ ತಮಾಲ ಶೋಕಗಳ್ ನಾಗಪಾಟಲ
ಕಾಲದ ಪನಸ ಮಂದಾರ
ಮೇಲಾದುದುಂಬರ ಖರ್ಜೂರವಿಂಗುದಿ
ಜಾಲದ ವೃಕ್ಷವೊಪ್ಪಿದವು ೫

ಪರಿಪರಿ ವೃಕ್ಷ ಕುಸುಮಗೂಡಿರುವ ಪರ
ತರದ ಸೌಗಂಧಿಕವನವ
ನೆರೆಕಂಡು ಧ್ರುವನ ಸೇನೆಯು ತಾಳ್ದ ಸಂತಸ
ದಿರವ ನಾನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೬

ನಂದೆ ಅಲಕನಂದೆಯೆಂಬ ನದಿಗಳೂರ
ಮುಂದೆ ಶೋಭಿಸಿತು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ
ಚಂದದ ಕೊಳಗಳೊಪ್ಪಿರಲದರಿರವನು
ವರ್ಣಿಸುವವರೆನ್ನಳವೆ ೭

ಈರೀತಿಯಾದ ಸಂಭ್ರಮಗಂಡು ಸ್ವರ್ಗದ
ನಾರಿಯರೈದಿ ಮೋದದೊಳು
ನೀರೊಳಾನಂದದಿಂ ಕೇಳಿಯಾಡುವರಲ್ಲಿ
ಯಾರಿಗೆ ವಶ ವರ್ಣಿಸುವರೆ ೮

ನಾರಿಯೊರ್ವಳು ಬಂದಳಾಕೊಳದೊತ್ತಿಗೆ
ದಾರಿದಪ್ಪಿಯೆ ಸೇನೆವಿಟ್ಟು
ತೋರಿದಳೀ ಧ್ರುವಸೇನೆಗೆ ಸ್ಮರನ ಕ
ಠಾರಿಯೆಂತೆಂಬ ಭಾವದಲಿ ೯

ಮುಡಿದ ಸುಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಫಣೆಯೊಳು
ಕಡುಪೊಳೆಯುವ ಮೃದಮದದಿಂ
ಕುಡಿ ಬಾಗಿಪೊಪ್ಪುವ ಪುರ್ಬಿನಿಂ ನಾಸಿಕ
ದೆಡೆಯ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಯಿಂದ ೧೦

ಹಾರಗಳಿಂದ ಕರ್ಪೂರ ಕರಡಿಗೆಪ್ರೊಲಿಂ
ತೋರುವ ಬಾಯ್ದೆರೆಯಿಂದ
ತೋರದ ಶಂಖಗೊರಳಿನಿಂದಲೆಸೆಯುತ
ನಾರಿ ಬಂದಳುಂ ಕೊಳದೆಡೆಗೆ ೧೧

ಕಂಕಣರವದ ಕಾಲುಂಗಳ ಸರಪಣಿಯು
ಕಿಂಕಿಣಿಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಬಿಂಕದಿಂ ಸಖಿಯರೈದಲು ನುಡಿಯುವ ಸ್ವರ
ದಿಂ ಕಾಮನಂ ಜರೆಯುತ್ತ ೧೨

ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಗೊನೆಯಿಂದ ನೋಡುತ ತನ್ನ
ಬಳಸಿದ ಸಖಿಯರ ಮುಖವ
ಎಳೆನಗೆದೋರುತ ಪುರುಷರ ಚಿತ್ತವ
ಸೆಳೆಯುತಲೈದಿದಳಾಗ ೧೩

ಕೊಳದೆಡೆಗೈದಿ ಸೋಪಾನದ ಮೇಲವ
ಳಿಳಿದಂಬರಲು ನೇತ್ರಯುಗದ
ಪೊಳಹ ಕಂಡುರೆ ನಾಚಿ ಮೀನ್ಗಳು ಪಾತಾಳ
ಕಿಳಿದವೇನೆಂಬೆನಚ್ಚರಿಯ ೧೪

ತರುಣಿಯರಿವರೆಲ್ಲ ಬಪ್ಪುದ ಕಂಡಾಗ
ಧರಯೊಳ್ ನಡೆಯಲಾಗ ನಾಚಿ
ವರಹಂಸ ಪಾರಿಪೋದವು ತಮ್ಮ ನಡೆ ಸಮ
ಬರದಿರಲಂಬರಕಾಗಿ ೧೫

* ಬಾಲೆಯು ಬೆನ್ನೊಳ್ ಪೊಂದಿರುವ ವೇಣಿಯು ಕಂಡು
x x x x x

---

* ಇಲ್ಲಿಗೆ 88ನೆಯ ಗರಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. 89ನೆಯ ಗರಿ ಇಲ್ಲ. 90ನೆಯ ಗರಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

................ಭ್ರಮರ ಸಮೂಹಗ
ಳಂಕ್ಕುವ ಹರುಷದಿಂದಾಗ
ಸೊಕ್ಕುತಲಿ ಜಲಸೌರಭ ಕೈದಿದ
ವಕ್ಕಜಗೊಳಿಸುತ ಜನರ ೨೬

ಭೃಂಗಗಳೈದಿ ಕಮಲಗಳನುರೆ ಬಿಸು
ಟಂಗನೆಯರ ಮುಡಿಗಂಪ
ಹೊಂಗಿದ ಹರುಷದಿಂ ಸೇರಿದೊಲ್ ಕುರುಳುಗಳ್
ವಿಂಗಡವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದವು ೨೭

ತಡಿಗೈದಿ ನಾರಿಯರ್ ತಮ ತಮ ಭೂಷಣ
ವಿಡುತ ಉತ್ತಮವಸನಗಳ
ಉಡುತ ಧೂಪದ ಪೊಗೆಗೊಡುತ ಕೇಶಕೆ ಮುದ
ವಡುವುದನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೮

ಹಾಗೆ ಕುಸುಮಗಳನಾಗ ಕೊಯ್ಯುತ ಶುಭ
ರಾಗವನಿರದೆ ಪಾಡುತ್ತ
ಬೇಗ ಸರಂಗಟ ರಾಗದಿಂ ಮುಡಿದವರ್
ಪೋಗುವ ಸಿರಿಯನೇವೇಳ್ವೆ ೨೯

ಮದಗಜಗಮನೆಯು ಮನ್ಮಥ ಕರದೊಳ
ಗೊದಗಿದ ಶಸ್ತ್ರದಂದದಲಿ
ಇದಿರಿಟ್ಟು ನೋಳ್ಪ ಪುರುಷನ ಮನಕೆ ತಾವು
ಹೊದಿಸುವರತ್ಯಂತ ಭ್ರಮೆಯ ೩೦

ನಡೆಯುತ ಸಖಿಯರ ಹೆಗಲೊಳು ಕರಗಳ
ನಿಡುತಲಿ ಸರಸವಾತುಗಳ
ನುಡಿಯುತ ನೋಳ್ಪ ಪುರುಷರ ಕಣ್ಬಾಣದಿಂ
ದಿಡುತ ಸಾಗಿದರು ಸಂತಸದಿ ೩೧

ಯೋಗಿಗಳೆಂಬರ ಮಾನಸವನ್ನು ನಾ
ಬಾಗಿಸದಿಪ್ಪನೆಯೆಂದು
ಬೇಗ ಮನ್ಮಥ ತನ್ನ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆವನೆಂ ೩೨
ಬ್ಬಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ

ತರುಣಿಯರಂಗಗಳ ನೋಡುತ ಪುರುಷರು ತಾವು
ಕರಗುವರಗ್ನಿಯುಬ್ಬಟೆಗೆ
ವರನವನೀತ ತನ್ನುರುಶಕ್ತಿಯಿಡುವಂತೆ ೩೩
ಸರಿಯುಂಟೆಯಬಲೆಯರಿಂಗೆ

ಬಾಣದಿಂದಿಡೆ ತಾಕಿದೆಡೆಯು ಮಾತ್ರವೆ ಮತ್ತೆ
ತಾನು ಬಾಧಿಪುದು ನೋಡಲ್ಕೆ
ಈ ನಾರಿಯರ ದೃಷ್ಟಿಗೊನೆಶರ ತಗಲಲು ೩೪
ಯೇನೆಂಬೆನುಳಿವೆ ದುರ್ಘಟವು

ಹೊರಗೆ ಬಾಧಿಪನಗ್ನಿ ಸೋಂಕಿದ ತಾವನು
ತರುಣಿಯರ್ಕಣ್ಗೊನೆ ನೋಟ
ಇರದಂತರಂಗದೊಳ್ ಸರ್ವಾಂಗವನು ತಾ ೩೫
ನುರಹುವಂದದಿ ಜ್ವಲಿಸುವದು

ಆದರಿನಿಂ ತರುಣಿಯರೈದುವವಂ ಕಂಡು
ಎದೆಗಡುಸಿನ ಭಂಟ ಜನರು
ಹೆದರಿ ನೋಡುತ ಪುರುಷಾಗುಪರೈ ಚಿತ್ರಾ ೩೬
ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆಯೋವೇಳ್ವೆ

ತರುಣಿಯರುಗಳ್ ಕುಂಭಕುಚೆಯರು ಘನದನ
ಪುರದೊಳಯಿಂಕೆ ನಡೆಯಲು
ಹರಿಭಕ್ತನಾದ ಧ್ರುವನ ಸೇನೆ ಜನರು ತಾ ೩
ಳ್ದರು ಮುದವನ್ನು ಸಕಲರು

ಅತ್ತಳಾನಂದದಿಂದಳಕಾನಗರದೊಳ
ಗತ್ಯಂತ ಕೋಪವ ತಾಳಿ
ಇತ್ತನು ನೇಮವನಾ ಕುಬೇರನು ಸೇನೆ
ಗೊತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕೆ ಪೋಗಿಯೆಂದು ೩೮

ನಿರುತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳುವ ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ ೩೯

ತಾವೈದಿದರು ನೆಲ ಜಡಿವಂತೆ

ಕೇಳೆಲೆ ರಾಜ ಕುಬೇರನು ತನ್ನಯ
ಕಾಲಾಳಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ
ಲೀಲೆಯಾಗಿಹ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯು [ಹೊರ][1]
ಪಾಳೆಯವಿಡಿಸಿದನಾಗ ೧

ಚಾವಡಿಗೈದಿದ ಧನದನಪ್ಪಣೆಯಿಂದ
ಲಾವಿಧ [ವಿಧ][2]ಸೇನಾಜಾಲ
ತಾವೈದಿದರು ನೆಲ ಜಡಿವಂತೆ ತೀವ್ರದಿಂ
ದೇವೇಳ್ವೆನದ್ಭುತವನ್ನು ೨

ತುರಗ ಪದಾತಿ ವಾರಣ ರಥಗಳು ಕೂಡಿ
ದುರುಬಲವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಧರಣಿಯು ಪೊತ್ತ ಸಾಸಿರ ಶಿರಗಳ ಶೇಷ
ಗರಿದಾದುದೆಂತು ವರ್ಣಿಸುವೆ ೩

ಧೂಳು ಮುಸುಕಲಂಬರವ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದ
ಜಾಲ ಕಾಣಿಸದಂದವಾಗೆ
ತಾಳಿ ಕೋಪವ ಧ್ರುವ ಮಾರ್ಬಲ ಬಪ್ಪುದ
ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ತಾ ಕಂಡು ೪

---

1 ಹೊರೆಯು   2 ವಿಧದ

ತರತರವಾವ ಶಂಖವನು ಧ್ರುವನು ತಾನು
ಕರದೊಳು ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ [ನುಡಿಸಿ]*

---

* 91ನೆಯ ಗರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. 96ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯೆ 18ನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದು 19ನೆಯ ಸಂಧಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

ಸಾರಲಮ್ಮೆವು ರಣದೆಡೆಗೆ

x x x x x
x ಕೆಂಬ ಭಂಡವನಾವವನು
ಈ ಕೋಟಲೆಯಂ ಪಡೆಯೆಂದು ಹೊತ್ತಳೆ ಮಾತೆ
ಛೀ ಕರ್ಮವೆಯೆಂದರವರು ೧೩

ಪ್ರಳಯ ಕಾಲವು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದುದೊ
ವಿಲಯರುದ್ರನೆ ಇವನೇನೊ
ತಲೆಗೊಂಬನೆಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡನೆನ್ನುತ
ಬಲವೆಲ್ಲ ಜರುಗಿತಾಕ್ಷಣದಿ ೧೪

ಊರನಾದರೆಯು ಬಿಟ್ಟೈದಿಯಡವಿಯೊಳು
ನೀರಂ ಗೆಡ್ಡೆಗಳಾಹಾರದಲಿ
ತೀರಿಸಿ[ತ][1]ಮ್ಮಯಂ ಕಾಲಗಳನೆಂದು
ಸಾರಿದರ್ಧನದನಾಳಂಗಳಂ ೧೫

ಸೇರಿ ಕುಬೇರನಿರುವ ಚಾವಡಿಗೆ ದೈನ್ಯ
ದೋರಿ ಗಾಯಂಗಳ ನೋಡೆನುತ
ಚೀರಿ ಪೇಳುತ್ತಲವನಿಯೊಳಂ ಬಿದ್ದು ನಾ
ವಾರೆವೆಂದರು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ೧೬

---

1 ಕೊಂ

ನಾರಾಯಣನೊ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ರುದ್ರನೋ ಈಗ
ಲೀರಣದಲಿ ಕಾದುವವನು
ತೀರದೆಮಗೆ ಈತನೊಡನೆ ಕಾದುವರೆಂದು
ಚೀರಿದರ್ಜುನದನ ಕೂಡೆ ೧೭

ಆರೆವಾವೆಲೆ ದೇವ ನಮ್ಮನೇ ನಗರದಿಂ
ದೂರಕಟ್ಟಿಸಿಬಿಡು ಈಗ
ಹಾರಿಸಿಬಿಡು ಶಿರಗಳನಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ
ಸಾರಲಮ್ಮೆವು ರಣದೆಡೆಗೆ ೧೮

ತೊಡೆಗಳೊಳ್ಪೊರಟು ದಸಿಯು ಮೊಳಕಾಲುಗ
ಳುಡಿದವು ನಮ್ಮ ತಲೆಗಳು
ಒಡೆದವು ಪ್ರಾಣಮಾತ್ರವ ಬಿಟ್ಟನೀ ಧ್ರುವ
ಬಡವಾನಲೆಂದು ಪೇಳಿದರು ೧೯

ಕೇಳಿ ಕುಬೇರನು ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವು ಬಂದು
ಪೇಳಿಕೊಂಡಾಲುವ ಬಗೆಯು
ಆಲಿಗಳ್ಕೆಂಪಡರುತಲಗ್ನಿಯಂದದೊ
ಳ್ತಾಳಿದನತಿ ಕೋಪವನ್ನು ೨೦

ಕಡುಕೋಪದಿಂದ ಕುಬೇರನು ಸೇನೆಯ
ಜಡಿದು ನೂಕೆಂದು ಪೇಳುತ್ತ
ಬಡವಾನಲೆಂದು ವೈರಿಯ ಪೊಗಳುವರೆಯೆ
ನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿರೆಯೆಂದು ಮೊರೆದ ೨೧

ನರರೊಡನೀಗ ಯುದ್ಧವ ಮಾಡಲಾರದೆ
ಚರಣವ ಹಿಂದೆಗದೀಗ
ಬರುವರೆ ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮವದೇತಕೆನ್ನುತ
ಉರಿದೆದ್ದನಾಗ ಕುಬೇರ ೨೨

ಆ ಪಟುಭಟರು ಕಾದಿದರು

…ಿ ರಾಜ ಕುಮಾರನನ್ನುಳಿದಂತ
…ಬಲವ ಬರದು ಧುರದ
…ಿ ಕೀರ್ತಿದಾನೆಸಗುತ ಬಹು ದಾನವ
…ಮಾನ್ಯದ ನಡೆದರು ೧

…ಂ ಬಿಟ್ಟು ಕುಮಾರನ ಸೇನೆಗೆ
…ಬವ್ವರದ ಧುರಬಲವ
…ಹಾಣಾಂತಕ್ಕೆಳಸುವಾದ ಬೀಸುತ
…ಕಾದಿ[ಕು ಇ]ವರೆ ಎರಡೆ ೨

…ಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ ಬಳಲುತ ಮತ್ತೆ
…ದ್ದಿದರು ಮಾನ್ಯದಿಂದ
…ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಂಡುಗಳ ಸುರಿದು
…ಥದಿಂದಲೂ ಘದು ಹೋರಿದರು ೩

…ರಿದರು ಮಾನ್ಯಗ್ರಹಣ ಘನದ
…ಮಾನವಾದಂಥ ಬಲವ
…ಕ್ಕೆ ಸೊಕ್ಕು ಮದದಿಂದ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿದರೆ
…ಭಟರು ಕಾದಿದರು ೪

ಮೋಡಮುಸುತಾಗ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮಿಂಚು
ಕೂಡಲೆ ಪೊಳೆದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ
ಕಾಡಿಸಿತುರೆ ಸಿಡಿಲ್ಗುಡು[ಗು]ಗಳಾರ್ಭಟ
ಮಾಡಿದವೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೫

ಹುಲಿಗಳು ಬಂದು ಬಾಧಿಸಿದವು ಬಹು ಸಿಂಹ
ಗಳು ಬಲವನ್ನು ಕಾಡಿದವು
ತಲೆಗಳ ಮೇಲಪರಿಮಿತ ಗುಂಡುಗಳ್ಬಿದ್ದು
ಮಳೆಯೊಳು ಮುಳ್ಳು ಹೆಚ್ಚಿದುದು ೬

ದೆಸೆದೆಸೆಯಿಂದ ಬಾಣಗಳುರೆ ಬಂದಾಗ
ಮುಸುಕುವುವೈ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಅಸಿಯ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸುರಿದುದು ಕೆಂಡವರ್ಷವು
ಬಿಸಿರಕುತದ ಮಳೆಯಾಯ್ತು ೭

ಆಲುತನಾಯಿಗಳ್ಕಚ್ಚಿದವಗ್ನಿಯು
ಜ್ವಾಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಯೆ ದಹಿಸಿದುದು
ಪೇಳುವದೇನಿನ್ನು ಧ್ರುವನ ಸೇನೆಯನೆಲ್ಲ
ಕಾಲುಗೆಡಿಸಿತರಿಸೇನೆ ೮

ಹೊಟ್ಟೆಗಳೊಳಗೆ ಶೂಲಗಳು ಬಂದೊಗುವಂಥ
ಕಷ್ಟವನೇನೆಂಬೆ ಮತ್ತೆ
ಇಟ್ಟಿಗಳಿಂದಿರಿದಂತೆ ಬಾಧೆಯು ತೋರ್ದ
ದಷ್ಟು ಬಲಕು ಮಾಯೆಯಿಂದ ೯

ಕಲ್ಲಿಮಳೆಯು ಬೆಂಕಿಮಳೆಯು ಶಸ್ತ್ರದ ಮಳೆ
ಬಲ್ಲೆಯ ಮಳೆ ಶೂಲಮಳೆಯುಂ
ಬಲ್ಲಿದ ಬಾಣದ ಮಳೆಗಳು ಧ್ರುವಸೇನೆ
ಯಲ್ಲಿಯೆ ಸುರಿದು[ವ][1]ದ್ಭುತದಿ ೧೦

---

1 ದ

ಸುತ್ತಲು ಕತ್ತಲೆ ಮುತ್ತಿತು ನೆತ್ತರು
ಕತ್ತಿಗಳೊತ್ತಿ ಬೀಳುತ್ತ
ಎತ್ತಲು ನೆತ್ತಿಯ ಕುತ್ತುವರತ್ಯಂತ
ಮತ್ತೇಭ ಮತ್ತೆಯುಟ್ಟುತ್ತ ೧೧

ತುರಗಗಳುರೆ ಕಾಲೊದರಿಯುರಿಗಳ ಬಲು
ತರುಬುತಲಿರೆ ರಥ ಬಂಡಿ
ಉರುಳ್ದರು ನರರೆಲ್ಲರರೆದು ಪೋದರುಯೆಂಬ
ಬರವಾಗಿ ಮರಳಿ ತೋರಿದುದು ೧೨

ಮನು ಬಂದ ಮೊಮ್ಮಗನೆಡೆಗೆ

ಕೇಳಿಲೆ ರಾಜ ಧ್ರುವನು ಹರಿ ಚರಣವ
ಲೀಲೆಯಿಂದಂ[ತರಂ]ಗದೊಳಂ
ತಾಳಿ ನಾಮಂಗಳ ಸ್ಮರಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನೇ
ವೇಳಂವೆನಚ್ಚರಿಯನ್ನು ೧

ಹರಿವಬರಹರ ನೀನಿರಲು ಮತ್ತೆನಗೊಂದು
ಬರುವುದೆ ಭಯ ನಿನ್ನ ಕರುಣ
ಯಿರಲು ಸರ್ವೇಶ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನೆಯೆಂದು
ಸ್ಮರಿಸಿದ ಧ್ರುವನು ಚಿತ್ತದಲಿ ೨

ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶ್ರೀನಾಥ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಮುನಿನುತ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಶಿವ ವಾಸುದೇವ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಗೋವಿಂದ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಸುರವಂದ್ಯ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ ಭವಹರದೇವ ೩

ಎಂದಿಂತು ಧ್ರುವನು ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ನೆನ
ದಂದದಿ ಧನುವ ತೆಕೊಂಡು
ಹೊಂದಿಸಿ ನಾರಿಯ ಜೇವಡೆಗೈದು ತಾ
ತಂದನು ಖತಿಯ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ೪

ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವ ತೆಗೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕು
ಬೇರನ ಸೇನೆಯು ಮಾಯೆ
ಕಾರುಗತ್ತಲೆಗಿನ ಬಂದಂತೆ ಹರಿದುದು
ತೋರಿತು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ೫

ತಿರುವಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಬಾಣಗಳ ಬಹಳವಾಗಿ
ಸುರಿದು ಧ್ರುವನು ಮತ್ತೆ ನೆನೆದು
ಪರಮ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವ ಬಿಡೆ ಬಂದುದು
ಮೊರೆಯುತ ರಿಪುಸೇನೆಯೆಡೆಗೆ ೬

ಬರಲು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವು ಯಕ್ಷರೆಸಗಿದ
ಪರಿ ಪರಿ ಮಾಯೆ ತಾ ಹರಿದು
ಹರುಷವು ಧ್ರುವಬಲಕಾದುವೇನೆಂಬೆನ
ಚ್ಚರಿಯನಸ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನು ೭

ಧನದನ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವು ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನೊ
ಳೊಣಗಿದ ತೃಣ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ
ಘನವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂ ಬಳಲುತಲಿರಲಾಗ
ಮನು ಬಂದ ಮೊಮ್ಮಗನೆಡೆಗೆ ೮

ಬರಲಾಗ ಮನುವು ಧ್ರುವನು ತಾನು ಹರುಷದಿ
ಚರಣ[ಗಳೊಳು] ಶಿರವಿರಿಸಿ
ಎರಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ [ಬಂ]ದ
[ಪರಿಯ]ನು ಬೆಸಸಿ ನೀವೆಂದು ೯

ಮೊಮ್ಮಗನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನು ಕೇಳು
ತೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕಾಗಲಾ ಮನುವು
ಬೊಮ್ಮನಯ್ಯನ ಪದದಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿರಲಿ ಮ
ತ್ತೊಮ್ಮೆಯು ಕದಲದೆಯೆಂದ ೧೦

ಹರಸಿ ಮಂಡೆಯೊಳು ತನ್ನಯ ಕರ [ಇರಿಸಿ] ಮ
ತ್ತುರುತರ ಸಂತಸದಿಂದ
ತರುಣ ಕೇಳ್ ನೀನತಿ ಸಾಹಸಿಯೆನ್ನುತ
ಲಿರದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದನಾಗ ೧೧

ಹರಿ ಚರಣಾಬ್ಜ ಸೇವಕರು ತಾವೀ ಪರಿ
ಧರಿಸುವರೆ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ
ಪರರೊಳು ದ್ವೇಷವನದರಿಂದ ಕೋಪವ
ಧರಿಸದಿರಿನ್ನು ನೀನೆಂದ ೧೨

ಪರಹಿಂಸೆಯಿದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಲೆ ಪೊಮ್ಮ ನೀ
ನರಿಯದನಲ್ಲ ನಾಂ ಪೇಳೆ
ಕರಕಷ್ಟಗೊಂಬರೀ ಧನದನಾಳುಗಳೆಲ್ಲ
ಪರಿಹರಿಸಿದರುರಿಯನ್ನು ೧೩

ಎಲ್ಲರೊಳಿಹ ವಾಸುದೇವನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ಕೊಲ್ಲಲು ನೀ ಮನ ತಹುದು
ಸಲ್ಲದು ನಿನಗೆಲೆಯಣುಗ ಕೇಳ್ ಕೋಪವ
ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡ ಚಿತ್ತದಲಿ ೧೪

ಇಂತೆಂದು ಮನುವು ಪೇಳಲು ಕೇಳಿ ಧ್ರುವನು ತ
ನ್ನಂತರಂಗದಿ ಬಹು ಮರುಗಿ
[ಚಿಂತಿ]ಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಂಘ್ರಿಯನಜ್ಜಗೆ
ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿದನು ೧೫

ಕ್ಷಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಬೇಕು ಈಗಲೆ ನೀ ಮಾಯಾ
ಭ್ರಮಿತನಾದೆನ್ನ ದೋಷಗಳ
ವಿಮಲಾಂತರಂಗನಾದೆನು ಕೋಪವೆಂಬುದ
ನಮರಿಪುದಿಲ್ಲ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ೧೬

ಎನಲಾಗ ಹರಸಿಯಾ ಧ್ರುವನ ತಾನೈದಿದ
ಮನುವು ಸಂತೋಷವ ತಾಳಿ
ಮನದಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮವ
ನೆನೆಯುತ ನಿಜತಾವಿಗಾಗಿ ೧೭

ಕೇಳಿ ಕುಬೇರನೀ ಧ್ರುವನು ದ್ವೇಷವ ಬಿಟ್ಟು
ಪಾಳಯವನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಲೀಲೆಯಿಂ ಪೋಪನೆಂಬುದನಾಗ ಮುದವನ್ನು
ತಾಳಿದನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೧೮

ಆಗ ತನ್ನಯ ಸಿರಿ ಸಹಿತೈದಿ ಧ್ರುವನೆಡೆ
ಗಾಗಿಯಾಲಿಂಗನಗೈದು
ಬೇಗ ಕೇಳ್ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಿಪ್ಪವನ್ನೆಂದು
ರಾಗದಿ ನುಡಿದ ಕುಬೇರ ೧೯

ಧನದನಾಡಿದ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಧ್ರುವನು ತಾನುಂ
[ಮನದಿ ಸಂ]ತೋಷವ ತಾಳಿ
ಅನುಪಮವಾದಂಥ ವರವ ಕೇಳು[ಯೆನೆ
ಮನದೊಳಾಲೋ]ಚಿಸಿಗೊಳುತ ೨೦

ಒಲ್ಲೆನನ್ಯವನೆಲೆ ಧನದ ವಾಸುದೇವ
ನಲ್ಲಿಯುಮಲವಾದ ಭಕ್ತಿ
ನಿಲ್ಲುವಂದದಿ ಪರಹಂಸೆಗೆ ಚಿತ್ತವು
ಒಲ್ಲದಂದದಲಿ ಕೊಡೆಂದ ೨೧

ಅಸ್ತು, ನಿನಗೆಯೆಂದು ಧನದನು ಹರಸಿ ತಾ
ಕುಸ್ತರಿಸುತ [?] ಧ್ರುವನನ್ನು
ವಿಸ್ತರಸೇನೆ ಸಹಿತಪುರಕ್ಕೈದಿದ
ಶಿಸ್ತನೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವೆ ೨೨

ಆಗಲಾ ಧ್ರುವನು ತನ್ನಯ ಪುರಕೈದಿದ
ರಾಗದಿಂ ಬಲವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ
ಬೇಗದಿಂದಖಿಳ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕ್ಲೇಶಂಗಳ
ನೀಗಿ ಪಾಲಿಸಿದ ಭೂತಳವ ೨೩

ಭ್ರಮಿಯೆಂಬ ರಾಣಿಯೊಳ್ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಜನಿಸಿದ
ರಮಲ ನಾಮವ ತಾಳ್ದ ಸುತರು
ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕರುಣದಿಂ ಕಲ್ಪವತ್ಸ[ರ]ರೆಂದು
ಸುಮತಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು ಸಂತಸದಿ ೨೪

ಎರಡನೆಯರಸಿಯಾದಾ ವಾಯು ತನುಜೆ ಯಾ
ದುರು ಗುಣವತಿಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ವರಪುತ್ರಉಲ್ಕಲನೆಂಬನಂದು x x x *

*[ಇಲ್ಲಿಗೆ 103ನೆಯ ಓಲೆಗರಿ ಮುಗಿಯಿತು.104 ಮತ್ತು 105ನೆಯ ಗರಿಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ. 106ನೆಯ ಗರಿ ಹೊಸ ಸಂಧಿಯ 6ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಧಭಾಗದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.]

ಸಾರಿದರಾಗ ಉತ್ಸವಕೆ

x x x x x x
x x x x x
x x x x x ಹರುಷವ
ನಾಗತಾಳಿದ ಧ್ರುವರಾಯ ೬

ಕರಸಿದರಖಿಳ ದೇಶಗಳರಸುಗಳನು
ಬರಿಸಿದ ಋಷಿವರರನ್ನು
ತರಿಸಿದರಖಿಳ ಭೂಷಣವಸನಂಗಳ ೭
ಸರಿಸಿದ ರಕ್ಷಕರನ್ನು

ಪರಿಪರಿ ಸ್ವರ್ಣಪೀತಾಂಬರಗಳನಿರಿ
ಸಿರುವಂಥ ಶಾಲೆಯ ನೋಡೆ
ನೆರೆ ನೋಳ್ಪರಂಬಕಗಾಬ ತನಕವಿದ್ದು ೮
ದುರೆ ವರ್ಣಿಸುವರಾರಿಗಳವು

ಧನವನು ಸುರಿದರು ತಂದು ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ
ಧನದನು ನಾಚುವ ತೆರದಿ
ಅನುವಾಗಿ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ದಾನಗೈಯುವುದಕ್ಕೆ ೯
ಘನವಂಹಿಮನು ಧ್ರುವರಾಯ

ಬಂದರು ದೊರೆಗಳು ಗಜ ಹಯ ರಥಗಳೊ
ಳಂದದಿಂ ಧನವನು ಕೊಂಡಂ
ಅಂದರಸಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನಿತ್ತು ಬಿಡದಿಗೆ
ಬಂದರು ಪರವೋತ್ಸವದಿ ೧೦

ನಾರದ ಕೌಶಿಕ ಚ್ಯವನ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ
ಭಾರದ್ವಾಜನು ವ್ಯಾಸ ಕಣ್ವ
ಧೀರನು ಮೈತ್ರೇಯನತ್ರಿ ಜಾಬಾಲಿಗಳ್
ಸಾರಿ[ದರಾಗ ಉ]ತ್ಸವಕೆ ೧೧

ಹರಿಯಣುಗನ ಶಿರವೆಚ್ಚನಿಗಸ್ತ್ರವ
ಕರುಣಿಸಿದವನ ಮಾವನಿಗೆ
ಅರಿಯದವನಿಗೆ ಕೋಪದಿ ಶಾಪವಿತ್ತಂಥ
ಪರಮಋಷಿ ಬಂದನು ಮಖಕೆ ೧೨

ಗಣಿಪಡೆ ಶೇಷನಿಗರಿದಾಗುವಂದದಿ
ಮುನಿಜನ ಬಂದುದು ಮುದದಿ
ಅನುಪಮ ಧ್ರುವನ ಯಜ್ಞವಬಳಸಿದ[ರೆಂ][2]ದು
ಘನವನಂಚ್ಚರಿಪೆ ಸರ್ವವನು ೧೩

[ಇಲ್ಲಿಗೆ 106ನೆಯ ಗರಿ ಮುಗಿಯಿತು. 110ನೆಯ ಗರಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೊನೆಯ ಗರಿಯಾಗಿದ್ದು ತುಂಬ ತ್ರುಟಿತವಾಗಿದೆ]

ಎಂದಿಂತು ಭಾಗವತದೊಳು ನಾಲ್ಕನೆಯ
[ಸ್ಕಂಧದಿ] ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯು
ಪೊಂದಿರಲಂದದಿ ಧನ್ಯ ನಾನಾಗುವೆ
ನೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವೆ ಲಾಲಿಪುದು ೩೯

---

1 ನೆಂ

2 ರೆಗ್ಲ

ಹರಿಯು ದಾಸರ ದಾಸ ದಾಸ ದಾಸರ ದಾಸ
ಚರಣದಾಸರ ದಾಸರುಗಳ
ನಿರುತ ಸೇವಿಪ ತಿಮ್ಮದಾಸ ಪೇಳಿದ ಧ್ರುವ
ಚರಿತೆಯುನಿದನು ಲಾಲಿಪುದು ೪೦

ತರುಣ ನಾಗಪುರಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಗುರುವಾಸುದೇವ ತಾನಾಗಿ
ಕರುಣ[ದಿಂ] ತಿಮ್ಮದಾಸನ ಪರಿಪಾಲಿಪ
ಹರಿ ನಿಮಗೀಯುವ ಸುಖವ ೪೧

ಪರಮಪಾವನ ನಾರಾಯಣ ಶಿವ ಸಖ
ಸುರಪತಿನುತ ವಾಸುದೇವ
ಉರುಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಧ್ರುವಚರಿತೆಯ ಕೇಳ್ವರ
ಪೊರೆವ ಬಿಡದೆ ಸುಖವಿತ್ತು ೪೨

ನಿ[ರು]ತವೀ ಧ್ರುವನ ಚರಿತೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಬರೆದೋದಿ [ಕೇಳಿದ] ಜನರ
ವರಚಿಕ್ಕನಾಗಪುರದ ವೆಂಕಟೇಶನು
ಪೊರೆವ[ನು ಸುಖವಿತ್ತು ದಯದಿ] ೪೩

ಶಬ್ದಕೋಶ

(ಸೂಚನೆ : ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪುಟವನ್ನೂ, ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ)

ಅಕ್ಕೆ	೫೧—೫	ಅಳು, ಆಕ್ರಂದನ
ಅಂಕ	೧೬—೫	ತೊಡೆ
ಅಣಂಗ	೫೨—೨೩	ಮಗ
ಅನಿಶ	೩೯—೩೦	ಸದಾ, ಯಾವಾಗಲೂ
ಅಬ್ಜ	೧೨೬—೧೨	ಕಮಲ
ಅಂಬಕ	೧೩೧—೪೫	ಕಣ್ಣು
ಅಂಬಟೆ	೭೭—೭	ಅಮಟೆ
ಅಂಬರ	೨೫—೭	ವಸ್ತ್ರ
ಅಮರಿ	೩೫—೧೦	ನೆಮ್ಮಿ
ಅಮರು	೫೨—೨೨	ಒದಗು
ಅರವಟ್ಟಿಗೆ	೮—೧೫	ಪ್ರಯಾಣದ ನಡುವೆ ದಾಹ ಕಳೆಯಲು ನೀರು ಕೊಡುವ ಮನೆ
ಅರ್ಕ	೧೩೨—೫೦	ಸೂರ್ಯ
ಅರ್ಜುನ	೧೦೩—೭	೧) ಪಾರ್ಥ ೨) ಮತ್ತಿಮರ, ಹುಲ್ಲು
ಅರ್ಭಕ	೫—೨೧	ಮಗ
ಅಹಿನಾಥ	೧೩೪—೬೦	ಸರ್ಪರಾಜ, ಆದಿಶೇಷ
ಆಯತಾಕ್ಷಿ	೨೯—೩೧	ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ, ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣು ಇರುವವಳು
ಆಲುತ	೧೬೧—೨	ಕೂಗುತ್ತ
ಆಸ್ಯ	೯—೨೨	ಮುಖ
ಇಕ್ಷುದಂಡ	೧೩೪—೬೩	ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲು
ಇಂಗಡಲು	೧೧೪—೨೦	ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರ
ಇನ	೨೫—೯	ಸೂರ್ಯ
ಇಪ್ಪೆ	೧೦೩—೯	ಹಿಪ್ಪೆ
ಉಗ್ಘಡಿಸು	೧೩೫—೬೫	ಜಯಕಾರ ಮಾಡು

ಉದುಂಬರ	೧೫೧—೫	ಔದುಂಬರ ಮರ ; ಅತ್ತಿಯ ಮರ
ಉಪರಿ	೬೩—೩೩	ಮೇಲಿನ
ಉಬ್ಬಸ	೧೧೩—೧೧	ಸಂಕಟ
ಉಲುಹು	೧೬—೬	ದನಿ, ಮಾತನಾಡು
ಊಣಯ	೯೬—೩	ಊನ, ಕುಂದು
ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ	೧೪೪—೨	ಮೇಲುಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಳೆದ ನಾಮ
ಎರಳೆ	೧೦೮—೩೯	ಜಿಂಕೆ
ಒಗುಮಿಂಗು	೧೨೭—೭೧	ಹೆಚ್ಚಾಗು
ಒರೆ	೮೨—೩೫	ಮಾತಾಡು, ಹೇಳು
ಕಡಿಯುಪ್ಪುದು	೬೨—೨೩	ತುಂಡಾಗುವುದು
ಕಂತು ಜನಕ	೧೧೫—೨೬	ಮನ್ಮಥನ ತಂದೆ, ವಿಷ್ಣು
ಕಂತುಪಿತ	೧೫—೫೬	ಮನ್ಮಥನ ತಂದೆ, ವಿಷ್ಣು
ಕದಪು	೭೦—೧೯	ಕೆನ್ನೆ
ಕಡವೆ	೧೦೮—೪೦	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಚಿಗರೆ
ಕಡಸು	೧೦೮—೪೦	ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ಕರು
ಕನಕಗರ್ಭ	೮೧—೩೦	ಬ್ರಹ್ಮ
ಕಪಿತ್ಥ	೧೧೧—೩	ಬೆಳವಲ ಗಿಡ
ಕಾಳಬುದ್ಧಿ	೬೧—೨೧	ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ
ಕಾಳಾಹಿವೇಣಿ	೮೯—೭೪	ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪದಂತೆ ಜಡೆಯಿರುವವಳು
ಕಾಳಿಂದಿ	೧೦೩—೫	ಯಮುನಾನದಿ
ಕುಟಿಲ ಕುಂತಳ	೨೨—೩೯	ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು
ಕುಂದಕುಟ್ಮಲ	೧—೩	ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗು
ಕುಂಡಲ	೨೬—೧೪	ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ
ಕುಪ್ಪಿ	೮೦—೨೫	(ಹಣದ) ಕುಪ್ಪೆ, ಮೊತ್ತ
ಕೂಪ	೧೨೫—೧೦	ಬಾವಿ
ಕೊಂತ	೧೪೧—೧೯	ಸಬಳ, ಕತ್ತಿ
ಕ್ಷುತ್	೧೩೧—೪೩	ಹಸಿವೆ
ಖಂಡೆಯ	೦೪೭—೧೮	ಖಡ್ಗ
ಖಮ್ಮನೆ	೨೭—೧೭	ಘಮ್ಮೆನ್ನುವ
ಗಳ	೭೧—೨೩	ಕೊರಳು
ಗೋಘೃತ	೧೩೬—೭೧	ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ತುಪ್ಪ
ಗೋಪಾಳ	೬೮—೭	ಭಿಕ್ಷೆ, ತಿರುಪೆ

ಘಲ್ಲಣೆ	೧೪೭—೨೫	ಘಟಣೆ, ತಾಡನ, ಬಡಿತ್ತ
ಚೂತ	೭೭—೭	ಮಾವು
ಚೆಂಬೂತ	೧೦೯—೪೩	ಕೆಂಬೂತ
ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ	೧೦೯—೪೫	ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿ
ಜಂತೆ ಸಾಲಂ	೯೩—೧೧೩	ಮಾಳಿಗೆಯ ಕೆಳಗಿನ ಬದಿರ ಸಾಲು
ಜಾನು	೭೨—೩೩	ಮೊಳಕಾಲು
ತಂಡುಲ	೮೦—೨೪	ಅಕ್ಕಿ
ತಾರಕಿ	೭೭—೧೦	ನಕ್ಷತ್ರ
ತೇಜಿಷ್ಠ	೩೬—೧೧	ತೇಜೋವಂತ
ತೋರಮುತ್ತು	೭೧—೨೩	ದಪ್ಪಮುತ್ತು
ದಸಿ	೧೫೯—೧೯	ಚುಚ್ಚುಕೋಲು
ದಾವಂ	೭೨—೩೨	ಡಾಬು, ಪಟ್ಟಿ
ದುರಿತ ಧ್ವಾಂತಮಿತ್ರ	೧೧೯—೪೮	ಕೇಡೆನ್ನುವ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯ
ನಾಗವಲ್ಲಭ	೧೦೪—೧೯	ಗಜಪತಿ, ಐರಾವತ
ನೀಲಾಭ್ರ	೮೨—೩೭	(ನೀಲಿ ಆಕಾಶ) ಆಕಾಶ ನೀಲಿ
ನೇಹ	೮೮—೭೧	ಸ್ನೇಹ
ಪನಸ	೭೭—೭	ಹಲಸು
ಪಯೋಧಿ	೧೨೮—೨೪	ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರ
ಪರ್ಯಂಕ	೧೩೬—೭೩	ಮಂಚ
ಪಾದರಿ	೮೫—೫೩	೧) ಪಾದರಿ ಹೂವು ೨) ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಪುಷ್ಪಕ	೮೩—೪೬	ಹೂವು
ಪೂಗ	೭೭—೭	ಅಡಕೆ
ಪೊಂಕದಿ	೯೧—೯೮	ಹುರುಪಿನಿಂದ
ಫುಲ್ಲ	೫೬—೪೨	ಅರಳಿದ
ಫೌಜು	೧೪೧—೨೧	ಸೈನ್ಯ
ಬಟುವಾಗಿ	೮೧—೩೪	ದುಂಡಾಗಿ
ಬಡಬ	೭—೮	ಬಡಬಾಗ್ನಿ, ಕಡಲ ತಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಕಿಚ್ಚು
ಬದರಿ	೧೧೧—೩	ಬೋರೆಯ ಮರ
ಬಳಿ	೭೯—೧೮	ದಾರಿ
ಬಾಹಂಪುರಿ	೨೬—೧೪	ತೋಳ, ಸರಿಗೆ ಒಂಕಿ
ಬೋದಿಗೆ	೯೩—೧೧೨	ಕಂಬ ಮತ್ತು ತೊಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಮರ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ ಮಣೆ

ಭಲ್ಲೆಯಂ	೧೪೧—೧೯	ಈಟಿ
ಭಾರದ್ವಾಜ	೧೦೯—೪೩	ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾರುವ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ. ಬಾನಾಡಿ
ಭಾವೆ	೧೮—೧೭	ಭಾಮೆ, ಸ್ತ್ರೀ
ಭುಜಗೇಶ	೮೧—೩೧	ಸರ್ಪರಾಜ, ಆದಿಶೇಷ
ಭೂರಿ	೨೫—೮	ಅಧಿಕ, ಬಹಳ
ಮಕುಟ	೨೬—೧೪	ಕಿರೀಟ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ	೮೮—೭೨	ಮಾದಕ ಚೆಲುವಿನ ಹೆಣ್ಣು
ಮತ್ತೇಭ	೭೨—೩೪	ಮದ್ದಾನೆ
ಮುಂಗಲಿ	೧೦೯—೪೧	ಮುಂಗುಸಿ
ಮುಕ್ತಾ	೨೬—೧೫	ಮುತ್ತು
ಮುದ್ಗರ	೧೪೧—೧೯	ಗದೆ
ಮೌಳಿ	೨೬—೧೨	ತಲೆ
ಯುಗ್ಮ	೬೦—೬೧	ಜೋಡಿ, ಜೊತೆ
ರಜ	೭೮—೧೨	ಹುಡಿ
ರಾಗ	೨೦—೨೫	ಪ್ರೀತಿ
ರುಕುಮಗರ್ಭ	೭೮—೧೫	ಹೊಳೆಯುವ ಒಡಲು
ಲೋವೆ	೯೩—೧೧೧	ಮಂಟಪದ ಇಳಿಮಾಡು
ವಚಿಸದೆ	೨೭—೨೦	ಮಾತಾಡದೆ
ವಂದಿ	೧೪೮—೨೬	ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ
ವಾಕು	೨೫—೬	ವಾಕ್ಕು, ಮಾತು
ವಾಂಛಲ್ಯ	೧೧೯—೫೦	ಪ್ರೀತಿ, ಅಕ್ಕರೆ
ವಾಯಸ	೧೦೯—೪೪	ಕಾಗೆ
ಶರವೇಧೆ	೨೮—೨೬	ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಾದ ನೋವು
ಶಾಲಿ	೯—೧೯	ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆ
ಶಿಖಾಮಣಿ	೧೨—೩೯	ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನ
ಶ್ವಾನ	೪೬—೩೦	ನಾಯಿ
ಸರ್ಬ	೧೬—೨೦	ಸರ್ವ, ಎಲ್ಲ
ಸಾರಸ	೭೦—೧೮, ೧೦೯—೪೫	ಕಮಲ, ಕೊಕ್ಕರೆಹಕ್ಕಿ
ಸಾರಂಗ	೧೦೮—೩೯	ಗಂಡು ಚಿಗರೆ
ಸಿಂಗಾಡಿ	೧೪೦—೧೫	ಬಿಲ್ಲು

ಸಿತಭತ್ರ	೧೪೮—೨೬	ಬೆಳ್ಗೊಡೆ
ಸೀಸಕ	೧೪೦—೧೫	ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ
ಸುಮಂನಸ	೮—೧೧	ನಿರ್ಮಲ ಮಂನಸ್ಸನ್ನು ಉಳ್ಳ
ಸುರಗಿ	೧೪೧—೧೯	ಸುರಿಗೆ, ಕಠಾರಿ
ಸುಷೇಣ	೧೦೩—೯	೧) ವಾನರ ವೈದ್ಯ ೨) ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮರ
ಸೂನು	೫೮—೩	ಮಗ
ಸ್ತ್ರೀ ಪಾಣಿಗಡಕ	೯೮—೨೩	ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕವನು
ಸ್ಯಂದನ	೧೩೪—೬೦	ರಥ
ಹರಿ	೭೭—೫	ಸೂರ್ಯ
ಹಸರದಿ	೮೩—೪೫	ಹರಡಿಕೊಂಡು
ಹೋಮಿಂಪವು	೩೭—೨೨	ಸುಡುವುವು
ಹೋರಿಯಾಡು	೨೫—೮	ಹೋರಾಟ ಮಾಡು
ಹೃತ್ಕರ್ಣಿಕೆ	೧೧—೨೯	ಹೃದಯದ ಮಧ್ಯಭಾಗ

ತಪ್ಪೋಲೆ

ತಪ್ಪುರೂಪ	ಸಾಧುರೂಪ	ಪುಟ_ಪದ್ಯ
ತಂಬಿಗ=ಳಿಂದಂಬುವಂ	ತುಂಬಿಗಳಿಂದಂಬುವಂ	೭೮—೧೧
ಕಿರಿಸಯೆಳು	ಕಿರಿಯೆಸಳು	೮೪—೪೮
ನಾರಾಣಾಖ್ಯ	ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯ	೮೬—೬೩
ಗಜಮನೆ	ಗಜಗಮನೆ	೮೬—೬೪
ಮೋಡ ಮುಸುತಾಗ	ಮೋಡಮುಸುಕುತಾಗ	೧೬೨—೫

ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

೫೪, ೩ನೆಯ ಅಡ್ಡಬೀದಿ, ಗವೀಪುರಂ ವಿಸ್ತರಣ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೧. ಕೀರ್ತನ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ — ರೂ. ೧೦-೦೦
(ನಾರಾಯಣದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು)

೨. ಮಣಿಹ — ೫೦-೦೦
(ದಿ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಂಪುಟ)

೩. ಬೇಂದ್ರೆ ಸ್ಮೃತಿ — ೫-೦೦

೪. ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳು — ೧೫-೦೦

೫. ಸೂತ ಭಾರತ — ೧೫-೦೦

೬. ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆ — ೧೫-೦೦
(ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ದಾಸರ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕೃತಿ)

೭. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ದಿನಚರಿ — ೧೦-೦೦

೮. ಮೂರು ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು — ೧೦-೦೦

೯. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ — ೧೫-೦೦

ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ

೧. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ದಾಸರ "ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ"

೨. " "ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ"

೩. ಜಾಯೇಂದ್ರನ "ರಸಮಂಜರಿ"

ಮಾರಾಟಕ್ಕಿರುವ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

೧. ಪ್ರೊ॥ ಎಂ. ವಿ. ಸೀ. ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳು (ಸೆಟ್ಟಿಗೆ) — ರೂ. ೨೦-೦೦
(ರಾಘವ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕೊಡುಗೆ)

೨. ಕವಿ ಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ — ೨-೦೦
(ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಶಾಂತಾ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ)

೩. ಕೈಲಾಸಂ ಅವರ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳು
(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ರಾಮರಾಯರ ಕೊಡುಗೆ)

೪. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ 'ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾತ್ರಿ' — ೬-೦೦
(ಡಾ॥ ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ)

೫. ಅಧ್ಯಯನ, (ಡಾ॥ ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ: — ೫೦-೦೦
ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿಯ ಕೊಡುಗೆ)

* ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾದ ಕಮಿಷನ್
* ಪ್ರತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಧ್ರುವಕಥೆ ದೊರೆಯುವುದು ಚಾಟು ವಿಟ್ಠಲನಾಥನ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನ ಕಥಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿಯಂತೆ ಅದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೃತಿಯಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಿರು ಕಾವ್ಯಕೃತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅದಕ್ಕಿದೆಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಕಥಾಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಮಣಿ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆಂದೇ ಕಥೆ ಅಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಓಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ ರಾಣಿ ಪುರ ವನ ಕೇರಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರ ಅರಿವು ಕವಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯಷ್ಟನ್ನೇ ಸವೇಗವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿಯು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾದದ್ದು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಮಾರು ಒಂಬೈನೂರು ಪದ್ಯಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿನ ಧ್ರುವಕಥೆಯಾದರೋ ಐದು ಸಂಧಿಗಳದ್ದಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸರ ಕೃತಿ ತನ್ನ ಸಾವಧಾನಗತಿಯಿಂದ ವಿವರಗಳ ಪೂರೈಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ದೀರ್ಘವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇಡಿಯಾಗಿ, ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ, ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿಯಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಧ್ರುವಕೃತಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಇದೊಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

—ಡಾ. ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ